גיטין

תלמוד בבלי

תלמוד בבלי (ויקיטקסט), ברישיון CC BY-SA.
geulaquiz.com

דף ב עמוד א

מתני׳ המביא גט ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם

רבן גמליאל אומר אף המביא מן הרקם ומן החגר ר׳ אליעזר אומר אפילו מכפר לודים ללוד

וחכ״א אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא המביא ממדינת הים והמוליך והמביא ממדינה למדינה במדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם רשב״ג אומר אפילו מהגמוניא להגמוניא

ר׳ יהודה אומר מרקם למזרח ורקם כמזרח מאשקלון לדרום ואשקלון כדרום מעכו לצפון ועכו כצפון ר״מ אומר עכו כארץ ישראל לגיטין

המביא גט בארץ ישראל אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם ואם יש עליו עוררים יתקיים בחותמיו:

גמ׳ מ״ט רבה אמר

דף ב עמוד ב

לפי שאין בקיאין לשמה

רבא אמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

מאי בינייהו איכא בינייהו דאתיוהו בי תרי אי נמי ממדינה למדינה בארץ ישראל

אי נמי באותה מדינה במדינת הים

ולרבה דאמר לפי שאין בקיאין לשמה ליבעי תרי מידי דהוה אכל עדיות שבתורה עד אחד נאמן באיסורין

אימור דאמרינן עד אחד נאמן באיסורין כגון חתיכה ספק של חלב ספק של שומן דלא איתחזק איסורא

אבל הכא דאיתחזק איסורא דאשת איש הוי דבר שבערוה ואין דבר שבערוה פחות משנים

רוב בקיאין הן ואפילו לר״מ דחייש למיעוטא סתם ספרי דדייני מיגמר גמירי ורבנן הוא דאצרוך והכא

דף ג עמוד א

משום עיגונא אקילו בה רבנן

האי קולא הוא חומרא הוא דאי מצרכת ליה תרי לא אתי בעל מערער ופסיל ליה חד אתי בעל ומערער ופסיל ליה

כיון דאמר מר בפני כמה נותנו לה רבי יוחנן ור׳ חנינא חד אמר בפני ב׳ וחד אמר בפני ג׳ מעיקרא מידק דייק ולא אתי לאורועי נפשיה

ולרבא דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו ליבעי תרי מידי דהוה אקיום שטרות דעלמא עד א׳ נאמן באיסורין

אימר דאמרינן עד אחד נאמן באיסורין כגון חתיכה ספק של חלב ספק של שומן דלא איתחזק איסורא אבל הכא איתחזק איסורא דאשת איש הוי דבר שבערוה ואין דבר שבערוה פחות מב׳

בדין הוא דבקיום שטרות נמי לא ליבעי כדר״ל דאמר ר״ל עדים החתומים על השטר נעשו כמי שנחקרה עדותן בב״ד ורבנן הוא דאצרוך והכא משום עיגונא אקילו בה רבנן

האי קולא הוא חומרא הוא דאי מצרכת ליה תרי לא אתי בעל מערער ופסיל ליה חד אתי בעל ומערער ופסיל ליה כיון דאמר מר בפני כמה נותנו לה רבי יוחנן ורבי חנינא חד אמר בפני שנים וחד אמר בפני ג׳ מעיקרא מידק דייק ולא אתי לאורועי נפשיה

ורבא מאי טעמא לא אמר כרבה אמר לך מי קתני בפני נכתב לשמה בפני נחתם לשמה

ורבה בדין הוא דליתני הכי אלא דאי מפשת ליה דיבורא אתי למגזייה

השתא נמי אתי למגזייה חדא מתלת גאיז חדא מתרתי לא גאיז

ורבה מ״ט לא אמר כרבא אמר לך א״כ ניתני בפני נחתם ותו לא בפני נכתב ל״ל ש״מ בעינן לשמה

ורבא בדין הוא דליתני הכי אלא דא״כ אתי לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא בעד אחד

ורבה מי דמי התם ידעינן הכא בפני

התם אשה לא מהימנא הכא אשה מהימנא התם בעל דבר לא מהימן הכא בעל דבר מהימן

ורבא אמר לך אטו הכא כי אמרי ידעינן מי לא מהימני וכיון דכי אמרי ידעינן מהימני אתי לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא בעד אחד

ולרבה דאמר לפי שאין בקיאין לשמה מאן האי תנא דבעי כתיבה לשמה ובעי

דף ג עמוד ב

חתימה לשמה אי רבי מאיר חתימה בעי כתיבה לא בעי דתנן אין כותבין במחובר לקרקע כתבו על המחובר לקרקע תלשו חתמו ונתנו לה כשר

אי רבי אלעזר כתיבה בעי חתימה לא בעי וכי תימא לעולם רבי אלעזר היא וכי לא בעי רבי אלעזר חתימה לשמה מדאורייתא מדרבנן בעי והא שלשה גיטין פסולין דרבנן ולא בעי רבי אלעזר חתימה לשמה

דתנן ג׳ גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר כתב בכתב ידו ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר

רבי אלעזר אומר אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני תיקון העולם

ואלא רבי מאיר היא וכי לא בעי רבי מאיר כתיבה לשמה מדאורייתא מדרבנן בעי והא אמר רב נחמן אומר היה רבי מאיר אפילו מצאו באשפה

דף ד עמוד א

וחתמו ונתנו לה כשר וכ״ת אנן מדאורייתא קא מתנינן לה אי הכי אומר היה ר״מ דבר תורה מיבעי ליה

אלא לעולם רבי אלעזר היא וכי לא בעי רבי אלעזר חתימה היכא דליכא עדים כלל היכא דאיכא עדים בעי דאמר רבי אבא מודה רבי אלעזר במזוייף מתוכו שהוא פסול

רב אשי אמר הא מני ר׳ יהודה היא דתנן ר׳ יהודה פוסל עד שתהא כתיבתו וחתימתו בתלוש

ומעיקרא מאי טעמא לא מוקמינן לה כר׳ יהודה

מהדרינן אר״מ דסתם מתני׳ ר״מ מהדרינן אר׳ אלעזר דקי״ל הילכתא כוותיה בגיטין

תנן רבן גמליאל אומר אף המביא מן הרקם ומן החגר רבי אליעזר אומר אפילו מכפר לודים ללוד ואמר אביי בעיירות הסמוכות לארץ ישראל ומובלעות בתחום א״י עסקינן

ואמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי ההוא אתרא והוי כמבי כובי לפומבדיתא

מכלל דת״ק סבר הני לא צריך מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר לפי שאין בקיאין לשמה והני גמירי ומר סבר לפי שאין עדים מצויין לקיימו והני נמי לא שכיחי

לא רבה מתרץ לטעמיה ורבא מתרץ לטעמיה רבה מתרץ לטעמיה דכולי עלמא לפי שאין בקיאין לשמה והכא בהא קמיפלגי ת״ק סבר הני כיון דסמוכות מיגמר גמירי

ואתא רבן גמליאל למימר מובלעות גמירי סמוכות לא גמירי ואתא רבי אליעזר למימר מובלעות נמי לא שלא תחלוק במדינת הים

רבא מתרץ לטעמיה דכולי עלמא לפי שאין עדים מצויין לקיימו ותנא קמא סבר הני כיון דסמוכות מישכח שכיחי

ואתא רבן גמליאל למימר מובלעות שכיחי סמוכות לא שכיחי ואתא רבי אליעזר למימר מובלעות נמי לא שלא תחלוק במדינת הים

תנן וחכמים אומרים אינו צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא המביא ממדינת הים והמוליך מכלל דתנא קמא סבר מוליך לא צריך מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר לפי שאין בקיאין לשמה

דף ד עמוד ב

והני גמירי ומר סבר לפי שאין עדים מצויין לקיימו והני נמי לא שכיחי

רבה מתרץ לטעמיה ורבא מתרץ לטעמיה רבה מתרץ לטעמיה דכולי עלמא לפי שאין בקיאין לשמה והכא בגזירת מוליך אטו מביא קמיפלגי

דתנא קמא סבר לא גזרינן מוליך אטו מביא

ורבנן בתראי סברי גזרינן מוליך אטו מביא

ורבא מתרץ לטעמיה דכולי עלמא לפי שאין עדים מצויין לקיימו ורבנן בתראי לפרושי טעמיה דתנא קמא הוא דאתו

תנן המביא גט ממדינה למדינה במדינת הים צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם הא באותה מדינה במדינת הים לא צריך לרבא ניחא לרבה קשיא

לא תימא הא באותה מדינה במדינת הים לא צריך אלא אימא ממדינה למדינה בארץ ישראל לא צריך

הא בהדיא קתני לה המביא גט בארץ ישראל אינו צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם אי מההיא הוה אמינא הני מילי דיעבד אבל לכתחילה לא קא משמע לן

ואיכא דמותיב לה הכי הא ממדינה למדינה בארץ ישראל לא צריך

לרבה ניחא לרבא קשיא לא תימא ממדינה למדינה בארץ ישראל לא צריך אלא אימא הא באותה מדינה במדינת הים לא צריך

אבל ממדינה למדינה בארץ ישראל מאי צריך ליתני המביא ממדינה למדינה סתם

לעולם ממדינה למדינה בארץ ישראל נמי לא צריך דכיון דאיכא עולי רגלים מישכח שכיחי

תינח בזמן שבית המקדש קיים בזמן שאין בית המקדש קיים מאי איכא למימר כיון דאיכא בתי דינין דקביעי מישכח שכיחי

תנן רבן שמעון בן גמליאל אומר אפילו מהגמוניא להגמוניא ואמר רבי יצחק עיר אחת היתה בארץ ישראל ועסיות שמה והיו בה ב׳ הגמוניות שהיו מקפידין זה על זה לפיכך הוצרכו לומר מהגמוניא להגמוניא

לרבא ניחא לרבה קשיא רבה אית ליה דרבא

אלא מאי בינייהו איכא בינייהו דאתיוה בי תרי

אי נמי באותה מדינה במדינת הים

תנן המביא גט ממדינת הים ואינו יכול לומר בפני נכתב ובפני נחתם אם יש עליו עדים יתקיים בחותמיו והוינן בה מאי ואינו יכול לומר

דף ה עמוד א

אילימא חרש חרש בר איתויי גיטא הוא והתנן הכל כשרים להביא את הגט חוץ מחרש שוטה וקטן

ואמר רב יוסף הכא במאי עסקינן כגון שנתנו לה כשהוא פקח ולא הספיק לומר בפני נכתב ובפני נחתם עד שנתחרש לרבא ניחא לרבה קשיא

הכא במאי עסקינן לאחר שלמדו אי הכי יכול נמי גזירה שמא יחזור דבר לקלקולו

אי הכי אינו יכול נמי פקח ונתחרש מילתא דלא שכיחא ומילתא דלא שכיחא לא גזור בה רבנן

והא אשה דלא שכיחא ותנן האשה עצמה מביאה גיטה ובלבד שצריכה לומר בפ״נ ובפ״נ שלא תחלוק בשליחות

אי הכי בעל נמי אלמה תניא הוא עצמו שהביא גיטו אין צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם

טעמא מאי אמור רבנן צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם דילמא אתי בעל מערער ופסיל ליה השתא מינקט נקיט ליה בידיה וערעורי קא מערער עליה

תא שמע דבעא מיניה שמואל מרב הונא שנים שהביאו גט ממדינת הים צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחתם או אין צריכין אמר ליה אין צריכין ומה אילו יאמרו בפנינו גרשה מי לא מהימני

לרבא ניחא לרבה קשיא הכא במאי עסקינן לאחר שלמדו

אי הכי חד נמי גזרה שמא יחזור דבר לקלקולו

אי הכי בי תרי נמי בי תרי דמייתו גיטא מילתא דלא שכיחא ומילתא דלא שכיחא לא גזור בה רבנן

והא אשה דלא שכיחא ותנן האשה עצמה מביאה גיטה ובלבד שהיא עצמה צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם שלא תחלוק בשליחות

אי הכי בעל נמי אלמה תניא הוא עצמו שהביא גיטו אינו צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם טעמא מאי אמור רבנן צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם דילמא אתי בעל מערער ופסיל ליה השתא מינקט נקיט ליה בידיה וערעורי קא מערער עליה

ת״ש המביא גט ממדינת הים ונתנו לה ולא אמר לה בפ״נ ובפ״נ אם נתקיים בחותמיו כשר ואם לאו פסול הוי לא הוצרכו לומר בפ״נ ובפ״נ להחמיר עליה אלא להקל עליה

לרבא ניחא לרבה קשיא הכא במאי עסקינן לאחר שלמדו

והאמרת גזירה שמא יחזור הדבר לקלקולו כשניסת אי הכי הוי לא הוצרכו לומר בפ״נ ובפני נחתם להחמיר עליה אלא להקל עליה משום דניסת הוא

הכי קאמר וכי תימא להחמיר עלה ולפקה הוי לא הוצרכו לומר בפני נכתב ובפני נחתם להחמיר עליה אלא להקל עליה

דף ה עמוד ב

טעמא מאי דילמא אתי בעל מערער ופסיל ליה השתא בעל לא קא מערער אנן ניקום ונערער עלה

בפלוגתא דר׳ יוחנן ור׳ יהושע בן לוי חד אמר לפי שאין בקיאין לשמה וחד אמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

תסתיים דר״י בן לוי הוא דאמר לפי שאין בקיאין לשמה דר׳ שמעון בר אבא אייתי גיטא לקמיה דר׳ יהושע בן לוי וא״ל צריכנא למימר בפני נכתב ובפני נחתם או לא

א״ל לא צריכת לא אמרו אלא בדורות הראשונים שאין בקיאין לשמה אבל בדורות האחרונים דבקיאין לשמה לא תסתיים

ותסברא והא רבה אית ליה דרבא ועוד הא אמרינן שמא יחזור דבר לקלקולו

אלא ר״ש בר אבא איניש אחרינא הוה בהדיה והא דלא חשיב ליה משום כבודו דר״ש:

איתמר בפני כמה נותנו לה רבי יוחנן ור׳ חנינא חד אמר בפני שנים וחד אמר בפני שלשה

תסתיים דר׳ יוחנן הוא דאמר בפני שנים דרבין בר רב חסדא אייתי גיטא לקמיה דר׳ יוחנן ואמר ליה זיל הב לה באפי תרי ואימא להו בפ״נ ובפני נחתם תסתיים

לימא בהא קמיפלגי דמאן דאמר בפני שנים קסבר לפי שאין בקיאין לשמה ומאן דאמר בפני שלשה קסבר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

ותסברא הא מדר׳ יהושע בן לוי אמר לפי שאין בקיאין לשמה רבי יוחנן אמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו והכא היכי קאמר ר׳ יוחנן בפני שנים ועוד הא רבה אית ליה דרבא

אלא דכ״ע בעינן עדים מצויין לקיימו והכא בשליח נעשה עד ועד נעשה דיין קמיפלגי מ״ד בפני שנים קסבר שליח נעשה עד ועד נעשה דיין ומאן דאמר בפני ג׳ קסבר שליח נעשה עד ואין עד נעשה דיין

והא קיימא לן בדרבנן דעד נעשה דיין

אלא הכא בהא קמיפלגי דמר סבר כיון דאשה כשירה להביא את הגט זמנין דמייתא ליה איתתא וסמכי עלה

ואידך אשה מידע ידעי ולא סמכי עלה

תניא כוותיה דרבי יוחנן המביא גט ממדינת הים ונתנו לה ולא אמר לה בפני נכתב ובפני נחתם יוציא והולד ממזר דברי רבי מאיר

וחכ״א אין הולד ממזר כיצד יעשה יטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה בפני שנים ויאמר בפני נכתב ובפני נחתם

ור״מ משום דלא אמר בפני נכתב ובפני נחתם יוציא והולד ממזר

אין ר״מ לטעמיה דאמר רב המנונא משמיה דעולא אומר היה ר״מ כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין יוציא והולד ממזר

בר הדיא בעי לאתויי גיטא אתא לקמיה דרבי אחי דהוה ממונה אגיטי א״ל צריך אתה לעמוד על כל אות ואות אתא לקמיה דרבי אמי ור׳ אסי אמרי ליה לא צריכת

וכי תימא אעביד לחומרא נמצא אתה מוציא לעז על גיטין הראשונים

רבה בר בר חנה אייתי גיטא פלגא איכתב קמיה ופלגא לא איכתב קמיה אתא לקמיה דרבי אלעזר אמר ליה אפילו לא כתב בו אלא שיטה אחת לשמה שוב אינו צריך רב אשי אמר

דף ו עמוד א

אפי׳ קן קולמוסא וקן מגילתא

תניא כוותיה דרב אשי המביא גט ממדינת הים אפי׳ הוא בבית וסופר בעלייה הוא בעלייה וסופר בבית אפי׳ נכנס ויוצא כל היום כולו כשר

הוא בבית וסופר בעלייה הא לא קא חזי ליה אלא לאו כגון דשמע קן קולמוסא וקן מגילתא

אמר מר אפי׳ נכנס ויוצא כל היום כולו כשר מאן אילימא שליח השתא הוא בבית וסופר בעלייה דלא חזי ליה אמרת כשר נכנס ויוצא מיבעיא אלא סופר פשיטא משום דנכנס ויוצא נפסליניה

לא צריכא דנפק לשוקא ואתא מהו דתימא איניש אחרינא אשכחיה ואמר ליה קמ״ל:

איתמר בבל רב אמר כא״י לגיטין ושמואל אמר כחו״ל

לימא בהא קא מיפלגי דמר סבר לפי שאין בקיאין לשמה והני גמירי ומ״ס לפי שאין עדים מצויין לקיימו והני נמי לא שכיחי

ותסברא הא רבה אית ליה דרבא

אלא דכ״ע בעינן לקיימו רב סבר כיון דאיכא מתיבתא מישכח שכיחי ושמואל סבר מתיבתא בגירסייהו טרידי

איתמר נמי אמר ר׳ אבא אמר רב הונא עשינו עצמינו בבבל כא״י לגיטין מכי אתא רב לבבל

מתיב ר׳ ירמיה ר׳ יהודה אומר מרקם למזרח ורקם כמזרח מאשקלון לדרום ואשקלון כדרום מעכו לצפון ועכו כצפון והא בבל לצפונה דא״י קיימא דכתיב (ירמיהו א, יד) ויאמר ה׳ אלי מצפון תפתח הרעה

ותנן ר״מ אומר עכו כא״י לגיטין ואפי׳ ר״מ לא קאמר אלא בעכו דמקרבא אבל בבל דמרחקא לא הוא מותיב לה והוא מפרק לה לבר מבבל

עד היכן היא היא בבל אמר רב פפא כמחלוקת ליוחסין כך מחלוקת לגיטין ורב יוסף אמר מחלוקת ליוחסין אבל לגיטין דברי הכל עד ארבא תניינא דגישרא

רב חסדא מצריך מאקטיספון לבי ארדשיר ומבי ארדשיר לאקטיספון לא מצריך לימא קסבר לפי שאין בקיאין לשמה והני גמירי

ותסברא והא רבה אית ליה דרבא אלא דכ״ע בעינן לקיימו והני כיון דאזלי לשוקא להתם הנך ידעי בחתימות ידא דהני

והני בדהנך לא ידעי מ״ט בשוקייהו טרידי

רבה בר אבוה מצריך מערסא לערסא רב ששת מצריך משכונה לשכונה ורבא מצריך באותה שכונה

והא רבא הוא דאמר לפי שאין עדים מצויין לקיימו שאני בני מחוזא דניידי

רב חנין מישתעי רב כהנא אייתי גיטא ולא ידענא אי מסורא לנהרדעא אי מנהרדעא לסורא אתא לקמיה דרב א״ל צריכנא למימר בפני נכתב ובפני נחתם או לא צריכנא אמר ליה לא צריכת

דף ו עמוד ב

ואי עבדת אהנית מאי אי עבדת אהנית דאי אתי בעל מערער לא משגחינן ביה

כדתניא מעשה באדם אחד שהביא גט לפני רבי ישמעאל אמר לו צריך אני לומר בפני נכתב ובפני נחתם או איני צריך אמר לו בני מהיכן אתה אמר לו רבי מכפר סיסאי אני אמר לו צריך אתה לומר. בפני נכתב ובפני נחתם שלא תיזקק לעדים

לאחר שיצא נכנס לפניו רבי אלעאי אמר לו רבי והלא כפר סיסאי מובלעת בתחום ארץ ישראל וקרובה לציפורי יותר מעכו ותנן רבי מאיר אומר עכו כארץ ישראל לגיטין ואפי׳ רבנן לא פליגי עליה דר״מ אלא בעכו דמרחקא אבל כפר סיסאי דמקרבא לא

אמר לו שתוק בני שתוק הואיל ויצא הדבר בהיתר יצא

הא איהו נמי שלא תיזקק לעדים קאמר ליה לא סיימוה קמיה

שלח ליה ר׳ אביתר לרב חסדא גיטין הבאים משם לכאן אין צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם לימא קסבר לפי שאין בקיאין לשמה והני גמירי

ותסברא והא רבה אית ליה דרבא אלא דכ״ע בעינן לקיימו וכיון דאיכא רבים דסלקי ונחתי מישכח שכיחי

אמר רב יוסף מאן לימא לן דר׳ אביתר בר סמכא הוא ועוד הא איהו דשלח ליה לרב יהודה בני אדם העולין משם לכאן הן קיימו בעצמן (יואל ד, ג) ויתנו (את) הילד בזונה והילדה מכרו ביין וישתו וכתב ליה בלא שירטוט

וא״ר יצחק שתים כותבין שלש אין כותבין במתניתא תנא שלש כותבין ארבע אין כותבין

א״ל אביי אטו כל דלא ידע הא דר׳ יצחק לאו גברא רבה הוא בשלמא מילתא דתליא בסברא לחיי הא גמרא היא וגמרא לא שמיע ליה

ועוד הא ר׳ אביתר הוא דאסכים מריה על ידיה דכתיב (שופטים יט, ב) ותזנה עליו פילגשו רבי אביתר אמר זבוב מצא לה ר׳ יונתן אמר נימא מצא לה

ואשכחיה ר׳ אביתר לאליהו א״ל מאי קא עביד הקב״ה א״ל עסיק בפילגש בגבעה ומאי קאמר אמר ליה אביתר בני כך הוא אומר יונתן בני כך הוא אומר

א״ל ח״ו ומי איכא ספיקא קמי שמיא א״ל אלו ואלו דברי אלהים חיים הן זבוב מצא ולא הקפיד נימא מצא והקפיד

אמר רב יהודה זבוב בקערה ונימא באותו מקום זבוב מאיסותא ונימא סכנתא איכא דאמרי אידי ואידי בקערה זבוב אונסא ונימא פשיעותא

אמר רב חסדא לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו שהרי פילגש בגבעה הטיל עליה בעלה אימה יתירה והפילה כמה רבבות מישראל

אמר רב יהודה אמר רב כל המטיל אימה יתירה בתוך ביתו סוף הוא בא לידי שלש עבירות גילוי עריות ושפיכות דמים וחילול שבת

אמר רבה בר בר חנה הא דאמרי רבנן שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשיכה עשרתם ערבתם הדליקו את הנר צריך

דף ז עמוד א

למימרינהו בניחותא כי היכי דליקבלו מיניה אמר ר׳ אשי אנא לא שמיעא לי הא דרבה בר בר חנה וקיימתיה מסברא

א״ר אבהו לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו שהרי אדם גדול הטיל אימה יתירה בתוך ביתו והאכילוהו דבר גדול

ומנו ר׳ חנינא בן גמליאל האכילוהו ס״ד השתא בהמתן של צדיקים אין הקב״ה מביא תקלה על ידם צדיקים עצמן לא כ״ש

אלא בקשו להאכילו דבר גדול ומאי ניהו אבר מן החי

שלח ליה מר עוקבא לר׳ אלעזר בני אדם העומדים עלי ובידי למסרם למלכות מהו

שרטט וכתב ליה (תהלים לט, ב) אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי אע״פ שרשע לנגדי אשמרה לפי מחסום

שלח ליה קא מצערי לי טובא ולא מצינא דאיקום בהו שלח ליה (תהלים לז, ז) דום לה׳ והתחולל לו דום לה׳ והוא יפילם לך חללים חללים השכם והערב עליהן לבהמ״ד והן כלין מאיליהן הדבר יצא מפי ר״א ונתנוהו לגניבא בקולר

שלחו ליה למר עוקבא זמרא מנא לן דאסיר שרטט וכתב להו (הושע ט, א) אל תשמח ישראל אל גיל בעמים

ולישלח להו מהכא (ישעיהו כד, ט) בשיר לא ישתו יין ימר שכר לשותיו אי מההוא ה״א ה״מ זמרא דמנא אבל דפומא שרי קמ״ל

א״ל רב הונא בר נתן לרב אשי מאי דכתיב (יהושע טו, כב) קינה ודימונה ועדעדה א״ל מתוותא דארץ ישראל קחשיב

א״ל אטו אנא לא ידענא דמתוותא דא״י קא חשיב אלא רב גביהא מארגיזא אמר בה טעמא כל שיש לו קנאה על חבירו ודומם שוכן עדי עד עושה לו דין

א״ל אלא מעתה (יהושע טו, לא) צקלג ומדמנה וסנסנה הכי נמ א״ל אי הוה רב גביהא מבי ארגיזא הכא הוה אמר בה טעמא רב אחא מבי חוזאה אמר בה הכי כל מי שיש לו צעקת לגימא על חבירו ודומם שוכן בסנה עושה לו דין

א״ל ריש גלותא לרב הונא כלילא מנא לן דאסור א״ל מדרבנן דתנן בפולמוס של אספסיינוס גזרו על עטרות חתנים ועל האירוס

אדהכי קם רב הונא לאפנויי א״ל רב חסדא קרא כתיב (יחזקאל כא, ג) כה אמר ה׳ אלהים הסר המצנפת והרם העטרה זאת לא זאת השפלה הגבה והגבוה השפיל

וכי מה ענין מצנפת אצל עטרה אלא לומר לך בזמן שמצנפת בראש כ״ג עטרה בראש כל אדם נסתלקה מצנפת מראש כ״ג נסתלקה עטרה מראש כל אדם

אדהכי אתא רב הונא אשכחינהו דהוי יתבי א״ל האלהים מדרבנן אלא חסדא שמך וחסדאין מילך

רבינא אשכחיה למר בר רב אשי דהוה גדיל כלילא לברתיה א״ל לא סבר לה מר הסר המצנפת והרם העטרה א״ל דומיא דכ״ג בגברי אבל בנשי לא

מאי זאת לא זאת דרש ר׳ עוירא זימנין א״ל משמיה דרב אמי וזימנין א״ל משמיה דרב אסי בשעה שאמר הקב״ה לישראל הסר המצנפת והרם העטרה אמרו מלאכי השרת לפני הקב״ה רבש״ע זאת להן לישראל שהקדימו לפניך בסיני נעשה לנשמע

אמר להן לא זאת להן לישראל שהשפילו את הגבוה והגביהו את השפל והעמידו צלם בהיכל

דרש רב עוירא זימנין א״ל משמיה דרב אמי וזימנין אמר לה משמיה דרב אסי מאי דכתיב (נחום א, יב) כה אמר ה׳ אם שלמים וכן רבים וכן נגוזו ועבר וגו׳ אם רואה אדם שמזונותיו מצומצמין יעשה מהן צדקה וכ״ש כשהן מרובין

מאי וכן נגוזו ועבר תנא דבי ר׳ ישמעאל כל הגוזז מנכסיו ועושה מהן צדקה ניצל מדינה של גיהנם משל לשתי רחילות שהיו עוברות במים אחת גזוזה ואחת אינה גזוזה גזוזה עברה ושאינה גזוזה לא עברה

דף ז עמוד ב

(נחום א, יב) ועניתיך אמר מר זוטרא אפי׳ עני המתפרנס מן הצדקה יעשה צדקה לא אענך עוד תני רב יוסף שוב אין מראין לו סימני עניות:

רבי יהודה אומר מרקם למזרח כו׳: למימרא דעכו לצפונה דא״י קיימא ורמינהו היה מהלך מעכו לכזיב מימינו למזרח הדרך טמאה משום ארץ העמים ופטורה מן המעשר ומן השביעית עד שיודע לך שהיא חייבת

משמאלו למערב הדרך טהורה משום ארץ העמים וחייבת במעשר ובשביעית עד שיודע לך שהיא פטורה עד היכן עד כזיב רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משום אביו עד לבלבו

אמר אביי רצועה נפקא ויהיב תנא סימנא הכי אין קרא נמי יהיב סימנא דכתיב (שופטים כא, יט) ויאמרו הנה חג ה׳ בשילו מימים ימימה אשר מצפונה לבית אל מזרחה השמש למסלה העולה מבית אל שכמה ומנגב ללבונה ואמר רב פפא למזרחה של מסלה

תנא חדא המביא גט בספינה כמביא בא״י ותניא אידך כמביא בחו״ל

א״ר ירמיה לא קשיא הא ר׳ יהודה הא רבנן דתנן עפר חו״ל הבא בספינה לארץ חייב במעשר ובשביעית

א״ר יהודה אימתי בזמן שהספינה גוששת אבל אין הספינה גוששת פטור

אביי אמר הא והא ר׳ יהודה היא ול״ק כאן בזמן שאין הספינה גוששת כאן בזמן שהספינה גוששת

א״ר זירא עציץ נקוב המונח על גבי יתדות באנו למחלוקת רבי יהודה ורבנן

אמר רבא דילמא לא היא עד כאן לא קאמר ר׳ יהודה התם אלא בספינה

דף ח עמוד א

העשויה לברוח אבל עציץ שאינו עשוי לברוח לא

אי נמי עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא בספינה דלא מפסיק אוירא דמיא כי ארעא סמיכתא דמיא אבל עציץ דמפסיק אוירא לא

רב נחמן בר יצחק אמר בנהרות דארץ ישראל דכולי עלמא לא פליגי אלא כי פליגי בים הגדול

דתניא איזהו ארץ ואיזהו חוצה לארץ כל ששופע ויורד מטורי אמנון ולפנים ארץ ישראל מטורי אמנון ולחוץ חוצה לארץ הנסין שבים רואין אותן כאילו חוט מתוח עליהם מטורי אמנון עד נחל מצרים מן החוט ולפנים א״י מן החוט ולחוץ חו״ל

רבי יהודה אומר כל שכנגד ארץ ישראל הרי הוא כא״י שנאמר (במדבר לד, ו) וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים

והנסין שבצדדין רואין אותן כאילו חוט מתוח עליהן מקפלוריא ועד ים אוקיינוס ומנחל מצרים ועד ים אוקיינוס מן החוט ולפנים א״י מן החוט ולחוץ חו״ל

ורבנן האי וגבול מאי עבדי ליה מיבעי ליה לנסין ורבי יהודה נסין לא צריכי קרא:

ר״מ אומר עכו כא״י וכו׳: בעו מיניה מרבי חייא בר אבא המוכר עבדו לסוריא כמוכר בחו״ל דמי או לא

אמר להו תניתוה ר״מ אומר עכו כארץ ישראל לגיטין אין לעבדים לא וכ״ש סוריא דמרחקא טובא:

ת״ר בשלשה דרכים שוותה סוריא לארץ ישראל ובשלשה לחו״ל: סימן ע״ב ב״ר ר״ק: עפרה טמא כחו״ל והמוכר עבדו לסוריא כמוכר בחו״ל והמביא גט מסוריא כמביא מחו״ל

ובשלשה לא״י חייבת במעשר ובשביעי׳ כא״י והרוצה ליכנס לה בטהרה נכנס והקונה שדה בסוריא

דף ח עמוד ב

כקונה בפרוארי ירושלים חייבת במעשר ובשביעית כא״י קסבר כיבוש יחיד שמיה כיבוש

והרוצה ליכנס לה בטהרה נכנס והאמרת עפרה טמא בשידה תיבה ומגדל

דתניא הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל רבי מטמא רבי יוסי ברבי יהודה מטהר ואפי׳ רבי לא קא מטמא אלא בארץ העמים דגזרו על גושה ועל אוירה אבל סוריא על גושה גזרו על אוירה לא גזרו

והקונה שדה בסוריא כקונה בפרוארי ירושלים למאי הילכתא אמר רב ששת לומר שכותבין עליו אונו ואפילו בשבת

בשבת ס״ד כדאמר רבא אומר לעובד כוכבים ועושה ה״נ אומר לעובד כוכבים ועושה ואע״ג דאמירה לעובד כוכבים שבות משום ישוב א״י לא גזור רבנן:

ת״ר עבד שהביא גיטו וכתוב בו עצמך ונכסיי קנויין לך עצמו קנה נכסים לא קנה:

איבעיא להו כל נכסיי קנויין לך מהו אמר אביי מתוך שקנה עצמו קנה נכסים

א״ל רבא בשלמא עצמו ליקני מידי דהוה אגט אשה אלא נכסים לא ליקני מידי דהוה אקיום שטרות דעלמא

הדר אמר אביי מתוך שלא קנה נכסים לא קנה עצמו א״ל רבא בשלמא נכסים לא ליקני מידי דהוה אקיום שטרות דעלמא אלא עצמו ליקני מידי דהוה אגט אשה

אלא אמר רבא אחד זה ואחד זה עצמו קנה נכסים לא קנה א״ל רב אדא בר מתנה לרבא כמאן כר״ש דאמר פלגינן דיבורא

דתנן הכותב כל נכסיו לעבדו יצא בן חורין שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין ר״ש אומר

דף ט עמוד א

לעולם הוא בן חורין עד שיאמר כל נכסיי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מריבוא שבהן

והאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אע״פ שקילס רבי יוסי את רבי שמעון הלכה כר׳ מאיר דתניא כשנאמרו דברים לפני ר׳ יוסי קרא עליו המקרא הזה (משלי כד, כו) שפתים ישק משיב דברים נכוחים

ומי אמר רב נחמן הכי והאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן שכיב מרע שכתב כל נכסיו לעבדו ועמד חוזר בנכסים ואינו חוזר בעבד

חוזר בנכסים מתנת שכיב מרע הוא ואינו חוזר בעבד שהרי יצא עליו שם בן חורין

אלא אמר רב אשי התם היינו טעמא משום דלאו כרות גיטא הוא:

אם יש עליו עוררין יתקיים בחותמיו: ערער כמה אילימא ערער חד והאמר ר׳ יוחנן דברי הכל אין ערער פחות משנים

ואלא ערער תרי תרי ותרי נינהו מאי חזית דסמכת אהני סמוך אהני אלא ערער דבעל:

מתני׳ המביא גט ממדינת הים ואינו יכול לומר בפ״נ ובפ״נ אם יש עליו עדים יתקיים בחותמיו

אחד גיטי נשים ואחד שחרורי עבדים שוו למוליך ולמביא וזו אחת מן הדרכים ששוו גיטי נשים לשחרורי עבדים:

גמ׳ מאי אינו יכול לומר אילימא חרש חרש בר אתויי גיטא הוא והתנן הכל כשרין להביא את הגט חוץ מחרש שוטה וקטן

אמר רב יוסף הכא במאי עסקינן כגון שנתנו לה כשהוא פיקח ולא הספיק לומר בפני נכתב ובפני נחתם עד שנתחרש:

אחד גיטי נשים ואחד שיחרורי עבדים: תנו רבנן בשלשה דרכים שוו גיטי נשים לשיחרורי עבדים שוו למוליך ולמביא וכל גט שיש עליו עד כותי פסול חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים וכל השטרות

דף ט עמוד ב

העולים בערכאות של עובדי כוכבים אע״פ שחותמיהן עובדי כוכבים כשירין חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים וכדברי ר״מ בארבעה האומר תן גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי רצה לחזור בשניהם יחזור דברי ר״מ

בשלמא לרבנן מנינא למעוטי הא דרבי מאיר אלא לר׳ מאיר מנינא למעוטי מאי

למעוטי הא דתניא עדים שאין יודעים לחתום מקרעין להם נייר חלק וממלאים את הקרעים דיו

אמר רשב״ג במה דברים אמורים בגיטי נשים אבל שחרורי עבדים ושאר כל השטרות אם יודעין לקרות ולחתום חותמין ואם לאו אין חותמין

קרייה מאן דכר שמיה חסורי מחסרא והכי קתני עדים שאין יודעין לקרות קורין לפניהם וחותמין ושאין יודעין לחתום מקרעין להם:

ותו ליכא והאיכא האומר תנו גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה תנו מנה לפלוני ומת יתנו לאחר מיתה

כי קתני מילתא דליתיה בשטרות מילתא דאיתיה בשטרות לא קתני

דשלח רבין משמיה דר׳ אבהו הוו יודעין ששלח ר״א לגולה משום רבינו שכיב מרע שאמר כתבו ותנו מנה לפלוני ומת אין כותבין ונותנין

שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה

והאיכא לשמה

בשלמא לרבה היינו מוליך ומביא אלא לרבא קשיא

ותו בין לרבה בין לרבא האיכא מחובר כי קתני פסולא דרבנן דאורייתא לא קתני

והא ערכאות של עובדי כוכבים דפסולא דאורייתא הוא וקתני בעדי מסירה וכרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי

והא מדקתני סיפא ר׳ שמעון אומר אף אלו כשירין וא״ר זירא ירד רבי שמעון לשיטתו של ר״א דאמר עדי מסירה כרתי מכלל דתנא קמא סבר לא

דף י עמוד א

איכא בינייהו שמות מובהקין

והא חזרה דאורייתא וקתני

אלא כי קתני מילתא דליתא בקידושין מילתא דאיתא בקידושין לא קתני

והא חזרה גופה איתא בקידושין בשליחות בעל כורחה דבגירושין איתא ובקידושין ליתא:

מתני׳ כל גט שיש עליו עד כותי פסול חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים מעשה שהביאו לפני ר״ג לכפר עותנאי גט אשה והיו עדיו עדי כותים והכשיר:

גמ׳ מני מתני׳ לא ת״ק ולא ר״א ולא רבן שמעון בן גמליאל

דתניא מצת כותי מותרת ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח רבי אלעזר אוסר לפי שאין בקיאין בדקדוקי מצות רשב״ג אומר כל מצוה שהחזיקו בה כותים הרבה מדקדקין בה יותר מישראל

מני אי ת״ק אפילו שאר שטרות נמי אי רבי אלעזר אפילו גט אשה נמי לא

ואי רבן שמעון בן גמליאל אי דאחזוק אפי׳ שאר שטרות נמי אי דלא אחזוק אפילו גט אשה נמי לא

וכי תימא רבן שמעון בן גמליאל היא ודאחזוק בהא ולא אחזוק בהא אי הכי מאי איריא חד אפילו תרי נמי אלמה אמר רבי אלעזר לא הכשירו בו אלא עד אחד כותי בלבד

לעולם רבי אלעזר וכגון דחתים ישראל לבסוף

דף י עמוד ב

דאי לאו דכותי חבר הוה לא מחתים ליה מקמיה אי הכי אפילו שאר שטרות נמי

אלא אמרינן רווחא שבק למאן דקשיש מיניה הכא נמי רווחא שבק למאן דקשיש מיניה

א״ר פפא זאת אומרת עדי הגט אין חותמין זה בלא זה

מאי טעמא אמר רב אשי גזירה משום כולכם

גופא אמר רבי אלעזר לא הכשירו בו אלא עד אחד כותי בלבד מאי קמ"ל תנינא כל גט שיש עליו עד כותי פסול כו'

אי ממתניתין הוה אמינא אפי' תרי נמי והאי דקתני חד משום דבשטרות אפי' חד נמי לא קמ"ל

ותרי לא והא קתני מעשה והביאו לפני רבן גמליאל לכפר עותנאי גט אשה והיו עדיו עדי כותים והכשיר אמר אביי תני עדו

רבא אמר לעולם תרי ורבן גמליאל מיפלג פליג וחסורי מיחסרא והכי קתני ורבן גמליאל מכשיר בשנים ומעשה נמי שהביאו לפני רבן גמליאל לכפר עותנאי גט אשה והיו עדיו עדי כותים והכשיר:

מתני' כל השטרות העולים בערכאות של עובדי כוכבים אע"פ שחותמיהם עובדי כוכבים כשירים חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים ר"ש אומר אף אלו כשירין לא הוזכרו אלא בזמן שנעשו בהדיוט:

גמ' קא פסיק ותני לא שנא מכר ל"ש מתנה

בשלמא מכר מכי יהיב זוזי קמייהו הוא דקנה ושטרא ראיה בעלמא הוא דאי לא יהיב זוזי קמייהו לא הוו מרעי נפשייהו וכתבין ליה שטרא

אלא מתנה במאי קא קני לאו בהאי שטרא והאי שטרא חספא בעלמא הוא אמר שמואל דינא דמלכותא דינא

ואב"א תני חוץ מכגיטי נשים:

רבי שמעון אומר אף אלו כשירין וכו': והא לאו בני כריתות נינהו

אמר רבי זירא ירד ר' שמעון לשיטתו של רבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי

והאמר ר' אבא מודה ר' אלעזר במזויף מתוכו שפסול הכא במאי עסקינן

דף יא עמוד א

בשמות מובהקין

היכי דמי שמות מובהקין אמר רב פפא כגון הורמיז ואבודינא בר שיבתאי ובר קידרי ובאטי ונקים אונא

אבל שמות שאין מובהקים מאי לא אי הכי אדתני סיפא לא הוזכרו אלא בזמן שנעשו בהדיוט לפלוג וליתני בדידה בד"א בשמות מובהקין אבל שמות שאין מובהקין לא

הכי נמי קאמר בד"א בשמות מובהקין אבל בשמות שאין מובהקין נעשה כמי שנעשו בהדיוט ופסולין

ואיבעית אימא סיפא אתאן לגיטי ממון והכי קאמר לא הוזכרו גיטי ממון דפסולים אלא בזמן שנעשו בהדיוט

תניא אמר ר' אלעזר בר' יוסי כך אמר ר"ש לחכמים בצידן לא נחלקו ר"ע וחכמים על כל השטרות העולין בערכאות של עובדי כוכבי' שאע"פ שחותמיהן עובדי כוכבים כשרים ואפי' גיטי נשים ושחרורי עבדים לא נחלקו אלא בזמן שנעשו בהדיוט שר"ע מכשיר וחכמים פוסלים חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים

רשב"ג אומר אף אלו כשירין במקום שאין ישראל חותמין אבל במקום שישראל חותמין לא

מקום שאין ישראל חותמין נמי ליגזור אטו מקום שישראל חותמין שמא בשמא מחליף אתרא באתרא לא מחליף

רבינא סבר לאכשורי בכנופיאתה דארמאי א"ל רפרם ערכאות תנן

אמר רבא האי שטרא פרסאה דמסריה ניהליה באפי סהדי ישראל מגבינן ביה מבני חרי

והא לא ידעי למיקרא בדידעי

והא בעינא כתב שאינו יכול לזייף וליכא בדאפיצן והא בעינא צריך שיחזיר מענינו של שטר בשיטה אחרונה וליכא בדמהדר

א״ה ממשעבדי נמי לית ליה קלא

בעא מיניה ריש לקיש מר׳ יוחנן

דף יא עמוד ב

עדים החתומין על הגט ושמותן כשמות עובדי כוכבים מהו אמר ליה לא בא לידינו אלא לוקוס ולוס והכשרנו

ודוקא לוקוס ולוס דלא שכיחי ישראל דמסקי בשמהתייהו אבל שמהתא אחריני דשכיחי ישראל דמסקי בשמהתייהו לא

איתיביה גיטין הבאים ממדינת הים ועדים חתומים עליהם אע״פ ששמותיהן כשמות עובדי כוכבים כשירין מפני שרוב ישראל שבחו״ל שמותיהן כשמות עובדי כוכבים

התם כדקתני טעמא מפני שרוב ישראל שבחוץ לארץ שמותיהן כשמות עובדי כוכבים

ואיכא דאמרי כי מתניתא בעא מיניה ופשט ליה ממתניתא:

מתני׳ האומר תן גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי אם רצה לחזור בשניהן יחזור דברי ר״מ

וחכ״א בגיטי נשים אבל לא בשחרורי עבדים לפי שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו

שאם ירצה שלא לזון את עבדו רשאי ושלא לזון את אשתו אינו רשאי

אמר להם והרי הוא פוסל את עבדו מן התרומה כשם שהוא פוסל את אשתו אמרו לו מפני שהוא קניינו:

גמ׳ יתיב רב הונא ורב יצחק בר יוסף קמיה דר׳ ירמיה ויתיב ר׳ ירמיה וקא מנמנם ויתיב רב הונא וקאמר ש״מ מדרבנן התופס לבעל חוב קנה

א״ל רב יצחק בר יוסף ואפי׳ במקום שחב לאחרים א״ל אין

אדהכי איתער בהו ר׳ ירמיה אמר להו דרדקי הכי א״ר יוחנן התופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים לא קנה וא״ת משנתינו

כל האומר תנו כאומר זכו דמי

אמר רב חסדא התופס לבעל חוב במקום שחב לאחרים באנו למחלוקת רבי אליעזר ורבנן דתנן מי שליקט את הפאה ואמר הרי זו לפלוני עני ר׳ אליעזר אמר זכה לו וחכ״א יתננו לעני הנמצא ראשון

אמר אמימר ואיתימא רב פפא

דף יב עמוד א

דלמא לא היא עד כאן לא קאמר ר׳ אליעזר התם אלא דמיגו דאי בעי מפקר להו לנכסיה והוי עני וחזי ליה ומיגו דזכי ליה לנפשיה זכי לחבריה אבל הכא לא

ועד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דכתיב (ויקרא כג, כב) לא תלקט לעני לא תלקט לו לעני אבל הכא לא

ור״א האי לא תלקט מאי עביד ליה מיבעי ליה להזהיר לעני על שלו:

שאם ירצה שלא לזון כו׳: שמעת מינה יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך

הכא במאי עסקינן דא״ל צא מעשה ידיך למזונותיך

דכוותה גבי אשה דאמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך אשה אמאי לא אשה בדלא ספקה

עבד נמי בדלא ספיק עבדא דנהום כרסיה לא שויא למריה ולמרתיה למאי מיתבעי

תא שמע עבד שגלה לערי מקלט אין רבו חייב לזונו ולא עוד אלא שמעשה ידיו לרבו ש״מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך הכא במאי עסקינן דאמר לו צא מעשה ידיך למזונותיך

אי הכי מעשה ידיו אמאי לרבו להעדפה

העדפה פשיטא מהו דתימא כיון דכי לית ליה לא יהיב ליה כי אית ליה נמי לא לישקול מיניה קמ״ל

ומ״ש לערי מקלט סד״א (דברים ד, מב) וחי עביד ליה חיותא טפי קמ״ל

והא מדקתני סיפא אבל אשה שגלתה לערי מקלט בעלה חייב במזונותיה מכלל דלא אמר לה דאי אמר לה בעלה אמאי חייב

ומדסיפא דלא אמר לה רישא נמי דלא אמר ליה

לעולם דאמר ליה ואשה בדלא ספקה

והא מדקתני סיפא ואם אמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך רשאי מכלל דרישא דלא אמר לה ה״ק ואם מספקת ואמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך רשאי

מספקת מאי למימרא מהו דתימא (תהלים מה, יד) כל כבודה בת מלך פנימה קמ״ל

לימא כתנאי רבן שמעון בן גמליאל אומר יכול העבד לומר לרבו בשני בצורת או פרנסני או הוציאני לחירות וחכמים אומרים הרשות ביד רבו

מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר יכול ומר סבר אינו יכול

ותיסברא האי או פרנסני או הוציאני לחירות או פרנסני או תן לי מעשה ידי בפרנסתי מיבעי ליה ועוד מאי שנא בשני בצורת

אלא הכא במאי עסקינן דאמר לו צא מעשה ידיך למזונותיך ובשני בצורת לא ספק

רשב״ג סבר או פרנסני או הוציאני לחירות כי היכי דחזו לי אינשי ומרחמין עלי ורבנן סברי מאן דמרחם אבני חרי אעבד נמי רחומי מרחם

ת״ש דאמר רב המקדיש ידי עבדו אותו העבד לוה ואוכל ועושה ופורע ש״מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך

הכא במאי עסקינן במעלה לו מזונות א״ה למאי

דף יב עמוד ב

לוה ואוכל להעדפה

ולימא ליה הקדש עד השתא סגי לך בלא העדפה והשתא נמי תיסגי לך בלא העדפה הקדש גופיה ניחא לי׳ כי היכי דלשבח עבדיה

עושה ופורע קמא קמא קדיש ליה בפחות פחות משוה פרוטה

הכי נמי מסתברא דאמר רב המקדיש ידי עבדו אותו העבד עושה ואוכל דאי לא עבדא מאן פלח ליה

אי אמרת בשלמא הך במעלה ואינו יכול והא בשאינו מעלה שפיר

אלא אי אמרת הך בשאינו מעלה ויכול דאי לא עבדא מאן פלח ליה מאן דבעי ניפלחיה

אלא לאו ש״מ אינו יכול שמע מינה

ת״ש דאמר ר׳ יוחנן הקוטע יד עבדו של חבירו נותן שבתו ורפואתו לרבו ואותו העבד ניזון מן הצדקה ש״מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואיני זנך

הכא במאי עסקי׳ במעלה לו מזונות אי הכי אמאי ניזון מן הצדקה להעדפה

אי הכי ניזון מתפרנס מיבעי ליה אלא לאו ש״מ יכול ש״מ

אמר מר נותן שבתו ורפואתו לרבו שבתו פשיטא רפואתו איצטריכא ליה

רפואתו דידיה היא דבעי איתסויי ביה לא צריכא דאמדוה לחמשא יומי ועבדו ליה סמא חריפא ואתסי בתלתא יומי מהו דתימא צערא דידיה הוא קמ"ל

תניא א"ר אלעזר אמרנו לו למאיר והלא זכות הוא לעבד שיוצא מתחת ידי רבו לחירות אמר לנו חוב הוא לו שאם היה עבד כהן פוסלו מן התרומה אמרנו לו והלא מה אם ירצה שלא לזונו ושלא לפרנסו רשאי

אמר לנו ומה אילו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה על בעלה הלא אוכלין בתרומה וזה אינו אוכל אבל אשה חוב הוא לה שכן פסלה מן התרומה ומפסידה מן המזונות

מאי קאמרו ליה ומאי קא מהדר להו ה"ק להו השבתוני על המזונות מה תשיבוני על התרומה

וכי תימרו אי בעי זריק ליה גיטא ופסיל ליה שביק ליה ועריק ואזיל לעלמא

דף יג עמוד א

ומה אילו עבד כהן שברח ואשת כהן שמרדה על בעלה הלא אוכלים בתרומה וזה אינו אוכל

שפיר קאמר להו אמר רבא היינו דקא מהדרי ליה במתני' מפני שהוא קנינו דאי בעי שקיל ארבעה זוזי מישראל ופסיל ליה כל היכא דאיתיה

ולרבי מאיר תינח עבד כהן עבד ישראל מאי איכא למימר אמר רבי שמואל בר רב יצחק מפני שמפסידו משפחה כנענית

אדרבה הרי הוא מתירו בבת חורין עבדא בהפקירא ניחא ליה זילא ליה שכיחא ליה פריצה ליה:

מתני' האומר תנו גט זה לאשתי שטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה תנו מנה לאיש פלוני ומת יתנו לאחר מיתה:

גמ' אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב והוא שצבורין ומונחין בקרן זוית

במאי עסקינן אילימא בבריא כי צבורין מאי הוי הא לא משך ואלא בשכיב מרע מאי איריא צבורין כי אין צבורין נמי דהא קיי"ל דדברי שכיב מרע ככתובים וכמסורין דמו

א"ר זביד לעולם בבריא וכדרב הונא אמר רב דאמר רב הונא אמר רב מנה לי בידך תנהו לו לפלוני במעמד שלשתן קנה

רב פפא אמר לעולם בשכ"מ וכאידך דרב דאמר רב שכ"מ שאמר תנו מנה לפלוני מנכסי מנה זה נותנין מנה סתם אין נותנין

חיישינן שמא מנה קבור קאמר

והלכתא לקבורה לא חיישינן רב פפא מאי טעמא לא אמר כרב זביד

דף יג עמוד ב

קסבר רב פפא כי אמר רב לא שנא במלוה ולא שנא בפקדון

רב זביד מ"ט לא אמר כרב פפא לא מיתוקמא מתני' בשכיב מרע ממאי מדקתני האומר תנו גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה

טעמא דמת הא מחיים נותנין טעמא דאמר תנו הא לא אמר תנו אין נותנין ושכיב מרע אע"ג דלא אמר תנו נותנין

דתנן בראשונה היו אומרים היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו חזרו לומר אף המפרש והיוצא בשיירא

רבי שמעון שזורי אומר אף המסוכן

מתקיף לה רב אשי ומאן נימא לן דמתני' רבי שמעון שזורי היא דלמא רבנן היא

גופא אמר רב הונא אמר רב מנה לי בידך תנהו לו לפלוני במעמד שלשתן קנה אמר רבא מסתברא מילתיה דרב בפקדון אבל במלוה לא והאלקים

אמר רב אפילו במלוה אתמר נמי אמר שמואל משמיה דלוי מלוה לי בידך תנהו לו לפלוני במעמד שלשתן קנה

וטעמא מאי אמר אמימר נעשה כאומר לו בשעת מתן מעות שעבדנא לך לדידך ולכל דאתו מחמתך

א״ל רב אשי לאמימר אלא מעתה הקנה לנולדים דלא הוו בשעת מתן מעות הכי נמי דלא קנו

דאפילו לר״מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ה״מ לדבר שישנו בעולם אבל לדבר שאינו בעולם לא

אלא א״ר אשי

דף יד עמוד א

בההיא הנאה דקא משתניא ליה בין מלוה ישנה למלוה חדשה גמר ומשעביד נפשיה

א״ל הונא מר בריה דרב נחמיה לרב אשי אלא מעתה כגון הני דבי בר אלישיב דכפתי ושקלי לאלתר ה״נ דלא קנו

וכי תימא ה״נ א״כ נתת דבריך לשיעורין

אלא אמר מר זוטרא הני תלת מילי שוינהו רבנן כהלכתא בלא טעמא חדא הא ואידך דאמר רב יהודה אמר שמואל הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפיטרופיא ואידך דאמר רב חנניא המשיא אשה לבנו גדול בבית קנאו

א״ל רב לרב אחא ברדלא קבא דמוריקא אית לי גבך יהביה לפלוני באפיה קאמינא לך דלא הדרנא בי

מכלל דאי בעי הדר ביה מצי הדר ביה ה״ק דברים הללו לא ניתנו לחזרה

הא אמר רב חדא זימנא דאמר רב הונא אמר רב מנה לי בידך תנהו לו לפלוני במעמד שלשתן קנה

אי מההיא הוה אמינא הני מילי מתנה מרובה אבל מתנה מועטת לא ליבעי בפניו קמ״ל:

הנהו גינאי דעביד חושבנא בהדי הדדי פש חמש איסתרי זוזי גבי חד מנייהו אמרי ליה יהבינהו ניהליה למרי ארעא באפי מרי ארעא וקנה מיניה

לסוף אזל עבד חושבנא בין דיליה לנפשיה לא פש גביה ולא מידי אתא לקמיה דרב נחמן א״ל מאי איעביד לך חדא דאמר רב הונא אמר רב ועוד הא קנו מינך

א״ל רבא אטו האי מי קאמר לא יהבינא דליכא גבאי קאמר א״ל א״כ קנין בטעות הוא וכל קנין בטעות חוזר

איתמר הולך מנה לפלוני שאני חייב לו אמר רב חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חוזר ושמואל אמר מתוך שחייב באחריותו אם בא לחזור חוזר

לימא בהא קמיפלגי דמר סבר הולך כזכי דמי ומר סבר הולך לאו כזכי דמי

לא דכ״ע הולך כזכי דמי והכא בהא קמיפלגי מ״ס לא אמרינן מיגו ומ״ס אמרינן מיגו

תניא כוותיה דרב הולך מנה לפלוני שאני חייב לו תן מנה לפלוני שאני חייב לו הולך מנה לפלוני פקדון שיש לו בידי תן מנה לפלוני פקדון שיש לו בידי חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חוזר

פקדון לימא ליה אין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר א״ר זירא כשהוחזק כפרן

רב ששת הוה ליה אשרתא דסרבלי במחוזא א״ל לרב יוסף בר חמא בהדי דאתית אייתינהו ניהלי אזל יהבינהו ליה אמרי ליה ניקני מינך אמר להו אין

לסוף אישתמיט להו כי אתא לגביה אמר ליה שפיר עבדת דלא שוית נפשך (משלי כב, ז) עבד לוה לאיש מלוה לישנא אחרינא שפיר עבדת עבד לוה לאיש מלוה

ר׳ אחי בר׳ יאשיה הוה ליה איספקא דכספא בנהרדעא

דף יד עמוד ב

אמר להו לר׳ דוסתאי ב״ר ינאי ולר׳ יוסי בר כיפר בהדי דאתיתו אתיוה ניהלי אזול יהביה ניהליה אמרי להו נקני מינייכו אמרי להו לא אמרי להו אהדריה ניהלן

ר׳ דוסתאי ברבי ינאי אמר להו אין ר׳ יוסי בר כיפר אמר להו לא הוו קא מצערו ליה א״ל חזי מר היכי קא עביד אמר להו טב רמו ליה

כי אתו לגביה א״ל חזי מר לא מיסתייה דלא סייען אלא אמר להו נמי טב רמו ליה א״ל אמאי תיעבד הכי

א״ל אותן בני אדם הן אמה וכובען אמה ומדברין מחצייהן ושמותיהן מבוהלין ארדא וארטא ופילי בריש אומרין כפותו כופתין אומרין הרוגו הורגין אילו הרגו את דוסתאי מי נתן לינאי אבא בר כמותי

א״ל בני אדם הללו קרובים למלכות הן א״ל הן יש להן סוסים ופרדים שרצים אחריהן א״ל הן א״ל אי הכי שפיר עבדת:

הולך מנה לפלוני והלך ובקשו ולא מצאו תני חדא יחזרו למשלח ותניא אידך ליורשי מי שנשתלחו לו

לימא בהא קמיפלגי דמר סבר הולך כזכי ומ״ס הולך לאו כזכי

אמר ר׳ אבא בר ממל דכ״ע הולך לאו כזכי ולא קשיא הא בבריא הא בשכיב מרע

רב זביד אמר הא והא בשכיב מרע הא דאיתיה למקבל בשעת מתן מעות הא דליתיה למקבל בשעת מתן מעות

רב פפא אמר הא והא בברי׳ הא דמית מקבל בחיי נותן הא דמית נותן בחיי מקבל

לימא הולך כזכי תנאי היא דתניא הולך מנה לפלוני והלך ובקשו ולא מצאו יחזרו למשלח מת משלח ר׳ נתן ור׳ יעקב אמרו יחזרו ליורשי משלח ויש אומרים ליורשי מי שנשתלחו לו

ר׳ יהודה הנשיא אמר משום ר׳ יעקב שאמר משום ר״מ מצוה לקיים דברי המת וחכ״א יחלוקו וכאן אמרו כל מה שירצה שליח יעשה א״ר שמעון הנשיא על ידי היה מעשה ואמרו יחזרו ליורשי משלח

מאי לאו בהא קמיפלגי דת״ק סבר הולך לאו כזכי ור׳ נתן ור׳ יעקב נמי הולך לאו כזכי ואע״ג דמית לא אמרינן מצוה לקיים דברי המת ויש אומרים הולך כזכי

ר׳ יהודה הנשיא אמר משום ר׳ יעקב שאמר משום ר׳ מאיר הולך לאו כזכי מיהו היכא דמית אמרינן מצוה לקיים דברי המת

וחכמים אומרים יחלוקו מספקא להו וכאן אמרו שודא עדיף ורבי שמעון הנשיא מעשה אתא לאשמועי׳

לא בבריא דכולי עלמא לא פליגי והכא במאי עסקינן בשכיב מרע ובפלוגתא דר׳ אלעזר ורבנן קמיפלגי

דתנן המחלק נכסיו על פיו ר׳ אלעזר אומר אחד בריא ואחד מסוכן נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה ושאין להן אחריות אין נקנין אלא במשיכה וחכמים אומרים אלו ואלו נקנין באמירה

אמרו לו מעשה באמן של בני רוכל שהיתה חולה ואמרה תינתן

דף טו עמוד א

כבינתי לבתי והיא בשנים עשר מנה ומתה וקיימו חכמים את דבריה אמר להם בני רוכל תקברם אמם

ת״ק כר״א ור׳ נתן ור׳ יעקב נמי כר״א אע״ג דמית לא אמרינן מצוה לקיים דברי המת ויש אומרים כרבנן

ור׳ יהודה הנשיא שאמר משום ר״מ כר״א מיהו היכא דמית אמרינן מצוה לקיים דברי המת וחכמים אומרי׳ יחלוקו מספקא להו וכאן אמרו שודא עדיף ור״ש הנשיא מעשה אתא לאשמועינן

אבעיא להו ר״ש הנשיא נשיא הוא או משמיה דנשיא קאמר ת״ש דאמר רב יוסף הלכה כר״ש הנשיא ועדיין תיבעי לך נשיא הוא או דקאמר משמיה דנשיא תיקו

גופא אמר רב יוסף הלכה כר״ש הנשיא והא קיי״ל דברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו

רב יוסף מוקי לה בבריא והא ליורשי משלח קאמר וקיי״ל מצוה לקיים דברי המת תני יחזרו למשלח:

הדרן עלך המביא גט:

מתני׳ **המביא** גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב אבל לא בפני נחתם בפני נחתם אבל לא בפני נכתב בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו בפני נכתב חציו ובפני נחתם כולו פסול

אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול שנים אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול ור׳ יהודה מכשיר אחד אומר בפני נכתב ושנים אומרים בפנינו נחתם כשר:

גמ׳ הא תו ל״ל הא תנא ליה חדא זימנא המביא גט ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אי מההיא הוה אמינא צריך ואי לא אמר כשר קמ״ל:

בפני נכתב חציו ובפני נחתם כולו פסול: הי חציו אלימא חציו ראשון והאמר ר״א אפילו לא כתב בו אלא שיטה אחת לשמה שוב אינו צריך אלא אמר רב אשי חציו אחרון:

בפני נכתב כולו ובפני נחתם חציו פסול: אמר רב חסדא ואפילו שנים מעידים על חתימת יד שני פסול מאי טעמא

או כולו בקיום הגט או כולו בתקנת חכמים

מתקיף לה רבא מי איכא מידי דאילו אמר חד כשר השתא דאיכא תרי פסול אלא אמר רבא אפי׳

דף טו עמוד ב

הוא ואחר מעידין על חתימת יד שני פסול מאי טעמא אתו לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא וקא נפיק נכי ריבעא דממונא אפומא דחד סהדא

מתקיף לה רב אשי מי איכא מידי דאילו מסיק ליה איהו לכוליה דיבורא כשר השתא דאיכא חד בהדיה פסול

אלא אמר רב אשי אפילו אומר אני הוא עד שני פסול מאי טעמא או כולו בקיום הגט או כולו בתקנת חכמים

תנן בפני נכתב כולו בפני נחתם חציו פסול אידך חציו היכי דמי אילימא דליכא דקא מסהיד עליה כלל השתא אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם דהאי קמסהיד אכולה כתיבה והאי קמסהיד אכולה חתימה פסול חציו מיבעיא

אלא או כדרבא או כדרב אשי

ולאפוקי מדרב חסדא

אמר לך רב חסדא ולטעמיך בפני נכתב אבל לא בפני נחתם ל״ל אלא לא זו אף זו קתני

הכא נמי לא זו אף זו קתני

אמר רב חסדא גידוד חמשה ומחיצה חמשה אין מצטרפין עד שיהא או כולו במחיצ׳ או כולו בגידוד

דרש מרימר גידוד חמשה ומחיצה ה׳ מצטרפין והלכתא מצטרפין

בעי אילפא ידים טהורות לחצאין או אין טהורות לחצאין היכי דמי אילימא דקא משו בי תרי מרביעית והא תנן מרביעית נוטלין לידים לאחד ואפי׳ לשנים

ואלא דקא משי חדא חדא ידיה והתנן הנוטל ידו אחת בנטילה ואחת בשטיפה ידיו טהורות

ואלא דקא משי פלגא פלגא דידיה והאמרי דבי ר׳ ינאי ידים אין טהורות לחצאין לא צריכא דאיכא משקה טופח

וכי איכא משקה טופח מאי הוי והתנן

דף טז עמוד א

הנצוק והקטפרס ומשקה טופח אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה

לא צריכא דאיכא טופח להטפיח הא נמי תנינא טופח להטפיח חיבור

דלמא לענין מקואות ורבי יהודה היא דתנן מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות וירדו שנים וטבלו (שניהם בבת אחת טהורים)

בזה אחר זה ראשון טהור והשני טמא

רבי יהודה אומר אם היו רגליו של ראשון נוגעות במים אף השני טהור

אמר רבי ירמיה הרי אמרו הבא ראשו ורובו במים שאובין וטהור שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים שאובין טמא בעי ר׳ ירמיה חציו בביאה וחציו בנפילה מאי תיקו

אמר רב פפא הרי אמרו בעל קרי חולה שנתנו עליו תשעה קבין מים טהור בעי רב פפא חציו בטבילה וחציו בנתינה מאי תיקו:

אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר כו׳: אמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן לא שנו אלא שאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם אבל גט יוצא מתחת ידי שניהם

דף טז עמוד ב

כשר אלמא קסבר שנים שהביאו גט ממדינת הים אין צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחתם

אמר ליה אביי אלא מעתה סיפא דקתני שנים אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול ורבי יהודה מכשיר

טעמא דאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם הא גט יוצא מתחת ידי שניהם מכשרי רבנן אמר ליה אין

וכי אין גט יוצא מתחת ידי שניהם במאי פליגי מר סבר גזרינן דלמא אתיא לאיחלופי בקיום שטרות דעלמא בעד אחד ומר סבר לא גזרינן

לישנא אחרינא אמרי לה אמר רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן אפי׳ גט יוצא מתחת ידי שניהם פסול אלמא קסבר שנים שהביאו גט ממדינת הים צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחתם

אמר ליה אביי אלא מעתה סיפא דקתני שנים אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול ור׳ יהודה מכשיר אפילו גט יוצא מתחת ידי שניהם פסלי רבנן אמר ליה אין

במאי קא מיפלגי מר סבר לפי שאין בקיאין לשמה ומר סבר לפי שאין עדים מצויין לקיימו

לימא דרבה ורבא תנאי היא לא רבא מתרץ כלישנא קמא

ורבה אמר לך דכולי עלמא בעינן לשמה והכא במאי עסקינן לאחר שלמדו

ובגזירה שמא יחזור הדבר לקלקולו קמיפלגי דמר סבר גזרינן ומר סבר לא גזרינן

וליפלוג נמי רבי יהודה ברישא הא אתמר עלה אמר עולא חלוק היה רבי יהודה אף בראשונה

מתיב רב אושעיא לעולא רבי יהודה מכשיר בזו ולא באחרת מאי לאו למעוטי אחד אומר בפני נכתב ואחד אומר בפני נחתם

לא למעוטי בפני נחתם אבל לא בפני נכתב סלקא דעתך אמינא הואיל ולא גזר רבי יהודה גזירה שמא יחזור דבר לקלקולו דלמא אתי לאחלופי בקיום שטרות דעלמא בעד אחד נמי לא גזר קא משמע לן

אתמר נמי אמר רב יהודה שנים שהביאו גט ממדינת הים באנו למחלוקת רבי יהודה ורבנן

רבה בר בר חנה חלש עול לגביה רב יהודה ורבה לשיולי ביה בעו מיניה שנים שהביאו גט ממדינת הים צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחתם או אין צריכין אמר להם אין צריכין מה אילו יאמרו בפנינו גירשה מי לא מהימני אדהכי אתא ההוא

דף יז עמוד א

חברא שקלה לשרגא מקמייהו אמר רחמנא או בטולך או בטולא דבר עשו

למימרא דארומאי מעלו מפרסאי והתני רבי חייא מאי דכתיב (איוב כח, כג) אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה יודע הקב״ה בישראל שאין יכולין לקבל גזירת ארומיים עמד והגלה אותם לבבל

לא קשיא הא מקמי דניתו חברי לבבל הא לבתר דאתו חברי לבבל:

אחד אומר בפני נכתב ושנים אומרים בפנינו נחתם כשר: אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן לא שנו אלא שהגט יוצא מתחת יד עד כתיבה דנעשו כשנים על זה וכשנים על זה אבל מתחת ידי עדי חתימה פסול

אלמא קסבר שנים שהביאו גט ממדינת הים צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחתם אמר ליה רבי אסי אלא מעתה רישא דקתני שנים אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול ור׳ יהודה מכשיר ואפילו גט יוצא מתחת ידי שניהם פסלי רבנן אמר ליה אין

זימנין אשכחיה דיתיב וקאמר דאפילו גט יוצא מתחת ידי עדי חתימה כשר אלמא קסבר שנים שהביאו גט מ״ה אין צריכין שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחתם

אמר ליה רבי אסי אלא מעתה רישא דקתני שנים אומרים בפנינו נכתב ואחד אומר בפני נחתם פסול ורבי יהודה מכשיר טעמא דאין הגט יוצא מתחת ידי שניהם הא גט יוצא מתחת ידי שניהם מכשרי רבנן

אמר ליה אין והא זמנין לא אמרת לן הכי אמר ליה יתד היא שלא תמוט:

מתני׳ נכתב ביום ונחתם ביום בלילה ונחתם בלילה בלילה ונחתם ביום כשר ביום ונחתם בלילה פסול רבי שמעון מכשיר

שהיה רבי שמעון אומר כל הגיטין שנכתבו ביום ונחתמו בלילה פסולין חוץ מגיטי נשים:

גמ׳ איתמר מפני מה תיקנו זמן בגיטין רבי יוחנן אמר משום בת אחותו

ריש לקיש אמר משום פירות

ריש לקיש מ״ט לא אמר כרבי יוחנן אמר לך

דף יז עמוד ב

זנות לא שכיחא

ורבי יוחנן מאי טעמא לא אמר כריש לקיש קסבר יש לבעל פירות עד שעת נתינה

בשלמא לריש לקיש משום הכי קא מכשיר ר״ש אלא לרבי יוחנן מאי טעמא דר״ש דמכשיר

אמר לך רבי יוחנן אליבא דר״ש לא קאמינא כי קאמינא אליבא דרבנן

בשלמא לרבי יוחנן היינו דאיכא בין רבי שמעון לרבנן אלא לריש לקיש מאי איכא בין רבי שמעון לרבנן

פירי דמשעת כתיבה ועד שעת חתימה איכא בינייהו

והא איפכא שמעינן להו דאתמר מאימתי מוציאין לפירות רבי יוחנן אמר משעת כתיבה וריש לקיש אמר משעת נתינה

איפוך

אמר ליה אביי לרב יוסף ג׳ גיטין פסולים ואם ניסת הולד כשר מה הועילו חכמים בתקנתן אהנו דלכתחילה לא תינשא

גזייה לזמן דידיה ויהביה ניהלה מאי אמר ליה לרמאי לא חיישינן

כתוב בו שבוע שנה חדש שבת מאי אמר ליה כשר ומה הועילו חכמים בתקנתן

אהנו לשבוע דקמיה ולשבוע דבתריה דאי לא תימא הכי יומא גופיה מי ידעי׳ אי מצפרא אי מפניא אלא ליומא דקמיה וליומא דבתריה הכא נמי אהני לשבוע דקמיה ולשבוע דבתריה

אמר ליה רבינא לרבא כתביה

דף יח עמוד א

ואותביה בכיסתיה דאי מפייסה תיפייס מאי

אמר ליה לא מקדים אינש פורענותא לנפשיה

אמר ליה רבינא לרב אשי גיטין הבאים ממדינת הים דמיכתבי בניסן ולא מטו עד תשרי מה הועילו חכמים בתקנתם אמר ליה הנהו קלא אית להו

איתמר מאימתי מונין לגט רב אמר משעת נתינה ושמואל אמר משעת כתיבה

מתקיף לה רב נתן בר הושעיא לשמואל יאמרו שתי נשים בחצר אחת זו אסורה וזו מותרת אמר ליה אביי זו זמן גיטה מוכיח עליה וזו זמן גיטה מוכיח עליה

תניא כוותיה דרב תניא כוותיה דשמואל תניא כוותיה דרב השולח גט לאשתו ונשתהה שליח בדרך ג׳ חדשים כשהגיע גט לידה צריכה להמתין ג׳ חדשים ולגט ישן אין חוששין שהרי לא נתייחד עמה

תניא כוותיה דשמואל המשליש גט לאשתו ואמר לו אל תתנהו לה אלא לאחר ג׳ חדשים משנתנו לה מותרת לינשא מיד ולגט ישן אין חוששין שהרי לא נתייחד עמה

רב כהנא ורב פפי ורב אשי עבדי משעת כתיבה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע עבדי משעת נתינה והלכתא משעת כתיבה

איתמר מאימתי כתובה משמטת

רב אמר משתפגום ותזקוף ושמואל אמר פגמה אע״פ שלא זקפה זקפה אע״פ שלא פגמה

תניא כוותיה דרב תניא כוותיה דשמואל תניא כוותיה דרב מאימתי כתובה משמטת משתפגום ותזקוף פגמה ולא זקפה זקפה ולא פגמה אינה משמטת עד שתפגום ותזקוף

תניא כוותיה דשמואל אונס וקנס ופיתוי וכתובת אשה שזקפן במלוה משמטין ואם לאו אין משמטין מאימתי נזקפים במלוה משעת העמדה בדין

אמר שמואל כתובה כמעשה ב״ד דמיא מה מעשה ב״ד נכתבין ביום ונחתמין בלילה אף כתובה נכתבת ביום ונחתמת בלילה כתובתיה דרבי חייא בר רב איכתוב ביום ואיחתום בלילה הוה רב התם ולא אמר להו ולא מידי

לימא כשמואל סבירא ליה עסוקין באותו ענין הוו דתניא אמר רבי אלעזר בר רבי צדוק לא שנו אלא כשאין עסוקין באותו ענין אבל עסוקין באותו ענין כשר:

ר״ש מכשיר: אמר רבא מאי טעמא דר״ש קסבר כיון שנתן עיניו לגרשה שוב אין לו פירות

אמר ריש לקיש לא הכשיר ר״ש אלא לאלתר אבל מכאן ועד עשרה ימים לא

דף יח עמוד ב

חיישינן שמא פייס ורבי יוחנן אמר אפי׳ מכאן ועד עשרה ימים אם איתא דפייס קלא אית ליה למילתא

איתמר אמר לעשרה כתבו גט לאשתי אמר ר׳ יוחנן שנים משום עדים וכולם משום תנאי וריש לקיש אמר כולם משום עדים

היכי דמי אילימא דלא אמר להו כולכם והא תנן אמר לעשרה כתבו גט לאשתי אחד כותב ושנים חותמין אלא דאמר להו כולכם

מאי בינייהו איכא בינייהו דחתום בי תרי מינייהו ביומיה ואינך מכאן ועד עשרה ימים מאן דאמר משום תנאי כשר ומאן דאמר משום עדים פסול

אי נמי כגון שנמצא אחד מהם קרוב או פסול למאן דאמר משום תנאי כשר למאן דאמר משום עדים פסול

אי חתום בתחילה קרוב או פסול אמרי לה כשר ואמרי לה פסול אמרי לה כשר תנאי הוא אמרי לה פסול אתי לאיחלופי בשטרות דעלמא

ההוא דאמר להו לעשרה כתבו גט לאשתי חתום בי תרי מינייהו ביומיה ואינך מכאן ועד עשרה ימים אתא לקמיה דרבי יהושע בן לוי אמר ליה

דף יט עמוד א

כדאי הוא ר״ש לסמוך עליו בשעת הדחק

והאמר ריש לקיש לא הכשיר ר״ש אלא לאלתר אבל מכאן ועד עשרה ימים לא בההיא כרבי יוחנן סבירא ליה

והאמר ר׳ יוחנן שנים משום עדים וכולן משום תנאי בההיא כריש לקיש סבירא ליה:

מתני׳ בכל כותבים בדיו בסם בסיקרא ובקומוס ובקנקנתום ובכל דבר שהוא של קיימא אין כותבין לא במשקין ולא במי פירות ולא בכל דבר שאינו מתקיים

על הכל כותבין על העלה של זית ועל הקרן של פרה ונותן לה את הפרה על יד של עבד ונותן לה את העבד רבי יוסי הגלילי אומר אין כותבין לא על דבר שיש בו רוח חיים ולא על האוכלים:

גמ׳ דיו דיותא סם סמא סיקרא אמר רבה בר בר חנה סקרתא שמה קומוס קומא קנקנתום אמר רבה בר [בר חנה אמר] שמואל חרתא דאושכפי:

ובכל דבר שהוא מתקיים וכו׳: לאתויי מאי לאתויי הא דתני ר׳ חנינא כתבו במי טריא ואפצא כשר תני ר׳ חייא כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר

איתמר המעביר דיו על גבי סיקרא בשבת רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו חייב שתים אחת משום כותב ואחת משום מוחק דיו ע״ג דיו סיקרא על גבי סיקרא פטור סיקרא ע״ג דיו אמרי לה חייב ואמרי לה פטור

אמרי לה חייב מוחק הוא אמרי לה פטור מקלקל הוא

בעא מיניה ריש לקיש מר׳ יוחנן עדים שאין יודעים לחתום מהו שיכתבו להם בסיקרא ויחתמו כתב עליון כתב או אינו כתב א״ל אינו כתב

א״ל והלא לימדתנו רבינו כתב עליון כתב לענין שבת א״ל וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה

איתמר עדים שאין יודעים לחתום רב אמר מקרעין להם נייר חלק וממלאים את הקרעים דיו ושמואל אמר באבר

באבר סלקא דעתך והתני רבי חייא כתבו באבר בשחור ובשיחור כשר לא קשיא הא באברא הא במיא דאברא

רבי אבהו אמר במי מילין והתני רבי חנינא כתבו במי טריא ואפצא כשר

ל״ק הא דאפיץ הא דלא אפיץ שאין מי מילין ע״ג מי מילין

רב פפא אמר ברוק וכן אורי ליה רב פפא לפפא תוראה ברוק וה״מ בגיטין אבל בשטרות לא

דההוא דעבד עובדא בשאר שטרות ונגדיה רב כהנא

דף יט עמוד ב

תניא כוותיה דרב עדים שאין יודעין לחתום מקרעין להן נייר חלק וממלאים את הקרעים דיו

אמר רבן שמעון בן גמליאל בד״א בגיטי נשים אבל בשחרורי עבדים ושאר כל השטרות אם יודעין לקרות ולחתום חותמין ואם לאו אין חותמין

קרייה מאן דכר שמה חסורי מיחסרא והכי קתני עדים שאין יודעין לקרות קורין לפניהם וחותמים ושאין יודעין לחתום כו׳ אמר ר״ש בן גמליאל במה דברים אמורים בגיטי נשים אבל שחרורי עבדים ושאר כל השטרות אם יודעין לקרות ולחתום חותמין ואם לאו אין חותמין

א״ר אלעזר מ״ט דרבן שמעון בן גמליאל שלא יהו בנות ישראל עגונות

אמר רבא הלכה כרשב״ג ורב גמדא משמיה דרבא אמר אין הלכה ואלא כמאן כרבנן

והא ההוא דעבד עובדא בשאר שטרות ונגדיה רב כהנא תרגמא אקריאה

רב יהודה מיצטער קרי וחתים א״ל עולא לא צריכת דהא ר׳ אלעזר מרא דארץ ישראל קרו קמיה וחתים ורב נחמן קרו קמיה ספרי דייני וחתים ודווקא רב נחמן וספרי דייני דאית להו אימתא אבל רב נחמן וספרי אחריני ספרי דייני ואיניש אחרינא לא

רב פפא כי הוה אתי לקמיה שטרא פרסאה דעביד בערכאות של כותים מקרי להו לשני כותים זה שלא בפני זה במסיח לפי תומו ומגבי ביה ממשעבדי

אמר רב אשי אמר לי רב הונא בר נתן הכי אמר אמימר האי שטרא פרסאה דחתימי עליה סהדי ישראל מגבינן ביה ממשעבדי

והא לא ידעי למיקרי בדידעי והא בעינן כתב שאינו יכול להזדייף וליכא בדאפיצן והא בעינן צריך לחזור מענינו של שטר בשיטה אחרונה וליכא בדמהדר

ואלא מאי קמ״ל דכל לשון כשר תנינא גט שכתבו עברית ועדיו יונית יונית ועדיו עברית כשר

אי מההיא הוה אמינא הני מילי בגיטין אבל בשאר שטרות לא קמ״ל

אמר שמואל נתן לה נייר חלק ואמר לה ה״ז גיטיך מגורשת חיישינן שמא במי מילין כתבו

מיתיבי הרי זה גיטך ונטלתו וזרקתו לים או לאור או לכל דבר האבד וחזר ואמר שטר פסים הוא שטר אמנה הוא מגורשת ולא כל הימנו לאוסרה

טעמא דאיכא כתב הא ליכא כתב לא כי קאמר שמואל דבדקינן ליה במיא דנרא אי פליט פליט ואי לא פליט לאו כלום הוא

וכי פליט מאי הוי השתא הוא דפליט שמואל נמי חיישינן קאמר

אמר רבינא אמר לי אמימר הכי אמר מרימר משמיה דרב דימי הני בי תרי דיהיב גיטא קמייהו צריכי למיקרייה מיתיבי ה״ז גיטך ונטלתו וזרקתו לים או לאור או לכל דבר האבד וחזר ואמר שטר פסים הוא שטר אמנה הוא מגורשת ולא כל הימנו לאוסרה ואי אמרת צריכי למיקרייה בתר דקריוה מי מצי אמר לה הכי

לא צריכא דבתר דקריוה עייליה לבי ידיה ואפקיה מהו דתימא חלופי חלפיה קמ״ל

ההוא גברא דזרק לה גיטא לדביתהו לביני דני אשתכח מזוזתא אמר רב נחמן מזוזתא ביני דני לא שכיחא

וה״מ דאשתכח חדא אבל ב׳ ג׳ מדהא הואי הא נמי הואי וגיטא אימור עכברים שקלוה

ההוא גברא דעל לבי כנישתא שקל ספר תורה יהיב לה לדביתהו ואמר לה הא גיטך אמר רב יוסף למאי ליחוש לה אי משום מי מילין אין מי מילין על גבי מי מילין

דף כ עמוד א

אי משום כריתות דאית בה הא בעינא (דברים כד, א) וכתב לה לשמה וליכא

וכי תימא ליחוש דילמא אקדים ויהב ליה זוזא לספרא מעיקרא הא בעינן שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה וליכא

ורב יוסף מאי קמ״ל שאין מי מילין על גבי מי מילין

אמר רב חסדא גט שכתבו שלא לשמה והעביר עליו קולמוס לשמה באנו למחלוקת רבי יהודה ורבנן

דתניא הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוין לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל בו דלת מעביר עליו קולמוס ומקדשו דברי רבי יהודה וחכמים אומרים אין השם מן המובחר

אמר רב אחא בר יעקב דילמא לא היא עד כאן לא קאמרי רבנן התם דבעינא (שמות טו, ב) זה אלי ואנוהו וליכא אבל הכא לא

אמר רב חסדא יכילנא למיפסלינהו לכולי גיטי דעלמא אמר לי׳ רבא מאי טעמא אילימא משום דכתיב (דברים כד, ג) וכתב והכא איהי קא כתבה ליה ודילמא אקנויי אקנו ליה רבנן

ואלא משום דכתיב ונתן והכא לא יהיב לה מידי דלמא נתינת גט היא תדע דשלחו מתם כתבו על איסורי הנאה כשר:

גופא שלחו מתם כתבו על איסורי הנאה כשר אמר רב אשי אף אנן נמי תנינא על העלה של זית דילמא שאני עלה של זית דחזי לאיצטרופי

תניא רבי אומר כתבו על איסורי הנאה כשר נפק לוי דרשה משמיה דרבי ולא קלסוה משמיה דרבים וקלסוה אלמא הלכתא כותיה

תנו רבנן וכתב ולא חקק למימרא דחקיקה לאו כתיבה היא ורמינהו עבד שיצא בכתב שעל גבי טבלא ופינקס יצא לחירות אבל לא בכתב שעל גבי כיפא ואנדוכתרי

אמר עולא אמר רבי אלעזר לא קשיא הא דחק תוכות הא דחק יריכות

ותוכות לא ורמינהו לא היה כתבו שוקע אלא בולט כדינרי זהב והא דינרי זהב תוכות הן

כדינרי זהב ולא כדינרי זהב כדינרי זהב דבולט ולא כדינרי זהב דאילו התם תוכות הכא יריכות

אמר ליה רבינא לרב אשי רושמא מיחרץ חריץ או כנופי מכניף אמר ליה מיחרץ חריץ

איתיביה לא היה כתבו שוקע אלא בולט כדינרי זהב ואי סלקא דעתך מיחרץ חריץ

דף כ עמוד ב

הא בעינא מכתב וליכא כדינרי זהב ולא כדינרי זהב כדינרי זהב דבולט ולא כדינרי זהב דאילו התם מגואי והכא מאבראי

בעא מיניה רבא מרב נחמן כתב לה גט על טס של זהב ואמר לה התקבלי גיטך והתקבלי כתובתך מהו אמר ליה נתקבלה גיטה ונתקבלה כתובתה

איתיביה התקבלי גיטך והשאר לכתובתך נתקבלה גיטה והשאר לכתובתה

טעמא דאיכא שאר הא ליכא שאר לא

הוא הדין אע״ג דליכא שאר והא קמ״ל דאע״ג דאיכא שאר אי אמר לה אין אי לא לא

מאי טעמא אוירא דמגילתא הוא

ת״ר הרי זה גיטך והנייר שלי אינה מגורשת על מנת שתחזירי לי את הנייר הרי זו מגורשת

בעי רב פפא בין שיטה לשיטה ובין תיבה לתיבה מאי תיקו

ותיפוק ליה (דברים כד, ג) דספר אחד אמר רחמנא ולא שנים ושלשה ספרים לא צריכא דמעורה

בעי רמי בר חמא היו מוחזקים בעבד שהוא שלו וגט כתוב על ידו והרי הוא יוצא מתחת ידה מהו

מי אמרינן אקנויי אקני לה או דלמא הוא מנפשיה עייל

אמר רבא ותיפוק ליה דכתב שיכול להזדייף הוא ולרבא קשיא מתניתין על היד של עבד

בשלמא מתני׳ לרבא לא קשיא בעדי מסירה ורבי אלעזר היא אלא לרמי בר חמא קשיא

לרמי בר חמא נמי לא קשיא בכתובת קעקע השתא דאתית להכי מתניתין (לרבא) נמי לא תיקשי בכתובת קעקע

מאי הוי עלה תא שמע דאמר ריש לקיש הגודרות אין להן חזקה

בעי רמי בר חמא היו מוחזקין בטבלא שהיא שלה וגט כתוב עליה והרי היא יוצאה מתחת ידו מהו מי אמרינן אקנויי אקניתא ליה או דלמא (אשה) לא ידעה לאקנויי

אמר אביי ת״ש אף הוא העיד על כפר קטן שהיה בצד ירושלים והיה בו זקן אחד והיה מלוה לכל בני הכפר וכותב בכתב ידו ואחרים חותמים ובא מעשה לפני חכמים והכשירוהו ואמאי הא בעינא (ירמיהו לב, יא) ספר מקנה וליכא

אלא לאו משום דאמרינן אקנויי מקנה להו

אמר רבא ומאי קושיא דילמא

דף כא עמוד א

זקן שאני דידע לאקנויי

אלא אמר רבא מהכא ערב היוצא לאחר חיתום שטרות גובה מנכסים בני חורין

אמר רב אשי מאי קושיא דלמא גברא שאני דידע לאקנויי אלא אמר רב אשי מהכא אשה כותבת את גיטה והאיש כותב את שוברו שאין קיום הגט אלא בחותמיו

אמר רבא כתב לה גט ונתנו ביד עבדו וכתב לה שטר מתנה עליו קנאתהו ומתגרשת בו

ואמאי חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא קנה וכי תימא בעומד והאמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה והלכתא בכפות

ואמר רבא כתב לה גט ונתנו בחצרו וכתב לה שטר מתנה עליו קנאתהו ומתגרשת בו

וצריכא דאי אשמעינן עבד הוה אמינא דוקא עבד אבל חצר ליגזר משום חצרה הבאה לאחר מכאן

ואי אשמעינן חצר ה״א דוקא חצר אבל עבד ליגזר כפות אטו שאינו כפות קמ״ל

אמר אביי מכדי חצר מהיכא איתרבי מידה

מה ידה דאיתא בין מדעתה ובין בעל כורחה אף חצרה דאיתא בין מדעתה ובין בעל כורחה והא מתנה מדעתה איתא בעל כורחה ליתא

מתקיף לה רב שימי בר אשי והא שליחות לקבלה דמדעתה איתא בעל כורחה ליתא וקא הוי שליח לקבלה

ואביי אטו שליחו׳ מידה איתרבי מושלח (דברים כד, א) ושלחה איתרבי

ואב״א שליחות לקבלה נמי אשכחן בעל כורחה שכן אב מקבל גט לבתו קטנה בעל כורחה:

על העלה של זית וכו׳. בשלמא יד דעבד

דף כא עמוד ב

לא אפשר למקצייה אלא קרן של פרה ליקצייה וליתביה לה

אמר קרא (דברים כד, א) וכתב ונתן לה מי שאינו מחוסר אלא כתיבה ונתינה יצא זה שמחוסר כתיבה קציצה ונתינה:

רבי יוסי הגלילי אומר וכו': מ"ט דרבי יוסי הגלילי דתניא ספר אין לי אלא ספר מנין לרבות כל דבר ת"ל וכתב לה מכל מקום אם כן מה ת"ל ספר מה ספר דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל אף כל דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל

ורבנן אי כתיב בספר כדקאמרת השתא דכתיב ספר לספירת דברים הוא דאתא

ורבנן האי וכתב מאי עבדי ליה מיבעי להו בכתיבה מתגרשת ואינה מתגרשת בכסף ס"ד אמינא אקיש יציאה להויה מה הוייה בכסף אף יציאה נמי בכסף קמ"ל

ואידך נפקא ליה (דברים כד, א) מספר כריתות ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה

ואידך מיבעי ליה דבר הכורת בינו לבינה כדתניא הרי זה גיטיך על מנת שלא תשתי יין על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה כריתות עד שלשים יום הרי זה כריתות

ואידך מכרת כריתות

ואידך כרת כריתות לא דרשי:

מתני' אין כותבין במחובר לקרקע כתבו במחובר תלשו וחתמו ונתנו לה כשר רבי יהודה פוסל עד שתהא כתיבתו וחתימתו בתלוש

ר' יהודה בן בתירא אומר אין כותבין לא על הנייר המחוק ולא על הדיפתרא מפני שהוא יכול להזדייף וחכמים מכשירין:

גמ' כתבו על המחובר והאמרת רישא אין כותבין אמר רב יהודה אמר שמואל והוא ששייר מקום התורף

וכן אמר ר' אלעזר א"ר אושעיא והוא ששייר מקום התורף וכן אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן והוא ששייר מקום התורף ור' אלעזר היא דאמר עדי מסירה כרתי

וה"ק אין כותבין טופס שמא יכתוב תורף כתבו לטופס ותלשו כתבו לתורף ונתנו לה כשר

וריש לקיש אמר חתמו שנינו ורבי מאיר היא דאמר עדי חתימה כרתי

והכי קאמר אין כותבין תורף גזירה שמא יחתום כתבו לתורף תלשו חתמו ונתנו לה כשר

כתבו על חרס של עציץ נקוב כשר דשקיל ליה ויהיב ליה ניהלה על עלה של עציץ נקוב אביי אמר כשר ורבא אמר פסול אביי אמר כשר

דף כב עמוד א

דשקיל ליה ויהיב ליה ניהלה רבא אמר פסול גזרה שמא יקטום:

עציץ של אחד וזרעים של אחר מכר בעל עציץ לבעל זרעים כיון שמשך קנה מכר בעל זרעים לבעל עציץ לא קנה עד שיחזיק בזרעים

עציץ וזרעים של אחד ומכרן לאחר החזיק בזרעים קנה עציץ וזו היא ששנינו נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף ובשטר ובחזקה

החזיק בעציץ אף עציץ לא קנה עד שיחזיק בזרעים

נקבו בארץ ונופו בחוצה לארץ אביי אמר בתר נקבו אזלינן רבא אמר בתר נופו אזלינן

בדאשרוש כ"ע לא פליגי כי פליגי בדלא אשרוש

ובדאשרוש לא פליגי והתנן שתי גנות זו על גב זו וירק בינתים ר"מ אומר של עליון ר' יהודה אומר של תחתון

התם כדקתני טעמא א"ר מאיר מה אם ירצה עליון ליטול את עפרו אין כאן ירק

אמר רבי יהודה מה אם ירצה התחתון למלאות את גנתו עפר אין כאן ירק

ואכתי בדאשרוש לא פליגי והא תניא אילן מקצתו בארץ ומקצתו בחוצה לארץ טבל וחולין מעורבין זה בזה דברי רבי רשב״ג אומר הגדל בחיוב חייב והגדל בפטור פטור

מאי לאו מקצת נופו בארץ ומקצת נופו בחוצה לארץ

לא מקצת שרשין בארץ ומקצת שרשין בחוצה לארץ ומאי טעמא דרשב״ג דמפסיק צונמא

מאי טעמא דרבי דהדרי ערבי

במאי קמיפלגי מר סבר אוירא מבלבל ומ״ס האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי:

ר׳ יהודה בן בתירא אומר כו׳: א״ר חייא בר אסי משמיה דעולא ג׳ עורות הן מצה חיפה ודיפתרא

מצה כמשמעו דלא מליח ודלא קמיח ודלא אפיץ למאי הלכתא להוצאת שבת וכמה שיעורו כדקתני רב שמואל בר יהודה כדי לצור משקל קטנה וכמה אמר אביי כי ריבעא דריבעא דפומבדיתא

חיפה דמליח ולא קמיח ולא אפיץ למאי הילכתא להוצאת שבת וכמה שיעורו כדתנן עור כדי לעשות קמיע

דיפתרא דמליח וקמיח ולא אפיץ למאי הילכתא להוצאת שבת וכמה שיעורו כדי לכתוב עליו את הגט:

וחכמים מכשירין: מאן חכמים אמר רבי אלעזר

דף כב עמוד ב

ר׳ אלעזר היא דאמר עדי מסירה כרתי

ואמר ר״א לא הכשיר ר״א אלא לאלתר אבל מכאן עד עשרה ימים לא חיישי׳ דילמא הוה ביה תנאה וזייפתיה

ור׳ יוחנן אמר אפי׳ מכאן עד עשרה ימים דאם איתא דהוה ביה תנאי מידכר דכירי

ואמר ר״א לא הכשיר ר״א אלא בגיטין אבל בשאר שטרות לא דכתי׳ (ירמיהו לב, יד) ונתתם בכלי חרש למען יעמדו ימים רבים

ורבי יוחנן אמר אפי׳ בשטרות והכתיב למען יעמדו ימים רבים התם עצה טובה קמ״ל:

מתני׳ הכל כשרין לכתוב את הגט אפי׳ חרש שוטה וקטן האשה כותבת את גיטה והאיש כותב את שוברו שאין קיום הגט אלא בחותמיו:

גמ׳ והא לאו בני דיעה נינהו אמר רב הונא

דף כג עמוד א

והוא שהיה גדול עומד על גביו

א״ל רב נחמן אלא מעתה עובד כוכבים וישראל עומד על גביו הכי נמי דכשר וכי תימא ה״נ והתניא עובד כוכבים פסול עובד כוכבים לדעתיה דנפשיה עבד

הדר אמר רב נחמן לאו מילתא היא דאמרי דמדקא פסיל ליה לעובד כוכבים לענין הבאה מכלל דלענין כתיבה כשר

והתניא עובד כוכבים פסול ההיא ר״א היא דאמר עדי מסירה כרתי ובעינן כתיבה לשמה והא ודאי עובד כוכבים אדעתיה דנפשיה קעביד

אמר רב נחמן אומר היה ר״מ אפי׳ מצאו באשפה חתמו ונתנו לה כשר

איתיביה רבא לרב נחמן (דברים כד, א) וכתב לה לשמה מאי לאו כתיבת הגט לא חתימת עדים

איתיביה רבא כל גט שנכתב שלא לשום אשה פסול אימא שנחתם שלא לשום אשה פסול

איתיביה כשהוא כותבו כאילו כותבו לשמה מאי לאו כשהוא כותבו לתורף לשמה כאילו כותבו לטופס לשמה

לא כשהוא חותמו לשמה כאילו כותבו לשמה ואיבעית אימא הני מתני׳ מני ר״א היא דאמר עדי מסירה כרתי

ורב יהודה אמר שמואל והוא ששייר מקום התורף וכן א״ר חגא משמיה דעולא והוא ששייר מקום התורף ור״א היא

ורבי זריקא אמר רבי יוחנן אינה תורה מאי אינה תורה אמר רבי אבא כאן הודיעך שאין כח לשמה ור״מ היא דאמר עדי חתימה כרתי

והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן ר״א היא אמוראי נינהו ואליבא דר׳ יוחנן:

מתני׳ הכל כשרין להביא את הגט חוץ מחרש שוטה וקטן וסומא ועובד כוכבים

קיבל הקטן והגדיל חרש ונתפקח סומא ונתפתח שוטה ונשתפה עובד כוכבים ונתגייר פסול

אבל פקח ונתחרש וחזר ונתפקח פתוח ונסתמא וחזר ונתפתח שפוי ונשתטה וחזר ונשתפה כשר זה הכלל כל שתחילתו וסופו בדעת כשר:

גמ׳ בשלמא חרש שוטה וקטן דלאו בני דיעה נינהו עובד כוכבים נמי דלאו בר היתירא הוא אלא סומא אמאי לא אמר רב ששת לפי שאינו יודע ממי נוטלו ולמי נותנו

מתקיף לה רב יוסף היאך סומא מותר באשתו היאך בני אדם מותרים בנשותיהם בלילה אלא בטביעות עינא דקלא הכא נמי בטביעות עינא דקלא

אלא א״ר יוסף הכא בחוצה לארץ עסקינן דבעי למימר בפני נכתב ובפני נחתם ולא מצי למימר

א״ל אביי אלא מעתה פתוח ונסתמא דמצי אמר הכי נמי דכשר והא קתני פתוח ונסתמא וחזר ונתפתח כשר חזר ונתפתח אין לא חזר ונתפתח לא

ה״ה דאף על גב דלא חזר ונתפתח ואיידי דקתני שפוי ונשתטה וחזר ונשתפה טעמא דחזר ונשתפה הא לא חזר ונשתפה לא תנא נמי פתוח ונסתמא וחזר ונתפתח

אמר רב אשי דיקא נמי דקתני זה הכלל כל שתחילתו וסופו בדעת כשר ולא קתני כל שתחילתו וסופו בכשרות כשר ש״מ

בעו מיניה מרבי אמי עבד מהו שיעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה אמר להו מדקא פסיל ליה לעובד כוכבים

דף כג עמוד ב

מכלל דעבד כשר אמר רב אסי אמר רבי יוחנן אין העבד נעשה שליח לקבל גט לאשה מיד בעלה לפי שאינו בתורת גיטין וקדושין

מתקיף לה ר׳ אלעזר טעמא במילתא דליתיה הא במילתא דאיתיה כשר

והא עובד כוכבים והא כותי דאיתנהו בתורת תרומה דנפשייהו דתנן העובד כוכבים והכותי שתרמו משלהם תרומתם תרומה ותנן עובד כוכבים שתרם של ישראל אפי׳ ברשות אין תרומתו תרומה

מאי טעמא לאו משום דכתיב (אתם) (במדבר יח, ג) גם אתם מה אתם ישראל אף שלוחכם ישראל

אמרי דבי ר׳ ינאי לא מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית

אמר ר׳ חייא בר אבא א״ר יוחנן אין העבד נעשה שליח לקבל גט אשה מיד בעלה לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין ואע״פ ששנינו הרי את שפחה וולדך בן חורין אם היתה עוברה זכתה לו

מאי אם היתה עוברה זכתה לו כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר ר׳ יוחנן תרתי אמר נראים דברים שהעבד מקבל גט לחבירו מיד רבו של חבירו אבל לא מיד רבו שלו

ואם לחשך אדם לומר זו הלכה שנויה אם היתה עוברה זכתה לו אמור לו שני גדולי הדור פירשו את הדבר ר׳ זירא ור׳ שמואל בר רב יצחק

חד אמר הא מני רבי היא דאמר המשחרר חצי עבדו קנה וחד אמר מאי טעמא דרבי בהא קסבר עובר ירך אמו הוא ונעשה כמי שהקנה לה אחד מאבריה:

מתני׳ אף הנשים שאינן נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא את גיטה חמותה ובת חמותה וצרתה ויבמתה ובת בעלה

מה בין גט למיתה שהכתב מוכיח האשה עצמה מביאה את גיטה ובלבד שהיא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם:

גמ׳ והתניא כשם שאין נאמנות לומר מת בעלה כך אין נאמנות להביא גיטה אמר רב יוסף לא קשיא כאן בארץ כאן בחו״ל

בארץ דלאו אדיבורה דידה קא סמכינן מהימנא בחו״ל דאדיבורה דידה קא סמכינן לא מהימנא

א״ל אביי אדרבה איפכא מסתברא בארץ דאי אתי בעל מערער משגחינן ביה דאיכא למימר לקלקולא קא מיכוונה לא מהימנא בחוצה לארץ דאי אתי בעל מערער לא משגחינן ביה מהימנא

תניא כוותיה דאביי ר״ש בן אלעזר אומר משום ר״ע אשה נאמנת להביא גיטה מק״ו ומה נשים שאמרו חכמים אין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא גיטה היא שנאמנת לומר מת בעלה אינו דין שנאמנת להביא גיטה

דף כד עמוד א

וממקום שבאת מה להלן צריכות שיאמרו בפנינו נכתב ובפנינו נחתם אף היא צריכה שתאמר בפני נכתב ובפני נחתם

אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא דקתני האשה עצמה מביאה גיטה ובלבד שתהא צריכה לומר כו׳ ש״מ

ורב יוסף רישא וסיפא בחוצה לארץ מציעתא בארץ אין רישא וסיפא בחו״ל מציעתא בארץ

ממאי מדקתני מה בין גט למיתה שהכתב מוכיח ולא קתני שהכתב ופה מוכיח:

האשה עצמה מביאה וכו׳: אשה מכי מטי גיטה לידה איגרשה לה אמר רב הונא באומר לא תתגרשי בו אלא בפני ב״ד פלוני סוף סוף כי מטיא התם איגרשה בה

אלא אמר רב הונא בר מנוח משמיה דרב אחא בריה דרב איקא דאמר לה כי מטית התם אתנחיה אארעא ושקליה

אי הכי הוה ליה טלי גיטך מעל גבי קרקע ואמר רבא טלי גיטך מעל גבי קרקע לא אמר כלום

אלא דאמר לה הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם הוי שליח לקבלה וקבלי את גיטך

והא לא חזרה שליחות אצל הבעל דאמר לה הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם שוי שליח לקבלה

הניחא למ״ד אשה עושה שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה אלא למ״ד אין האשה עושה שליח לקבל גיטה מיד שליח בעלה מאי איכא למימר

טעמא מאי משום דאיכא בזיון דבעל והכא בעל לא קפיד

הניחא למ״ד משום בזיון דבעל אלא למ״ד משום חצרה הבאה לאחר מיכן מאי איכא למימר

דאמר לה הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם שוי שליח להולכה וקבלי את גיטך מיניה

ואיבעית אימא דאמר לה הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם אימר קמי בי דינא בפני נכתב ובפני נחתם ומשוי בי דינא שליח וליתבוה ניהליך:

הדרן עלך המביא גט:

מתני׳ כל גט שנכתב שלא לשום אשה פסול כיצד היה עובר בשוק ושמע קול סופרים מקרין איש פלוני מגרש את פלונית ממקום פלוני ואמר זה שמי וזה שם אשתי פסול לגרש בו

יתר מיכן כתב לגרש את אשתו ונמלך מצאו בן עירו ואמר לו שמי כשמך ושם אשתי כשם אשתך פסול לגרש בו

דף כד עמוד ב

יתר מיכן היו לו שתי נשים ושמותיהן שוות כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה

יתר מיכן אמר ללבלר כתוב לאיזו שארצה אגרש פסול לגרש בו:

גמ׳ כתב לגרש את אשתו ונמלך וכו׳ ואלא רישא במאי

אמר רב פפא בסופרין העשויין להתלמד עסקינן אמר רב אשי דיקא נמי דקתני סופרין מקרין ולא קתני סופרין קוראין ש״מ

מאי יתר מיכן תנא דבי ר׳ ישמעאל לא זה שנכתב שלא לשום גירושין אלא אף זה שנכתב לשום גירושין פסול

ולא זה שנכתב שלא לשום גירושין דידיה אלא אף זה שנכתב לשום גירושין דידיה פסול ולא זה שלא נכתב לשום גירושין הא אלא אף זה שנכתב לשום גירושין הא פסול

מאי טעמא אי כתב ונתן ספר כריתות בידה הוה אמינא למעוטי האיך קמא דלא עביד לשום כריתות אבל כתב לגרש את אשתו ונמלך דעביד לשום כריתות אימא כשר כתב רחמנא (דברים כד, א) וכתב

אי כתב רחמנא וכתב הוה אמינא למעוטי האי דלא איהו קא כתיב לה אבל יש לו שתי נשים דאיהו קא כתיב לה אימא כשר כתב רחמנא (דברים כד, א) לה לשמה

וסיפא למה לי הא קא משמע לן דאין ברירה:

כתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה: קטנה הוא דלא מצי מגרש ביה הא גדולה מצי מגרש ביה

אמר רבא זאת אומרת שני יוסף בן שמעון הדרין בעיר אחת מוציאין שטר חוב על אחרים

א״ל אביי אלא מעתה רישא דקתני שמי כשמך פסול לגרש בו שני הוא דלא מצי מגרש ביה הא ראשון מצי מגרש ביה והא אמרינן ולא אחר יכול להוציא עליהן שטר חוב

אלא מאי אית לך למימר בעדי מסירה ור׳ אלעזר היא

הכא נמי בעדי מסירה ור׳ אלעזר היא

אמר רב כולן פוסלין בכהונה חוץ מן הראשון ושמואל אמר אף ראשון נמי פוסל

ואזדא שמואל לטעמיה דאמר שמואל כל מקום ששנו חכמים גט פסול פסול ופוסל חליצה פסולה פסולה ופוסלתה מן האחין

במערבא אמרי משמיה דר׳ אלעזר שמאל ולילה פסולות ופוסלות

דף כה עמוד א

קטן ואנפיליא פסולות ואין פוסלות

זעירי אמר כולן אין פוסלין חוץ מן האחרון

וכן אמר רב אסי כולן אין פוסלין חוץ מן האחרון ור׳ יוחנן אמר אף אחרון נמי אינו פוסל

ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דא״ר אסי א״ר יוחנן האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל

וצריכא דאי איתמר בהא בהא קאמר רבי יוחנן דאין ברירה משום דבעינן לה לשמה אבל התם מכר הוא דאמר רחמנא ליהדר ביובל אבל ירושה ומתנה לא

ואי אשמעינן שדה משום דלחומרא אי נמי כתחילה אבל הכא אימא לא צריכא:

בעא מיניה רב הושעיא מרב יהודה אמר ללבלר כתוב לאיזו שתצא בפתח תחילה מהו אמר ליה תניתוה יתר מיכן אמר ללבלר כתוב לאיזו שארצה אגרש פסול לגרש בו אלמא אין ברירה

איתיביה האומר לבניו הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון לירושלים כיון שנכנס ראשון ראשו ורובו זכה בחלקו ומזכה את אחיו עמו

אמר ליה הושעיא ברי מה ענין פסחים אצל גיטין הא אתמר עלה א״ר יוחנן כדי לזרזן במצות

דיקא נמי דקתני כיון שנכנס ראשון ראשו ורובו זכה בחלקו ומזכה את אחיו עמו אי אמרת בשלמא דאמנינהו מעיקרא שפיר אלא אי אמרת דלא אמנינהו לאחר שחיטה מי קמיתמנו והתנן נמנין ומושכין ידיהן ממנו עד שישחט

תניא נמי הכי מעשה וקדמו בנות לבנים ונמצאו בנות זריזות ובנים שפלים

אמר אביי קא בעי מיניה תולה בדעת אחרים וקא פשיט ליה תולה בדעת עצמו והדר מותיב ליה תולה בדעת אחרים

אמר רבא מאי קושיא דלמא דמאן דאית ליה ברירה לא שנא תולה בדעת עצמו ולא שנא תולה בדעת אחרים אית ליה ברירה ומאן דלית ליה ברירה לא שנא תולה בדעת עצמו ולא שנא תולה בדעת אחרים לית ליה ברירה

א״ל רב משרשיא לרבא והא רבי יהודה דתולה בדעת עצמו לית ליה ברירה ותולה בדעת אחרים אית ליה ברירה

תולה בדעת עצמו לית ליה ברירה דתניא הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני

דף כה עמוד ב

ומיחל ושותה מיד דברי ר״מ רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין

תולה בדעת אחרים אית ליה ברירה דתנן מה היא באותן הימים

ר׳ יהודה אומר הרי היא כאשת איש לכל דבריה ולכי מיית הוי גיטא

אמר ליה רב משרשיא לרבא הא ר״ש דתולה בדעת עצמו לית ליה ברירה ותולה בדעת אחרים אית ליה ברירה

תולה בדעת עצמו לית ליה ברירה הא דאמרן תולה בדעת אחרים אית ליה ברירה דתניא הריני בועליך על מנת שירצה אבא אע״פ שלא רצה האב מקודשת ר׳ שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון רצה האב מקודשת

דף כו עמוד א

לא רצה האב אינה מקודשת

אמר ליה בין לר׳ יהודה בין לר״ש לא שנא תולה בדעת עצמו ולא שנא תולה בדעת אחרים אית להו ברירה

והתם כדקתני טעמא אמרו לו לר״מ אי אתה מודה שמא יבקע הנוד ונמצא זה שותה טבלים למפרע אמר להם לכשיבקע:

מתני׳ הכותב טופסי גיטין צריך שיניח מקום האיש ומקום האשה ומקום הזמן

שטרי מלוה צריך שיניח מקום המלוה מקום הלוה מקום המעות מקום הזמן

שטרי מקח צריך שיניח מקום הלוקח ומקום המוכר מקום המעות מקום השדה ומקום הזמן מפני התקנה

ר׳ יהודה פוסל בכולן ר׳ אלעזר מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים שנאמר (דברים כד, א) וכתב לה לשמה:

גמ׳ אמר רב יהודה אמר שמואל צריך שיניח אף מקום הרי את מותרת לכל אדם ור׳ אלעזר היא דאמר עדי מסירה כרתי ובעינן כתיבה לשמה

וצריכא

דאי אשמעינן הך קמייתא בההיא הוא דאיכא לאוקמה כר״א דקתני אין כותבין וקתני כתבו

אבל סיפא דקתני שאין קיום הגט אלא בחותמיו אימא ר״מ היא דאמר עדי חתימה כרתי

ואי אשמעי׳ בההיא ההיא נמי איכא לאוקמה כר״א אבל הא אימא מדסיפא ר״א הוי רישא לאו ר״א צריכא:

מפני התקנה: מאי תקנה אמר ר׳ יונתן מפני תקנת סופר ור״א היא דאמר עדי מסירה כרתי ובדין הוא דאפי׳ טופס נמי לא לכתוב ומשום תקנת סופרים שרו רבנן

ר׳ יהודה פוסל בכולן גזר טופס אטו תורף גזר שטרות אטו גיטין

ור״א מכשיר בכולן חוץ מגיטי נשים טופס אטו תורף גזר שטרות אטו גיטין לא גזר:

שנאמר וכתב לה: והא כי כתיב לה אתורף הוא דכתיב

אלא אימא משום שנאמר וכתב לה לשמה

דף כו עמוד ב

קשיא דר׳ אלעזר אדר׳ אלעזר תרי תנאי ואליבא דר״א

ר׳ שבתי אמר חזקיה משום קטטה ור״מ היא דאמר עדי חתימה כרתי

ובדין הוא דאפי׳ תורף נמי לכתוב וזמנין דשמעה ליה לסופר דקא כתיב וסברה איהו קאמר ליה והוה לה קטטה בהדיה

רב חסדא אמר אבימי משום תקנת עגונות אמרי לה ר״מ ואמרי לה ר״א

אמרי לה ר״מ דאמר עדי חתימה כרתי ובדין הוא דאפי׳ תורף נמי לכתוב וזמנין דהוה ליה קטטה בהדה ורתח עלה וזריק ליה ניהלה ומעגן ומותיב לה

אמרי לה ר״א דאמר עידי מסירה כרתי ובדין הוא דאפי׳ טופס נמי לא לכתוב וזמנין דבעי למיזל למדינת הים ולא אשכח ספרא ושביק לה ואזיל ומעגן ומותיב לה:

ומקום הזמן: קפסיק ותני לא שנא מן הנישואין ולא שנא מן האירוסין

בשלמא מן הנישואין בין למ״ד משום בת אחותו איכא בין למ״ד משום פירי איכא

אלא מן האירוסין בשלמא למ״ד משום בת אחותו איכא אלא למ״ד משום פירי ארוסה מי אית לה פירי

אמר רב עמרם הא מילתא שמעית מיניה דעולא דאמר משום תקנת ולד ולא ידענא מאי ניהו כיון דשמעיתא להא דתניא האומר כתבו גט לארוסתי לכשאכנסנה אגרשנה אינו גט ואמר עולא מה טעם גזירה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה ה״נ גזירה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה

א״ר זירא אמר ר׳ אבא בר שילא אמר רב המנונא סבא אמר רב אדא בר אהבה אמר רב הלכה כר״א קרי רב עליה דר״א טובינא דחכימי

ואפי׳ בשאר שטרות נמי והאמר רב פפי משמיה דרבא האי אשרתא דדייני דמיכתבה מקמי דליסהדי סהדי אחתימת ידייהו פסולה אלמא מיחזי כשיקרא ה״נ מיחזי כשיקרא

וליתא מדרב נחמן דאמר רב נחמן אומר היה ר״מ אפילו מצאו באשפה חתמו ונתנו לה כשר ואפילו רבנן לא פליגי עליה דר״מ אלא בגיטי נשים דבעינן כתיבה לשמה אבל בשאר שטרות לא

דא״ר אסי א״ר יוחנן שטר שלוה בו ופרעו אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שעבודו טעמא דנמחל שעבודו אבל משום שיקרא לא חיישינן:

דף כז עמוד א

מתני׳ המביא גט ואבד הימנו מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול מצאו בחפיסה או בדלוסקמא אם מכירו כשר:

גמ׳ ורמינהו מצא גיטי נשים ושחרורי עבדים דייתיקי מתנות ושוברין הרי זה לא יחזיר שאני אומר כתובין היו ונמלך עליהן שלא ליתנן הא אמר תנו נותנין ואפי׳ לזמן מרובה

אמר רבה לא קשיא כאן במקום שהשיירות מצויות כאן במקום שאין השיירות מצויות

ואפילו במקום שהשיירות מצויות והוא שהוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת

דאי לא תימא הכי קשיא דרבה אדרבה דההוא גיטא דאישתכח בי דינא דרב הונא והוה כתיב ביה בשוירי מתא דעל רכיס נהרא ואמר רב הונא חוששין לשני שוירי

ואמר ליה רב חסדא לרבה פוק ועיין בה דלאורתא בעי לה מינך רב הונא נפק דק ואשכח דתנן כל מעשה ב״ד הרי זה יחזיר

והא בי דינא דרב הונא דכמקום שהשיירו׳ מצויות דמי וקא פשיט יחזיר אלמא אי הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת אין ואי לא לא

עבד רבה עובדא בההוא גיטא דאישתכח בי כיתנא בפומבדיתא כשמעתיה איכא דאמרי בדוכתא היכא דתרו כיתנא ואף על גב דהוחזקו דלא שכיחן שיירתא ואיכא דאמרי בדוכתא דמזבני כיתנא והוא שלא הוחזקו ושכיחן שיירות

רבי זירא רמי מתני׳ אברייתא ומשני תנן המביא גט ואבד הימנו אם מצאו לאלתר כשר ואם לאו פסול ורמינהו מצא גט אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה אין הבעל מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה הא

דף כז עמוד ב

בזמן שהבעל מודה מיהת יחזיר לאשה ואפי׳ לזמן מרובה ומשני כאן במקום שהשיירות מצויות כאן במקום שאין השיירות מצויות

איכא דאמרי והוא שהוחזקו הוא דלא ליהדר והיינו דרבה ואיכא דאמרי אע״ג דלא הוחזקו לא ליהדר ופליגא דרבה

בשלמא דרבה לא אמר כר׳ זירא מתני׳ אלימא ליה לאקשויי אלא רבי זירא מאי טעמא לא אמר כרבה

אמר לך מי קתני אם אמר תנו נותנין ואפילו לזמן מרובה דלמא אם אמר תנו נותנין כדקי״ל לאלתר

רבי ירמיה אמר כגון דקאמרי עדים מעולם לא חתמנו אלא על גט אחד של יוסף בן שמעון

אי הכי מאי למימרא מהו דתימא ליחוש דלמא איתרמי שמא כשמא ועדים כעדים קמ״ל

רב אשי אמר כגון דקאמר נקב יש בו בצד אות פלונית דהוה ליה סימן מובהק ודוקא בצד אות פלונית דהוה ליה סימן מובהק אבל נקב בעלמא לא

מספקא ליה סימנין אי דאורייתא אי דרבנן

רבה בר בר חנה אירכס ליה גיטא בי מדרשא אמר אי סימנא אית לי בגויה אי טביעות עינא אית לי בגויה אהדרוה ניהליה אמר לא ידענא אי משום סימנא אהדרוה וקסברי סימנים דאורייתא אי משום טביעות עינא ודוקא צורבא מדרבנן אבל אינש בעלמא לא:

ואם לאו פסול: ת״ר איזהו שלא לאלתר רבי נתן אומר ששהה כדי שתעבור שיירא ותשרה ר״ש בן אלעזר אומר כדי שיהא אדם עומד ורואה שלא עבר שם אדם ויש אומרים שלא שהה אדם שם רבי אומר כדי לכתוב את הגט רבי יצחק אומר כדי לקרותו אחרים אומרים כדי לכותבו ולקרותו

ואפי׳ שהה ויש בו סימנין מעידים עליו דאמרי נקב יש בו בצד אות פלונית ואין מעידין על סימני הגוף דאמרי ארוך וגוץ

מצאו קשור בכיס בארנקי ובטבעת

דף כח עמוד א

או שמצאו בין כליו אפילו לזמן מרובה כשר

איתמר רב יהודה אמר שמואל הלכה שלא שהה אדם שם רבה בר בר חנה אמר רב יצחק בר שמואל הלכה שלא עבר אדם שם

לימא מר הלכה כמר ומר הלכה כמר משום דאפכי להו:

מצאו בחפיסה או בדלוסקמא: מאי חפיסה אמר רבה בר בר חנה חמת קטנה מאי דלוסקמא טליקא דסבי:

מתני׳ המביא גט והניחו זקן או חולה נותן לה בחזקת שהוא קיים

בת ישראל הנשואה לכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים השולח חטאתו ממדינת הים מקריבין אותה בחזקת שהוא קיים:

גמ׳ אמר רבא לא שנו אלא זקן שלא הגיע לגבורות וחולה שרוב חולים לחיים אבל זקן שהגיע לגבורות וגוסס שרוב גוססין למיתה לא

איתיביה אביי המביא גט והניחו זקן אפי׳ בן מאה שנה נותן לה בחזקת שהוא קיים תיובתא

ואי בעית אימא כיון דאיפליג איפליג

רמי ליה אביי לרבה תנן המביא גט והניחו זקן או חולה נותן לה בחזקת שהוא קיים ורמינהו הרי זה גיטך שעה אחת קודם למיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד

א״ל תרומה אגיטין קא רמית תרומה אפשר גט לא אפשר

ורמי תרומה אתרומה תנן בת ישראל הנשואה לכהן והלך בעלה למדינת הים אוכלת בתרומה בחזקת שהוא קיים

ורמינהו הרי זה גיטך שעה אחת קודם מיתתו אסורה לאכול בתרומה מיד

אמר רב אדא בריה דרב יצחק שאני התם שהרי אסרה עליו שעה אחת קודם מיתתו מתקיף לה רב פפא ממאי דאיהו מיית ברישא דלמא איהי מייתא ברישא

אלא אמר אביי לא קשיא הא רבי מאיר דלא חייש למיתה הא רבי יהודה דחייש למיתה

דתנן הלוקח יין מבין הכותים אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה עשרה מעשר ראשון תשעה מעשר שני ומיחל ושותה מיד דברי רבי מאיר

רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין

רבא אמר

דף כח עמוד ב

שמא מת לא חיישינן שמא ימות חיישינן

אמר ליה רב אדא בר מתנה לרבא והא נוד דכשמא ימות הוא ופליגי אמר רב יהודה מדסקרתא שאני נוד דאפשר דמסר ליה לשומר

מתקיף לה רב משרשיא ערביך ערבא צריך אלא אמר רבא שמא מת לא חיישינן שמא ימות תנאי היא:

השולח חטאתו ממדינת הים וכו׳: והא בעינא סמיכה אמר רב יוסף בקרבן נשים רב פפא אמר בחטאת העוף

וצריכא דאי אשמועינן גט משום דלא אפשר אבל תרומה דאפשר אימא לא

ואי אשמועינן תרומה דזמנין דלא אפשר אבל חטאת העוף מספיקא לא ליעול חולין לעזרה צריכא:

מתני׳ שלשה דברים אמר רבי אלעזר בן פרטא לפני חכמים וקיימו את דבריו על עיר שהקיפה כרקום ועל הספינה המוטרפת בים ועל היוצא לידון שהן בחזקת קיימין

אבל עיר שכבשה כרקום וספינה שאבדה בים והיוצא ליהרג נותנין עליהן חומרי חיים וחומרי מתים בת ישראל לכהן ובת כהן לישראל לא תאכל בתרומה:

גמ׳ אמר רב יוסף לא שנו אלא בב״ד של ישראל אבל בב״ד של עובדי כוכבים כיון דגמיר ליה דינא לקטלא מיקטל קטלי ליה

אמר ליה אביי בית דין של עובדי כוכבים נמי דמקבלי שוחדא אמר ליה כי שקלי מקמי דלחתום פורסי שנמג לבתר דמיחתם פורסי שנמג לא שקלי

מיתיבי כל מקום שיעמדו שנים ויאמרו מעידין אנו את איש פלוני שנגמר דינו בבית דינו של פלוני ופלוני ופלוני עדיו הרי זה יהרג דלמא בורח שאני

ת״ש שמע מב״ד של ישראל שהיו אומרים איש פלוני מת איש פלוני נהרג ישיאו את אשתו מקומנטריסין של עובדי כוכבים איש פלוני מת איש פלוני נהרג אל ישיאו את אשתו

מאי מת ומאי נהרג אילימא מת מת ממש ונהרג נהרג ממש דכוותיה גבי עובדי כוכבים אמאי אל ישיאו את אשתו הא קיימא לן דכל מסיח לפי תומו הימוני מהימני ליה

אלא לאו מת יוצא למות נהרג יוצא ליהרג וקתני בב״ד ישראל ישיאו את אשתו

לעולם מת ממש ונהרג ממש ודקאמרת דכוותיה גבי עובדי כוכבים אמאי לא והא קי״ל דכל מסיח לפי תומו הימוני מהימני ה״מ במילתא דלא שייכי בה אבל במילתא דשייכי בה עבדי לאחזוקי שיקרייהו

א״ד א״ר יוסף ל״ש אלא בב״ד של עובדי כוכבים

דף כט עמוד א

אבל בב״ד של ישראל כיון דנפק ליה דינא לקטלא קטלי ליה

א״ל אביי ב״ד של ישראל נמי אפשר דחזו ליה זכותא כי חזו ליה זכותא מקמי דליגמר דינא בתר גמר דינא תו לא חזו ליה זכותא

לימא מסייעא ליה כ״מ שיעמדו שנים ויאמרו מעידים אנו את איש פלוני שנגמר דינו בבית דינו של פלוני ופלוני ופלוני עדיו ה״ז יהרג דלמא בורח שאני

ת״ש שמע מב״ד של ישראל שהיו אומרים איש פלוני מת איש פלוני נהרג ישיאו את אשתו מקומנטריסים של עובדי כוכבים איש פלוני מת איש פלוני נהרג אל ישיאו את אשתו

מאי מת ומאי נהרג אילימא מת ממש ונהרג ממש דכוותיה גבי עובדי כוכבים אמאי אל ישיאו את אשתו הא קיי״ל כל מסיח לפי תומו הימוני מהימני ליה

אלא לאו מת יוצא למות ונהרג יוצא ליהרג וקתני בב״ד של ישראל ישיאו את אשתו

לעולם מת ממש ונהרג ממש דכוותיה גבי עובדי כוכבים אמאי לא והא קיי״ל דכל מסיח לפי תומו הימוני מהימני הני מילי במילתא דלא שייכי בה אבל במילתא דשייכי בה עבדי לאחזוקי שקרייהו:

מתני׳ המביא גט בא״י וחלה הרי זה משלחו ביד אחר ואם אמר לו טול לי הימנה חפץ פלוני לא ישלחנו ביד אחר שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר:

גמ׳ אמר רב כהנא חלה תנן פשיטא חלה קתני מהו דתימא ה״ה אע״ג דלא חלה והאי דקתני חלה אורחא דמילתא קתני קמ״ל

היכי דמי אי דא״ל הולך אע״ג דלא חלה נמי ואי דא״ל את הולך אפי׳ חלה נמי לא ואי רשב״ג אפילו חלה נמי לא

דתניא הולך גט זה לאשתי ה״ז משלחו ביד אחר את הולך גט זה לאשתי הרי זה לא ישלחנו ביד אחר רשב״ג אומר בין כך ובין כך אין השליח עושה שליח

איבעית אימא הולך והוא דחלה ואי בעית אימא את הולך וחלה שאני ואי בעית אימא רשב״ג היא וחלה שאני

תנן המביא גט בא״י וחלה הרי זה משלחו ביד אחר ורמינהו אמר לשנים תנו גט לאשתי או לשלשה כתבו גט ותנו לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו אינהו אין אבל שליח לא

אמר אביי התם טעמא מאי משום בזיון דבעל הכא בעל לא קפיד

רבא אמר משום דמילי נינהו ומילי לא מימסרן לשליח

מאי בינייהו איכא בינייהו שליח מתנה ובפלוגתא דרב ושמואל רב אמר מתנה אינה כגט ושמואל אמר מתנה הרי היא כגט:

ואם אמר לו טול לי הימנה חפץ פלוני: אמר ריש לקיש כאן שנה רבי אין השואל רשאי להשאיל ואין השוכר רשאי להשכיר

אמר לו רבי יוחנן זו אפילו תינוקות של בית רבן יודעים אותה אלא זימנין דגיטא נמי לא הוי דנעשה כמי שאמר לו אל תגרשה אלא בבית וגירשה בעלייה אל תגרשה אלא בימין וגירשה בשמאל

דכולי עלמא היכא דנפקה לאפיה ויהבה ליה חפץ והדר שקלה מיניה גיטא כולי עלמא לא פליגי דגיטא גיטא מעליא הוי כי פליגי היכא דא״ל

דף כט עמוד ב

שקול מינה חפץ והדר הב לה גיטא ואזל איהו ויהיב לה גיטא והדר שקל מינה חפץ רבי יוחנן פוסל בו וכ״ש בשלוחו וריש לקיש מכשיר בשלוחו וכ״ש בו:

מתני׳ המביא גט ממדינת הים וחלה עושה שליח בב״ד ומשלחו ואומר לפניהם בפני נכתב ובפני נחתם ואין שליח אחרון צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם אלא אומר שליח ב״ד אני:

גמ׳ אמרו ליה רבנן לאבימי בריה דר׳ אבהו בעי מיניה מרבי אבהו שליח דשליח משוי שליח או לא אמר להו הא לא תיבעי לכו מדקתני אין השליח האחרון מכלל דמשוי שליח

אלא כי תיבעי לכו כי משוי שליח בב״ד או אפילו שלא בב״ד אמרו ליה הא לא מבעיא לן מדקתני אלא אומר שליח ב״ד אני

רב נחמן בר יצחק מתני הכי אמרו ליה רבנן לאבימי בריה דר׳ אבהו בעי מיניה מר׳ אבהו שליח דשליח כי משוי שליח בב״ד או שלא בב״ד

אמר להו ותיבעי לכו אי משוי שליח בעלמא אמרו ליה הא לא קא מיבעיא לן דתנן אין השליח האחרון מכלל דשליח משוי שליח אלא כי קא מיבעיא לן בב״ד או שלא בבית דין אמר להו הא נמי לא תיבעי לכו דקתני אלא אומר שליח ב״ד אני

אמר רבה שליח בא״י עושה כמה שלוחין אמר רב אשי אם מת ראשון בטלו כולן

אמר מר בר רב אשי הא דאבא דקטנותא היא אילו מת בעל מידי משתא אית בהו כולהו מכח מאן קאתו מכח דבעל קאתו איתיה לבעל איתנהו לכולהו ליתיה לבעל ליתנהו לכולהו

ההוא גברא דשדר לה גיטא לדביתהו אמר שליח לא ידענא לה אמר ליה זיל יהביה לאבא בר מניומי דאיהו ידע לה וליזיל וליתביה ניהלה אתא ולא אשכח לאבא בר מניומי אשכחיה לרבי אבהו ורבי חנינא בר פפא ור׳ יצחק נפחא ויתיב רב ספרא גבייהו אמרו ליה מסור מילך קמי דידן דכי ייתי אבא בר מניומי ניתביניה ליה וליזיל וליתביניה לה

אמר להו רב ספרא והא שליח שלא ניתן לגירושין הוא איכסופו

אמר רבא קפחינהו רב ספרא לתלתא רבנן סמוכי א״ר אשי במאי קפחינהו מי קאמר ליה אבא בר מניומי ולא את

איכא דאמרי אמר רבא קפחינהו רב ספרא לתלתא רבנן סמוכי בטעותא א״ר אשי מאי טעותא מאי קא אמר ליה אבא בר מניומי ולא את

ההוא גברא דשדר לה גיטא לדביתהו א״ל לשליח לא תיתביה ניהלה עד תלתין יומין אתניס בגו תלתין יומין

אתא לקמיה דרבא אמר רבא חלה טעמא מאי משום דאנוס הוא אמר ליה מסור מילך קמי דידן דלבתר תלתין יומין משוינן שליח ויהיב ליה ניהלה א״ל רבנן לרבא והא שליח שלא ניתן לגירושין הוא אמר להו כיון דלבתר תלתין יומין מצי מגרש כשליח שניתן לגירושין הוא

וליחוש שמא פייס מי לא תנן מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד יב״ח ומת בתוך יב״ח הרי זה גט

והוינן בה וניחוש שמא פייס ואמר רבה בר רב הונא הכי אמר אבא מרי משמיה דרב באומר נאמנת עלי לומר שלא באתי

איכסיף לסוף איגלאי מילתא דארוסה הואי אמר רבא אם אמרו בנשואה יאמרו בארוסה

אמר רבא הא ודאי קא מיבעיא לן

דף ל עמוד א

כי משוו ב״ד שליח בפניו או שלא בפניו הדר פשטה בין בפניו בין שלא בפניו שלחו מתם בין בפניו בין שלא בפניו:

ההוא דאמר אי לא אתינא עד תלתין יומין ליהוי גיטא אתא ופסקיה מברא אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי אמר שמואל לא שמיה מתיא

ההוא דאמר להו אי לא פייסנא לה עד תלתין יומין ליהוי גיטא אזל פייסה ולא איפייסא אמר רב יוסף מי יהיב לה תרקבא דדינרי ולא איפייסא

איכא דאמרי אמר רב יוסף מידי תרקבא דדינרי בעי למיתב לה הא פייסה ולא איפייסא

הא כמאן דאמר יש אונס בגיטין הא כמאן דאמר אין אונס בגיטין:

מתני׳ המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואינו חושש שמא מת הכהן או הלוי או העשיר העני

מתו צריך ליטול רשות מן היורשים אם הלוון בפני ב״ד אינו צריך ליטול רשות מן היורשין:

גמ׳ ואף על גב דלא אתו לידיה

אמר רב במכרי כהונה ולויה ושמואל אמר במזכה להם ע״י אחרים עולא אמר הא מני ר׳ יוסי היא דאמר עשו את שאינו זוכה כזוכה

כולהו כרב לא אמרי במכרי לא קתני כשמואל לא קאמרי במזכה לא קתני כעולא נמי לא אמרי כיחידאה לא מוקמינן

ת״ר המלוה מעות את הכהן ואת הלוי ואת העני להיות מפריש עליהן מחלקן מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין

ופוסק עמהן כשער הזול ואין בו משום רבית ואין שביעית משמטתו

ואם בא לחזור אינו חוזר נתייאשו הבעלים אין מפריש עליהם לפי שאין מפרישין על האבוד

אמר מר פוסק עמהם כשער הזול פשיטא הא קא משמע לן אף על פי שלא פסק כמי שפסק דמי

ואין בו משום רבית מאי טעמא כיון דכי לית ליה לא יהיב ליה כי אית ליה נמי אין בו משום רבית

ואין שביעית משמטתו דלא קרינא ביה (דברים טו, ב) לא יגוש

ואם בא לחזור אינו חוזר אמר רב פפא לא שנו אלא בעל הבית בכהן אבל כהן בבעל הבית אם בא לחזור חוזר דתנן נתן לו מעות ולא משך הימנו פירות יכול לחזור בו:

נתייאשו הבעלים אין מפריש עליהן לפי שאין מפרישין על האבוד: פשיטא לא צריכא דאקון מהו דתימא אקנתא מילתא היא קמ״ל:

תניא ר׳ אליעזר בן יעקב אומר המלוה מעות את הכהן ואת הלוי בב״ד ומתו מפריש עליהן בחזקת אותו השבט ואת העני בבית דין ומת מפריש עליו בחזקת עניי ישראל ר׳ אחי אומר בחזקת עניי עולם

מאי בינייהו

דף ל עמוד ב

איכא בינייהו עניי כותיים

העשיר העני אין מפריש עליו וזכה הלה במה שבידו

ורבנן מאי שנא למיתה דעבוד תקנתא ומאי שנא לעשירות דלא עבוד תקנתא מיתה שכיחא עשירות לא שכיחא אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי חברך מית אשר איתעשר לא תאשר:

מת צריך ליטול רשות וכו׳: תניא רבי אומר יורשין שירשו ומי איכא יורשין דלא ירתי אלא אמר ר׳ יוחנן שירשו קרקע ולא שירשו כספים

א״ר יונתן הניח מלא מחט גובה מלא מחט מלא קרדום גובה מלא קרדום ור׳ יוחנן אמר אפילו הניח מלא מחט גובה מלא קרדום

וכמעשה דקטינא דאביי:

ת״ר ישראל שאמר ללוי מעשר יש לך בידי אין חוששין לתרומת מעשר שבו כור מעשר יש לך בידי חוששין לתרומת מעשר שבו

מאי קאמר אמר אביי ה״ק ישראל שאמר ללוי מעשר יש לך בידי והילך דמיו אין חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר כור מעשר יש לך בידי והילך דמיו חוששין שמא עשאו תרומת מעשר על מקום אחר

אטו ברשיעי עסקינן דשקלי דמי ומשוו ליה תרומת מעשר

אלא אמר רב משרשיא בריה דרב אידי הכי קאמר ישראל שאמר לבן לוי מעשר לאביך בידי הילך דמיו אין חוששין שמא עשאו אביו תרומת מעשר על מקום אחר כור מעשר לאביך בידי והילך דמיו חוששין שמא עשאו אביו תרומת מעשר על מקום אחר

וכי נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף

אלא אמר רב אשי ה״ק בן ישראל שאמר ללוי כך אמר לי אבא מעשר לך בידי או מעשר לאביך בידי חוששין לתרומת מעשר שבו כיון דלא קיץ לא הוה מתקן ליה בעל הבית כור מעשר לך בידי או כור מעשר לאביך בידי אין חוששין לתרומת מעשר שבו כיון דקיץ תקוני תקניה בעל הבית

וכי יש לו רשות לבעה״ב לתרום תרומת מעשר אין אבא אלעזר בן גמלא היא דתניא אבא אלעזר בן גמלא אומר (במדבר יח, כז) ונחשב לכם תרומתכם

דף לא עמוד א

בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה גדולה ואחת תרומת מעשר כשם שתרומה גדולה ניטלת באומד ובמחשבה כך תרומת מעשר ניטלת באומד ובמחשבה וכשם שיש לו רשות לבעל הבית לתרום תרומה גדולה כך יש לו רשות לבעל הבית לתרום תרומת מעשר:

מתני׳ המניח פירות להיות מפריש עליהן תרומה ומעשרות מעות להיות מפריש עליהן מעשר שני מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין אם אבדו הרי זה חושש מעת לעת דברי ר׳ אלעזר

רבי יהודה אומר בשלשה פרקים בודקין את היין בקידום של מוצאי החג ובהוצאת סמדר ובשעת כניסת מים בבוסר:

גמ׳ מאי מעת לעת ר׳ יוחנן אמר מעת לעת של בדיקה רבי אלעזר בן אנטיגנוס אומר משום רבי אלעזר בר׳ ינאי

דף לא עמוד ב

מעת לעת של הנחה

תנן אם אבדו הרי זה חושש מעת לעת בשלמא למ״ד מעת לעת של בדיקה שפיר

אלא למ״ד מעת לעת של הנחה האי מעת לעת עד מעת לעת מיבעי ליה קשיא:

דברי ר׳ אלעזר: אמר ר׳ אלעזר חלוקין עליו חביריו על רבי אלעזר דתנן מקוה שנמדד ונמצא חסר כל טהרות שנעשו על גביו למפרע בין ברשות היחיד בין ברה״ר טמאות

פשיטא דחלוקין מהו דתימא מאי למפרע מעת לעת קמ״ל:

רבי יהודה אומר בג׳ פרקים כו׳: תנא בקידום של מוצאי החג של תקופה

תניא ר׳ יהודה אומר בג׳ פרקים מוכרין את התבואה לפני הזרע ובשעת הזרע ובפרוס הפסח ובשלשה פרקים מוכרין את היין בפרוס הפסח ובפרוס עצרת ובפרוס החג ושמן מעצרת ואילך למאי הלכתא אמר רבא ואיתימא רב פפא לשותפין מכאן ואילך מאי אמר רבא כל יומא פירקיה הוא

(יונה ד, ח) ויהי כזרוח השמש וימן אלהים רוח קדים חרישית מאי חרישית אמר רב יהודה בשעה שמנשבת עושה תלמים תלמים בים

א״ל רבה אי הכי היינו דכתיב (יונה ד, ח) ותך השמש על ראש יונה ויתעלף אלא אמר רבה בשעה שמנשבת משתקת כל הרוחות מפניה והיינו דכתיב (איוב לז, יז) אשר בגדיך חמים בהשקט ארץ מדרום א״ר תחליפא בר רב חסדא א״ר חסדא אימתי בגדיך חמים בשעה שהשקיט ארץ מדרום שבשעה שמנשבת משתקת כל הרוחות מפניה

רב הונא ורב חסדא הוו יתבי חליף ואזיל גניבא עלייהו אמר חד לחבריה ניקום מקמיה דבר אוריין הוא א״ל אידך מקמי פלגאה ניקום אדהכי אתא איהו לגבייהו אמר להו במאי עסקיתו אמרו ליה ברוחות

אמר להו הכי אמר רב חנן בר רבא אמר רב ד׳ רוחות מנשבות בכל יום ורוח צפונית מנשבת עם כולן שאלמלא כן אין העולם מתקיים אפילו שעה אחת ורוח דרומית קשה מכולן ואלמלא בן נץ מעמידה מחרבת כל העולם כולו מפניה שנאמר (איוב לט, כו) המבינתך יאבר נץ יפרש כנפיו לתימן

רבא ורב נחמן בר יצחק הוו יתבי הוה חליף ואזיל רב נחמן בר יעקב דיתיב בגוהרקא דדהבא ופריס עליה סרבלא דכרתי רבא אזל לגביה רב נחמן בר יצחק לא אזל לגביה אמר דלמא מאינשי דבי ריש גלותא נינהו רבא צריך להו אנא לא צריכנא להו

כדחזא דרב נחמן בר יעקב הוה אזיל לגביה גלי לדרעיה אמר שדיא נשיב אמר רבא הכי אמר רב אשה מפלת בו ושמואל אמר אפי׳ מרגלית שבים מרקבת בו ר׳ יוחנן אמר אפי׳ שכבת זרע שבמעי אשה מסרחת בו

אמר רב נחמן [בר יצחק] ושלשתן מקרא אחד דרשו (הושע יג, טו) כי הוא בין אחים יפריא יבוא קדים רוח ה׳ ממדבר עולה ויבוש מקורו וגו׳ יבוש מקורו זו מקורה של אשה ויחרב מעיינו זה שכבת זרע שבמעי אשה הוא ישסה אוצר כל כלי חמדה זו מרגלית שבים

אמר רבא עדי סוראה הוא דדייקי קראי מאי כי הוא בין אחים יפריא אמר רבא אפילו

דף לב עמוד א

שופתא בקופינא דמרא רפיא רב יוסף אמר אפילו סיכתא בדפנא רפיא רב אחא בר יעקב אמר אפילו קניא בכופתא רפיא:

הדרן עלך כל הגט:

מתני׳ השולח גט לאשתו והגיע בשליח או ששלח אחריו שליח ואמר לו גט שנתתי לך בטל הוא הרי זה בטל קידם אצל אשתו או ששלח אצלה שליח ואמר לה גט ששלחתי לך בטל הוא הרי זה בטל אם משהגיע גט לידה שוב אינו יכול לבטלו

בראשונה היה עושה ב״ד ממקום אחר ומבטלו התקין רבן גמליאל הזקן שלא יהו עושין כן מפני תיקון העולם:

גמ׳ הגיעו לא קתני אלא הגיע ואפי׳ ממילא ולא אמרינן לצעורה הוא דקא מיכוין

או ששלח אחריו שליח ל״ל מהו דתימא לא אלימא שליחותיה דבתרא משליחותיה דקמא דלבטליה קמ״ל

קדם הוא אצל אשתו למה לי מהו דתימא כי לא אמרינן לצעורה קא מיכוין ה״מ לשליח אבל לדידה ודאי לצעורה קא מיכוין קמ״ל

או ששלח אצלה שליח למה לי מהו דתימא איהו הוא דלא טרח אדעתא לצעורה אבל שליח דלא איכפת ליה כי טרח ודאי לצעורה קא מיכוין קמ״ל

אם משהגיע גט לידה אינו יכול לבטלו פשיטא לא צריכא דמהדר עליה מעיקרא לבטולי מהו דתימא איגלאי מלתא למפרע דבטולי בטליה קמ״ל:

ת״ר בטל הוא אי איפשי בו דבריו קיימין פסול הוא אינו גט לא אמר כלום

למימרא דבטל לישנא דלבטיל משמע והאמר רבה בר איבו אמר רב ששת ואמרי לה אמר רבה בר אבוה מקבל מתנה שאמר לאחר שבאתה מתנה לידו מתנה זו מבוטלת תיבטל אי איפשי בה לא אמר כלום בטלה היא אינה מתנה דבריו קיימין אלמא בטל מעיקרא משמע

אמר אביי בטל

דף לב עמוד ב

שתי לשונות משמע משמע דבטל ומשמע דליבטיל גבי גט לישנא דמהני ביה קאמר גבי מתנה לישנא דמהני בה קאמר

אמר אביי נקיטינן שליח מתנה הרי הוא כשליח הגט נפקא מינה להולך לאו כזכי דמי

רבינא אשכחיה לרב נחמן בר יצחק דתלי וקאי בעיברא דדשא וקא מיבעיא ליה בטל מהו תיקו

אמר רב ששת ואמרי לה במתניתא תנא גט זה לא יועיל לא יתיר לא יעזיב לא ישלח ולא יגרש יהא חרס יהא כחרס דבריו קיימין

אינו מועיל אינו מתיר אינו מעזיב אינו משלח אינו מגרש חרס הוא כחרס הוא לא אמר כלום

איבעיא להו הרי הוא חרס מהו א״ל רבינא לרב אחא בריה דרבא ואמרי לה רב אחא בריה דרבא לרב אשי מאי שנא מהרי הוא הקדש הרי הוא הפקר

חוזר ומגרש בו או אינו חוזר ומגרש בו רב נחמן אמר חוזר ומגרש בו ורב ששת אמר אינו חוזר ומגרש בו והלכתא כוותיה דרב נחמן

איני והא קי״ל הלכתא כוותיה דר׳ יוחנן דאמר חוזרת

הכי השתא התם דיבור ודיבור הוא אתי דיבור ומבטל דיבור והכא נהי דבטליה לשליחותא דשליח גיטא גופיה מי קא בטיל:

בראשונה היה עושה: איתמר בפני כמה הוא מבטלו רב נחמן אמר בפני ב׳ רב ששת אמר בפני ג׳

רב ששת אמר בפני ג׳ ב״ד קתני ורב נחמן אמר בפני ב׳ לבי תרי נמי ב״ד קרי להו אמר רב נחמן מנא אמינא לה דתנן מוסרני לפניכם

דף לג עמוד א

פלוני ופלוני הדיינין שבמקום פלוני

ורב ששת אטו תנא כי רוכלא ליחשיב וליזיל

אמר רב נחמן מנא אמינא לה דתנן הדיינים חותמין למטה או העדים מאי לאו דיינים דומיא דעדים מה עדים שנים אף דיינים נמי שנים ורב ששת מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא

ל״ל למיתנא דיינים ל״ל למיתנא עדים הא קמ״ל דלא שנא כתוב בלשון דיינים וחתמי עדים ולא שנא כתוב בלשון עדים וחתמי דיינים:

מפני תיקון העולם: מאי מפני תיקון העולם ר׳ יוחנן אמר מפני תקנת ממזרים ריש לקיש אמר מפני תקנת עגונות

ר׳ יוחנן אמר מפני תקנת ממזרים סבר לה כרב נחמן דאמר בפני שנים ובי תרי לית להו קלא והיא לא שמעה ולא ידעה ואזלה ומינסבא ואיכא ממזרים

וריש לקיש אמר מפני תקנת עגונות סבר לה כרב ששת דאמר בפני ג׳ ובי תלתא אית להו קלא ושמעה וידעה ולא מינסבא ותקנת עגונות הוא דאיכא

ת״ר בטלו מבוטל דברי רבי רשב״ג אומר אינו יכול לא לבטלו ולא להוסיף על תנאו שא״כ מה כח ב״ד יפה

ומי איכא מידי דמדאורייתא בטל גיטא ומשום מה כח ב״ד יפה שרינן אשת איש לעלמא אין כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקידושין מיניה

אמר ליה רבינא לרב אשי תינח דקדיש בכספא קדיש בביאה מאי איכא למימר שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות:

ת״ר אמר לעשרה כתבו גט לאשתי יכול לבטל זה שלא בפני זה דברי רבי רשב״ג אומר אינו יכול לבטל אלא זה בפני זה

במאי קמיפלגי בעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה קמיפלגי רבי סבר עדות שבטלה מקצתה

דף לג עמוד ב

לא בטלה כולה ואי אזלי הנך כתבי ויהבי ליכתבו וליתבו

רשב״ג סבר עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה והנך לא ידעי ואזלי וכתבי ויהבי ושרו אשת איש לעלמא

ואב״א דכולי עלמא עדות שבטלה מקצתה לא בטלה כולה והכא היינו טעמא דרשב״ג קסבר מלתא דמתעבדא באפי עשרה צריכא בי עשרה למישלפה

איבעיא להו כולכם מהו טעמא דרשב״ג משום דקסבר עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה והני כיון דאמר להו כולכם לא מצו כתבי ויהבי

או דלמא טעמא דרשב״ג משום דקסבר כל מלתא דמתעבדא באפי בי עשרה צריכא בי עשרה למישלפה והילכך אפילו כולכם נמי

ת״ש אמר לשנים תנו גט לאשתי יכול לבטל זה שלא בפני זה דברי רבי רשב״ג אומר אינו יכול לבטל אלא זה בפני זה והא שנים דכי כולכם דמו ופליגי

אמר רב אשי אי בעדי כתיבה הכי נמי הכא במאי עסקינן בעדי הולכה

הכי נמי מיסתברא דקתני סיפא אמר לזה בפני עצמו ולזה בפני עצמו יכול לבטל זה שלא בפני זה אי אמרת בשלמא בעדי הולכה שפיר אלא אי אמרת בעדי כתיבה מי מצטרפי הא אמר מר אין עדותן מצטרפת עד שיראו שניהם כאחד דלמא כר׳ יהושע בן קרחה סבירא ליה

אמר רב שמואל בר יהודה שמעית מיניה דר׳ אבא תרתי חדא כרבי וחדא כרשב״ג ולא ידענא הי כרבי והי כרשב״ג

אמר רב יוסף ניחזי אנן דכי אתא רב דימי אמר מעשה ועשה רבי כדברי חכמים אמר לפניו רבי פרטא בנו של רבי אלעזר בן פרטא בן בנו של ר׳ פרטא הגדול אם כן מה כח בית דין יפה וחזר רבי ועשה כרבן שמעון בן גמליאל

ומדהא כרבן שמעון בן גמליאל הך כרבי

ואף ר׳ יאשיה דמן אושא סבר חדא כרבי וחדא כרשב״ג דאמר רבה בר בר חנה חמשה סבי הוינן קמיה דר׳ יאשיה דמן אושא אתא ההוא גברא קמיה ואשקליה גיטא על כורחיה אמר לן זילו אטמורו וכתבו לה

ואי ס״ד כרבי כי מיטמרי מאי הוי אלא שמע מינה כרשב״ג סבירא ליה

ואי סלקא דעתך אידך נמי כרבן שמעון בן גמליאל למה להו אטמורי ליבדרו איבדורי אלא שמע מינה חדא כרבי וחדא כרבן שמעון בן גמליאל

ורבא אמר רב נחמן הלכה כרבי בשתיהן ולית ליה לרב נחמן מה כח בית דין יפה והאמר רב נחמן אמר שמואל

דף לד עמוד א

יתומין שבאו לחלוק בנכסי אביהן בית דין מעמידין להן אפוטרופוס וביוררים להן חלק יפה הגדילו יכולין למחות ורב נחמן דידיה אמר הגדילו אין יכולין למחות דאם כן מה כח בית דין יפה

התם ממונא הכא איסורא

גידול בר רעילאי שדר לה גיטא לדביתהו אזל שליחא אשכחה דהוה יתבה ונוולה אמר לה הא גיטיך אמרה ליה זיל השתא מיהא ותא למחר אזל לגביה וא״ל פתח ואמר ברוך הטוב והמטיב

אביי אמר ברוך הטוב והמטיב ולא בטל גיטא רבא אמר ברוך הטוב והמטיב ובטל גיטא

במאי קמיפלגי בגלוי דעתא בגיטא קמיפלגי דאביי סבר גלוי דעתא בגיטא לאו מלתא היא ורבא סבר גלוי דעתא בגיטא מילתא היא

אמר רבא מנא אמינא לה דרב ששת אשקליה גיטא להההוא גברא בעל כרחיה ואמר להו לסהדי הכי אמר לכו רב ששת לבטל גיטא ואצרכיה רב ששת גיטא אחרינא

ואביי אטו רב ששת מבטל גיטא דאינשי הוה איהו בטלה והאי דקאמר להו הכי משום דפנוי

ואמר אביי מנא אמינא לה דרב יהודה אשקליה גיטא לחתניה דר׳ ירמיה ביראה ובטליה תנא אשקליה ובטליה הדר תנא ואשקליה על כרחיה ואמר להו לסהדי אותיבו קרי באוניכו וכתובו ליה ואי סלקא דעתך גלוי דעתא בגיטא מילתא היא הא חזו ליה דקא רהיט בתרייהו

ורבא האי דקא רהיט בתרייהו דאמר להו אשור הבו לה הייא כי היכא דמשלם צערא דההוא גברא

ואמר אביי מנא אמינא לה דההוא דאמר להו אי לא אתינא עד תלתין יומין ליהוי גיטא אתא ופסקיה מברא אמר להו חזו דאתאי חזו דאתאי ואמר שמואל לא שמיה מתיא

ורבא אטו התם לבטולי גיטא בעי התם לקיומי תנאיה קא בעי והא לא איקיים תנאיה

ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא עד תלתין יומין ליהוי גיטא כי מטו תלתין יומין אמר להו הא טרחנא

למאי ניחוש לה אי משום אונסא אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא בגיטא פלוגתא דאביי ורבא הוא

ההוא דאמר להו אי לא נסיבנא לריש ירחא דאדר ליהוי גיטא כי מטא ריש ירחא דאדר אמר להו אנא לריש ירחא דניסן אמרי למאי ניחוש לה אי משום אונס אין אונס בגיטין אי משום גלויי דעתא פלוגתא דאביי ורבא

והלכתא כנחמן והלכתא כנחמן

דף לד עמוד ב

והלכתא כנחמני:

מתני׳ בראשונה היה משנה שמו ושמה שם עירו ושם עירה התקין ר״ג הזקן שיהא כותב איש פלוני וכל שום שיש לו אשה פלונית וכל שום שיש לה מפני תיקון העולם:

גמ׳ אמר רב יהודה אמר שמואל שלחו ליה בני מדינת הים לרבן גמליאל בני אדם הבאים משם לכאן שמו יוסף וקוראין לו יוחנן יוחנן וקוראין לו יוסף היאך מגרשין נשותיהן עמד ר״ג והתקין שיהו כותבין איש פלוני וכל שום שיש לו אשה פלונית וכל שום שיש לה מפני תיקון העולם אמר רב אשי והוא דאתחזק בתרי שמי אמר ליה רבי אבא לרב אשי רבי מרי ורבי אלעזר קיימי כוותך

תניא כוותיה דרב אשי היו לו שתי נשים אחת ביהודה ואחת בגליל ולו שני שמות אחד ביהודה ואחד בגליל וגרש את אשתו שביהודה בשמו שביהודה ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל אינה מגורשת עד שיגרש את אשתו שביהודה בשמו שביהודה ושם דגליל עמו ואת אשתו שבגליל בשמו שבגליל ושם דיהודה עמו יצא למקום אחר וגרש באחד מהן מגורשת

והאמרת שם דגליל עמו אלא שמע מינה הא דאתחזק הא דלא אתחזק שמע מינה

ההיא דהוו קרו לה מרים ופורתא שרה אמרי נהרדעי מרים וכל שום שיש לה ולא שרה וכל שום שיש לה:

מתני׳ אין אלמנה נפרעת מנכסי יתומים אלא בשבועה נמנעו מלהשביעה התקין ר״ג הזקן שתהא נודרת ליתומים כל מה שירצו וגובה כתובתה

העדים חותמין על הגט מפני תיקון העולם והלל התקין פרוזבול מפני תיקון העולם:

גמ' מאי איריא אלמנה אפילו כולי עלמא נמי דהא קיימא לן הבא ליפרע מנכסי יתומין לא יפרע אלא בשבועה אלמנה אצטריכא ליה סד"א

דף לה עמוד א

משום חינא אקילו רבנן גבה קא משמע לן:

נמנעו מלהשביעה: מ"ט אילימא משום דרב כהנא דאמר רב כהנא ואמרי לה אמר רב יהודה אמר רב מעשה באדם אחד בשני בצורת שהפקיד דינר זהב אצל אלמנה והניחתו בכד של קמח ואפאתו בפת ונתנתו לעני

לימים בא בעל הדינר ואמר לה הבי לי דינרי אמרה ליה יהנה סם המות באחד מבניה של אותה אשה אם נהניתי מדינרך כלום אמרו לא היו ימים מועטין עד שמת אחד מבניה וכששמעו חכמים בדבר אמרו מה מי שנשבע באמת כך הנשבע על שקר על אחת כמה וכמה

מאי טעמא איענשה דאישתרשי לה מקום דינר

ומאי מי שנשבע באמת כמי שנשבע באמת

אי משום הא מאי איריא אלמנה אפילו גרושה נמי אלמה א"ר זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משביעין אותה

אלמנה שאני דבההיא הנאה דקא טרחה קמי דיתמי אתיא לאורויי היתרא

אמר רב יהודה אמר ר' ירמיה בר אבא רב ושמואל דאמרי תרוייהו לא שנו אלא בב"ד אבל חוץ לבית דין משביעין אותה איני והא רב לא מגבי כתובה לארמלתא קשיא

בסורא מתנו הכי בנהרדעא מתנו הכי אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא בבית דין אבל חוץ לב"ד משביעין אותה ורב אמר אפי' חוץ לב"ד נמי אין משביעין אותה

רב לטעמיה דרב לא מגבי כתובה לארמלתא וליאדרה וליגבייה בשני דרב קילי נדרי

ההיא דאתאי לקמיה דרב הונא אמר לה מה אעביד ליך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא אמרה ליה מידי הוא טעמא אלא דלמא נקיטנא מידי מכתובתי חי ה' צבאות אם נהניתי מכתובתי כלום אמר רב הונא מודה רב בקופצת

ההיא דאתאי לקמיה דרבה בר רב הונא אמר לה מאי אעביד ליך דרב לא מגבי כתובה לארמלתא ואבא מרי לא מגבי כתובה לארמלתא

אמרה ליה הב לי מזוני אמר לה מזוני נמי לית ליך דאמר רב יהודה אמר שמואל התובעת כתובתה בב"ד אין לה מזונות

אמרה ליה אפכוה לכורסיה כבי תרי עבדא לי הפכוה לכורסיה ותרצוה ואפילו הכי לא איפרק מחולשא

אמר ליה רב יהודה לרב ירמיה ביראה אדרה בב"ד ואשבעה חוץ לב"ד וליתי קלא וליפול באודני דבעינא כי היכי דאעביד בה מעשה

גופא אמר רבי זירא אמר שמואל לא שנו אלא אלמנה אבל גרושה משביעין אותה

וגרושה דאדרה לא והא שלחו מתם איך פלוניתא בת פלוני קבילת גיטא מן ידא דאחא בר הידיא דמתקרי איה מרי ונדרת ואסרת פירות שבעולם עלה דלא קבילת מכתובתה אלא גלופקרא אחד וספר תהלים אחד וספר איוב וממשלות בלואים

דף לה עמוד ב

ושמנום בחמשה מנה לכשתבא לידכם הגבוה את השאר אמר רב אשי ההוא גט יבמין הוה:

התקין רבן גמליאל הזקן שתהא נודרת כו': אמר רב הונא לא שנו אלא בשלא ניסת אבל ניסת אין מדירין אותה

ניסת מאי טעמא דמיפר לה בעל כי לא ניסת נמי לכי מנסבא מיפר לה בעל אין הבעל מיפר בקודמין

וניחוש דלמא אזלה לגבי חכם ושרי לה קסבר צריך לפרט את הנדר

רב נחמן אמר אפי׳ ניסת ניסת ודאי מיפר לה בעל דמדרינן לה ברבים

מיתיבי ניסת גובה כתובתה אם נדרה מאי לאו נדרה השתא לא דנדרה מעיקרא

והתניא ניסת נודרת וגובה כתובתה תנאי היא דאיכא למאן דאמר נדר שהודר ברבים יש לו הפרה ואיכא למאן דאמר אין לו הפרה

איבעיא להו צריך לפרט את הנדר או אינו צריך רב נחמן אמר אינו צריך רב פפא אמר צריך

רב נחמן אמר אינו צריך דאי אמרת צריך זימנין דגייז ליה לדיבוריה וחכם מאי דשמע מיפר

רב פפא אמר צריך משום מילתא דאיסורא

תנן הנושא נשים בעבירה פסול עד שידור הנאה ותני עלה נודר ועובד יורד ומגרש ואי אמרת אינו צריך לפרט את הנדר ליחוש דילמא אזיל לגבי חכם ושרי ליה

דף לו עמוד א

דמדרינן ליה ברבים הניחא למאן דאמר נדר שהודר ברבים אין לו הפרה אלא למאן דאמר יש לו הפרה מאי איכא למימר

דמדרינן ליה על דעת רבים דאמר אמימר הלכתא אפילו למאן דאמר נדר שהודר ברבים יש לו הפרה על דעת רבים אין לו הפרה

והני מילי לדבר הרשות אבל לדבר מצוה יש לו הפרה כי ההוא מקרי דרדקי דאדריה רב אחא על דעת רבים דהוה פשע בינוקי ואהדריה רבינא דלא אישתכח דדייק כוותיה:

והעדים חותמין על הגט מפני תיקון העולם: מפני תיקון העולם דאורייתא הוא דכתיב (ירמיהו לב, מד) וכתוב בספר וחתום

אמר רבה לא צריכא לרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי תקינו רבנן עדי חתימה מפני תיקון העולם דזמנין דמייתי סהדי אי נמי זימנין דאזלי למדינת הים

רב יוסף אמר אפי׳ תימא לר׳ מאיר התקינו שיהא עדים מפרשין שמותיהן בגיטין מפני תיקון העולם

כדתניא בראשונה היה כותב אני פלוני חתמתי עד אם כתב ידו יוצא ממקום אחר כשר ואם לאו פסול

אמר רבן גמליאל תקנה גדולה התקינו שיהיו מפרשין שמותיהן בגיטין מפני תיקון העולם

ובסימנא לא והא רב צייר כורא ורבי חנינא צייר חרותא רב חסדא סמך ורב הושעיא עין רבה בר רב הונא צייר מכותא שאני רבנן דבקיאין סימנייהו

מעיקרא במאי אפקעינהו בדיסקי:

הלל התקין פרוסבול וכו׳: תנן התם פרוסבול אינו משמט זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן שראה את העם שנמנעו מלהלוות זה את זה ועברו על מה שכתוב בתורה (דברים טו, ט) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו׳ עמד והתקין פרוסבול

וזה הוא גופו של פרוסבול מוסרני לכם פלוני דיינין שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי אצל פלוני שאגבנו כל זמן שארצה והדיינים חותמים למטה או העדים

ומי איכא מידי דמדאורייתא משמטא שביעית והתקין הלל דלא משמטא אמר אביי בשביעית בזמן הזה ורבי היא

דתניא רבי אומר (דברים טו, ב) וזה דבר השמיטה שמוט בשתי שמיטות הכתוב מדבר אחת שמיטת קרקע ואחת שמיטת כספים בזמן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים בזמן שאי אתה משמט קרקע אי אתה משמט כספים

דף לו עמוד ב

ותקינו רבנן דתשמט זכר לשביעית ראה הלל שנמנעו העם מלהלוות זה את זה עמד והתקין פרוסבול

ומי איכא מידי דמדאורייתא לא משמטא שביעית ותקינו רבנן דתשמט

אמר אביי שב ואל תעשה הוא רבא אמר הפקר ב״ד היה הפקר דאמר ר׳ יצחק מנין שהפקר ב״ד היה הפקר שנאמר (עזרא י, ח) וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים כעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה

רבי אליעזר אמר מהכא (יהושע יט, נא) אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי האבות וגו׳ וכי מה ענין ראשים אצל אבות לומר לך מה אבות מנחילין את בניהם כל מה שירצו אף ראשים מנחילין העם כל מה שירצו

איבעיא להו כי התקין הלל פרוסבול לדריה הוא דתקין או דלמא לדרי עלמא נמי תקין

למאי נפקא מינה לבטוליה אי אמרת לדריה הוא דתקין מבטלינן ליה אלא אי אמרת לדרי עלמא נמי תקין הא אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חברו אלא א״כ גדול הימנו בחכמה ובמנין מאי

ת״ש דאמר שמואל לא כתבינן פרוסבול אלא אי בבי דינא דסורא אי בבי דינא דנהרדעא ואי סלקא דעתך לדרי עלמא נמי תקין בשאר בי דינא נמי לכתבו

דלמא כי תקין הלל לדרי עלמא כגון בי דינא דידיה וכרב אמי ורב אסי דאלימי לאפקועי ממונא אבל לכולי עלמא לא

ת״ש דאמר שמואל הא פרוסבלא עולבנא דדייני הוא אי איישר חיל אבטליניה אבטליניה והא אין ב״ד יכול לבטל דברי ב״ד חברו אלא א״כ גדול הימנו בחכמה ובמנין הכי קאמר אם איישר חיל יותר מהלל אבטליניה

ורב נחמן אמר אקיימנה אקיימנה הא מיקיים וקאי הכי קאמר אימא ביה מילתא דאע״ג דלא כתוב ככתוב דמי

איבעיא להו האי עולבנא לישנא דחוצפא הוא או לישנא דניחותא הוא ת״ש דאמר עולא עלובה כלה שזינתה בקרב חופתה

אמר רב מרי ברה דבת שמואל מאי קרא (שיר השירים א, יב) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו אמר רבא עדיין חביבותא הוא גבן דכתיב נתן ולא כתיב הסריח

תנו רבנן הנעלבין ואינן עולבים שומעין חרפתן ואין משיבין עושין מאהבה ושמחין ביסורין עליהן הכתוב אומר (שופטים ה, לא) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו

מאי פרוסבול אמר רב חסדא פרוס בולי ובוטי

דף לז עמוד א

בולי אלו עשירים דכתיב (ויקרא כו, יט) ושברתי את גאון עוזכם ותני רב יוסף אלו בולאות שביהודה בוטי אלו העניים דכתיב (דברים טו, ח) העבט תעביטנו אמר ליה רבא ללעוזא מאי פרוסבול א״ל פורסא דמילתא

אמר רב יהודה אמר שמואל יתומין אין צריכין פרוסבול וכן תני רמי בר חמא יתומין אין צריכין פרוסבול דר״ג ובית דינו אביהן של יתומין

תנן התם אין כותבין פרוסבול אלא על הקרקע אם אין לו מזכהו בתוך שדהו כל שהו וכמה כל שהו אמר רב חייא בר אשי אמר רב אפילו קלח של כרוב אמר רב יהודה אפי׳ השאילו מקום לתנור ולכירים כותבין עליו פרוסבול

איני והתני הלל אין כותבין פרוסבול אלא על עציץ נקוב בלבד נקוב אין שאינו נקוב לא

אמאי והא איכא מקומו לא צריכא דמנח אסיכי

רב אשי מקני ליה גידמא דדיקלא וכתב עליה פרוסבול רבנן דבי רב אשי מסרי מילייהו להדדי רבי יונתן מסר מילי לר׳ חייא בר אבא אמר ליה צריכנא מידי אחרינא אמר ליה לא צריכת

ת״ר אין לו קרקע ולערב יש לו קרקע כותבין עליו פרוסבול לו ולערב אין להן קרקע ולחייב לו יש לו קרקע כותבין עליו פרוסבול מדרבי נתן

דתניא רבי נתן אומר מנין לנושה בחברו מנה וחברו בחברו מנין שמוציאין מזה ונותנין לזה ת״ל (במדבר ה, ז) ונתן לאשר אשם לו

תנן התם השביעית משמטת את המלוה בין בשטר בין שלא בשטר רב ושמואל דאמרי תרוייהו בשטר שטר שיש בו אחריות נכסים שלא בשטר שאין בו אחריות נכסים כל שכן מלוה על פה

רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דאמרי תרוייהו בשטר שטר שאין בו אחריות נכסים שלא בשטר מלוה על פה אבל שטר שיש בו אחריות נכסים אינו משמט

תניא כותיה דר׳ יוחנן ורבי שמעון בן לקיש שטר חוב משמט ואם יש בו אחריות נכסים אינו משמט תניא אידך סיים לו שדה אחת בהלוואתו אינו משמט ולא עוד אלא אפילו כתב כל נכסיי אחראין וערבאין לך אינו משמט

קריביה דר׳ אסי הוה ליה ההוא שטרא דהוה כתיב ביה אחריות נכסים אתא לקמיה דר׳ אסי אמר ליה משמט או אינו משמט א״ל אינו משמט שבקיה ואתא לקמיה דר׳ יוחנן א״ל משמט

אתא ר׳ אסי לקמיה דר׳ יוחנן א״ל משמט או אינו משמט אמר ליה משמט והא מר הוא דאמר אינו משמט א״ל וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה א״ל והתני׳ כוותיה דמר א״ל דלמא ההיא בית. שמאי היא דאמרי שטר העומד לגבות כגבוי דמי

תנן התם המלוה את חבירו מעות על המשכון והמוסר שטרותיו לבית דין אין משמטין בשלמא מוסר שטרותיו לב״ד דתפסי להו בי דינא אלא מלוה על המשכון מאי טעמא

אמר רבא משום דתפס ליה אמר ליה אביי אלא מעתה הלוהו ודר בחצרו דתפיס ליה הכי נמי דלא משמט

אמר ליה שאני משכון דקני ליה מדרבי יצחק דאמר רבי יצחק מנין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר (דברים כד, יג) ולך תהיה צדקה אם אינו קונה צדקה מנין מכאן לבעל חוב שקונה משכון

תנן התם

דף לז עמוד ב

המחזיר חוב לחבירו בשביעית צריך שיאמר לו משמט אני ואם אמר לו אע״פ כן יקבל הימנו שנאמר (דברים טו, ב) וזה דבר השמטה

אמר רבה ותלי לי׳ עד דאמר הכי איתיביה אביי כשהוא נותן לו אל יאמר לו בחובי אני נותן לך אלא יאמר לו שלי הן ובמתנה אני נותן לך אמר ליה תלי ליה נמי עד דאמר הכי

אבא בר מרתא דהוא אבא בר מניומי הוה מסיק ביה רבה זוזי אייתינהו ניהליה בשביעית אמר ליה משמט אני שקלינהו ואזל אתא אביי אשכחיה דהוה עציב אמר ליה אמאי עציב מר אמר ליה הכי הוה מעשה

אזל לגביה אמר ליה אמטת ליה זוזי למר אמר ליה אין אמר ליה ומאי אמר לך אמר ליה משמט אני אמר ליה ואמרת ליה אף על פי כן אמר ליה לא אמר ליה ואי אמרת ליה אף על פי כן הוה שקלינהו מינך השתא מיהת אמטינהו ניהליה ואימא ליה אע״פ כן אזל אמטינהו ניהליה ואמר ליה אף על פי כן שקלינהו מיניה אמר לא הוה ביה דעתא בהאי צורבא מרבנן מעיקרא

אמר רב יהודה אמר רב נחמן נאמן אדם לומר פרוסבול היה בידי ואבד ממני מאי טעמא כיון דתקינו רבנן פרוסבול לא שביק היתירא ואכיל איסורא

כי אתו לקמיה דרב אמר ליה מידי פרוסבול היה לך ואבד כגון זה פתח פיך לאלם הוא

תנן וכן בעל חוב שמוציא שטר חוב ואין עמו פרוסבול הרי אלו לא יפרעו

תנאי היא דתניא המוציא שטר חוב צריך שיהא עמו פרוסבול וחכמים אומרים אינו צריך:

מתני׳ עבד שנשבה ופדאוהו אם לשום עבד ישתעבד אם לשום בן חורין לא ישתעבד רשב״ג אומר בין כך ובין כך ישתעבד:

גמ׳ במאי עסקינן אילימא לפני יאוש לשום בן חורין אמאי לא ישתעבד אלא לאחר יאוש לשום עבד אמאי ישתעבד

אמר אביי לעולם לפני יאוש ולשום עבד ישתעבד לרבו ראשון לשום בן חורין לא ישתעבד לא לרבו ראשון ולא לרבו שני לרבו שני לא דהא לשום בן חורין פרקיה לרבו ראשון נמי לא דילמא ממנעי ולא פרקי

רבן שמעון בן גמליאל אומר בין כך ובין כך ישתעבד קסבר כשם שמצוה לפדות את בני חורין כך מצוה לפדות את העבדים

רבא אמר לעולם לאחר יאוש ולשום עבד ישתעבד לרבו שני לשום בן חורין לא ישתעבד לא לרבו ראשון ולא לרבו שני לרבו שני לא דהא לשום בן חורין פרקיה לרבו ראשון נמי לא דהא לאחר יאוש הוה

רבן שמעון בן גמליאל אומר בין כך ובין כך ישתעבד כדחזקיה דאמר חזקיה מפני מה אמרו בין כך ובין כך ישתעבד שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומפיל עצמו לגייסות ומפקיע עצמו מיד רבו

מיתיבי אמר להן רשב״ג כשם שמצוה לפדות את בני חורין כך מצוה לפדות את העבדים בשלמא לאביי דאמר לפני יאוש היינו דקאמר כשם

אלא לרבא דאמר לאחר יאוש האי כשם משום דחזקיה הוא

אמר לך רבא רשב״ג לא הוי ידע מאי קאמרי רבנן והכי קאמר להו אי לפני יאוש קאמריתו היינו כשם אי לאחר יאוש קאמריתו כדחזקיה

ולרבא דאמר לאחר יאוש ולרבו שני רבו שני ממאן קני ליה משבאי שבאי גופיה מי קני ליה

אין קני ליה למעשה ידיו דאמר ריש לקיש מנין לעובד כוכבים שקנה את העובד כוכבים למעשה ידיו שנאמר (ויקרא כה, מה) וגם מבני התושבים הגרים עמכם מהם תקנו אתם קונים מהם

דף לח עמוד א

ולא הם קונים מכם ולא הם קונים זה מזה יכול לא יקנו זה את זה יכול לא יקנו זה את זה האמרת לא הם קונים זה מזה ה״ק ולא הם קונים זה מזה לגופו

יכול לא יקנו זה את זה למעשה ידיו אמרת ק״ו עובד כוכבים ישראל קונה עובד כוכבים עובד כוכבים לא כ״ש

ואימא הני מילי בכספא אבל בחזקה לא אמר רב פפא עמון ומואב טהרו בסיחון

אשכחן עובד כוכבים עובד כוכבים עובד כוכבים ישראל מנלן דכתיב (במדבר כא, א) וישב ממנו שבי

אמר רב שמן בר אבא א״ר יוחנן עבד שברח מבית האסורים יצא לחירות ולא עוד אלא שכופין את רבו וכותב לו גט שיחרור

תנן רשב״ג אומר בין כך ובין כך ישתעבד ואמר רבה בר בר חנה אמר יוחנן כל מקום ששנה רשב״ג במשנתנו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראיה אחרונה

בשלמא לאביי מוקי לה להאי לפני יאוש והאי לאחר יאוש

אלא לרבא דאמר לאחר יאוש קשיא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן

אמר לך רבא טעמא מאי משום דחזקיה בורח שאני השתא לקטלא מסר נפשיה אפולי אפיל נפשיה לגייסות

אמתיה דמר שמואל אשתבאי פרקוה לשום אמהתא ושדרוה ליה שלחו ליה אנן כרשב״ג סבירא לן את אי נמי כרבנן סבירא לך אנן לשום אמהתא פרקינן לה ניהלה

ואינהו סבור לפני יאוש הוה ולא היא לאחר יאוש הוה ושמואל לא מיבעי׳ דאשתעבודי לא משתעבד בה אלא גיטא דחירותא נמי לא אצרכה

שמואל לטעמיה דאמר שמואל המפקיר עבדו יצא לחירות ואינו צריך גט שיחרור שנאמר (שמות יב, מד) וכל עבד איש מקנת כסף עבד איש ולא עבד אשה אלא עבד שיש לו רשות לרבו עליו קרוי עבד שאין לו רשות לרבו עליו אין קרוי עבד

אמתיה דרבי אבא בר זוטרא אישתבאי פרקה ההוא תרמודאה לשום איתתא שלחו ליה לדידיה אי יאות עבדת שדר לה גיטא דחירותא

היכי דמי אי דמצו פרקי לה למה לי גיטא דחירותא אי דלא מצו פרקי לה כי שדר לה גיטא דחירותא מאי הוי

לעולם דמצו פרקי לה וכיון דמשדר לה גיטא דחירותא חבורי מחברי אהדדי ופרקי לה ואב״א לעולם דלא מצו פרקי לה וכיון דמשדר לה גיטא דחירותא מיתזלא באפיה ומפריק לה

והאמר מר חביבה להן בהמתן של ישראל יותר מנשותיהן הני מילי בצינעא אבל בפרהסיא זילא בהו מילתא

ההיא אמתא דהות בפומבדיתא דהוו קא מעבדי בה אינשי איסורא אמר אביי אי לאו דאמר רב יהודה אמר שמואל כל המשחרר עבדו עובר בעשה הוה כייפנא ליה למרה וכתיב לה גיטא דחירותא רבינא אמר כי הא מודה רב יהודה משום מילתא דאיסורא

ואביי משום איסורא לא האמר רב חנינא בר רב קטינא אמר ר׳ יצחק מעשה באשה אחת שחציה שפחה וחציה בת חורין

דף לח עמוד ב

וכפו את רבה ועשאה בת חורין ואמר רב נחמן בר יצחק מנהג הפקר נהגו בה

הכי השתא התם לא לעבד חזיא ולא לבן חורין חזיא הכא אפשר דמיחד לה לעבדיה ומנטר לה

גופא אמר רב יהודה אמר שמואל כל המשחרר עבדו עובר בעשה שנאמר (ויקרא כה, מו) לעולם בהם תעבודו

מיתיבי מעשה בר׳ אליעזר שנכנס בבית הכנסת ולא מצא עשרה ושחרר עבדו והשלימו לעשרה מצוה שאני:

ת״ר לעולם בהם תעבודו רשות דברי רבי ישמעאל ר״ע אומר חובה ודילמא ר״א סבר לה כמאן דאמר רשות

לא סלקא דעתך דתניא בהדיא רבי אליעזר אומר חובה

אמר רבה בהני תלת מילי נחתי בעלי בתים מנכסיהון דמפקי עבדייהו לחירותא ודסיירי נכסייהו בשבתא ודקבעי סעודתייהו בשבתא בעידן בי מדרשא דא״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן שתי משפחות היו בירושלים אחת קבעה סעודתא בשבתא ואחת קבעה סעודתא בערב שבת ושתיהן נעקרו

אמר רבה אמר רב המקדיש עבדו יצא לחירות מאי טעמא גופיה לא קדיש לדמי לא קאמר דליהוי (דברים יד, ב) עם קדוש קאמר

ורב יוסף אמר רב המפקיר עבדו יצא לחירות מ״ד מקדיש כ״ש מפקיר מאן דאמר מפקיר אבל מקדיש לא דלמא לדמי קאמר

איבעיא להו צריך גט שיחרור או לא צריך ת״ש דאמר רב חייא בר אבין אמר רב אחד זה ואחד זה יצא לחירות וצריך גט שחרור

אמר רבה ומותבינן אשמעתין המקדיש נכסיו והיו בהן עבדים אין הגזברין רשאין להוציאן לחירות אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מוציאין אותן לחירות רבי אומר אומר אני אף הוא נותן דמי עצמו ויוצא מפני שהוא כמוכרו לו מתני׳ קא רמית עליה דרב רב תנא הוא ופליג

ת״ש (ויקרא כז, כח) אך כל חרם וגו׳ מאדם אלו עבדיו ושפחותיו הכנענים הכא במאי עסקינן דאמר לדמי

אי הכי אידך נמי דאמר לדמי

א״ה אין הגזברים רשאין להוציאן לחירות גזברים מאי עבידתייהו

ותו אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מוציאין אותן לחירות אחרים מאי עבידתייהו ותו רבי אומר אומר אני אף הוא נותן דמי עצמו ויוצא מפני שהוא כמוכרו לו ואי לדמי מאי מפני שהוא כמוכרו לו

תא שמע המקדיש עבדו עושה ואוכל שלא הקדיש אלא דמיו

דף לט עמוד א

הא מני ר״מ היא דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה

ה״נ מסתברא דקתני סיפא וכן הוא שהקדיש עצמו עושה ואוכל שלא הקדיש אלא דמיו אי אמרת בשלמא ר״מ היא שפיר

אלא אי אמרת רבנן היא בשלמא עבדו לדמי קאי אלא איהו לדמי קאי

לימא כתנאי המקדיש עבדו אין מועלין בו רבן שמעון בן גמליאל אומר מועלין בשערו מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר קדוש ומר סבר לא קדוש

ותסברא האי מועלין בו ואין מועלין בו האי קדוש ואינו קדוש מיבעי ליה

אלא דכולי עלמא קדוש והכא בהא קמיפלגי דמר סבר עבדא כמקרקעי דמי ומר סבר כמטלטלי דמי

אי הכי אדמיפלגי בשערו ליפלגו בגופו

אלא דכולי עלמא עבדא כמקרקעי דמי והכא בשערו העומד ליגזז קמיפלגי מ"ס כגזוז דמי ומר סבר לאו כגזוז דמי

לימא הני תנאי כהני תנאי דתנן ר"מ אומר יש דברים שהם כקרקע ואינן כקרקע ואין חכמים מודים לו כיצד עשר גפנים טעונות מסרתי לך והלה אומר אינן אלא חמש ר"מ מחייב וחכמים אומרים כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע

וא"ר יוסי בר' חנינא ענבים העומדות ליבצר איכא בינייהו דרבי מאיר סבר כבצורות דמיין ורבנן סברי לאו כבצורות דמיין

אפי' תימא רבי מאיר עד כאן לא קאמר ר"מ התם אלא בענבים דכמה דקיימין מיכחש כחישי אבל הכא כמה דקאי אשבוחי משבח

כי סליק ר' חייא בר יוסף אמר להאי שמעתא דרב קמיה דר' יוחנן א"ל אמר רב הכי והוא לא אמר רב הכי והאמר עולא אמר ר' יוחנן המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור

הכי קאמר ליה אמר רב כוותי ואיכא דאמרי לא סיימוה קמיה א"ל ולא אמר רב צריך גט שחרור ור' יוחנן לטעמיה דאמר עולא א"ר יוחנן המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שחרור

גופא אמר עולא אמר ר' יוחנן המפקיר עבדו יצא לחירות וצריך גט שיחרור

איתיביה ר' אבא לעולא גר שמת ובזבזו ישראל נכסיו והיו בהן עבדים בין גדולים ובין קטנים קנו עצמן בני חורין אבא שאול אומר גדולים קנו עצמן בני חורין קטנים כל המחזיק בהן זכה בהן

וכי מי כתב גט שחרור לאלו

אמר דמי האי מדרבנן כדלא גמרי אינשי שמעתא וטעמא מאי אמר רב נחמן קסבר עולא עבדו דגר כי אשתו מה אשתו משתלחה בלא גט אף עבדיו משתלחים בלא גט

אי הכי אפי' ישראל נמי אמר קרא (ויקרא כה, מו) והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה

אי הכי המפקיר עבדו ומת נמי אלמה אמר אמימר המפקיר עבדו ומת אותו העבד אין לו תקנה דאמימר קשיא

אמר רבי יעקב בר אידי א"ר יהושע בן לוי הלכה כאבא שאול אמר ליה רבי זירא לרבי יעקב בר אידי

דף לט עמוד ב

בפירוש שמיע לך או מכללא שמיע לך מאי כללא דאמר ר' יהושע בן לוי אמרו לפני רבי אמר נתייאשתי מפלוני עבדי מהו אמר להם אומר אני אין לו תקנה אלא בשטר

ואמר רבי יוחנן מאי טעמא דרבי גמר לה לה מאשה מה אשה בשטר אף עבד נמי בשטר

וקא דייקת מינה כאשה מה אשה איסורא ולא ממונא אף עבד נמי איסורא ולא ממונא

ואי מכללא מאי א"ל אדרב' דוק מינה לאידך גיסא מה אשה בין גדולה בין קטנה אף עבד נמי בין גדול בין קטן אמר ליה בפירוש שמיע לי

ורבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן אין הלכה כאבא שאול אמר ליה ר' זירא לר' חייא בר אבא בפירוש שמיע לך או מכללא שמיע לך מאי כללא דאמר ר' יהושע בן לוי אמרו לפני רבי נתייאשתי מפלוני עבדי מהו אמר להם אומר אני אין לו תקנה אלא בשטר

ואמר ר׳ יוחנן מאי טעמא דרבי גמר לה לה מאשה מה אשה בשטר אף עבד נמי בשטר

וקא דייקת מינה כאשה מה אשה בין גדולה בין קטנה אף עבד נמי בין גדול בין קטן

ואי מכללא מאי אדרבה דוק מינה להך גיסא מה אשה איסורא ולא ממונא אף עבד נמי איסורה ולא ממונא אמר ליה בפירוש שמיע לי

אמר מר אמר להם אומר אני אין לו תקנה אלא בשטר והתניא רבי אומר אומר אני אף הוא נותן דמי עצמו ויוצא מפני שהוא כמוכרו לו

הכי קאמר או בכסף או בשטר והאי פקע ליה כספיה ולאפוקי מהאי תנא

דתניא ר׳ שמעון אומר משום רבי עקיבא יכול יהא כסף גומר בה כדרך ששטר גומר בה ת״ל (ויקרא יט, כ) והפדה לא נפדתה

אורעה כל הפרשה כולה ללא חופשה לומר לך שטר גומר בה ואין הכסף גומר בה

אמר רמי בר חמא א״ר נחמן הלכה כר׳ שמעון ורב יוסף בר חמא א״ר יוחנן אין הלכה כר׳ שמעון

אשכחיה רב נחמן בר יצחק לרבא בר שאילתא דהוה קאי אפיתחא דבי תפלה א״ל הלכה או אין הלכה א״ל אני אומר אין הלכה ורבנן דאתו ממחוזא אמרי אמר רבי זירא משמיה דרב נחמן הלכה

וכי אתאי לסורא אשכחתיה לר׳ חייא בר אבין אמרי ליה אימא לי איזי גופא דעובדא היכי הוה אמר לי דההיא אמתא דהוה מרה שכיב מרע אתיא בכיא קמיה אמרה ליה עד אימת תשתעביד ותיזיל ההיא איתתא שקל כומתיה שדא בה אמר לה זיל קני הא וקני נפשיך אתו לקמיה דרב נחמן אמר להו לא עשה ולא כלום

מאן דחזא סבר משום דהלכה כר׳ שמעון ולא היא אלא משום דהוה ליה כליו של מקנה

אמר רב שמואל בר אחיתאי אמר רב המנונא סבא אמר ר׳ יצחק בר אשיאן אמר רב הונא אמר רב המנונא הלכה כר׳ שמעון ולא היא אין הלכה כר׳ שמעון

אמר ר׳ זירא אמר ר׳ חנינא אמר רב אשי אמר רבי עבד שנשא את בת חורין בפני רבו

דף מ עמוד א

יצא לחירות א״ל רבי יוחנן כל כך יש בידך ואני שונה הכותב שטר אירוסין לשפחתו ר״מ אומר מקודשת וחכ״א אינה מקודשת

כדאמר רבה בר רב שילא כשרבו הניח לו תפילין הכא נמי כשרבו השיאו אשה

ומי איכא מידי דלעבדיה לא מעבד ליה איסורא ואיהו עבד איסורא

אמר ר״נ בר יצחק הכא במאי עסקינן דאמר לה צאי בו והתקדשי בו רבי מאיר סבר יש בלשון הזה לשון שחרור ורבנן סברי אין בלשון הזה לשון שחרור

א״ר יהושע בן לוי עבד שהניח תפילין בפני רבו יצא לחירות מיתיבי לוה הימנו רבו או שעשאו רבו אפוטרופוס או שהניח תפילין בפני רבו או שקרא שלשה פסוקים בבהכ״נ בפני רבו ה״ז לא יצא לחירות

אמר רבה בר רב שילא כשרבו הניח לו תפילין

כי אתא רב דימי א״ר יוחנן מי שאמר בשעת מיתתו פלונית שפחתי אל ישתעבדו בה לאחר מותי כופין את היורשים וכותבין לה גט שחרור אמרו לפניו רבי אמי ורבי אסי רבי אי אתה מודה שבניה עבדים

כי אתא רב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן מי שאמר בשעת מיתתו פלונית שפחתי קורת רוח עשתה לי יעשה לה קורת רוח כופין את היורשין ועושין לה קורת רוח מ״ט מצוה לקיים דברי המת

אמר אמימר המפקיר עבדו אותו עבד אין לו תקנה מ״ט גופיה לא קני ליה איסורא הוא דאיכא גביה ואיסורא לא מצי מקני ליה

א״ל רב אשי לאמימר והאמר עולא אמר רבי יוחנן ורב חייא בר אבין אמר רב אחד זה ואחד זה יצא לחירות וצריך גט שחרור א״ל צריך ואין לו תקנה

איכא דאמרי אמר אמימר המפקיר עבדו ומת אותו העבד אין לו תקנה מאי טעמא גופיה לא קני ליה איסורא הוא דאיכא גביה ואיסורא לבריה לא מורית א״ל רב אשי לאמימר והא כי אתא רב דימי א״ר יוחנן

דרב דימי טעותא היא א״ל מאי טעותא דלא אמרה בלשון שחרור הא אמרה בלשון שחרור הכי נמי א״ל אנא כדרב שמואל בר יהודה סבירא לי

ההוא דסקרתא דעבדי דאזדבן לעובד כוכבים כלו מרוותא בתראי אתו לקמיה דרבינא אמר להו זילו אהדרו אבני מרוותא קמאי ויכתבו לכו גיטא דחרותא אמרו ליה רבנן לרבינא והאמר אמימר המפקיר עבדו ומת אותו העבד אין לו תקנה

אמר להו אנא כרב דימי סבירא לי אמרו ליה דרב דימי טעותא היא אמר להו מאי טעותא דלא אמרה בלשון שחרור הא אמרה בלשון שחרור הכי נמי והלכתא כרבינא

ההוא עבדא דבי תרי קם חד מינייהו ושחרריה לפלגיה אמר אידך השתא שמעי בי רבנן ומפסדו ליה מינאי אזל אקנייה לבנו קטן

שלחה רב יוסף בריה דרבא לקמיה דרב פפא שלח ליה כאשר עשה כן יעשה לו גמולו ישיב לו בראשו אנן קים לן בינוקא דמקרבא דעתיה לגבי זוזי מוקמינן ליה אפוטרופוס

דף מ עמוד ב

ומקרקיש ליה זוזי וכתב ליה גיטא דחירותא על שמיה

ת״ר האומר עשיתי פלוני עבדי בן חורין עשוי בן חורין הרי הוא בן חורין הרי הוא בן חורין

אעשנו בן חורין רבי אומר קנה וחכ״א לא קנה א״ר יוחנן וכולן בשטר:

ת״ר האומר נתתי שדה פלונית לפלוני נתונה לפלוני הרי היא שלו הרי היא שלו אתננה לפלוני ר״מ אומר קנה וחכ״א לא קנה א״ר יוחנן וכולן בשטר

ת״ר האומר עשיתי פלוני עבדי בן חורין והוא אומר לא עשאני חיישינן שמא זיכה לו ע״י אחר כתבתי ונתתי לו והוא אומר לא כתב לי ולא נתן לי הודאת בעל דין כמאה עדים דמי

האומר נתתי שדה פלונית לפלוני והוא אומר לא נתן לי חיישינן שמא זיכה לו ע״י אחר כתבתי ונתתי לו והוא אומר לא כתב ולא נתן לי הודאת בעל דין כמאה עדים דמי

מי אוכל פירות רב חסדא אמר נותן אוכל פירות ורבה אמר משלשין את הפירות

ולא פליגי הא באבא הא בברא:

מתני׳ עבד שעשאו רבו אפותיקי לאחרים ושיחררו שורת הדין אין העבד חייב כלום אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על דמיו רבן שמעון בן גמליאל אומר אינו כותב אלא משחרר:

גמ׳ עבד שעשאו רבו אפותיקי ושיחררו: מי שחררו אמר רב רבו ראשון שורת הדין אין העבד חייב כלום לרבו שני

כדרבא דאמר רבא הקדש חמץ ושחרור מפקיעין מידי שיעבוד אלא מפני תיקון העולם שמא ימצאנו בשוק

דף מא עמוד א

ויאמר לו עבדי אתה כופין את רבו שני ועושה אותו בן חורין וכותב עבד שטר על דמיו רשב״ג אומר אין העבד כותב אלא משחרר כותב

במאי קא מיפלגי במזיק שיעבודו של חבירו קא מיפלגי דמר סבר חייב ומ״ס פטור

איתמר נמי המזיק שיעבודו של חבירו באנו למחלוקת רבן שמעון ב״ג ורבנן

עולא אמר מי שיחררו רבו שני שורת הדין אין העבד חייב כלום במצות אלא מפני תיקון העולם שהרי יצא עליו שם בן חורין כופין את רבו ראשון ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על דמיו רשב״ג אומר אינו כותב אלא משחרר כותב

במאי קמיפלגי בהיזק שאינו ניכר קמיפלגי מ״ס שמיה היזק ומר סבר לא שמיה היזק

עולא מ״ט לא אמר כרב אמר לך שני רבו קרית ליה

ורב מ״ט לא אמר כעולא אמר לך שני משחרר קרית ליה

איתמר העושה שדהו אפותיקי לאחרים ושטפה נהר אמי שפיר נאה א״ר יוחנן אינו גובה משאר נכסים ואבוה דשמואל אמר גובה משאר נכסים

אמר רב נחמן בר יצחק משום דאמי שפיר נאה הוא אומר שמעתא דלא שפירן תתרגם שמעתיה דא״ל לא יהא לך פרעון אלא מזו

תניא נמי הכי העושה שדהו אפותיקי לאחר ושטפה נהר גובה משאר נכסים ואם אמר לו לא יהא לך פרעון אלא מזו אינו גובה משאר נכסים

תניא אידך העושה שדהו אפותיקי לבע״ח ולכתובת אשה גובין משאר נכסים רשב״ג אומר בעל חוב גובה משאר נכסים אשה אינה גובה משאר נכסים שאין דרכה של אשה לחזר על בתי דינין:

מתני׳ מי שחציו עבד וחציו בן חורין עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד דברי ב״ה ב״ש אומרים תקנתם את רבו ואת עצמו לא תקנתם לישא שפחה אי אפשר שכבר חציו בן חורין

דף מא עמוד ב

בת חורין אי אפשר שכבר חציו עבד יבטל והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה שנאמר (ישעיהו מה, יח) לא תוהו בראה לשבת יצרה אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על חצי דמיו וחזרו ב״ה להורות כדברי ב״ש:

גמ׳ ת״ר המשחרר חצי עבדו רבי אומר קנה וחכ״א לא קנה

אמר רבה מחלוקת בשטר דרבי סבר (ויקרא יט, כ) והפדה לא נפדתה או חופשה לא נתן לה

מקיש שטר לכסף מה כסף בין כולו בין חציו אף שטר נמי בין כולו בין חציו

ורבנן גמרי לה לה מאשה מה אשה חציה לא אף עבד נמי חציו לא אבל בכסף דברי הכל קנה פדויה ואינה פדויה

לימא בהא קמיפלגי דמר סבר הקישא עדיפא ומר סבר גז״ש עדיפא

לא דכולי עלמא גזירה שוה עדיפא ושאני הכא דאיכא למיפרך מה לאשה שכן אינה יוצאה בכסף תאמר בעבד שיוצא בכסף

ורב יוסף אמר מחלוקת בכסף דרבי סבר והפדה לא נפדתה פדויה ואינה פדויה ורבנן סברי דברה תורה כלשון בני אדם אבל בשטר דברי הכל לא קנה

מיתיבי המשחרר חצי עבדו בשטר רבי אומר קנה וחכ״א לא קנה תיובתא דרב יוסף תיובתא

(נימא) בשטר הוא דפליגי אבל בכסף לא פליגי לימא תיהוי תיובתא דרב יוסף בתרתי

אמר לך רב יוסף פליגי בשטר וה״ה בכסף והא דקא מיפלגי בשטר להודיעך כחו דרבי

וליפלגי בכסף ולהודיעך כחן דרבנן כח דהיתירא עדיף ליה

ת״ש והפדה יכול לכל ת״ל לא נפדתה אי לא נפדתה יכול לכל ת״ל והפדה הא כיצד פדויה ואינה פדויה בכסף ובשוה כסף

ואין לי אלא בכסף בשטר מנין ת״ל והפדה לא נפדתה או חופשה לא נתן לה ולהלן הוא אומר (דברים כד, א) וכתב לה ספר כריתות מה להלן בשטר אף כאן בשטר

אין לי אלא חציו בכסף או כולו בשטר חציו בשטר מנין ת״ל והפדה לא נפדתה או חופשה לא נתן לה מקיש שטר לכסף מה כסף בין כולו בין חציו אף שטר נמי בין כולו בין חציו

בשלמא לרב יוסף בתר דאיתותב הא מני רבי היא אלא לרבה רישא דברי הכל וסיפא רבי

אמר לך רבה אין רישא דברי הכל וסיפא רבי רב אשי אמר רבי היא

אלא מתניתין דקתני מי שחציו עבד וחציו בן חורין בשלמא לרבה מוקים לה בכסף ודברי הכל אלא לרב יוסף לימא רבי היא ולא רבנן אמר רבינא

דף מב עמוד א

בעבד של שני שותפין ודברי הכל

אמר רבה מחלוקת בששיחרר חציו והניח חציו אבל שיחרר חציו ומכר חציו או נתן במתנה חציו כיון דקנפיק מיניה כוליה דברי הכל קנה

אמר ליה אביי ובכולו לא פליגי והתני חדא הכותב נכסיו לשני עבדיו קנו ומשחררין זה את זה ותניא אידך האומר כל נכסי נתונין לפלוני ופלוני עבדיי אף עצמם לא קנו

מאי לאו הא רבי והא רבנן

לא אידי ואידי רבנן הא דאמר כולו הא דאמר חצי חצי

והא מדקתני סיפא ואם אמר חצי חצי לא קנו מכלל דרישא דאמר כולו פרושי קא מפרש אף עצמן לא קנו כיצד כגון דאמר חצי חצי

הכי נמי מסתברא דאי ס״ד רישא דאמר כולו השתא אמר כולו לא קנו אמר חצי חצי מיבעיא

אי משום הא לא איריא תנא סיפא לגלויי רישא שלא תאמר רישא דאמר חצי חצי אבל אמר כולו קנו תנא סיפא דאמר חצי חצי מכלל דרישא דאמר כולו ואפ״ה לא קנו

ואיבעית אימא לא קשיא כאן בשטר אחד כאן בשני שטרות

בשטר אחד מאי איריא חצי חצי אפי׳ אמר כולו נמי לא קנו ה״נ קאמר אף עצמן לא קנו בד״א בשטר אחד אבל בשני שטרות קנו ואם אמר חצי חצי אף בשני שטרות נמי לא קנו

ואיבעית אימא ל״ק כאן בבת אחת כאן בזה אחר זה

בשלמא בתרא לא קני דהא קני ליה קמא אלא קמא ליקני נפשיה ולקנייה לחבריה אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא

רב אשי אמר שאני התם דקא קרי להו עבדיי א״ל רפרם לרב אשי ודלמא עבדיי שהיו כבר

מי לא תנן הכותב כל נכסיו לעבדו יצא לחירות שייר קרקע כל שהוא לא יצא לחירות ר׳ שמעון אומר לעולם הוא בן חורין עד שיאמר כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהן

טעמא דאמר [חוץ מאחד מרבוא שבהן] הא לא אמר הכי קני אמאי והא עבד קא קרי ליה אלא עבדי שהיה כבר הכא נמי עבדיי שהיו כבר

נגחו שור יום של רבו לרבו יום של עצמו לעצמו אלא מעתה יום של רבו ישא שפחה יום של עצמו ישא בת חורין איסורא לא קאמרינן

ת״ש המית מי שחציו עבד וחציו בן חורין נותן חצי קנס לרבו

דף מב עמוד ב

וחצי כופר ליורשיו אמאי הכי נמי לימא יום של רבו לרבו יום של עצמו לעצמו שאני הכא דקא כליא קרנא

ואלא ה״ד דלא קא כליא קרנא כגון שהכהו על ידו וצמתה ידו וסופה לחזור

הניחא לאביי דאמר נותן לו שבת גדולה ושבת קטנה שפיר

אלא לרבא דאמר אינו נותן לו אלא שבתו שבכל יום ויום האי שור הוא ושור אינו משלם אלא נזק

אב״א כשהכהו אדם ואי בעית אימא מימרא היא ומימרא לרבא לא סבירא ליה

איבעיא להו מעוכב גט שחרור יש לו קנס או אין לו קנס

(שמות כא, לב) כסף שלשים שקלים יתן לאדוניו אמר רחמנא והאי לאו אדון הוא או דלמא כיון דמחוסר גט שחרור אדון קרינא ביה

ת״ש המית מי שחציו עבד וחציו בן חורין נותן חצי קנס לרבו וחצי כופר ליורשיו מאי לאו כמשנה אחרונה

לא כמשנה ראשונה

ת״ש הפיל את שינו וסימא את עינו יוצא בשינו ונותן דמי עינו ואי אמרת יש לו קנס וקנס לרבו השתא חבלי ביה אחריני יהבי ליה לרביה חבל ביה רביה גופיה יהיב ליה לדידיה

דלמא כמ״ד אינו צריך דתניא בכולן עבד יוצא בהן לחירות וצריך גט שחרור מרבו דברי ר׳ ישמעאל ר״מ אומר אינו צריך ר״א אומר צריך רבי טרפון אומר אינו צריך ר״ע אומר צריך

המכריעין לפני חכמים אומרים נראים דברי ר׳ טרפון בשן ועין הואיל ותורה זכתה לו ודברי ר״ע בשאר אברים הואיל וקנס חכמים הוא

קנס הא קראי קא דרשינן אלא אימא הואיל ומדרש חכמים הוא

איבעיא להו מעוכב גט שחרור אוכל בתרומה או אינו אוכל (ויקרא כב, יא) קנין כספו אמר רחמנא והאי לאו קנין כספו הוא או דלמא כיון דמחוסר גט שחרור קנין כספו קרינא ביה

ת״ש דאמר רב משרשיא כהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה הרי אלו אוכלין בתרומה וחולקין חלק אחד על הגורן הגדילו התערובות משחררין זה את זה

הכי השתא התם אם יבא אליהו ויאמר בחד מינייהו דעבד הוא קנין כספו קרינא ביה הכא לאו קנין כספו הוא כלל

איבעיא להו עבד שמכרו רבו לקנס מכור או אינו מכור

תיבעי לר״מ תיבעי לרבנן תיבעי לר״מ עד כאן לא קאמר ר״מ אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אלא כגון פירות דקל דעבידי דאתו אבל הכא מי יימר דמינגח ואם תמצא לומר דמינגח ממאי דמשלם

דף מג עמוד א

דלמא מודה ומיפטר

ותבעי לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אלא כגון פירות דקל דהשתא מיהא ליתנהו אבל הכא הא קאי שור והא קאי עבד מאי

אמר ר׳ אבא ת״ש (ויקרא כב, יא) ויליד בית מה תלמוד לומר אם קנין כסף אוכל יליד בית לא כ״ש

אילו כן הייתי אומר מה קנין כסף שיש בו שוה כסף אוכל אף יליד בית שיש בו שוה כסף אוכל ומנין שאע״פ שאינו שוה כלום ת״ל יליד בית מכל מקום

ועדיין אני אומר יליד בית בין שיש בו שוה כסף בין שאין בו שוה כסף אוכל קנין כסף יש בו שוה כסף אוכל אין בו שוה כסף אינו אוכל ת״ל (ויקרא כב, יא) קנין כספו ויליד ביתו מה יליד בית אע״פ שאינו שוה כלום אוכל אף קנין כספו אע״פ שאינו שוה כלום אוכל

ואי סלקא דעתך עבד שמכרו רבו לקנס מכור מי איכא עבדא דלא מזדבין לקנסא אין איכא עבד טרפה

והא חזי למיקם קמיה במנוול ומוכה שחין

איבעיא להו מי שחציו עבד וחציו בן חורין שקידש בת חורין מהו אם תמצא לומר בן ישראל שאמר לבת ישראל התקדשי לחציי מקודשת דחזיא לכוליה הא לא חזיא לכוליה

ואם תמצא לומר בן ישראל המקדש חצי אשה אינה מקודשת דשייר בקנינו והא עבד לא שייר בקנינו מאי

ת״ש המית מי שחציו עבד וחציו בן חורין נותן חצי קנס לרבו וחצי כופר ליורשיו ואי אמרת קידושיו לאו קידושין יורשין מנא ליה

אמר רב אדא בר אהבה כשעשאו טרפה ומאי יורשיו נפשיה

אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דיורשיו קתני ועוד כופר הוא ואמר ריש לקיש כופר אין משתלם אלא לאחר מיתה אלא אמר רבא ראוי ליטול ואין לו

אמר רבא כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אין קדושיה קדושין

דרש רבה בר רב הונא כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אינה מקודשת א״ל רב חסדא מי דמי התם שייר בקנינו הכא לא שייר בקנינו

הדר אוקים רבה בר רב הונא אמורא עליה ודרש (ישעיהו ג, ו) והמכשלה הזאת תחת ידיך אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהן אע״פ שאמרו המקדש חצי אשה אינה מקודשת אבל חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה קדושיה קדושין מ״ט התם שייר בקנינו הכא לא שייר בקנינו

אמר רב ששת כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אין קידושיה קידושין ואם לחשך אדם לומר איזו היא שפחה חרופה זו שחציה שפחה וחציה בת חורין המאורסה לעבד עברי אלמא בת איתרוסי היא אמור לו כלך אצל ר׳ ישמעאל שהוא אומר בשפחה כנענית המאורסה לעבד עברי

ושפחה כנענית בת איתרוסי היא אלא מאי אית לך למימר מאי מאורסת מיוחדת הכא נמי מאי מאורסת מיוחדת

אמר רב חסדא חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה לראובן ונשתחררה וחזרה ונתקדשה לשמעון ומתו שניהם מתייבמת ללוי

דף מג עמוד ב

ואין אני קורא בה אשת שני מתים מה נפשך אי קדושי דראובן קדושין קדושי דשמעון לאו קדושין ואי קדושי דשמעון קדושין קדושי דראובן לאו קדושין

איתמר חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה לראובן ונשתחררה וחזרה ונתקדשה לשמעון רב יוסף בר חמא אמר ר״נ פקעו קדושי ראשון ר׳ זירא אמר רב נחמן גמרו קדושי ראשון

א״ר זירא כוותיה דידי מסתברא דכתיב (ויקרא יט, כ) לא יומתו כי לא חופשה הא חופשה יומתו

א״ל אביי ולתנא דבי ר׳ ישמעאל דאמר בשפחה כנענית המאורסת לעבד עברי הכי נמי דכי חופשה יומתו אלא מאי אית לך למימר שחופשה וחזרה ונתקדשה הכא נמי שחופשה וחזרה ונתקדשה

אמר רב הונא בר קטינא א״ר יצחק מעשה באשה אחת שחציה שפחה וחציה בת חורין וכפו את רבה ועשאה בת חורין כמאן כר׳ יוחנן בן ברוקה דאמר על שניהם הוא אומר (בראשית א, כח) ויברך אותם אלהים ויאמר וגו׳ פרו ורבו ומלאו וגו׳

אמר רב נחמן בר יצחק לא מנהג הפקר נהגו בה:

מתני׳ המוכר עבדו לעובדי כוכבים או לחוצה לארץ יצא בן חורין:

גמ׳ ת״ר המוכר עבדו לעובדי כוכבים יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו ראשון אמר רשב״ג בד״א שלא כתב עליו אונו אבל כתב עליו אונו זהו שחרורו

מאי אונו אמר רב ששת דכתב ליה הכי לכשתברח ממנו אין לי עסק בך:

ת״ר לוה עליו מן העובד כוכבים כיון שעשה לו עובד כוכבים נמוסו יצא לחירות מאי נמוסו אמר רב הונא בר יהודה נשקי

מתיב רב ששת האריסין והחכירות ואריסי בתי אבות ועובד כוכבים שמשכן שדהו לישראל אע״פ שעשה לו נמוסו פטורה מן המעשר

ואי ס״ד נשקי שדה בת נשקי היא אלא א״ר ששת זמן

קשיא זמן אזמן ל״ק הא דמטא זמניה הא דלא מטא זמניה

אלא גבי עבד דמטא זמניה צריכא למימר אלא אידי ואידי דלא מטא זמניה ול״ק הא לגופא והא לפירא

דף מד עמוד א

ואי בעית אימא בשלוה על מנת למשכנו ולא משכנו:

ת״ר גבאו בחובו או שלקחו סיקריקון לא יצא לחירות ובחובו לא

ורמינהי הרי שאנסו בית המלך גורנו אם בחובו חייב לעשר אם באנפרות פטור מלעשר

שאני התם דקא משתרשי ליה

תא שמע דאמר רב המוכר עבדו לפרהנג עובד כוכבים יצא לחירות התם הוה ליה לפייס ולא פייס

גופא אמר רב המוכר עבדו לפרהנג עובד כוכבים יצא לחירות מאי הוה ליה למעבד הוה ליה לפייס ולא פייס

בעי ר׳ ירמיה מכרו לשלשים יום מהו תא שמע דאמר רב המוכר עבדו לפרהנג עובד כוכבים יצא לחירות התם בפרהנג עובד כוכבים שאינה חוזרת

מכרו חוץ ממלאכתו מהו חוץ מן המצות מהו חוץ משבתות וימים טובים מהו לגר תושב לישראל מומר מהו לכותי מהו פשוט מיהא חדא גר תושב הרי הוא כעובד כוכבים כותי וישראל מומר אמרי לה כעובד כוכבים ואמרי לה כישראל:

בעו מיניה מרבי אמי עבד שהפיל עצמו לגייסות ואין רבו יכול להוציאו לא בדיני ישראל ולא בדיני עובדי כוכבים מהו שיטול את דמיו

א״ל ר׳ ירמיה לרבי זריקא פוק עיין במכילתין נפק דק ואשכח דתניא המוכר ביתו לעובד כוכבים דמיו אסורין ועובד כוכבים שאנס ביתו של ישראל ואין בעליו יכול להוציאו לא בדיני ישראל ולא בדיני עובדי כוכבים מותר ליטול את דמיו וכותב ומעלה בערכאות שלהן מפני שהוא כמציל מידם

ודילמא ה״מ בית דכיון דלא סגי ליה בלא בית לא אתי לזבוניה אבל עבדא דסגי ליה בלא עבדא אתי לזבוניה או לא

שלח להו ר׳ אמי מיני אמי בר נתן תורה יוצאה לכל ישראל עבד שהפיל עצמו לגייסות ואין רבו יכול להוציאו לא בדיני ישראל ולא בדיני עובדי כוכבים מותר ליטול את דמיו וכותב ומעלה בערכאות של עובדי כוכבים מפני שהוא כמציל מידם

א״ר יהושע בן לוי המוכר עבדו לעובד כוכבים קונסים אותו עד מאה בדמיו

דוקא או לאו דוקא ת״ש דאמר ריש לקיש המוכר בהמה גסה לעובד כוכבים קונסים אותו עד עשר׳ בדמיה

ודלמא שאני עבד דכל יומא ויומא מפקע ליה ממצות

ואיכא דאמרי אמר רבי יהושע בן לוי המוכר עבדו לעובד כוכבים קונסין אותו עד עשרה בדמיו דוקא או לאו דוקא תא שמע דאמר ריש לקיש המוכר בהמה גסה לעובד כוכבים קונסין אותו עד מאה בדמיה

שאני עבד דלא הדר ליה

אלא בהמה טעמא מאי משום דהדרא ליה לקנסיה טפי חד אלא עבד מילתא דלא שכיחא ומלתא דלא שכיחא לא גזרי בה רבנן

בעא מיניה רבי ירמיה מרבי אסי מכר עבדו ומת מהו שיקנסו את בנו אחריו אם תימצי לומר צרם אוזן בכור ומת קנסו בנו אחריו משום דאיסורא דאורייתא היא אבל הכא איסורא דרבנן

דף מד עמוד ב

ואם תימצי לומר כוון מלאכתו במועד ומת לא קנסו בנו אחריו משום דלא עבד איסורא הכא מאי לדידיה קנסו רבנן והא ליתיה או דילמא לממוניה קנסו רבנן והא איתיה

אמר ליה תניתוה שדה שנתקווצה בשביעי׳ תזרע למוצאי שביעית נטייבה או נדיירה לא תזרע למוצאי שביעית

וא״ר יוסי בר׳ חנינא נקטינן הטיבה ומת בנו זורעה אלמא לדידי׳ קנסו רבנן לבריה לא קנסו רבנן

אמר אביי נקטינן טימא טהרות של חבירו ומת לא קנסו רבנן בנו אחריו מ״ט היזק שאינו ניכר לא שמיה היזק וקנסא דרבנן היא לדידיה קנסוהו רבנן לבריה לא קא קנסו רבנן:

או לחוצה לארץ: תנו רבנן המוכר עבדו לחוצה לארץ יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו שני רבן שמעון בן גמליאל אומר פעמי׳ יצא ופעמים לא יצא כיצד אמר פלוני עבדי מכרתיהו לפלוני אנטוכי לא יצא לאנטוכי שבאנטוכיא יצא

והא תניא מכרתיהו לאנטוכי יצא לאנטוכי השרוי בלוד לא יצא

לא קשיא הא דאית ליה ביתא בארץ ישראל הא דאית ליה אושפיזא בארץ ישראל

בעי רבי ירמיה בן בבל שנשא אשה בארץ ישראל והכניסה לו עבדים ושפחות ודעתו לחזור מהו

תיבעי למ״ד הדין עמה תיבעי למ״ד הדין עמו

תיבעי למאן דאמר הדין עמה כיון דהדין עמה כדידה דמו או דילמא כיון דמשעבדי ליה לפירא כדידיה דמו

ותיבעי למאן דאמר הדין עמו כיון דהדין עמו כדידיה דמו או דלמא כיון דלא קני ליה לגופיה כדידה דמו תיקו:

אמר ר׳ אבהו שנה לי רבי יוחנן עבד שיצא אחר רבו לסוריא ומכרו שם רבו יצא לחירות והתני ר׳ חייא איבד את זכותו

לא קשיא כאן שדעת רבו לחזור כאן שאין דעת רבו לחזור

והתניא יוצא העבד אחר רבו לסוריא יוצא לא סגי דלא נפיק והתנן ואין הכל מוציאין

אלא יצא העבד אחר רבו לסוריא ומכרו רבו שם אם דעת רבו לחזור כופין אותו ואם אין דעת רבו לחזור אין כופין אותו

אמר רב ענן שמעית מיניה דמר שמואל תרתי חדא הך ואידך דאיתמר המוכר שדהו בשנת היובל עצמה רב אמר מכורה ויוצאה ושמואל אמר אינה מכורה כל עיקר

בחדא הדרי זביני ובחדא לא הדרי זביני ולא ידענא הי מינייהו

אמר רב יוסף ניחזי אנן מדתני בברייתא המוכר עבדו לחו״ל יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו שני שמע מינה קנייה רבו שני ולא הדרי זביני וכי אמר שמואל התם אינה מכורה ומעות חוזרין

דף מה עמוד א

ורב ענן ברייתא לא שמיע ליה

ואי מדשמואל ממאי דאינה מכורה ומעות חוזרין דילמא אינה מכורה ומעות מתנה נינהו מידי דהוה אמקדש את אחותו דאיתמר המקדש את אחותו רב אמר מעות חוזרין ושמואל אמר מעות מתנה

אמר ליה אביי לרב יוסף מאי חזית דקנסינן ללוקח נקנסיה למוכר א״ל לאו עכברא גנב אלא חורא גנב א״ל אי לאו עכברא חורא מנא ליה

מסתברא היכא דאיכא איסורא התם קנסינן:

ההוא עבדא דערק מחוצה לארץ לארץ אזל מריה אבתריה אתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה נכתוב לך שטרא אדמיה וכתוב ליה גיטא דחירותא ואי לא מפקנא ליה מינך מדרבי אחי ברבי יאשיה

דתניא (שמות כג, לג) לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי וגו׳ יכול בעובד כוכבים שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים הכתוב מדבר ת״ל (דברים כג, טז) לא תסגיר עבד אל אדוניו אשר ינצל אליך מעם אדוניו מאי תקנתו עמך ישב בקרבך וגו׳

וקשיא ליה לר׳ יאשיה האי מעם אדוניו מעם אביו מיבעי ליה אלא אמר רבי יאשיה במוכר עבדו לחוצה לארץ הכתוב מדבר

וקשיא ליה לרבי אחי ברבי יאשיה האי אשר ינצל אליך אשר ינצל מעמך מיבעי ליה אלא אמר רבי אחי בר׳ יאשיה בעבד שברח מחו״ל לארץ הכתוב מדבר

תניא אידך לא תסגיר עבד אל אדוניו רבי אומר בלוקח עבד ע״מ לשחררו הכתוב מדבר היכי דמי אמר רב נחמן בר יצחק דכתב ליה הכי לכשאקחך הרי עצמך קנוי לך מעכשיו

רב חסדא ערק ליה עבדא לבי כותאי שלח להו הדרוה ניהלי שלחו ליה לא תסגיר עבד אל אדוניו (שלח להו (דברים כב, ג) וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבידת אחיך שלחו ליה והכתיב לא תסגיר עבד אל אדוניו) שלח להו ההוא בעבד שברח מחו״ל לארץ וכדרבי אחי ברבי יאשיה

ומאי שנא דשלח להו כדר׳ אחי בר׳ יאשיה משום דמשמע להו קראי

אביי אירכס ליה חמרא בי כותאי שלח להו שדרוה לי שלחו ליה שלח סימנא שלח להו דחיוורא כריסיה שלחו ליה אי לאו דנחמני את לא הוה משדרנא ליה ניהלך אטו כולי חמרי לאו כריסייהו חיוורין נינהו:

מתני׳ אין פודין את השבויין יתר על כדי דמיהן מפני תיקון העולם ואין מבריחין את השבויין מפני תיקון העולם רשב״ג אומר מפני תקנת השבויין:

גמ׳ איבעיא להו האי מפני תיקון העולם משום דוחקא דצבורא הוא או דילמא משום דלא לגרבו ולייתו טפי

ת״ש דלוי בר דרגא פרקא לברתיה בתליסר אלפי דינרי זהב

אמר אביי ומאן לימא לן דברצון חכמים עבד דילמא שלא ברצון חכמים עבד:

ואין מבריחין את השבויין מפני תיקון העולם רשב״ג אומר מפני תקנת שבויין: מאי בינייהו איכא בינייהו דליכא אלא חד:

בנתיה דרב נחמן בחשן קדרא בידייהו קשיא ליה לרב עיליש כתיב (קהלת ז, כח) אדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה לא מצאתי הא איכא בנתיה דרב נחמן גרמא להו מילתא ואשתביין ואישתבאי איהו נמי בהדייהו

יומא חד הוה יתיב גביה ההוא גברא דהוה ידע בלישנא דציפורי אתא עורבא וקא קרי ליה אמר ליה מאי קאמר אמר ליה עיליש ברח עיליש ברח אמר עורבא שיקרא הוא ולא סמיכנא עליה

אדהכי אתא יונה וקא קריא אמר ליה מאי קאמרה א״ל עיליש ברח עיליש ברח אמר כנסת ישראל כיונה מתילא ש״מ מתרחיש לי ניסא אמר איזיל אחזי בנתיה דרב נחמן אי קיימן בהימנותייהו אהדרינהו

אמר נשי כל מילי דאית להו סדרן להדדי בבית הכסא שמעינהו דקאמרן עדי גוברין ונהרדעי גוברין לימא להו לשבוייהו דלירחקינהו מהכא דלא ליתו אינשין ולישמעי וליפרקינן

קם ערק אתא איהו וההוא גברא לדידיה איתרחיש ליה ניסא עבר במברא וההוא גברא אשכחוה וקטלוה כי הדרן ואתן אמר הוו קא בחשן קידרא בכשפים:

מתני׳ ואין לוקחין ספרים תפילין ומזוזות מן העובדי כוכבים יותר על כדי דמיהן

דף מה עמוד ב

מפני תיקון העולם:

גמ׳ אמר ליה רב בודיא לרב אשי יתר על כדי דמיהן הוא דאין לוקחין הא בכדי דמיהן לוקחין שמע מינה ס״ת שנמצא ביד עובד כוכבים קורין בו דילמא לגנוז

אמר רב נחמן נקטינן ספר תורה שכתבו מין ישרף כתבו עובד כוכבים יגנז נמצא ביד מין יגנז נמצא ביד עובד כוכבים אמרי לה יגנז ואמרי לה קורין בו

ספר תורה שכתבו עובד כוכבים תני חדא ישרף ותניא אידך יגנז ותניא אידך קורין בו

לא קשיא הא דתניא ישרף ר״א היא דאמר סתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים

והא דתניא יגנז האי תנא הוא דתני רב המנונא בריה דרבא מפשרוניא ס״ת תפלין ומזוזות שכתבן (מין) ומסור עובד כוכבים ועבד אשה וקטן וכותי וישראל מומר פסולין שנאמר (דברים יא, יח) וקשרתם וכתבתם כל שישנו בקשירה ישנו בכתיבה וכל שאינו בקשירה אינו בכתיבה

והא דתניא קורין בו האי תנא הוא דתניא לוקחין ספרים מן העובדי כוכבים בכל מקום ובלבד שיהיו כתובין כהלכתן ומעשה בעובד כוכבים אחד בצידן שהיה כותב ספרים והתיר רשב״ג ליקח ממנו

ורשב״ג עיבוד לשמן בעי כתיבה לשמן לא בעי

דתניא ציפן זהב או שטלה עליהן עור בהמה טמאה פסולות עור בהמה טהורה כשרות ואע״פ שלא עיבדן לשמן רבי שמעון בן גמליאל אומר אפילו עור בהמה טהורה פסולות עד שיעבדן לשמן

אמר רבה בר שמואל בגר שחזר לסורו לסורו כ״ש דהוי ליה מין אמר רב אשי שחוזר לסורו משום יראה

תנו רבנן מעלין בדמיהן עד כדי טרפעיק מאי טרפעיק אמר רב ששת איסתירא

ההיא טייעתא דאייתי חייתא דתפילי לקמיה דאביי אמר לה יהבת לי ריש ריש בתמרי אימליא זיהרא שקלא שדתינהו בנהרא אמר לא אבעי לי לזלזולינהו באפה כולי האי:

מתני׳ המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר משום נדר לא יחזיר רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר

ר״מ אומר כל נדר שצריך חקירת חכם לא יחזיר ושאינו צריך חקירת חכם יחזיר א״ר אלעזר לא אסרו זה אלא מפני זה

אמר ר׳ יוסי בר׳ יהודה מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו קונם אם איני מגרשיך וגרשה והתירו לו חכמים שיחזירנה מפני תיקון העולם:

גמ׳ א״ר יוסף בר מניומי אמר רב נחמן והוא שאמר לה משום שם רע אני מוציאך

דף מו עמוד א

משום נדר אני מוציאך קסבר טעמא מאי משום קלקולא אי אמר לה הכי מצי מקלקל לה ואי לא לא מצי מקלקל לה

איכא דאמרי אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן צריך שיאמר לה הוי יודעת שמשום שם רע אני מוציאך ומשום נדר אני מוציאך קסבר טעמא מאי כדי שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות ובנדרים הלכך צריך למימר לה הכי

תניא כלישנא קמא ותניא כלישנא בתרא

תניא כלישנא קמא א״ר מאיר מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר שמא תלך ותנשא לאחר ונמצאו דברים בדאין ויאמר אילו הייתי יודע שכן הוא אפי׳ אם היו נותנים לי מאה מנה לא הייתי מגרשה ונמצא גט בטל ובניה ממזרין לפיכך אומרים לו הוי יודע שהמוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר

תניא כלישנא בתרא אמר רבי אלעזר ברבי יוסי מפני מה אמרו המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות ובנדרים לפיכך אומרים לו אמור לה הוי יודעת שמשום שם רע אני מוציאך ומשום נדר אני מוציאך:

רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר: אמר רבי יהושע בן לוי מ"ט דר' יהודה דכתיב (יהושע ט, יח) ולא הכום בני ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה

ורבנן התם מי חלה שבועה עילוייהו כלל כיון דאמרו להו מארץ רחוקה באנו ולא באו לא חיילה שבועה עילוייהו כלל והאי דלא קטלינהו משום קדושת השם

וכמה רבים רב נחמן אמר ג' ר' יצחק אמר עשרה

רב נחמן אמר ג' ימים ב' רבים ג' רבי יצחק אמר עשרה דכתיב עדה:

רבי מאיר אומר כל נדר שצריך וכו': תניא רבי אלעזר אומר לא אסרו צריך אלא מפני שאינו צריך

במאי קמיפלגי ר"מ סבר אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד

ור"א סבר אין אדם רוצה שתתבזה אשתו בב"ד:

א"ר יוסי בר' יהודה מעשה בצידן וכו: מאי תנא דקתני מעשה

חסורי מיחסרא והכי קתני בד"א כשנדרה היא אבל נדר איהו יחזיר ואמר רבי יוסי ברבי יהודה מעשה נמי בצידן באחד שאמר לאשתו קונם אם איני מגרשיך וגירשה והתירו לו חכמים שיחזירנה מפני תיקון העולם

דף מו עמוד ב

מאי קונם אמר רב הונא באומר יאסרו כל פירות שבעולם עלי אם איני מגרשך:

והתירו לו שיחזירנה: פשיטא מהו דתימא ליגזור משום דר' נתן דתניא ר' נתן אומר הנודר כאילו בנה במה והמקיימו כאילו הקריב עליה קרבן קמ"ל:

מפני תיקון העולם: מאי תיקון העולם איכא אמר רב ששת אריסא

רבינא אמר לעולם אסיפא והכי קתני אין בזו מפני תיקון העולם:

מתני' המוציא את אשתו משום אילונית רבי יהודה אומר לא יחזיר וחכמים אומרים יחזיר

נישאת לאחר והיו לה בנים הימנו והיא תובעת כתובתה אמר רבי יהודה אומר לה שתיקותיך יפה מדיבוריך:

גמ' למימרא דרבי יהודה חייש לקלקולא ורבנן לא חיישי לקלקולא והא איפכא שמעינן להו

דתנן המוציא את אשתו משום שם רע לא יחזיר ומשום נדר לא יחזיר רבי יהודה אומר כל נדר שידעו בו רבים לא יחזיר ושלא ידעו בו רבים יחזיר אלמא [רבנן חיישי לקלקולא] ורבי יהודה לא חייש לקלקולא

אמר שמואל איפוך

והא מדקתני סיפא נישאת לאחר והיו לה בנים הימנו והיא תובעת כתובתה אמר ר' יהודה אומר לה שתיקותיך יפה מדיבוריך מכלל דרבי יהודה חייש לקלקולא הא נמי איפוך

אביי אמר לעולם לא תיפוך ור' יהודה בההיא סבר לה כר' מאיר וסבר לה כרבי אלעזר בצריך סבר לה כרבי אלעזר בשאינו צריך סבר לה כר' מאיר

אמר רבא דרבי יהודה אדרבי יהודה קשיא דרבנן אדרבנן לא קשיא

אלא אמר רבא דר' יהודה אדר' יהודה לא קשיא כדשנינן דרבנן אדרבנן לא קשיא מאן חכמים ר' מאיר דאמר בעינן תנאי כפול והכא במאי עסקינן בדלא כפליה לתנאיה:

מתני׳ המוכר את עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים אין פודין אותו אבל פודין את הבנים לאחר מיתת אביהן:

גמ׳ אמר רב אסי והוא שמכר ושנה ושילש

הנהו בני בי מיכסי דיזפי זוזי מעובדי כוכבים ולא הוה להו למפרעינהו אתו וקא גרבי להו אתו לקמיה דרב הונא אמר להו מאי איעביד לכו דתנן המוכר את עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים אין פודין אותו

אמר ליה רבי אבא לימדתני רבינו והוא שמכר ושנה ושילש אמר ליה הני מרגל רגילי דעבדי הכי

ההוא גברא דזבין נפשיה ללודאי אתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה

דף מז עמוד א

פירקן אמר ליה תנן המוכר עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים אין פודין אותו אבל פודין את הבנים משום קלקולא וכ״ש הכא דאיכא קטלא

אמרו לי׳ רבנן לר׳ אמי האי ישראל מומר הוא דקא חזו ליה דקאכיל נבילות וטריפות אמר להו אימא לתיאבון הוא דקאכיל

אמרו ליה והא זמנין דאיכא היתירא ואיסורא קמיה ושביק היתירא ואכיל איסורא א״ל זיל לא קא שבקי לי דאפרקינך:

ריש לקיש זבין נפשיה ללודאי שקל בהדיה חייתא וגלגלתא אמר גמירי דיומא בתרא כל דבעי מינייהו עבדי ליה כי היכי דליחול אדמיה

יומא בתרא אמרו ליה מאי ניחא לך אמר להו בעינא אקמטינכו ואותבינכו וכל חד מינייכו אמחי׳ חייתא ופלגא קמטינהו ואותבינהו כל חד מינייהו כד מחייה חד חייתא נפק נשמתיה חרקיניה לשיניה א״ל אחוכי קא מחייכת בי אכתי פש לך גבי פלגא דחייתא קטלינהו כולהו

נפק ואתא יתיב קאכיל ושתי אמרה ליה ברתיה לא בעית מידי למזגא עליה אמר לה בתי כריסי כרי כי נח נפשיה שבק קבא דמוריקא קרא אנפשיה (תהלים מט, יא) ועזבו לאחרים חילם:

מתני׳ המוכר את שדהו לעובד כוכבים לוקח ומביא ממנו בכורים מפני תיקון העולם:

גמ׳ אמר רבה אע״פ שאין קנין לעובד כוכבים בארץ ישראל להפקיע מידי מעשר שנאמר (ויקרא כה, כג) כי לי הארץ לי קדושת הארץ אבל יש קנין לעובד כוכבים בא״י לחפור בה בורות שיחין ומערות שנאמר (תהלים קטו, טז) השמים שמים לה׳ והארץ נתן לבני אדם

ור״א אומר אע״פ שיש קנין לעובד כוכבים בא״י להפקיע מידי מעשר שנאמר דגנך ולא דגן עובד כוכבים אבל אין קנין לעובד כוכבים בא״י לחפור בה בורות שיחין ומערות שנאמר לה׳ הארץ

במאי קמיפלגי מ״ס דגנך ולא דגן עובד כוכבים ומר סבר דיגונך ולא דיגון עובד כוכבים

אמר רבה מנא אמינא לה דתנן הלקט והשכחה והפאה של עובד כוכבים חייבין במעשר אלא א״כ הפקיר

היכי דמי אילימא דישראל וליקטינהו עובד כוכבים אלא א״כ הפקיר הא מפקרי וקיימי אלא לאו דעובד כוכבים וליקטינהו ישראל

טעמא דהפקיר הא לא הפקיר חייב

לא לעולם דישראל וליקטינהו עובד כוכבים ודקא אמרת הא מפקרי וקיימי נהי דמפקרי אדעתא דישראל אדעתא דעובד כוכבים מי מפקרי

ת״ש ישראל שלקח שדה מעובד כוכבים עד שלא הביאה שליש וחזר ומכרה לו משהביאה שליש חייבת במעשר שכבר נתחייבה נתחייבה אין לא נתחייבה לא

הכא במאי עסקינן בסוריא וקסבר כיבוש יחיד לא שמיה כיבוש

תא שמע ישראל ועובד כוכבים שלקחו שדה בשותפות

דף מז עמוד ב

טבל וחולין מעורבין זה בזה דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר של עובד כוכבים פטור ושל ישראל חייב

עד כאן לא פליגי אלא דמר סבר יש ברירה ומר סבר אין ברירה אבל דכולי עלמא יש קנין לעובד כוכבים בא״י להפקיע מיד מעשר

הכא נמי בסוריא וקסבר כיבוש יחיד לא שמיה כיבוש

אמר רב חייא בר אבין ת״ש המוכר שדהו לעובד כוכבים לוקח ומביא ביכורים מפני תיקון העולם מפני תיקון העולם אין מדאורייתא לא

אמר רב אשי שתי תקנות הוו מעיקרא הוו מייתי מדאורייתא כיון דחזו דקא מקרי ומזבני דסברי בקדושתייהו קיימן תקינו להו דלא ליתו

כיון דחזו דמאן דלא סגי ליה מזבן וקא משתקען ביד עובדי כוכבים הדר תקינו להו דליתו

איתמר המוכר שדהו לפירות ר׳ יוחנן אמר מביא וקורא ריש לקיש אמר מביא ואינו קורא

רבי יוחנן אמר מביא וקורא קנין פירות כקנין הגוף דמי ר״ל אמר מביא ואינו קורא קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי

איתיביה ר׳ יוחנן לר״ל (דברים כו, יא) ולביתך מלמד שאדם מביא ביכורי אשתו וקורא

א״ל שאני התם דכתיב ולביתך

ואיכא דאמרי איתיביה ר״ש בן לקיש לר׳ יוחנן ולביתך מלמד שאדם מביא ביכורי אשתו וקורא התם הוא דכתיב ולביתך אבל בעלמא לא אמר ליה טעמא דידי נמי מהכא קאמינא

איתיביה היה בא בדרך וביכורי אשתו בידו ושמע שמתה אשתו מביא וקורא מתה אין לא מתה לא

ה״ה דאע״ג דלא מתה ומתה אצטריכא ליה סד״א ליגזור משום דרבי יוסי בר חנינא

דאמר ר׳ יוסי בר חנינא בצרן ושגרן ביד שליח ומת שליח בדרך מביא ואינו קורא שנאמר (דברים כו, ב) ולקחת והבאת עד שתהא לקיחה והבאה באחד קמ״ל

ואזדו לטעמייהו דאיתמר המוכר שדהו

דף מח עמוד א

בזמן שהיובל נוהג ר׳ יוחנן אמר מביא וקורא ר״ל אמר מביא ואינו קורא

רבי יוחנן אמר מביא וקורא קנין פירות כקנין הגוף דמי ר״ל אמר מביא ואינו קורא קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי

וצריכא דאי איתמר בההיא קאמר ריש לקיש דכי קא נחית אדעתא דפירא קא נחית אבל בהך דאדעתא דגופיה קא נחית אימא מודי ליה לר׳ יוחנן

ואי איתמר בהא קאמר רבי יוחנן אבל בהך אימא מודי ליה לריש לקיש צריכא

ת״ש הקונה אילן וקרקעו מביא וקורא הכא במאי עסקינן בזמן שאין היובל נוהג

ת״ש הקונה שני אילנות בתוך שדהו של חבירו מביא ואינו קורא הא שלשה מביא וקורא ה״נ בזמן שאין היובל נוהג

והשתא דאמר רב חסדא מחלוקת ביובל שני אבל ביובל ראשון דברי הכל מביא וקורא דאכתי לא סמך דעתייהו ל״ק הא ביובל ראשון הא ביובל שני

לימא כתנאי מנין ללוקח שדה מאביו והקדישה ואח״כ מת אביו מניין שתהא לפניו כשדה אחוזה

ת״ל (ויקרא כז, כב) אם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה דברי ר׳ יהודה ור״ש

ר״מ אומר מניין ללוקח שדה מאביו ומת אביו ואח״כ הקדישה מניין שתהא לפניו כשדה אחוזה ת״ל אם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוזתו שדה שאינה שדה אחוזה יצתה זו שהיא שדה אחוזה ואילו לרבי יהודה ור״ש מת אביו ואח״כ הקדישה לא צריכא קרא

מאי לאו בהא קמיפלגי דר״מ סבר קנין פירות כקנין הגוף דמי ובהא במיתת אביו הוא דלא ירית ולא מידי והלכך מת אביו ואח״כ הקדישה צריך קרא

רבי יהודה ור״ש סברי קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי ובהא במיתת אביו השתא הוא דקא ירית והלכך מת אביו ואח״כ הקדישה לא צריכא קרא וכי איצטריך קרא להקדישה ואח״כ מת אביו הוא דאיצטריך

אמר רב נחמן בר יצחק לעולם אימא לך בעלמא קסברי ר׳ יהודה ור״ש קנין פירות כקנין הגוף דמי והכא רבי יהודה ור״ש קרא אשכחו ודרוש לכתוב רחמנא אם את שדה מקנתו אשר לא אחוזתו מאי משדה אחוזתו שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה

א״ר יוסף אי לאו דא״ר יוחנן קנין פירות כקנין הגוף דמי לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש דא״ר אסי א״ר יוחנן האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל

ואי ס״ד לאו כקנין הגוף דמי לא משכחת דמייתי ביכורים אלא חד בר חד עד יהושע בן נון

אמר רבא קרא ומתניתא מסייעי ליה לר״ל קרא

דף מח עמוד ב

(ויקרא כה, טו) במספר שני תבואות ימכר לך

מתניתא דתניא בכור נוטל פי שנים בשדה החוזרת לאביו ביובל

אמר אביי נקטינן בעל בנכסי אשתו צריך הרשאה

ולא אמרן אלא דלא נחית אפירי אבל נחית אפירי מיגו דמשתעי דינא אפירי משתעי דינא אגופא:

הדרן עלך השולח:

מתני׳ **הניזקין** שמין להן בעידית ובעל חוב בבינונית וכתובת אשה בזיבורית ר״מ אומר אף כתובת אשה בבינונית

אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש נכסי׳ בני חורין ואפילו הן זיבורית

אין נפרעין מנכסי יתומין אלא מן הזיבורית

אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות

ולמזון האשה והבנות מנכסים משועבדין מפני תיקון העולם

והמוצא מציאה לא ישבע מפני תיקון העולם:

גמ׳ מפני תיקון העולם דאורייתא היא דכתיב (שמות כב, ד) מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם

אמר אביי לא צריכא אלא לרבי ישמעאל דאמר מדאורייתא בדניזק שיימינן קמ״ל מפני תיקון העולם שיימינן בדמזיק

מאי רבי ישמעאל דתניא מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק דברי רבי ישמעאל רע״א לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העידית וק״ו להקדש

ולר׳ ישמעאל אכל שמנה משלם שמנה אכל כחושה משלם שמנה אמר רב אידי בר אבין הכא במאי עסקינן כגון שאכלה ערוגה בין הערוגות ולא ידעינן אי כחושה אכל אי שמנה אכל דמשלם ליה ממיטב

אמר רבא אילו ידעינן דכחושה אכל משלם כחושה השתא דלא ידעינן משלם שמנה המוציא מחברו עליו הראיה אלא אמר רב אחא בר יעקב

דף מט עמוד א

הכא במאי עסקינן כגון שהיתה עידית דניזק כזיבורית דמזיק רבי ישמעאל סבר בדניזק שיימינן ור״ע סבר בדמזיק שיימינן

מ״ט דרבי ישמעאל נאמרה (שמות כב, ה) שדה למטה ונאמרה (שמות כב, ד) שדה למעלה מה שדה האמורה למעלה דניזק אף שדה האמורה למטה דניזק

ור״ע סבר מיטב שדהו ישלם דהאיך דקא משלם

ור׳ ישמעאל אהני גז״ש ואהני קרא אהני גז״ש לכדאמרן אהני קרא דאי אית ליה למזיק עידית וזיבורית וזיבורית דידיה לא שויא כעידית דניזק דמשלם ליה ממיטב

רע״א לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העידית וק״ו להקדש

מאי ק״ו להקדש אילימא דנגחיה תורא דידן לתורא דהקדש (שמות כא, לה) שור רעהו אמר רחמנא ולא שור של הקדש

אלא לאומר הרי עלי מנה לבדק הבית דאתי גזבר ושקיל מעידית

לא יהא אלא בעל חוב ובעל חוב דינו בבינונית וכ״ת קסבר ר״ע בעל חוב שקיל בעידית כניזקין איכא למיפרך מה לבעל חוב שכן יפה כחו בניזקין תאמר בהקדש שכן הורע כחו בניזקין

לעולם דנגחיה תורא דידן לתורא דהקדש ור״ע סבר לה כר״ש בן מנסיא דתניא ר״ש בן מנסיא אומר שור של הקדש שנגח לשור של הדיוט פטור ושל הדיוט שנגח לשור של הקדש בין תם ובין מועד משלם נזק שלם

אי הכי ממאי דבעידית דניזק כזיבורית דמזיק פליגי דלמא דכ״ע בדניזק שיימינן והכא בפלוגתא דר״ש בן מנסיא ורבנן קמיפלגי

דר״ע סבר לה כר״ש בן מנסיא ור׳ ישמעאל סבר לה כרבנן

א״כ מאי לא בא הכתוב ועוד מאי ק״ו להקדש ועוד הא אמר רב אשי

דף מט עמוד ב

תניא בהדיא (שמות כב, ד) מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם מיטב שדהו של ניזק ומיטב כרמו של ניזק דברי רבי ישמעאל רע״א מיטב שדהו של מזיק ומיטב כרמו של מזיק

רבינא אמר לעולם מתני׳ ר״ע היא דאמר מדאורייתא בדמזיק שיימינן ור״ש היא דדריש טעמא דקרא ומה טעם קאמר מה טעם הניזקין שמין להן בעידית מפני תיקון העולם

דתניא אמר ר״ש מפני מה אמרו הניזקין שמין להן בעידית מפני הגזלנים ומפני החמסנין כדי שיאמר אדם למה אני גוזל ולמה אני חומס למחר ב״ד יורדין לנכסי ונוטלין שדה נאה שלי וסומכים על מה שכתוב בתורה מיטב שדהו ומיטב כרמו ישלם לפיכך אמרו הניזקין שמין להן בעידית

מפני מה אמרו בעל חוב בבינונית כדי שלא יראה אדם לחבירו שדה נאה ודירה נאה ויאמר אקפוץ ואלונו כדי שאגבנו בחובי לפיכך אמרו בע״ח בבינונית

אלא מעתה יהא בזיבורית א״כ אתה נועל דלת בפני לווין

כתובת אשה בזיבורית דברי ר׳ יהודה ר״מ אומר בבינונית אמר ר״ש מפני מה אמרו כתובת אשה בזיבורית שיותר ממה שהאיש רוצה לישא האשה רוצה לינשא

דבר אחר אשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציאה אלא לרצונו

מאי דבר אחר וכ״ת כי היכי דכי מפיק לה איהו תקינו לה רבנן כתובה מיניה כי נפקא איהי נמי ליתקני ליה רבנן כתובה מינה ת״ש אשה יוצאה לרצונה ושלא לרצונה והאיש אינו מוציא אלא לרצונו אפשר דמשהי לה בגיטא:

כתובת אשה בזיבורית: אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן לא אמרן אלא מיתמי אבל מיניה דידיה בבינונית

מיתמי מאי איריא כתובת אשה אפילו כל מילי נמי דהא תנן אין נפרעים מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית אלא לאו מיניה

לעולם מיתמי וכתובת אשה איצטריכא ליה ס״ד אמינא משום חינא אקילו רבנן גבה קמ״ל

אמר רבא ת״ש ר״מ אומר כתובת אשה בבינונית ממאן אילימא מיתמי לית ליה לר״מ הא דתנן אין נפרעים מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית אלא לאו מיניה מכלל דרבנן סברי בזבורית

לא לעולם מיתמי ושאני כתובת אשה משום חינא

אמר אביי ת״ש הניזקין שמין להן בעידית ובעל חוב בבינונית וכתובת אשה בזיבורית ממאן אילימא מיתמי מאי איריא כתובת אשה אפילו כל הני נמי אלא לאו מיניה

אמר רב אחא בר יעקב הכא במאי עסקינן כגון שנעשה ערב לנזקי בנו לבעל חוב בנו ולכתובת כלתו

והאי כי דיניה והאי כי דיניה ניזקין ובעל חוב דמחיים גבו איהו נמי כי מגבי כמחיים מגבי כתובת אשה דלאחר מיתה גביא ולאחר מיתה ממאן גביא מיתמי איהו נמי כי מגבי כלאחר מיתה מגבי

ותיפוק ליה דערב דכתובה לא משתעבד בקבלן

הניחא למאן דאמר קבלן אף על גב דלית ליה נכסי ללוה משתעבד שפיר אלא למאן דאמר אי אית ליה משתעבד אי לית ליה לא משתעבד מאי איכא למימר

איבעית אימא בדהוו ליה ואישתדוף

ואיבעית אימא כל לגבי בריה שעבודי משעבד נפשיה

איתמר ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד

דף נ עמוד א

קבלן דבעל חוב דברי הכל משתעבד ערב דבעל חוב וקבלן דכתובה פליגי איכא למ״ד אע״ג דלית ליה נכסי ללוה משתעבד ואיכא למאן דאמר אי אית ליה משתעבד אי לית ליה לא משתעבד

והילכתא בכולהו אע״ג דלית ליה משתעבד בר מערב דכתובה דאע״ג דאית ליה לא משתעבד

מאי טעמא מצוה הוא דעבד ולא מידי חסרה

אמר רבינא ת״ש מעיקרא דתקנתין יותר ממה שהאיש רוצה לישא אשה רוצה לינשא ואי ס״ד מיתמי האי משום דיתמי הוא תיובתא דמר זוטרא תיובתא:

אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן משמיה דרב נחמן שט״ח היוצא על היתומין אע״פ שכתוב בו שבח אינו גובה אלא מן הזיבורית

אמר אביי תדע דבע״ח דיניה בבינונית ומיתמי בזיבורית

א״ל רבא הכי השתא בעל חוב דיניה מדאורייתא בזיבורית כדעולא דאמר עולא דבר תורה בעל חוב בזיבורית שנאמר (דברים כד, יא) בחוץ תעמוד והאיש וגו׳ מה דרכו של איש להוציא פחות שבכלים ומה טעם אמרו בע״ח בבינונית כדי שלא תנעול דלת בפני לוין וגבי יתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא

אלא הכא כיון דדיניה מדאורייתא בעידית אפילו מיתמי נמי בעידית

ולרבא והתני אברם חוזאה אין נפרעין מנכסי יתומין אלא מן הזיבורית ואפילו הן ניזקין והא ניזקין דינן מדאורייתא בעידית

הכא במאי עסקינן כגון שהיתה עידית דניזק כזיבורית דמזיק

ורבי ישמעאל היא דאמר מדאורייתא בדניזק שיימינן ומפני תיקון העולם תקינו רבנן בדמזיק וגבי יתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא

איני והתני רבי אליעזר ניותאה אין נפרעין מנכסי יתומים אלא מן הזיבורית ואפילו הן עידית מאי אפילו הן עידית לאו אע״ג דכתיב עידית בשטרא

לא מאי עידית שפאי עידית כדרבא

דאמר רבא הזיק זיבורית גובה מן העידית שפאי עידית גובה מן הבינונית וגבי יתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא:

אין נפרעין מנכסי יתומין אלא מן הזיבורית: בעי רב אחדבוי בר אמי יתומים שאמרו קטנים או אפילו גדולים תקנתא היא דעבוד רבנן גבי יתמי לקטנים עבוד רבנן לגדולים לא עבוד רבנן

או דלמא משום דלא מסיק אדעתא דמלוה דמית לוה ונפלי נכסי קמי יתמי דהוה ליה נועל דלת הלכך אפילו גדולים נמי

ת״ש דתני אביי קשישא יתומין שאמרו גדולים וא״צ לומר קטנים

ודלמא הני מילי לענין שבועה דגדול במילי דאבוה כקטן דמי אבל לענין זבורית לא

והלכתא

דף נ עמוד ב

יתומין שאמרו גדולים וא״צ לומר קטנים בין לשבועה בין לזיבורית:

אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בני חורין: בעי רב אחדבוי בר אמי במתנה היאך

תקנתא הוא דעבוד רבנן משום פסידא דלקוחות אבל מתנה דליכא פסידא דלקוחות לא או דלמא מתנה נמי אי לאו דאית ליה הנאה מיניה לא יהיב ליה מתנה והלכך כי פסידא דלקוחות דמי

א״ל מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי ת״ש שכיב מרע שאמר תנו מאתים זוז לפלוני וג׳ מאות לפלוני וד׳ מאות לפלוני אין אומרים כל הקודם בשטר זכה לפיכך יצא עליו שט״ח גובה מכולן

אבל אם אמר תנו מאתים זוז לפלוני ואחריו לפלוני ואחריו לפלוני אומרים כל הקודם בשטר זכה לפיכך יצא עליו שט״ח גובה מן האחרון אין לו גובה משלפניו אין לו גובה משלפני פניו

ואע״ג דקמא בינונית ובתרא זיבורית מזיבורית גבי מבינונית לא גבי ש״מ במתנה נמי עבוד רבנן תקנתא

הכא במאי עסקינן בבעל חוב והא תנו קאמר תנו בחובי

וליחזי שטרא דמאן קדים דליכא שטרא והא כל הקודם בשטר קאמר בשטר פקדתא

ואב״א אפילו מתנה נמי ולא קשיא מאי גובה מן האחרון אין נפסד אלא אחרון

ואב״א דשוו כולהו להדדי:

אין מוציאין לאכילת פירות: מאי טעמא אמר עולא אמר ריש לקיש לפי שאין כתובין

אמר ליה רבי אבא לעולא והא מזון האשה והבנות דכמאן דכתיבי דמו וקתני אין מוציאין

א״ל התם מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין

וכן אמר רבי אסי אמר ר׳ יוחנן לפי שאין כתובין אמר ליה רבי זירא לרב אסי והא מזון האשה והבנות דכמאן דכתיבי דמו וקתני אין מוציאין א״ל מעיקרא הכי אתקון כתובין הן אצל בני חורין ואין כתובין הן אצל משועבדין

ר׳ חנינא אמר לפי שאין קצובין

איבעיא להו לרבי חנינא קצובין וכתובין בעי

דף נא עמוד א

או דלמא קצובין ואע״פ שאינן כתובים

ת״ש דאיתמר מי שמת והניח שתי בנות ובן וקדמה הראשונה ונטלה עישור נכסים ולא הספיקה שניה לגבות עד שמת הבן

א״ר יוחנן שניה ויתרה וא״ל ר׳ חנינא גדולה מזו אמרו מוציאין לפרנסה ואין מוציאין למזונות ואת אמרת שניה ויתרה

והא פרנסה דמיקץ קייצא מיכתב לא כתיבא וקא מוציאה

שאני פרנסה כיון דאית לה קלא כמאן דכתיבא דמי

מתיב רב הונא בר מנוח מתו בנותיהן נזונות מנכסים בני חורין

והיא נזונת מנכסים משועבדים מפני שהיא כבעלת חוב

הכא במאי עסקינן בשקנו מידו

אי הכי בנות נמי בשקנו לזו ולא קנו לזו

מאי פסקא בת אשתו דהואי בשעת קנין מהני לה קנין בתו דלא הואי בשעת קנין לא מהני לה קנין

מי לא עסקינן דהוו תרוייהו בשעת קנין והיכי דמי דגרשה ואהדרה

אלא בתו דבתנאי בית דין קאכלה לא מהני לה קנין בת אשתו דלאו בתנאי בית דין קאכלה מהני לה קנין

וכי מיגרע גרעה אלא בתו כיון דבתנאי בית דין קאכלה אימר צררי אתפסה

ת״ש א״ר נתן אימתי בזמן שקדם מקחו של שני לשבחו של ראשון

אבל קדם שבחו של ראשון למקחו של שני גובה מנכסים משועבדים אלמא משום דלא קדים הוא

תנאי היא דתניא אין מוציאין לאכילת פירות ולשבח קרקעות ולמזון אשה והבנות מנכסים משועבדים מפני תיקון העולם לפי שאין כתובין

אמר ר׳ יוסי וכי מה תיקון העולם יש בזו והלא אין קצובין:

והמוצא מציאה לא ישבע: אמר ר׳ יצחק שני כיסין קשורין מצאת לי והלה אומר לא מצאתי אלא אחד נשבע שני שוורים קשורין מצאת לי והלה אומר לא היה אלא אחד אינו נשבע

מ״ט שוורין מנתחי מהדדי כיסין לא מנתחי מהדדי

שני שוורין קשורין מצאת והלה אומר מצאתי והחזרתי לך אחד מהן הרי זה נשבע

ור׳ יצחק לית ליה המוצא מציאה לא ישבע מפני תיקון העולם

דף נא עמוד ב

הוא דאמר כרבי אליעזר בן יעקב דתניא ר׳ אליעזר בן יעקב אומר פעמים שאדם נשבע על טענת עצמו כיצד מנה לאביך בידי והאכלתיו פרס הרי זה נשבע וזה הוא שנשבע על טענת עצמו

וחכ״א אינו אלא כמשיב אבידה ופטור

ורבי אליעזר בן יעקב לית ליה משיב אבידה פטור אמר רב בטוענו קטן

קטן מידי משמא אית ביה והתנן אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן

מאי קטן גדול ואמאי קרי ליה קטן דלגבי מילי דאביו קטן הוא

אי הכי טענת עצמו טענת אחרים הוא טענת אחרים והודאת עצמו

כולהו טענתא נמי טענת אחרים והודאת עצמו נינהו אלא בדרבה קמיפלגי דאמר רבה מפני מה אמרה תורה מודה מקצת הטענה ישבע חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו

והאי בכוליה בעי למכפריה ליה והאי דלא כפריה משום דאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו ובכוליה בעי דלודי ליה והאי דלא אודי ליה אישתמוטי הוא דקא משתמיט ליה סבר עד דהוו לי זוזי ופרענא ליה ואמר רחמנא רמי שבועה עילויה כי היכי דלודי ליה בכוליה

ר׳ אליעזר בן יעקב סבר ל״ש בו ול״ש בבנו אינו מעיז והילכך לאו משיב אבידה הוא ורבנן סברי בו הוא דאינו מעיז אבל בבנו מעיז ומדלא מעיז משיב אבידה הוא:

דף נב עמוד א

מתני׳ יתומין שסמכו אצל בעל הבית או שמינה להן אביהן אפוטרופוס חייב לעשר פירותיהם

אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים ישבע מינוהו ב״ד לא ישבע אבא שאול אומר חילוף הדברים:

גמ׳ ורמינהו (במדבר יח, לא) אתם ולא שותפין אתם ולא אריסין אתם ולא אפוטרופין ולא התורם את שאינו שלו

אמר רב חסדא לא קשיא כאן להאכיל כאן להניח

והתניא האפוטרופין תורמין ומעשרין להאכיל ולא להניח ומוכרין להן בהמה עבדים ושפחות בתים שדות וכרמים להאכיל אבל לא להניח ומוכרין להן פירות יינות שמנים וסלתות להאכיל אבל לא להניח

ועושין להן לולב וערבה וסוכה וציצית וכל דבר שיש לו קצבה לאיתויי שופר ולוקחין להם ספר תורה תפילין ומזוזות וכל דבר שיש לו קצבה לאתויי מגילה

ואין פוסקין עליהם צדקה ואין פודין עליהן את השבויין ולא כל דבר שאין לו קצבה לאתויי תנחומי אבלים

ואין אפוטרופין רשאין לדון לחוב ולזכות בנכסי יתומים לזכות אמאי לא אלא לחוב על מנת לזכות בנכסי יתומים

ואין אפוטרופין רשאין למכור ברחוק ולגאול בקרוב ברעה ולגאול ביפה מ״ט דדלמא משתדפין

ואין אפוטרופין רשאין למכור שדות וליקח עבדים אבל מוכרין עבדים ולוקחין בהן שדות רבן שמעון בן גמליאל אומר אף לא למכור עבדים וליקח שדות מ״ט דלמא לא משפיין

ואין אפוטרופין רשאין להוציא עבדים לחירות אבל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מוציאין אותן לחירות רבי אומר אומר אני אף הוא נותן דמי עצמו ויוצא מפני שהוא כמוכרו לו

וצריך לחשב עמהן באחרונה ר״ש בן גמליאל אומר אינו צריך אין עושין אפוטרופין נשים ועבדים וקטנים ואם מינן אבי יתומין הרשות בידו

ההוא אפוטרופוס דהוה בשבבותיה דר׳ מאיר דהוה קא מזבין ארעתא וזבין עבדי ולא שבקיה ר׳ מאיר אחוו ליה בחלמיה אני להרוס ואתה לבנות אפילו הכי לא אשגח אמר דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין

הנהו בי תרי דאיגרי בהו שטן דכל בי שמשי הוו קא מינצו בהדי הדדי איקלע רבי מאיר להתם עכבינהו תלתא בי שמשי עד דעבד להו שלמא שמעיה דקאמר ווי דאפקיה ר׳ מאיר להההוא גברא מביתיה:

ההוא אפוטרופוס דהוה בשבבותיה דר׳ יהושע בן לוי דהוה קא מזבין ארעא וזבין תורי ולא אמר ליה ולא מידי סבר לה כר׳ יוסי דתניא א״ר יוסי מימי לא קריתי לאשתי אשתי ולשורי שורי אלא לאשתי ביתי ולשורי שדי

הנהו יתמי דהוו סמיכי גבי ההיא סבתא הוה להו תורתא שקלה וזבינתה ניהלייהו אתו קרובים לקמיה דרב נחמן אמרו ליה מאי עבידתה דזבנא אמר להו יתומים שסמכו אצל בעל הבית תנן

והא אייקר ברשותא דלוקח אייקר והא לא נקיטי דמי

אמר להו א״כ היינו דרב חנילאי בר אידי אמר שמואל דאמר רב חנילאי בר אידי אמר שמואל נכסי יתומין הרי הן כהקדש ולא מקני אלא בכספא

חמריה דרבנא עוקבא יתמא משכוה בארבעה ארבעה ואייקר וקם בשיתא שיתא אתו לקמיה דרב נחמן אמר להו היינו דרב חנילאי בר אידי דאמר רב חנילאי בר אידי אמר שמואל נכסי יתומין הרי הן כהקדש ולא מקני אלא בכספא:

משוך פירי מיתמי אייקור היינו דרב חנילאי בר אידי זול לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש

אמשיכו להו פירי ליתמי אייקר לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש זול סבור מינה היינו דרב חנילאי בר אידי

א״ל רב שישא בריה דרב אידי הא רעה היא לדידהו דזמנין דמצטרכי לפירי וליכא דיהיב להו עד דיהבי זוזי

יהבי יתמי זוזי אפירי זול לא יהא כח הדיוט חמור מן הקדש אייקר סבור מינה היינו דרב חנילאי בר אידי

אמר להו רב שישא בריה דרב אידי הא רעה היא לדידהו

דף נב עמוד ב

דאתו למימר להו נשרפו חיטכם בעלייה

יהבי להו זוזי ליתמי אפירי אייקר לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש זול סבור מינה היינו דרב חנילאי בר אידי

אמר להו רב שישא בריה דרב אידי הא רעה הוא לדידהו דזמנין דמצטרכי לזוזי וליכא דיהיב להו עד דיהבי להו פירי

אמר רב אשי אנא ורב כהנא חתמינן אשטרא דאימיה דזעירא יתמא דמזבנא ארעא לכרגא בלא אכרזתא דאמרי נהרדעי לכרגא ולמזוני ולקבורה מזבנינן בלא אכרזתא:

עמרם צבעא אפוטרופא דיתמי הוה אתו קרובים לקמיה דרב נחמן אמרי ליה קא לביש ומכסי מיתמי אמר להו כי היכי דלישתמען מיליה

קאכיל ושתי מדידהו ולא אמוד אימור מציאה אשכח והא קא מפסיד אמר להו אייתו לי סהדי דמפסיד ואיסלקיניה דאמר רב הונא חברין משמיה דרב אפוטרופוס דמפסיד מסלקינן ליה דאיתמר אפוטרופא דמפסיד רב הונא אמר רב מסלקינן ליה דבי רבי שילא אמרי לא מסלקינן ליה והלכתא מסלקינן ליה:

אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים ישבע: מאי טעמא אי לאו דאית ליה הנאה מיניה לא הוה ליה אפוטרופוס ומשום שבועה לא אתי לאמנועי:

מינוהו ב״ד לא ישבע: מלתא בעלמא הוא דעביד לבי דינא ואי רמית עליה שבועה אתי לאמנועי:

אבא שאול אומר חילוף הדברים: מ״ט מינוהו ב״ד ישבע בההיא הנאה דקא נפיק עליה קלא דאיניש מהימנא הוא דהא סמיך עליה בי דינא משום שבועה לא אתי לאמנועי

מינהו אבי יתומים לא ישבע מילתא בעלמא הוא דעבדי להדדי ואי רמית עליה שבועה אתי לאמנועי אמר רב חנן בר אמי אמר שמואל הלכתא כאבא שאול:

תניא רבי אליעזר בן יעקב אומר זה וזה ישבע והלכה כדבריו

תני רב תחליפא בר מערבא קמיה דר׳ אבהו אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים ישבע מפני שהוא נושא שכר אמר ליה את אייתת קבא וכיילת ליה אלא אימא מפני שהוא כנושא שכר:

מתני׳ המטמא והמדמע והמנסך בשוגג פטור במזיד חייב:

גמ׳ איתמר מנסך רב אמר מנסך ממש ושמואל אמר מערב

מ״ד מערב מ״ט לא אמר מנסך אמר לך מנסך קם ליה בדרבה מיניה

ואידך כדרבי ירמיה דא״ר ירמיה משעת הגבהה הוא דקנה מתחייב בנפשו לא הוי עד שעת ניסוך

ולמאן דאמר מנסך מ״ט לא אמר מערב אמר לך מערב

דף נג עמוד א

היינו מדמע

ואידך קנסא הוא ומקנסא לא ילפינן

ולמאן דיליף קנסא מקנסא כל הני למה לי

צריכא דאי תנא מטמא אי תרומה הוה אמינא משום דקא מפסיד לה לגמרי ואי מטמא חולין משום דאסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל אבל מדמע אימא לא

ואי אשמעינן מדמע משום דשכיח אבל מטמא דלא שכיח אימא לא

ואי אשמעינן מטמא ומדמע משום דלא קים ליה בדרבה מיניה

אבל מנסך דקים ליה בדרבה מיניה אימא לא קא משמע לן כדרבי ירמיה

ולהא דתני אבוה דר׳ אבין בראשונה היו אומרים המטמא והמנסך חזרו לומר אף המדמע כל הני למה לי

צריכא דאי אשמעינן מטמא משום דלא קים ליה בדרבה מיניה אבל מנסך דקים ליה בדרבה מיניה אימא לא

ואי אשמעינן מנסך משום דקא מפסיד ליה לגמרי אבל מטמא דלא מפסיד ליה לגמרי אימא לא

ואי אשמעינן הני תרתי משום דהפסד מרובה אבל מדמע דהפסד מועט אימא לא צריכא

אמר חזקיה דבר תורה אחד שוגג ואחד מזיד חייב מאי טעמא היזק שאינו ניכר שמיה היזק

ומה טעם אמרו בשוגג פטור כדי שיודיעו

אי הכי אפילו במזיד נמי השתא לאוזוקי קא מכוין אודועי לא מודע ליה

ור׳ יוחנן אמר דבר תורה אחד שוגג ואחד מזיד פטור מאי טעמא היזק שאינו ניכר לא שמיה היזק ומה טעם אמרו במזיד חייב שלא יהא כל אחד ואחד הולך ומטמא טהרותיו של חבירו ואומר פטור אני

תנן הכהנים שפגלו במקדש מזידים חייבין ותני עלה מפני תיקון העולם

ואי אמרת היזק שאינו ניכר שמיה היזק האי שוגגין פטורין מפני תיקון העולם מיבעי ליה

הכי נמי קאמר מזידין חייבין הא שוגגין פטורין מפני תיקון העולם

מתיב רבי אלעזר העושה מלאכה במי חטאת ובפרת חטאת פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואי אמרת היזק שאינו ניכר שמיה היזק בדיני אדם נמי לחייב

הוא מותיב לה והוא מפרק לה פרה שהכניסה לרבקה על מנת שתינק ותדוש מי חטאת ששקל בהן משקלות

והאמר רבא מי חטאת

דף נג עמוד ב

ששקל בהן משקלות כשרה לא קשיא הא בגופן הא בכנגדן

בגופן מעשה קא עביד בהו ואי היזק שאינו ניכר שמיה היזק בדיני אדם נמי לחייב אלא אידי ואידי בכנגדן ולא קשיא הא דאסח דעתיה הא דלא אסח דעתיה:

מתיב רב פפא גזל מטבע ונפסל תרומה ונטמאת חמץ ועבר עליו הפסח אומר לו הרי שלך לפניך

ואי אמרת היזק שאינו ניכר שמיה היזק האי גזלן הוא ממונא מעליא בעי שלומי תיובתא

לימא כתנאי המטמא והמדמע והמנסך אחד שוגג ואחד מזיד חייב דברי ר״מ רבי יהודה אומר בשוגג פטור במזיד חייב

מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר היזק שאינו ניכר שמיה היזק ומר סבר לא שמיה היזק

אמר רב נחמן בר יצחק דכולי עלמא היזק שאינו ניכר לא שמיה היזק והכא בקנסו שוגג אטו מזיד קא מיפלגי דמר סבר קנסו שוגג אטו מזיד ומר סבר לא קנסו שוגג אטו מזיד

ורמי דרבי מאיר אדרבי מאיר ורמי דרבי יהודה אדרבי יהודה דתניא המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל דברי רבי מאיר ר׳ יהודה אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת במזיד לא יאכל עולמית

ר׳ יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו במזיד לא יאכל עולמית לא לו ולא לאחרים קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה

דר״מ אדרבי מאיר לא קשיא כי קניס בדרבנן בדאורייתא לא קניס

והא מנסך דאורייתא הוא וקא קניס משום חומרא דעבודת כוכבים קנס ליה

דר׳ יהודה אדר׳ יהודה לא קשיא כי לא קניס בדרבנן בדאורייתא קניס והא מנסך דאורייתא ולא קניס משום חומרא דעבודת כוכבים מיבדל בדילי מיניה

ורמי דרבי מאיר אדר״מ בדאורייתא דתניא הנוטע בשבת בשוגג יקיים במזיד יעקר ובשביעית בין בשוגג בין במזיד יעקר דברי ר״מ

רבי יהודה אומר בשביעית בשוגג יקיים במזיד יעקר ובשבת בין בשוגג בין במזיד יעקר

ולטעמיך תקשה לך היא גופה מכדי הא דאורייתא והא דאורייתא מאי שנא שבת ומאי שנא שביעית

אלא התם כדקתני טעמא א״ר מאיר מפני מה אני אומר בשבת בשוגג יקיים במזיד יעקר ובשביעית בין בשוגג בין במזיד יעקר מפני שישראל מונין לשביעית

דף נד עמוד א

ואין מונין לשבתות

דבר אחר נחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבתות

מאי דבר אחר ה״ק וכי תימא שבת נמי זימנין דמיקלע יום ל׳ בשבת דאי נטע ההוא יומא הוא דסלקא ליה שתא ואי לא לא סלקא ליה שתא

ת״ש דבר אחר נחשדו ישראל על השביעית ולא נחשדו על השבתות

דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא באתריה דרבי יהודה חמירא להו שביעית

דההוא דאמר ליה לחבירו דייר בר דיירתא אמר ליה אנא לא אכלי פירי דשביעית כוותך

תא שמע אכל תרומה טמאה משלם חולין טהורין שילם חולין טמאים מהו אמר סומכוס משום ר״מ בשוגג תשלומיו תשלומין במזיד אין תשלומיו תשלומין וחכ״א אחד זה ואחד זה תשלומיו תשלומין וחוזר ומשלם חולין טהורים

והוינן בה במזיד אמאי אין תשלומיו תשלומין תבא עליו ברכה דאכיל מיניה מידי דלא חזי ליה בימי טומאתו וקא משלם ליה מידי דחזי ליה בימי טומאתו

ואמר רבא ואמרי לה כדי חסורי מחסרא והכי קתני אכל תרומה טמאה משלם כל דהו אכל תרומה טהורה משלם חולין טהורים שילם חולין טמאין מהו סומכוס אומר משום ר״מ בשוגג תשלומיו תשלומין במזיד אין תשלומיו תשלומין וחכ״א אחד זה ואחד זה תשלומיו תשלומין וחוזר ומשלם חולין טהורין

ואמר רב אחא בריה דרב איקא הכא בקנסו שוגג אטו מזיד איכא בינייהו (דר״מ סבר לא קנסו שוגג אטו מזיד וחכ״א קנסו)

הכי השתא התם גברא לשלומי קא מיכוין אנן ניקום וליקנסיה

ת״ש דם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה

אמר לך ר״מ הכי השתא התם גברא לכפורי קא מכוין אנן ניקום ונקנסיה

תא שמע המעשר בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל הכי השתא התם גברא לתקוני קא מיכוין אנן ליקום וליקנסיה

תא שמע המטביל כלים בשבת בשוגג ישתמש בהן במזיד לא ישתמש בהן הכי השתא התם גברא לטהורי מאני קא מיכוין אנן ליקום וליקנסיה

ורמי דר׳ יהודה אדרבי יהודה בדרבנן דתניא

דף נד עמוד ב

נפלו ונתפצעו אחד שוגג ואחד מזיד לא יעלו דברי ר״מ ורבי יהודה רבי יוסי ור׳ שמעון אומרים בשוגג יעלו במזיד לא יעלו

והא הכא דמדאורייתא חד בתרי בטל ורבנן הוא דגזור וקא קניס ר׳ יהודה התם היינו טעמא דר׳ יהודה משום דאתי לאיערומי

ורמי דרבי יוסי אדרבי יוסי דתנן נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם שנתערבו בנטיעות אחרות הרי זה לא ילקט ואם ליקט יעלו באחד ומאתים ובלבד שלא יתכוין ללקט

ר׳ יוסי אומר אף המתכוין ללקט יעלו באחד ומאתים

הא אתמר עלה אמר רבא חזקה אין אדם אוסר את כרמו בנטיעה אחת וכן כי אתא רבין א״ר יוחנן חזקה אין אדם אוסר את כרמו בנטיעה אחת:

מתני׳ הכהנים שפגלו במקדש מזידין חייבין:

גמ׳ ת״ר היה עושה עמו בטהרות ואמר לו טהרות שעשיתי עמך נטמאו היה עושה עמו בזבחים וא״ל זבחים שעשיתי עמך נתפגלו נאמן אבל אמר לו טהרות שעשיתי עמך ביום פלוני נטמאו וזבחים שעשיתי עמך ביום פלוני נתפגלו אינו נאמן

מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר אביי כל שבידו נאמן

רבא אמר כגון דאשכחיה ולא אמר ליה ולא מידי ולבתר הכי אשכחיה ואמר ליה

ההוא דאמר ליה לחבריה טהרות שעשיתי עמך ביום פלוני נטמאו אתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה שורת הדין אינו נאמן אמר לפניו רבי אסי רבי אתה אומר כן הכי אמר ר׳ יוחנן משום רבי יוסי מה אעשה שהתורה האמינתו

היכן האמינתו א״ר יצחק בר ביסנא כהן גדול ביוה״כ יוכיח דכי אמר פגול מהימן ומנא ידעינן והכתיב (ויקרא טז, יז) וכל אדם לא יהיה באהל מועד אלא לאו משום דמהימן

ודלמא דשמעניה דפגיל אי לאו דמהימן אע״ג דשמעניה נמי לא מהימן דדלמא לבתר הכי קאמר

ודלמא דחזיניה בפישפש קשיא

ההוא דאתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה ספר תורה שכתבתי לפלוני אזכרות שלו לא כתבתים לשמן אמר ליה ספר תורה ביד מי אמר ליה ביד לוקח אמר ליה נאמן אתה להפסיד שכרך ואי אתה נאמן להפסיד ספר תורה

אמר ליה רבי ירמיה נהי דהפסיד שכר אזכרות שכר דספר תורה כוליה מי הפסיד אמר ליה אין שכל ספר תורה שאין אזכרות שלו כתובות לשמן אינו שוה כלום

וליעבר עלייהו קולמוס וליקדשיה כמאן נימא דלא כרבי יהודה

דתנן הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוון לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל בו דלת מעביר עליו קולמוס ומקדשו דברי רבי יהודה וחכמים אומרים אין השם מן המובחר

אפילו תימא רבי יהודה עד כאן לא קאמר רבי יהודה אלא בחדא אזכרה אבל דכולי ספר תורה לא משום דמיחזי כמנומר

ההוא דאתא לקמיה דר׳ אבהו א״ל ס״ת שכתבתי לפלוני גוילין שלו לא עיבדתים לשמן א״ל ספר תורה ביד מי א״ל ביד לוקח אמר לו מתוך שאתה נאמן להפסיד שכרך אתה נאמן להפסיד ספר תורה

דף נה עמוד א

ומאי שנא מדרבי אמי התם איכא למימר טעי בדר׳ ירמיה הכא כיון דקא מפסיד כוליה אגריה ואתא ואמר אימור קושטא קאמר:

מתני׳ העיד רבי יוחנן בן גודגדא על החרשת שהשיאה אביה שהיא יוצאה בגט

ועל קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שאוכלת בתרומה ואם מתה בעלה יורשה

ועל המריש הגזול שבנאו בבירה שיטול את דמיו מפני תקנת השבים

ועל חטאת הגזולה שלא נודעה לרבים שהיא מכפרת מפני תיקון המזבח:

גמ׳ אמר רבא מעדותו של רבי יוחנן בן גודגדא אמר לעדים ראו גט זה שאני נותן לה וחזר ואמר לה כנסי שטר חוב זה הרי זו מגורשת מי לא אמר ר׳ יוחנן בן גודגדא לא בעינן דעתה ה״נ לא בעינן דעתה

פשיטא מהו דתימא כיון דאמר כנסי שטר חוב זה בטולי בטליה קמ״ל אם איתא דבטליה לעדים הוה אמר להו והאי דקאמר הכי משום כיסופא:

ועל קטנה בת ישראל: ואילו חרשת לא אכלה מ״ט גזירה שמא יאכיל חרש בחרשת

וליכול קטן אוכל נבלות הוא

גזרה שמא יאכיל חרש בפיקחת

ולאכול בתרומה דרבנן גזירה שמא אתי לאכולי בתרומה דאורייתא:

ועל המריש הגזול שבנאו: תנו רבנן גזל מריש ובנאו בבירה ב״ש אומרים מקעקע כל הבירה כולה ומחזיר מריש לבעליו וב״ה אומרים אין לו אלא דמי מריש בלבד משום תקנת השבין:

ועל חטאת הגזולה כו׳: אמר עולא דבר תורה בין נודעה ובין לא נודעה אינה מכפרת

מ״ט יאוש כדי לא קני ומה טעם אמרו לא נודעה מכפרת שלא יהו כהנים עצבין

אמרי ליה רבנן לעולא והאנן מפני תיקון המזבח תנן אמר להם כיון דכהנים עצבין נמצא מזבח בטל

ורב יהודה אמר דבר תורה בין נודעה בין לא נודעה מכפרת מאי טעמא יאוש כדי קני

דף נה עמוד ב

ומה טעם אמרו נודעה אינה מכפרת שלא יאמרו מזבח אוכל גזילות

בשלמא לעולא היינו דקתני חטאת אלא לרב יהודה מאי איריא חטאת אפי׳ עולה נמי

לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא עולה דכליל היא אלא אפי׳ חטאת נמי דחלב ודם הוא דסליק לגבי מזבח ואידך כהנים אכלי ליה אפי׳ הכי גזור שלא יאמרו מזבח אוכל גזילות

תנן על חטאת הגזולה שלא נודעה לרבים שהיא מכפרת מפני תיקון המזבח בשלמא לעולא ניחא אלא לרב יהודה איפכא מיבעי ליה

הכי נמי קאמר לא נודעה מכפרת נודעה אינה מכפרת מפני תיקון המזבח

מתיב רבא גנב והקדיש ואחר כך טבח ומכר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה ותני עלה בחוץ כי האי גוונא ענוש כרת ואי אמרת יאוש כדי לא קני כרת מאי עבידתיה

אמר רב שיזבי כרת מדבריהם אחיכו עליה כרת מדבריהם מי איכא אמר להו רבא גברא רבה אמר מילתא לא תחוכו עלה כרת שעל ידי דבריהן באתה לו אוקמוה רבנן ברשותיה כי היכי דליחייב עלה

אמר רבא הא וודאי קא מיבעיא לי כי אוקמוה רבנן ברשותיה משעת גניבה או משעת הקדישה למאי נפקא מינה לגיזותיה וולדותיה מאי הדר אמר רבא מסתברא משעת הקדישה שלא יהא חוטא נשכר:

מתני׳ לא היה סיקריקון ביהודה בהרוגי מלחמה מהרוגי המלחמה ואילך יש בה סיקריקון כיצד לקח מסיקריקון וחזר ולקח מבעל הבית מקחו בטל מבעל הבית וחזר ולקח מסיקריקון מקחו קיים

לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל מן האשה וחזר ולקח מן האיש מקחו קיים זו משנה ראשונה

ב״ד של אחריהם אמרו הלוקח מסיקריקון נותן לבעלים רביע אימתי בזמן שאין בידן ליקח אבל יש בידן ליקח הן קודמין לכל אדם

רבי הושיב בית דין ונמנו שאם שהתה בפני סיקריקון שנים עשר חדש כל הקודם ליקח זכה אבל נותן לבעלים רביע:

גמ׳ השתא בהרוגי המלחמה לא היה בה סיקריקון מהרוגי מלחמה ואילך יש בה סיקריקון

אמר רב יהודה לא דנו בה דין סיקריקון קאמר דאמר רבי אסי ג׳ גזירות גזרו גזרתא קמייתא כל דלא קטיל ליקטלוהו מציעתא כל דקטיל לייתי ארבע זוזי בתרייתא כל דקטיל ליקטלוהו הלכך קמייתא ומציעתא כיון דקטלי אגב אונסיה גמר ומקני

בתרייתא אמרי האידנא לישקול למחר תבענא ליה בדינא:

אמר רבי יוחנן מאי דכתיב (משלי כח, יד) אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים אתרנגולא ותרנגולתא חרוב טור מלכא אשקא דריספק חרוב ביתר

אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים דההוא גברא דרחמיה קמצא ובעל דבביה בר קמצא עבד סעודתא אמר ליה לשמעיה זיל אייתי לי קמצא אזל אייתי ליה בר קמצא

אתא אשכחיה דהוה יתיב אמר ליה מכדי ההוא גברא בעל דבבא דההוא גברא הוא מאי בעית הכא קום פוק אמר ליה הואיל ואתאי שבקן ויהיבנא לך דמי מה דאכילנא ושתינא

דף נו עמוד א

אמר ליה לא אמר ליה יהיבנא לך דמי פלגא דסעודתיך אמר ליה לא אמר ליה יהיבנא לך דמי כולה סעודתיך א״ל לא נקטיה בידיה ואוקמיה ואפקיה

אמר הואיל והוו יתבי רבנן ולא מחו ביה ש״מ קא ניחא להו איזיל איכול בהו קורצא בי מלכא אזל אמר ליה לקיסר מרדו בך יהודאי א״ל מי יימר א״ל שדר להו קורבנא חזית אי מקרבין ליה

אזל שדר בידיה עגלא תלתא בהדי דקאתי שדא ביה מומא בניב שפתים ואמרי לה בדוקין שבעין דוכתא דלדידן הוה מומא ולדידהו לאו מומא הוא

סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות אמר להו רבי זכריה בן אבקולס יאמרו בעלי מומין קריבין לגבי מזבח סבור למיקטליה דלא ליזיל ולימא אמר להו רבי זכריה יאמרו מטיל מום בקדשים יהרג

אמר רבי יוחנן ענוותנותו של רבי זכריה בן אבקולס החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו

שדר עלוייהו לנירון קיסר כי קאתי שדא גירא למזרח אתא נפל בירושלים למערב אתא נפל בירושלים לארבע רוחות השמים אתא נפל בירושלים

א״ל לינוקא פסוק לי פסוקיך אמר ליה (יחזקאל כה, יד) ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל וגו׳ אמר קודשא בריך הוא בעי לחרובי ביתיה ובעי לכפורי ידיה בההוא גברא ערק ואזל ואיגייר ונפק מיניה ר״מ

שדריה עילוייהו לאספסיינוס קיסר אתא צר עלה תלת שני הוו בה הנהו תלתא עתירי נקדימון בן גוריון ובן כלבא שבוע ובן ציצית הכסת נקדימון בן גוריון שנקדה לו חמה בעבורו בן כלבא שבוע שכל הנכנס לביתו כשהוא רעב ככלב יוצא כשהוא שבע בן ציצית הכסת שהיתה ציצתו נגררת על גבי כסתות איכא דאמרי שהיתה כסתו מוטלת בין גדולי רומי

חד אמר להו אנא זיינא להו בחיטי ושערי וחד אמר להו בדחמרא ובדמלחא ומשחא וחד אמר להו בדציבי ושבחו רבנן לדציבי דרב חסדא כל אקלידי הוה מסר לשמעיה בר מדציבי דאמר רב חסדא אכלבא דחיטי בעי שיתין אכלבי דציבי הוה להו למיזן עשרים וחד שתא

הוו בהו הנהו בריוני אמרו להו רבנן ניפוק ונעביד שלמא בהדייהו לא שבקינהו אמרו להו ניפוק ונעביד קרבא בהדייהו אמרו להו רבנן לא מסתייעא מילתא קמו קלנהו להנהו אמברי דחיטי ושערי והוה כפנא

מרתא בת בייתוס עתירתא דירושלים הויא שדרתה לשלוחה ואמרה ליה זיל אייתי לי סמידא אדאזל איזדבן אתא אמר לה סמידא ליכא חיורתא איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אדאזל איזדבן אתא ואמר לה חיורתא ליכא גושקרא איכא א״ל זיל אייתי לי אדאזל אזדבן אתא ואמר לה גושקרא ליכא קימחא דשערי איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אדאזל איזדבן

הוה שליפא מסאנא אמרה איפוק ואחזי אי משכחנא מידי למיכל איתיב לה פרתא בכרעא ומתה

קרי עלה רבן יוחנן בן זכאי (דברים כח, נו) הרכה בך והענוגה אשר לא נסתה כף רגלה איכא דאמרי גרוגרות דר׳ צדוק אכלה ואיתניסא ומתה דר׳ צדוק יתיב ארבעין שנין בתעניתא דלא ליחרב ירושלים כי הוה אכיל מידי הוה מיתחזי מאבראי וכי הוה בריא מייתי ליה גרוגרות מייץ מייהו ושדי להו

כי הוה קא ניחא נפשה אפיקתה לכל דהבא וכספא שדיתיה בשוקא אמרה האי למאי מיבעי לי והיינו דכתיב (יחזקאל ז, יט) כספם בחוצות ישליכו

אבא סקרא ריש בריוני דירושלים בר אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי הוה שלח ליה תא בצינעא לגבאי אתא א״ל עד אימת עבדיתו הכי וקטליתו ליה לעלמא בכפנא א״ל מאי איעביד דאי אמינא להו מידי קטלו לי א״ל חזי לי תקנתא לדידי דאיפוק אפשר דהוי הצלה פורתא

א״ל נקוט נפשך בקצירי וליתי כולי עלמא ולישיילו בך ואייתי מידי סריא ואגני גבך ולימרו דנח נפשך וליעיילו בך תלמידך ולא ליעול בך איניש אחרינא דלא לרגשן בך דקליל את דאינהו ידעי דחייא קליל ממיתא

עביד הכי נכנס בו רבי אליעזר מצד אחד ורבי יהושע מצד אחר כי מטו לפיתחא בעו למדקריה אמר להו יאמרו רבן דקרו בעו למדחפיה אמר להו יאמרו רבן דחפו פתחו ליה בבא נפק

כי מטא להתם אמר שלמא עלך מלכא שלמא עלך מלכא א״ל מיחייבת תרי קטלא חדא דלאו מלכא אנא וקא קרית לי מלכא ותו אי מלכא אנא עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי א״ל דקאמרת לאו מלכא אנא

דף נו עמוד ב

איברא מלכא את דאי לאו מלכא את לא מימסרא ירושלים בידך דכתיב (ישעיהו י, לד) והלבנון באדיר יפול ואין אדיר אלא מלך דכתיב (ירמיהו ל, כא) והיה אדירו ממנו וגו׳ ואין לבנון אלא ביהמ״ק שנאמר (דברים ג, כה) ההר הטוב הזה והלבנון ודקאמרת אי מלכא אנא אמאי לא קאתית לגבאי עד האידנא בריוני דאית בן לא שבקינן

אמר ליה אילו חבית של דבש ודרקון כרוך עליה לא היו שוברין את החבית בשביל דרקון אישתיק קרי עליה רב יוסף ואיתימא רבי עקיבא (ישעיהו מד, כה) משיב חכמים אחור ודעתם יסכל איבעי ליה למימר ליה שקלינן צבתא ושקלינן ליה לדרקון וקטלינן ליה וחביתא שבקינן לה

אדהכי אתי פריסתקא עליה מרומי אמר ליה קום דמית ליה קום דמית ליה קיסר ואמרי הנהו חשיבי דרומי לאותיבך ברישא הוה סיים חד מסאני בעא למסיימא לאחרינא לא עייל בעא למשלפא לאידך לא נפק אמר מאי האי

אמר ליה לא תצטער שמועה טובה אתיא לך דכתיב (משלי טו, ל) שמועה טובה תדשן עצם אלא מאי תקנתיה ליתי איניש דלא מיתבא דעתך מיניה ולחליף קמך דכתיב (משלי יז, כב) ורוח נכאה תיבש גרם עבד הכי עייל אמר ליה ומאחר דחכמיתו כולי האי עד האידנא אמאי לא אתיתו לגבאי אמר ליה ולא אמרי לך אמר ליה אנא נמי אמרי לך

אמר ליה מיזל אזילנא ואינש אחרינא משדרנא אלא בעי מינאי מידי דאתן לך אמר ליה תן לי יבנה וחכמיה ושושילתא דרבן גמליאל ואסוותא דמסיין ליה לרבי צדוק קרי עליה רב יוסף ואיתימא רבי עקיבא (ישעיהו מד, כה) משיב חכמים אחור ודעתם יסכל איבעי למימר ליה לשבקינהו הדא זימנא

והוא סבר דלמא כולי האי לא עביד והצלה פורתא נמי לא הוי

אסוותא דמסיין ליה לרבי צדוק מאי היא יומא קמא אשקיוה מיא דפארי למחר מיא דסיפוקא למחר מיא דקימחא עד דרווח מיעיה פורתא פורתא

אזל שדריה לטיטוס ואמר (דברים לב, לז) אי אלהימו צור חסיו בו זה טיטוס הרשע שחירף וגידף כלפי מעלה

מה עשה תפש זונה בידו ונכנס לבית קדשי הקדשים והציע ספר תורה ועבר עליה עבירה ונטל סייף וגידר את הפרוכת ונעשה נס והיה דם מבצבץ ויוצא וכסבור הרג את עצמו שנאמר (תהלים עד, ד) שאגו צורריך בקרב מועדיך שמו אותותם אותות

אבא חנן אומר (תהלים פט, ט) מי כמוך חסין יה מי כמוך חסין וקשה שאתה שומע ניאוצו וגידופו של אותו רשע ושותק דבי רבי ישמעאל תנא (שמות טו, יא) מי כמוכה באלים ה׳ מי כמוכה באלמים

מה עשה נטל את הפרוכת ועשאו כמין גרגותני והביא כל כלים שבמקדש והניחן בהן והושיבן בספינה לילך להשתבח בעירו שנאמר (קהלת ח, י) ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וממקום קדוש יהלכו וישתכחו בעיר אשר כן עשו אל תיקרי קבורים אלא קבוצים אל תיקרי וישתכחו אלא וישתבחו

איכא דאמרי קבורים ממש דאפילו מילי דמטמרן איגלייא להון

עמד עליו נחשול שבים לטובעו אמר כמדומה אני שאלהיהם של אלו אין גבורתו אלא במים בא פרעה טבעו במים בא סיסרא טבעו במים אף הוא עומד עלי לטובעני במים אם גבור הוא יעלה ליבשה ויעשה עמי מלחמה יצתה בת קול ואמרה לו רשע בן רשע בן בנו של עשו הרשע בריה קלה יש לי בעולמי ויתוש שמה

אמאי קרי לה בריה קלה דמעלנא אית לה ומפקנא לית לה

עלה ליבשה ותעשה עמה מלחמה עלה ליבשה בא יתוש ונכנס בחוטמו ונקר במוחו שבע שנים יומא חד הוה קא חליף אבבא דבי נפחא שמע קל ארזפתא אישתיק אמר איכא תקנתא כל יומא מייתו נפחא ומחו קמיה לנכרי יהיב ליה ארבע זוזי לישראל אמר ליה מיסתייך דקא חזית בסנאך עד תלתין יומין עבד הכי מכאן ואילך כיון דדש דש

תניא אמר רבי פנחס בן ערובא אני הייתי בין גדולי רומי וכשמת פצעו את מוחו ומצאו בו כצפור דרור משקל שני סלעים במתניתא תנא כגוזל בן שנה משקל שני ליטרין

אמר אביי נקטינן פיו של נחושת וצפורניו של ברזל כי הוה קא מיית אמר להו ליקליוה להההוא גברא ולבדרי לקיטמיה אשב ימי דלא לשכחיה אלהא דיהודאי ולוקמיה בדינא

אונקלוס בר קלוניקוס בר אחתיה דטיטוס הוה בעי לאיגיורי אזל אסקיה לטיטוס בנגידא אמר ליה מאן חשיב בההוא עלמא אמר ליה ישראל מהו לאידבוקי בהו אמר ליה מילייהו נפישין ולא מצית לקיומינהו זיל איגרי בהו בההוא עלמא והוית רישא דכתיב (איכה א, ה) היו צריה לראש וגו׳ כל המיצר לישראל נעשה ראש אמר ליה דיניה דההוא גברא במאי א״ל

דף נז עמוד א

במאי דפסיק אנפשיה כל יומא מכנשי ליה לקיטמיה ודייני ליה וקלו ליה ומבדרו אשב ימי

אזל אסקיה לבלעם בנגידא אמר ליה מאן חשיב בההוא עלמא א״ל ישראל מהו לאידבוקי בהו א״ל (דברים כג, ז) לא תדרוש שלומם וטובתם כל הימים א״ל דיניה דההוא גברא במאי א״ל בשכבת זרע רותחת

אזל אסקיה [ליש״ן] בנגידא (לפושעי ישראל) א״ל מאן חשיב בההוא עלמא א״ל ישראל מהו לאדבוקי בהו א״ל טובתם דרוש רעתם לא תדרוש כל הנוגע בהן כאילו נוגע בבבת עינו

א״ל דיניה דההוא גברא במאי א״ל בצואה רותחת דאמר מר כל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת תא חזי מה בין פושעי ישראל לנביאי אומות העולם עובדי ע״ז

תניא אמר רבי אלעזר בא וראה כמה גדולה כחה של בושה שהרי סייע הקב״ה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו:

אתרנגולא ואתרנגולתא חריב טור מלכא דהוו נהיגי כי הוו מפקי חתנא וכלתא מפקי קמייהו תרנגולא ותרנגולתא כלומר פרו ורבו כתרנגולים

יומא חד הוה קא חליף גונדא דרומאי שקלינהו מינייהו נפלו עלייהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו בך יהודאי אתא עלייהו הוה בהו ההוא בר דרומא דהוה קפיץ מילא וקטיל בהו שקליה קיסר לתאגיה ואותביה אארעא אמר ריבוניה דעלמא כוליה אי ניחא לך לא תמסריה להההוא גברא לדידיה ולמלכותיה בידיה דחד גברא

אכשליה פומיה לבר דרומא ואמר (תהלים ס, יב) הלא אתה אלהים זנחתנו ולא תצא אלהים בצבאותינו דוד נמי אמר הכי דוד אתמוהי קא מתמה

על לבית הכסא אתא דרקונא שמטיה לכרכשיה ונח נפשיה אמר הואיל ואיתרחיש לי ניסא הא זימנא אישבקינהו שבקינהו ואזל איזדקור ואכלו ושתו ואדליקו שרגי עד דאיתחזי בליונא דגושפנקא ברחוק מילא אמר מיחדא קא חדו בי יהודאי הדר אתא עלייהו

א״ר אסי תלת מאה אלפי שליפי סייפא עיילו לטור. מלכא וקטלו בה תלתא יומי ותלתא לילוותא ובהך גיסא הלולי וחנגי ולא הוו ידעי הני בהני

(איכה ב, ב) בלע ה׳ ולא חמל את כל נאות יעקב כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אלו ששים רבוא עיירות שהיו לו לינאי המלך בהר המלך דאמר רב יהודה אמר רב אסי ששים רבוא עיירות היו לו לינאי המלך בהר המלך וכל אחת ואחת היו בה כיוצאי מצרים חוץ משלש שהיו בהן כפלים כיוצאי מצרים

אלו הן כפר ביש כפר שיחליים כפר דכריא כפר ביש דלא יהבי ביתא לאושפיזא כפר שיחליים שהיתה פרנסתן מן שחליים כפר דכריא אמר רבי יוחנן שהיו נשותיהן יולדות זכרים תחלה ויולדות נקבה באחרונה ופוסקות

אמר עולא לדידי חזי לי ההוא אתרא ואפילו שיתין ריבוותא קני לא מחזיק אמר ליה ההוא צדוקי לרבי חנינא שקורי משקריתו אמר ליה (ירמיהו ג, יט) ארץ צבי כתיב בה מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו אף ארץ ישראל בזמן שיושבין עליה רווחא ובזמן שאין יושבין עליה גמדא

רב מניומי בר חלקיה ורב חלקיה בר טוביה ורב הונא בר חייא הוו יתבי גבי הדדי אמרי אי איכא דשמיע ליה מילתא מכפר סכניא של מצרים לימא

פתח חד מינייהו ואמר מעשה בארוס וארוסתו שנשבו לבין העובדי כוכבים והשיאום זה לזה אמרה לו בבקשה ממך אל תגע בי שאין לי כתובה ממך ולא נגע בה עד יום מותו

וכשמת אמרה להן סיפדו לזה שפטפט ביצרו יותר מיוסף דאילו ביוסף לא הוה אלא חדא שעתא והאי כל יומא ויומא ואילו יוסף לאו בחדא מטה והאי בחדא מטה ואילו יוסף לאו אשתו והא אשתו

פתח אידך ואמר מעשה ועמדו ארבעים מודיות בדינר נחסר השער מודיא אחת ובדקו ומצאו אב ובנו שבאו על נערה מאורסה ביום הכפורים והביאום לבית דין וסקלום וחזר השער למקומו

פתח אידך ואמר מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשתו לגרשה והיתה כתובתה מרובה מה עשה הלך וזימן את שושביניו והאכילן והשקן שיכרן והשכיבן על מיטה אחת והביא לובן ביצה והטיל ביניהן והעמיד להן עדים ובא לבית דין

היה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן ובבא בן בוטא שמו אמר להן כך מקובלני משמאי הזקן לובן ביצה סולד מן האור ושכבת זרע דוחה מן האור בדקו ומצאו כדבריו והביאוהו לב״ד והלקוהו והגבוהו כתובתה ממנו

א״ל אביי לרב יוסף ומאחר דהוו צדיקים כולי האי מאי טעמא איענוש א״ל משום דלא איאבול על ירושלים דכתיב (ישעיהו סו, י) שמחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה:

אשקא דריספק חריב ביתר דהוו נהיגי כי הוה מתיליד ינוקא שתלי ארזא ינוקתא שתלי תורניתא וכי הוו מינסבי קייצי להו ועבדו גננא יומא חד הוה קא חלפא ברתיה דקיסר אתבר שקא דריספק קצו ארזא ועיילו לה אתו נפול עלייהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו בך יהודאי אתא עלייהו:

(איכה ב, ג) גדע בחרי אף כל קרן ישראל א״ר זירא א״ר אבהו א״ר יוחנן אלו שמונים [אלף] קרני מלחמה שנכנסו לכרך ביתר בשעה שלכדוה והרגו בה אנשים ונשים וטף עד שהלך דמן ונפל לים הגדול שמא תאמר קרובה היתה רחוקה היתה מיל

תניא רבי אליעזר הגדול אומר שני נחלים יש בבקעת ידים אחד מושך אילך ואחד מושך אילך ושיערו חכמים שני חלקים מים ואחד דם במתניתא תנא שבע שנים בצרו עובדי כוכבים את כרמיהן מדמן של ישראל בלא זבל

דף נז עמוד ב

אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה סח לי זקן אחד מאנשי ירושלים בבקעה זו הרג נבוזראדן רב טבחים מאתים ואחת עשרה רבוא ובירושלים הרג תשעים וארבע רבוא על אבן אחת עד שהלך דמן ונגע בדמו של זכריה לקיים מה שנאמר (הושע ד, ב) ודמים בדמים נגעו

אשכחיה לדמיה דזכריה דהוה קא מרתח וסליק אמר מאי האי אמרו ליה דם זבחים דאשתפוך אייתי דמי ולא אידמו

אמר להו אי אמריתו לי מוטב ואי לאו מסריקנא לבשרייכו במסרקי דפרזלי אמרי ליה מאי נימא לך נבייא הוה בן דהוה קא מוכח לן במילי דשמיא קמינן עילויה וקטלינן ליה והא כמה שנין דלא קא נייח דמיה

אמר להו אנא מפייסנא ליה אייתי סנהדרי גדולה וסנהדרי קטנה קטל עילויה ולא נח בחורים ובתולות קטל עילויה ולא נח אייתי תינוקות של בית רבן קטל עילויה ולא נח א״ל זכריה זכריה טובים שבהן איבדתים ניחא לך דאבדינהו לכולהו כדאמר ליה הכי נח

בההיא שעתא הרהר תשובה בדעתיה אמר ומה אם על נפש אחת כך ההוא גברא דקטל כל הני נשמתא על אחת כמה וכמה ערק אזל שדר שטר פרטתא בביתיה ואגייר

תנא נעמן גר תושב היה נבוזראדן גר צדק היה

מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק מבני בניו של סיסרא למדו תינוקות בירושלים מבני בניו של סנחריב למדו תורה ברבים מאן אינון שמעיה ואבטליון

היינו דכתיב (יחזקאל כד, ח) נתתי את דמה על צחיח סלע לבלתי הכסות

(בראשית כז, כב) הקול קול יעקב והידים ידי עשו הקול זה אדריינוס קיסר שהרג באלכסנדריא של מצרים ששים רבוא על ששים רבוא כפלים כיוצאי מצרים קול יעקב זה אספסיינוס קיסר שהרג בכרך ביתר ארבע מאות רבוא ואמרי לה ארבעת אלפים רבוא והידים ידי עשו זו מלכות הרשעה שהחריבה את בתינו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו

דבר אחר הקול קול יעקב אין לך תפלה שמועלת שאין בה מזרעו של יעקב והידים ידי עשו אין לך מלחמה שנוצחת שאין בה מזרעו של עשו

והיינו דא״ר אלעזר (איוב ה, כא) בשוט לשון תחבא בחירחורי לשון תחבא אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (תהלים קלז, א) על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון מלמד שהראהו הקב״ה לדוד חורבן בית ראשון וחורבן בית שני חורבן בית ראשון שנאמר על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בית שני דכתיב (תהלים קלז, ז) זכור ה׳ לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד היסוד בה

אמר רב יהודה אמר שמואל ואיתימא רבי אמי ואמרי לה במתניתא תנא מעשה בד׳ מאות ילדים וילדות שנשבו לקלון הרגישו בעצמן למה הן מתבקשים אמרו אם אנו טובעין בים אנו באין לחיי העולם הבא דרש להן הגדול שבהן (תהלים סח, כג) אמר ה׳ מבשן אשיב אשיב ממצולות ים מבשן אשיב מבין שיני אריה אשיב ממצולות ים אלו שטובעין בים

כיון ששמעו ילדות כך קפצו כולן ונפלו לתוך הים נשאו ילדים ק״ו בעצמן ואמרו מה הללו שדרכן לכך כך אנו שאין דרכנו לכך על אחת כמה וכמה אף הם קפצו לתוך הים ועליהם הכתוב אומר (תהלים מד, כג) כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה

ורב יהודה אמר זו אשה ושבעה בניה אתיוהו קמא לקמיה דקיסר אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה (שמות כ, ב) אנכי ה׳ אלהיך אפקוהו וקטלוהו

ואתיוהו לאידך לקמיה דקיסר אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה (שמות כ, ב) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני אפקוהו וקטלוהו אתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה (שמות כב, יט) זובח לאלהים יחרם אפקוהו וקטלוהו

אתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה (שמות לד, יד) לא תשתחוה לאל אחר אפקוהו וקטלוהו אתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה (דברים ו, ד) שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד אפקוהו וקטלוהו

אתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה (דברים ד, לט) וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה׳ הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד אפקוהו וקטלוהו

אתיוהו לאידך אמרו ליה פלח לעבודת כוכבים אמר להו כתוב בתורה (דברים כו, יז) את ה׳ האמרת וגו׳ וה׳ האמירך היום כבר נשבענו להקדוש ברוך הוא שאין אנו מעבירין אותו באל אחר ואף הוא נשבע לנו שאין מעביר אותנו באומה אחרת

א״ל קיסר אישדי לך גושפנקא וגחין ושקליה כי היכי דלימרו קביל עליה הרמנא דמלכא א״ל חבל עלך קיסר חבל עלך קיסר על כבוד עצמך כך על כבוד הקב״ה על אחת כמה וכמה

אפקוהו למיקטליה אמרה להו אימיה יהבוהו ניהלי ואינשקיה פורתא אמרה לו בניי לכו ואמרו לאברהם אביכם אתה עקדת מזבח אחד ואני עקדתי שבעה מזבחות אף היא עלתה לגג ונפלה ומתה יצתה בת קול ואמרה (תהלים קיג, ט) אם הבנים שמחה

ר׳ יהושע בן לוי אמר זו מילה שניתנה בשמיני ר׳ שמעון בן לקיש אמר אלו ת״ח שמראין הלכות שחיטה בעצמן דאמר רבא כל מילי ליחזי איניש בנפשיה בר משחיטה ודבר אחר

רב נחמן בר יצחק אמר אלו תלמידי חכמים שממיתין עצמן על דברי תורה כדר׳ שמעון בן לקיש דאמר ר״ש בן לקיש אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהם שנאמר (במדבר יט, יד) זאת התורה אדם כי ימות באהל וגו׳ אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן ארבעים סאה

דף נח עמוד א

קצוצי תפילין נמצאו בראשי הרוגי ביתר רבי ינאי ברבי ישמעאל אמר שלש קופות של ארבעים ארבעים סאה במתניתא תנא ארבעים קופות של שלש שלש סאין

ולא פליגי הא דרישא הא דדרעא

אמר רבי אסי ארבעה קבין מוח נמצאו על אבן אחת עולא אמר תשעת קבין אמר רב כהנא ואיתימא שילא בר מרי מאי קראה (תהלים קלז, ח) בת בבל השדודה אשרי שישלם לך וגו׳ אשרי שיאחז ונפץ את עולליך אל הסלע:

(איכה ד, ב) בני ציון היקרים המסולאים בפז מאי מסולאים בפז אילימא דהוו מחפי בפיזא והאמרי דבי רבי שילא תרתי מתקלי איסתירי פיזא נחות בעלמא חדא ברומי וחדא בכולי עלמא אלא שהיו מגנין את הפז ביופיין

מעיקרא חשיבי דרומאי הוו נקטי בליונא דגושפנקא ומשמשי ערסייהו מכאן ואילך מייתו בני ישראל ואסרי בכרעי דפורייהו ומשמשי

אמר ליה חד לחבריה הא היכא כתיבא אמר ליה (דברים כח, סא) גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת אמר כמה מרחיקנא מדוכתא פלן אמר ליה אינגד פוסתא ופלגא אמר ליה אי מטאי לגביה לא איצטריכי לך

אמר רב יהודה אמר שמואל משום רבן שמעון בן גמליאל מאי דכתיב (איכה ג, נא) עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי ארבע מאות בתי כנסיות היו בכרך ביתר ובכל אחת ואחת היו בה ארבע מאות מלמדי תינוקות וכל אחד ואחד היו לפניו ארבע מאות תינוקות של בית רבן

וכשהיה אויב נכנס לשם היו דוקרין אותן בחוטריהן וכשגבר אויב ולכדום כרכום בספריהם והציתום באש:

ת״ר מעשה ברבי יהושע בן חנניה שהלך לכרך גדול שברומי אמרו לו תינוק אחד יש בבית האסורים יפה עינים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים הלך ועמד על פתח בית האסורים אמר (ישעיהו מב, כד) מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזזים ענה אותו תינוק ואמר הלא ה׳ זו חטאנו לו ולא אבו בדרכיו הלוך ולא שמעו בתורתו

אמר מובטחני בו שמורה הוראה בישראל העבודה שאיני זז מכאן עד שאפדנו בכל ממון שפוסקין עליו אמרו לא זז משם עד שפדאו בממון הרבה ולא היו ימים מועטין עד שהורה הוראה בישראל ומנו רבי ישמעאל בן אלישע

אמר רב יהודה אמר רב מעשה בבנו ובבתו של ר׳ ישמעאל בן אלישע שנשבו לשני אדונים לימים נזדווגו שניהם במקום אחד זה אומר יש לי עבד שאין כיופיו בכל העולם וזה אומר יש לי שפחה שאין בכל העולם כולו כיופיה

אמרו בוא ונשיאם זה לזה ונחלק בוולדות הכניסום לחדר זה ישב בקרן זוית זה וזו ישבה בקרן זוית זה זה אומר אני כהן בן כהנים גדולים אשא שפחה וזאת אומרת אני כהנת בת כהנים גדולים אנשא לעבד ובכו כל הלילה

כיון שעלה עמוד השחר הכירו זה את זה ונפלו זה על זה וגעו בבכיה עד שיצאה נשמתן ועליהן קונן ירמיה (איכה א, טז) על אלה אני בוכיה עיני עיני יורדה מים

אמר ריש לקיש מעשה באשה אחת וצפנת בת פניאל שמה צפנת שהכל צופין ביופיה בת פניאל בתו של כהן גדול ששימש לפני ולפנים

שנתעלל בה שבאי כל הלילה למחר הלבישה שבעה חלוקים והוציאה למוכרה בא אדם אחד שהיה מכוער ביותר אמר לו הראני את יופיה אמר לו ריקא אם אתה רוצה ליקח קח שאין כיופיה בכל העולם כולו

אמר לו אף על פי כן הפשיטה ששה חלוקים ושביעי קרעתה ונתפלשה באפר אמרה לפניו רבונו של עולם אם עלינו לא חסת על קדושת שמך הגבור למה לא תחוס

ועליה קונן ירמיה (ירמיהו ו, כו) בת עמי חגרי שק והתפלשי באפר אבל יחיד עשי לך מספד תמרורים כי פתאום יבא השודד עלינו עליך לא נאמר אלא עלינו כביכול עלי ועליך בא שודד

אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (מיכה ב, ב) ועשקו גבר וביתו ואיש ונחלתו מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשת רבו ושוליא דנגרי הוה

פעם אחת הוצרך (רבו) ללות אמר לו שגר אשתך אצלי ואלונה שיגר אשתו אצלו שהה עמה שלשה ימים קדם ובא אצלו אמר לו אשתי ששיגרתי לך היכן היא אמר לו אני פטרתיה לאלתר ושמעתי שהתינוקות נתעללו בה בדרך

אמר לו מה אעשה אמר לו אם אתה שומע לעצתי גרשה אמר לו כתובתה מרובה אמר לו אני אלווך ותן לה כתובתה עמד זה וגרשה הלך הוא ונשאה

כיון שהגיע זמנו ולא היה לו לפורעו אמר לו בא ועשה עמי בחובך והיו הם יושבים ואוכלים ושותין והוא היה עומד ומשקה עליהן והיו דמעות נושרות מעיניו ונופלות בכוסיהן ועל אותה שעה נתחתם גזר דין ואמרי לה על שתי פתילות בנר אחד:

לקח מן הסיקריקון וכו׳: אמר רב לא שנו אלא דאמר לו לך חזק וקני אבל בשטר קנה ושמואל אמר אף בשטר נמי לא קנה עד שיכתוב לו אחריות

דף נח עמוד ב

תניא כוותיה דשמואל ר׳ שמעון בן אלעזר אומר לקח מן האשה וחזר ולקח מן האיש מקחו קיים מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל עד שתכתוב לו אחריות

נימא תיהוי תיובתא דרב אמר לך רב מאי אחריות נמי שטר

ת״ר לקח מן הסיקריקון ואכלה שלש שנים בפני בעלים וחזר ומכרה לאחר אין לבעלים על לוקח שני כלום

ה״ד אי דקא טעין ואמר מינך זבנה אפילו ראשון נמי אי דלא קא טעין ואמר מינך זבנה אפילו שני נמי לא

אמר רב ששת לעולם דלא קא טעין ליה וכגון זה טוענין ליורש וטוענין ללוקח

ואידך אי טעין אין ואי לא טעין לא:

ת״ר הבא מחמת חוב ומחמת אנפרות אין בו משום סיקריקון ואנפרות עצמה צריכה שתשהה שנים עשר חדש

והאמרת אין בה משום סיקריקון ה״ק סיקריקון עצמה צריכה שתשהה י״ב חדש

אמר רב יוסף נקטינן אין אנפרות בבבל והא קחזינן דאיכא אלא אימא אין דין אנפרות בבבל מ״ט כיון דאיכא בי דוואר ולא אזיל קביל אימא אחולי אחיל

גידל בר רעילאי קביל ארעא בטסקא מבני באגא אקדים ויהיב זוזי דתלת שנין לסוף אתא מרוותא קמאי אמרו ליה שתא קמייתא דיהבת אכלת השתא אנן יהבינן אנן אכלינן

אתו לקמיה דרב פפא סבר למיכתב ליה טירפא אבני באגא א״ל רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא א״כ עשית סיקריקון אלא אמר רב הונא בריה דרב יהושע הניח מעותיו על קרן הצבי:

זו משנה ראשונה ב״ד של אחריהן אמרו הלוקח מן הסיקריקון נותן לבעלים רביע: אמר רב רביע בקרקע או רביע במעות ושמואל אמר רביע בקרקע שהן שליש במעות

במאי קמיפלגי מר סבר נכי רביע זבין ומ״ס נכי חומשא זבין

מיתיבי זו משנה ראשונה ב״ד של אחריהן אמרו הלוקח מן הסיקריקון נותן לבעלים רביע ויד בעלים על העליונה רצו בקרקע נוטלין רצו במעות נוטלין אימתי בזמן שאין בידן ליקח אבל יש בידן ליקח הן קודמין לכל אדם

רבי הושיב ב״ד ונמנו שאם שהתה בפני סיקריקון שנים עשר חודש כל הקודם ליקח זכה אבל נותן לבעלים רביע בקרקע או רביע במעות

אמר רב אשי כי תניא ההיא לאחר שבאו מעות לידו אמר רב

דף נט עמוד א

אנא הואי במניינא דבי רבי ומינאי דידי מנו ברישא

והאנן תנן דיני ממונות והטהרות והטומאות מתחילין מן הגדול ודיני נפשות מתחילין מן הצד

אמר רבה בריה דרבא ואיתימא ר׳ הילל בריה דר׳ וולס שאני מנינא דבי רבי דכולהו מנינייהו מן הצד הוו מתחילין

ואמר רבה בריה דרבא ואיתימא רבי הילל בריה דרבי וולס מימות משה ועד רבי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד

ולא הא הוה יהושע הוה אלעזר הא הוה אלעזר הוה פנחס והא הוה פנחס הוו זקנים

הא הוה שאול הוה שמואל והא נח נפשיה כולהו שני קאמרינן והא הוה דוד הוה עירא היאירי

והא נח נפשיה כולהו שני בעינן הא הוה שלמה הוה שמעי בן גרא והא קטליה כולהו שני קאמרינן

הא הוה חזקיה הוה שבנא הא איקטיל כולהו שני קאמרינן והא הוה עזרא הוה נחמיה בן חכליה

אמר רב אחא בריה דרבא אף אני אומר מימות רבי ועד רב אשי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד ולא והא הוה הונא בר נתן שאני הונא בר נתן דמיכף הוה כייף ליה לרב אשי:

מתני׳ חרש רומז ונרמז ובן בתירא אומר קופץ ונקפץ במטלטלין הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין:

גמ׳ א״ר נחמן מחלוקת במטלטלין אבל בגיטין דברי הכל ברמיזה

פשיטא במטלטלין תנן מהו דתימא אף במטלטלין קמ״ל

איכא דאמרי א״ר נחמן כמחלוקת במטלטלין כך מחלוקת בגיטין והאנן במטלטלין תנן אימא אף במטלטלין:

הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין: ועד כמה מחוי רב יהודה לרב יצחק בריה כבר שית כבר שב רב כהנא אמר כבר שב כבר תמני במתניתא תנא כבר תשע כבר עשר

ולא פליגי כל חד וחד לפי חורפיה וטעמא מאי א״ר אבא בר יעקב א״ר יוחנן משום כדי חייו

(מלכים ב י, כב) ויאמר לאשר על המלתחה הוצא לבוש לכל עובדי הבעל מאי מלתחה א״ר אבא בר יעקב א״ר יוחנן דבר הנמלל ונמתח

כי אתא רב דימי א״ר יוחנן שיגר לו בוניים בן נוניים לרבי סיבני וחומס סלסלה ומלמלא סיבני וחומס כאמגוזא ופלגיה דאמגוזא סלסלה ומלמלא כפיסתקא ופלגי דפיסתקא מאי מלמלא דבר הנמלל ונמתח

וטעותן עד כמה א״ר יונה א״ר זירא עד שתות כגדול

בעי אביי מתנתו מאי רב יימר אמר אין מתנתו מתנה מר בר רב אשי אמר מתנתו מתנה

אפכוה ושדרוה לקמיה דרב מרדכי א״ל זילו אמרו לבר מר לאו הכי הוה עובדא כי הוה קאי מר חד כרעיה אארעא וחד כרעיה אדרגא ואמרנא ליה מתנתו מאי ואמר לן מתנתו מתנה אחת מתנת שכיב מרע ואחת מתנת בריא אחת מתנה מרובה ואחת מתנה מועטת:

מתני׳ אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל מפני דרכי שלום מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום

דף נט עמוד ב

בור שהוא קרוב לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום

מצודות חיה ועופות ודגים יש בהן משום גזל מפני דרכי שלום ר׳ יוסי אומר גזל גמור

מציאת חרש שוטה וקטן יש בהן משום גזל מפני דרכי שלום ר׳ יוסי אומר גזל גמור

עני המנקף בראש הזית מה שתחתיו גזל מפני דרכי שלום ר׳ יוסי אומר גזל גמור

אין ממחין ביד עניי עובדי כוכבים בלקט שכחה ופאה מפני דרכי שלום:

גמ׳ מנה״מ אמר רב מתנה דאמר קרא (דברים לא, ט) ויכתוב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי אטו אנא לא ידענא דכהנים בני לוי נינהו אלא כהן ברישא והדר לוי

רבי יצחק נפחא אמר מהכא (דברים כא, ה) ונגשו הכהנים בני לוי אטו אנן לא ידעינן דכהנים בני לוי נינהו אלא כהן ברישא והדר לוי

רב אשי אמר מהכא (דברי הימים א כג, יג) בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן להקדישו קדש קדשים

ר׳ חייא בר אבא אמר מהכא (ויקרא כא, ח) וקדשתו לכל דבר שבקדושה תנא דבי רבי ישמעאל וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון

א״ל אביי לרב יוסף מפני דרכי שלום דאורייתא היא א״ל דאורייתא ומפני דרכי שלום

כל התורה כולה נמי מפני דרכי שלום היא דכתיב (משלי ג, יז) דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום

אלא אמר אביי לכדמר דתניא שנים ממתינין זה לזה בקערה שלשה אין ממתינין הבוצע הוא פושט ידו תחלה ואם בא לחלוק כבוד לרבו או למי שגדול ממנו הרשות בידו

ואמר מר עלה לא שנו אלא בסעודה אבל בבהכ״נ לא דאתו לאינצויי

אמר רב מתנה הא דאמרת בבהכ״נ לא לא אמרן אלא בשבתות וימים טובים דשכיחי רבים אבל בשני ובחמישי לא

איני והא רב הונא קרי בכהני בשבתות ויו״ט שאני רב הונא דאפילו רבי אמי ורבי אסי כהני חשיבי דא״י מיכף הוו כייפי ליה

אמר אביי נקטינן אין שם כהן נתפרדה חבילה ואמר אביי נקטינן אין שם לוי קורא כהן

איני והאמר רבי יוחנן כהן אחר כהן לא יקרא משום פגמו של ראשון לוי אחר לוי לא יקרא משום פגם שניהם כי קאמרינן באותו כהן

מ״ש לוי אחר לוי דאיכא פגם שניהם דאמרי חד מינייהו לאו לוי הוא כהן אחר כהן נמי אמרי חד מינייהו לאו כהן הוא כגון דמוחזק לן באבוה דהאי שני דכהן הוא

ה״נ דמוחזק לן באבוה דהאי שני דלוי הוא אלא אמרי ממזרת או נתינה נסיב ופסליה לזרעיה הכא נמי אמרי גרושה או חלוצה נסיב ואחליה לזרעיה

סוף סוף לוי מי קא הוי

ולמאן אי ליושבין הא קא חזו ליה אלא ליוצאין

שלחו ליה בני גלילא לרבי חלבו אחריהן

דף ס עמוד א

מי קוראין לא הוה בידיה אתא ושייליה לרבי יצחק נפחא א״ל אחריהן קוראין ת״ח הממונין פרנסים על הצבור ואחריהן ת״ח הראויין למנותם פרנסים על הציבור ואחריהן בני ת״ח שאבותיהן ממונים פרנסים על הצבור ואחריהן ראשי כנסיות וכל אדם

שלחו ליה בני גליל לר׳ חלבו מהו לקרות בחומשים בבהכ״נ בציבור לא הוה בידיה אתא שייליה לר׳ יצחק נפחא לא הוה בידיה אתא שאיל בי מדרשא ופשטוה מהא דא״ר שמואל בר נחמני א״ר יוחנן ס״ת שחסר יריעה אחת אין קורין בו

ולא היא התם מחסר במילתיה הכא לא מחסר במילתיה רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אין קוראין בחומשין בבית הכנסת משום כבוד צבור

ורבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו האי ספר אפטרתא אסור למקרי ביה בשבת מאי טעמא דלא ניתן ליכתב

מר בר רב אשי אמר לטלטולי נמי אסור מ״ט דהא לא חזי למיקרי ביה ולא היא שרי לטלטולי ושרי למיקרי ביה

דר׳ יוחנן ור״ש בן לקיש מעייני בספרא דאגדתא בשבתא והא לא ניתן ליכתב אלא כיון דלא אפשר (תהלים קיט, קכו) עת לעשות לה׳ הפרו תורתך ה״נ כיון דלא אפשר עת לעשות לה׳ הפרו תורתך

בעא מיניה אביי מרבה מהו לכתוב מגילה לתינוק להתלמד בה תיבעי למאן דאמר תורה מגילה מגילה ניתנה תיבעי למאן דאמר תורה חתומה ניתנה

תיבעי למ״ד תורה מגילה מגילה ניתנה כיון דמגילה מגילה ניתנה כותבין או דילמא כיון דאידבק אידבק

תיבעי למ״ד תורה חתומה ניתנה כיון דחתומה ניתנה אין כותבין או דילמא כיון דלא אפשר כתבינן א״ל אין כותבין ומה טעם לפי שאין כותבין

איתיביה אף היא עשתה טבלא של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה א״ר שמעון בן לקיש משום ר׳ ינאי באל״ף בי״ת

איתיביה כשהוא כותב רואה וכותב מה שכתוב בטבלא אימא כמה שכתוב בטבלא

איתיביה כשהוא כותב רואה בטבלא וכותב מה שכתוב בטבלא מה הוא כתוב בטבלא (במדבר ה, יט) אם שכב אם לא שכב הכא במאי עסקינן בסירוגין

כתנאי אין כותבין מגילה לתינוק להתלמד בה ואם דעתו להשלים מותר ר׳ יהודה אומר בבראשית עד דור המבול בתורת כהנים עד ויהי ביום השמיני

א״ר יוחנן משום רבי בנאה תורה מגילה מגילה ניתנה שנא׳ (תהלים מ, ח) אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי ר״ש בן לקיש אומר תורה חתומה ניתנה שנאמר (דברים לא, כו) לקוח את ספר התורה הזאת

ואידך נמי הכתיב לקוח ההוא לבתר דאידבק

ואידך נמי הכתיב במגילת ספר כתוב עלי ההוא דכל התורה כולה איקרי מגילה דכתיב (זכריה ה, ב) ויאמר אלי מה אתה רואה ואומר אני רואה מגילה עפה

אי נמי לכדרבי לוי דאמר רבי לוי שמנה פרשיות נאמרו ביום שהוקם בו המשכן אלו הן פרשת כהנים ופרשת לוים ופרשת טמאים ופרשת שילוח טמאים ופרשת אחרי מות

דף ס עמוד ב

ופרשת שתויי יין ופרשת נרות ופרשת פרה אדומה

א״ר אלעזר תורה רוב בכתב ומיעוט על פה שנא׳ (הושע ח, יב) אכתוב לו רובי תורתי כמו זר נחשבו ור׳ יוחנן אמר רוב על פה ומיעוט בכתב שנא׳ (שמות לד, כז) כי על פי הדברים האלה

ואידך נמי הכתיב אכתוב לו רובי תורתי ההוא אתמוהי קא מתמה אכתוב לו רובי תורתי הלא כמו זר נחשבו

ואידך נמי הכתיב כי על פי הדברים האלה ההוא משום דתקיפי למיגמרינהו

דרש רבי יהודה בר נחמני מתורגמניה דרבי שמעון בן לקיש כתיב (שמות לד, כז) כתוב לך את הדברים האלה וכתיב (שמות לד, כז) כי ע״פ הדברים האלה הא כיצד דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן על פה דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאומרן בכתב דבי רבי ישמעאל תנא אלה אלה אתה כותב ואי אתה כותב הלכות

א״ר יוחנן לא כרת הקב״ה ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה שנאמר (שמות לד, כז) כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל:

מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום: מאי טעמא אילימא משום כבוד והא ההוא שיפורא דהוה מעיקרא בי רב יהודה ולבסוף בי רבה ולבסוף בי רב יוסף ולבסוף בי אביי ולבסוף בי רבא

אלא משום חשדא:

בור שהוא קרוב לאמה וכו׳: איתמר בני נהרא רב אמר תתאי שתו מיא ברישא ושמואל אמר עילאי שתו מיא ברישא

בדמיזל כולי עלמא לא פליגי כי פליגי במיסכר ואשקויי שמואל אמר עילאי שתו מיא ברישא דאמרי אנן מקרבינן טפי ורב אמר תתאי שתו מיא ברישא דאמרי נהרא כפשטיה ליזיל

תנן בור הקרוב לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום תרגמה שמואל אליבא דרב באמה המתהלכת ע״פ בורו

אי הכי מאי למימרא מהו דתימא מצי אמרי ליה סכר מיסכר ואשקי בהינדזא קמ״ל

אמר רב הונא בר תחליפא השתא דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר כל דאלים גבר

רב שימי בר אשי אתא לקמיה דאביי אמר ליה לותבן מר בעידנא אמר ליה אית לי עידנא לדידי ולותבן מר בליליא א״ל אית לי מיא לאשקויי א״ל אנא משקינא ליה למר מיא ביממא ולותבן מר בליליא א״ל לחיי

אזל לעילאי אמר להו תתאי שתו מיא ברישא אזל לתתאי אמר להו עילאי שתו מיא ברישא אדהכי סכר מיסכר ואשקי כי אתא לקמיה דאביי אמר ליה כבי תרי עבדת לי ולא טעמינהו אביי לפירי דההיא שתא

הנהו בני בי חרמך דאזול כרו ברישא דשנוותא ואהדרוה ושדיוה בשילהי נהרא אתו עילאי לקמיה דאביי אמרו ליה קא מתקיל לנהרין אמר להו כרו בהדייהו טפי פורתא אמרו ליה קא יבשי פירין אמר להו זילו סליקו נפשייכו מהתם:

מצודות חיה ועופות ודגי׳ יש בהן וכו׳: באוזלי ואוהרי

דף סא עמוד א

כולי עלמא לא פליגי כי פליגי בלחי וקוקרי:

מציאת חרש שוטה וכו׳ ר׳ יוסי אומר גזל גמור: אמר רב חסדא גזל גמור מדבריהם למאי נפקא מינה להוציאו בדיינין:

עני המנקף בראש הזית מה שתחתיו וכו׳: תנא אם ליקט ונתן ביד ה״ז גזל גמור

רב כהנא הוה קאזיל להוצל חזייה להההוא גברא דהוה שדי אופיי וקא נתרן תמרי אזל קא מנקיט ואכיל א״ל חזי מר דבידאי שדיתינהו א״ל מאתריה דר׳ יאשיה אתה קרי עליה (משלי י, כה) וצדיק יסוד עולם:

אין ממחין ביד עניי נכרים בלקט בשכחה ובפאה מפני דרכי שלום: ת״ר מפרנסים עניי נכרים עם עניי ישראל ומבקרין חולי נכרים עם חולי ישראל וקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום:

מתני׳ משאלת אשה לחבירתה החשודה על השביעית נפה וכברה וריחים ותנור אבל לא תבור ולא תטחן עמה

אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה אבל משתטיל את המים לא תגע עמה לפי שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום

ומחזיקין ידי נכרים בשביעית אבל לא ידי ישראל ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום:

גמ׳ מאי שנא רישא ומ״ש סיפא אמר אביי רוב עמי הארץ מעשרין הן

רבא אמר הכא בעם הארץ דר״מ וטומאה וטהרה דרבנן דתניא איזהו ע״ה כל שאינו אוכל חוליו בטהרה דברי ר״מ וחכ״א כל שאינו מעשר פירותיו

והא מדקתני סיפא משתטיל את המים לא תגע עמה מכלל דרישא לאו בטומאה וטהרה עסקינן

רישא וסיפא בטומאה וטהרה ורישא בטומאת חולין וסיפא בטומאת חלה

ורמינהו

דף סא עמוד ב

טוחנין ומפקידין אצל אוכלי שביעית ואצל אוכלי פירותיהן בטומאה אבל לא לאוכלי שביעית ולא לאוכלי פירותיהן בטומאה

אמר אביי התם בכהן החשוד לאכול תרומה בטומאה עסקינן דהוה ליה טומאה דאורייתא

אי הכי מפקידין ורמינהו מפקידין תרומה אצל ישראל עם הארץ ולא אצל כהן ע״ה מפני שלבו גס בה

א״ר אילעא הכא במאי עסקינן בכלי חרש המוקף צמיד פתיל

וליחוש שמא תסיטנו אשתו נדה

אלא א״ר ירמיה לא קשיא כאן בפירות שהוכשרו כאן בפירות שלא הוכשרו

ורמינהו המוליך חטין לטוחן כותי או לטוחן ע״ה הרי אלו בחזקתן למעשר ולשביעית אבל לא לטומאה

האי מאי רומיא לאו אוקימנא בפירות שלא הוכשרו

ודקארי לה מאי קארי לה משום דקא בעי למירמי אחריתי עלה הרי אלו בחזקתן למעשר ולשביעית ולחלופי לא חיישינן

ורמינהו הנותן לחמותו מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל הימנה מפני שחשודה מחלפת המתקלקל

התם כדקתני טעמא אמר רבי יהודה רוצה היא בתקנת בתה ובושה מחתנה

ולעלמא לא חיישינן והתנן הנותן לפונדקית מעשר את שהוא נותן לה ואת שהוא נוטל הימנה מפני שמחלפת התם מוריא ואמרה בר בי רב ליכול חמימא ואנא איכול קרירא

ואכתי לעלמא לא חיישינן והתניא אשת חבר טוחנת עם אשת עם הארץ בזמן שהיא טמאה אבל לא בזמן שהיא טהורה ר״ש בן אלעזר אומר אף בזמן שהיא טמאה לא תטחון מפני שחברתה

דף סב עמוד א

נותנת לה ואוכלת השתא מיגנב גנבא חלופי לא מיחלפא

אמר רב יוסף התם נמי מוריא ואמרה תורא מדישיה קאכיל

העיד ר׳ יוסי בן המשולם משום ר׳ יוחנן אחיו שאמר משום ר״א בן חסמא אין עושין חלת עם הארץ בטהרה אבל עושין עיסת חוליו בטהרה ונוטל הימנה כדי חלה ומניחה בכפישא או באנחותא וכשבא ע״ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש

ואין עושין תרומת זיתיו בטהרה אבל עושין זיתים חוליו בטהרה ונוטל הימנה כדי תרומה ומניחה בכליו של חבר וכשבא עם הארץ ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש

וטעמא מאי א״ר יוחנן משום כדי חייו דגבל ומשום כדי חייו דבדד

וצריכא דאי אשמועינן גבל משום דלא נפיש אגריה אבל בדד דנפיש אגריה אימא לא ואי אשמועינן בדד משום דלא שכיח ליה אבל גבל דשכיח ליה אימא לא צריכא

אמר מר נוטל הימנה כדי חלה ומניחה בכפישא או באנחותא וכשבא ע״ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש וליחוש דילמא נגע בה דאמרי׳ ליה חזי אי נגעת בה הדרא לטיבלא

וליחוש דילמא לא איכפת ליה השתא לתקוני קא מיכוין מיכפת לא איכפת ליה

אמר מר נוטל הימנה כדי תרומה ומניחה בכליו של חבר וכשבא ע״ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש וליחוש דילמא נגע בה בשלמא התם אית ליה היכרא הכא מאי היכרא אית ליה דמנח ליה בכלי גללים בכלי אבנים בכלי אדמה

א״ה מאי איריא דחבר אפי׳ דעם הארץ נמי ה״נ קאמר בכלים של עם הארץ הראויין להשתמש בהן חבר:

מחזיקין ידי עכו״ם בשביעית: מחזיקין והאמר רב דימי בר שישנא משמיה דרב אין עודרין עם העכו״ם בשביעית ואין כופלין שלום לעובד כוכבים לא צריכא למימרא להו אחזוקו בעלמא כי הא דרב יהודה אמר להו אחזוקו רב ששת אמר להו אשרתא:

ואין כופלין שלום לעובד כוכבים: רב חסדא מקדים ויהיב להו שלמא רב כהנא א״ל שלמא למר:

ושואלין בשלומן: השתא אחזוקי מחזקינן שואלין בשלומן מיבעיא אמר רב ייבא לא נצרכא אלא ליום חגם דתניא לא יכנס אדם לביתו של עובד כוכבים ביום חגו ויתן לו שלום מצאו בשוק נותן לו בשפה רפה ובכובד ראש

רב הונא ורב חסדא הוו יתבי חליף ואזיל גניבא א״ל חד לחבריה ניקום מקמיה דבר אוריין הוא אמר לו ומקמי פלגאה ניקום אדהכי אתא איהו לגבייהו אמר להו שלמא עלייכו מלכי שלמא עלייכו מלכי אמרו ליה מנא לך דרבנן איקרו מלכים אמר להו דכתיב (משלי ח, טו) בי מלכים ימלוכו וגו׳

אמרו ליה ומנא לך דכפלינן שלמא למלכי אמר להו דאמר רב יהודה אמר רב מנין שכופלין שלום למלך שנאמר (דברי הימים א יב, יט) ורוח לבשה את עמשי ראש השלישים וגו׳

אמרי ליה ליטעום מר מידי אמר להו הכי אמר רב יהודה אמר רב אסור לו לאדם שיטעום כלום עד שיתן מאכל לבהמתו שנאמר (דברים יא, טו) ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת ושבעת:

הדרן עלך הניזקין:

דף סב עמוד ב

מתני׳ **האומר** התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי אם רצה לחזור יחזור האשה שאמרה התקבל לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור

לפיכך אם אמר לו הבעל אי איפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור

רשב״ג אומר אף האומרת טול לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור:

גמ׳ א״ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי טעמא דלא שויתיה איהי שליח לקבלה הא שויתיה איהי שליח לקבלה רצה לחזור לא יחזור ש״מ הולך כזכי דמי

לא לעולם אימא לך הולך לאו כזכי דמי והתקבל גט לאשתי איצטריכא ליה

דס״ד אמינא הואיל ובעל לאו בר שויה שליח לקבלה הוא אע״ג דמטא גיטא לידה לא להוי גיטא קמ״ל דהתקבל והולך קאמר

תנן האשה שאמרה התקבל לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור מאי לאו לא שנא אקבלה לא שנא אהולכה

לא אקבלה

ת״ש לפיכך אם אמר לו הבעל אי איפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור טעמא דאמר אי איפשי הא לא אמר אי איפשי אם רצה לחזור לא יחזור ש״מ הולך כזכי דמי

דילמא בהילך

פשיטא איש הוי שליח להולכה שכן בעל מוליך גט לאשתו ואשה הויא שליח לקבלה שכן אשה מקבלת גיטה מיד בעלה איש לקבלה והאשה להולכה מאי

ת״ש האומר התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי אם רצה לחזור יחזור האשה שאמרה התקבל לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור מאי לאו בחד שליח וש״מ כשר לקבלה כשר להולכה לא בשני שלוחין

תא שמע לפיכך אם אמר לו הבעל אי איפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור והא הכא דחד שליח הוא וש״מ כשר לקבלה כשר להולכה

פשוט מינה איש הוי שליח לקבלה שכן אב מקבל גט לבתו קטנה אשה להולכה תיבעי לך מאי אמר רב מרי ת״ש אף הנשים שאין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא את גיטה והתם הולכה היא

אמר רב אשי מסיפא נמי שמע מינה דקתני סיפא האשה עצמה מביאה את גיטה ובלבד שהיא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם ואוקימנא בהולכה ש״מ:

איתמר הבא לי גיטי ואשתך אמרה התקבל לי גיטי והוא אמר הילך כמה שאמרה

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב אפילו הגיע גט לידה אינה מגורשת שמע מינה אדיבורא דידיה קא סמיך דאי אדיבורא דידה קא סמיך מכי מטי גיטא לידה מיהא תיגרש

אמר רב אשי הכי השתא

דף סג עמוד א

בשלמא אי איתמר איפכא התקבל לי גיטי ואשתך אמרה הבא לי גיטי והוא אמר הילך כמה שאמרה וא״ר נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב כיון שהגיע גט לידו מגורשת אלמא אדיבורא דידה הוא דקא סמיך

א״נ לידה אדיבורא דידיה קא סמיך אלא הכא משום דעקריה שליח לשליחותיה לגמרי הוא דאמר שליח לקבלה הוינא להולכה לא הוינא

א״ר הונא בר חייא תא שמע האומר התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי רצה לחזור יחזור טעמא דרצה הא לא רצה הוי גט

ואמאי הא בעל לאו בר שויא שליח לקבלה הוא אלא אמרינן כיון שנתן עיניו לגרשה מימר אמר תיגרש כל היכי דמגרשה הכא נמי כיון שנתן עיניו לגרשה מימר אמר תיגרש כל היכי דמגרשה

הכי השתא התם אדם יודע שאין שליחות לקבלה וגמר ונתן לשם הולכה הכא טעי

אמר רבא תא שמע קטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה כי מטי גיטא לידה מיהא מגרשה ואמאי והא לאו שליח להולכה שוייה אלא אמרינן כיון שנתן עיניו לגרשה מימר אמר תיגרש כל היכי דמגרשה ה״נ כיון שנתן עיניו לגרשה מימר אמר תיגרש כל היכי דמגרשה

הכי השתא התם אדם יודע שאין שליחות לקטן וגמר ונתן לה לשום הולכה דידיה הכא טעי

ת״ש הבא לי גיטי ואשתך אמרה התקבל לי גיטי התקבל לי גיטי ואשתך אמרה הבא לי גיטי והוא אמר הולך ותן לה זכי לה והתקבל לה רצה לחזור יחזור משהגיע גט לידה מגורשת

מאי לאו קבלה אקבלה והולכה אהולכה

לא קבלה אהולכה והולכה אקבלה

אי קבלה אהולכה מכי מטי גיטא לידיה לאלתר ליהוי גיטא שמעת מינה דאדיבורא דידיה קא סמיך

הכי השתא התם קאמר ליה הילך כמה שאמרה הכא מי קאמר ליה הילך כמה שאמרה

ת״ר התקבל לי גיטי ואשתך אמרה התקבל לי גיטי והוא אומר הולך ותן לה זכי לה והתקבל לה רצה לחזור לא יחזור ר׳ נתן אומר הולך ותן לה רצה לחזור יחזור זכי לה והתקבל לה רצה לחזור לא יחזור

רבי אומר בכולן אם רצה לחזור לא יחזור אבל אם אמר לו אי איפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה רצה לחזור יחזור

רבי היינו ת״ק איבעית אימא אי איפשי אתא לאשמועי׳ ואיבעית אימא הא קא משמע לן מאן ת״ק רבי

איבעיא להו הילך לר׳ נתן כזכי דמי או לאו כזכי דמי

ת״ש האומר התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי רצה לחזור יחזור האשה שאמרה התקבל לי גיטי רצה לחזור לא יחזור

דף סג עמוד ב

מאי לאו בהילך ור׳ נתן לא בהולך ורבי

ת״ש לפיכך אם אמר לו הבעל אי אפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה רצה לחזור יחזור טעמא דאמר אי אפשי הא לא אמר אי אפשי רצה לחזור לא יחזור

מאי לאו בהילך ור׳ נתן לא בהולך ורבי

ת״ש הולך גט זה לאשתי רצה לחזור יחזור הילך גט זה לאשתי רצה לחזור לא יחזור מאן שמעת ליה דאמר בהולך רצה לחזור יחזור ר׳ נתן וקאמר בהילך רצה לחזור לא יחזור ש״מ הילך כזכי דמי ש״מ

אתמר התקבל לי גיטי ואשתך אמרה התקבל לי גיטי והוא אומר הולך ותן לה אמר ר׳ אבא אמר רב הונא אמר רב נעשה שלוחו ושלוחה וחולצת

למימרא דמספקא ליה לרב אי הולך כזכי דמי אי לאו כזכי דמי והא אתמר הולך מנה לפלוני שאני חייב לו אמר רב חייב באחריותו ואם בא לחזור אינו חוזר

התם ספק ממונא לקולא הכא ספק איסורא לחומרא

אמר רב אין האשה עושה שליח לקבל לה גיטה מיד שליח בעלה ור׳ חנינא אמר אשה עושה שליח לקבל לה גיטה מיד שליח בעלה

מ״ט דרב איבעית אימא משום בזיון דבעל

אב״א משום חצרה הבא לאחר מיכן

מאי בינייהו איכא בינייהו דקדמה איהי ושויה שליח מעיקרא

ההוא גברא דשדר לה גיטא לדביתהו אזל שליחא אשכחה כי יתבה וקא לישא אמר לה הילך גיטך אמרה ליה ליהוי בידך אמר רב נחמן אם איתא לדרבי חנינא עבדי בה עובדא

אמר ליה רבא ואם איתא לדר׳ חנינא עבדת בה עובדא הא לא חזרה שליחות אצל הבעל

שלחוה לקמיה דר׳ אמי שלח להו לא חזרה שליחות אצל הבעל ור׳ חייא בר אבא אמר נתיישב בדבר

הדור שלחוה קמיה דר׳ חייא בר אבא אמר כל הני שלחו לה ואזלי כי היכי דמספקא להו לדידהו הכי נמי מספקא לן לדידן

הוי דבר שבערוה ודבר שבערוה חולצת

הוה עובדא ואצרכה רב יצחק בר שמואל בר מרתא גט וחליצה תרתי גט מחיים וחליצה לאחר מיתה

ההיא דהוו קרו לה נפאתה אזול סהדי כתוב תפאתה אמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב עשו עדים שליחותן

מתקיף לה רבה מי קאמר להו כתובו חספא והבו לה אלא אמר רבה ודאי אי כתוב סהדי גיטא מעליא ואבד עשו עדים שליחותן

מתקיף לה רב נחמן מי קאמר להו כתבו ואנחוה בכיסייכו אלא אמר רב נחמן כותבין ונותנין אפי׳ מאה פעמים:

בעא מיניה רבא מרב נחמן כתבו ותנו לשליח מהו סלוקי סליק להו או דילמא לטירחא דידהו חייש

א״ל רבינא לרב אשי ויוליך לה מהו תיקו:

רשב״ג אומר אף האומרת טול לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור: תנו רבנן טול לי ושא לי ויהא לי בידך כולן לשון קבלה הן:

מתני׳ האשה שאמרה התקבל לי גיטי צריכה שתי כיתי עדים שנים שאומרי׳ בפנינו אמרה ושני׳ שאומרים בפנינו קבל וקרע אפי׳ הן הראשוני׳ והן האחרוני׳

דף סד עמוד א

או אחד מן הראשונים ואחד מן האחרונים ואחד מצטרף עמהן:

גמ׳ איתמר בעל אומר לפקדון ושליש אומר לגירושין מי נאמן רב הונא אמר בעל נאמן ורב חסדא אמר שליש נאמן

רב הונא אמר בעל נאמן דאם איתא דלגירושין יהביה ניהליה לדידה הוה יהיב לה ניהלה ורב חסדא אמר שליש נאמן דהא הימניה

מתיב ר׳ אבא הודאת בעל דין כמאה עדים דמי ושליש נאמן משניהם כיצד זה אומר כך וזה אומר כך שליש נאמן

שאני ממון דאיתיהיב למחילה

והא תניא וכן לגיטין גיטי ממון והתניא וכן לשטרות

מידי גבי הדדי תניא

תנן האשה שאמרה התקבל לי גיטי צריכה שתי כיתי עדים שנים שיאמרו בפנינו אמרה ושנים שיאמרו בפנינו קבל וקרע ואמאי ליהמניה לשליש

מי קא נפיק גיטא מתותי ידיה דליהמניה

תינח אמרה קיבל למה לי אמר רבה הא מני ר״א היא דאמר עדי מסירה כרתי

קרע למה לי אמר רב יהודה א״ר בשעת הגזירה שנו

אמר רבה ומודה רב הונא דאי אמרה איהי לדידי אמר לי שליש דלגירושין יהביה ניהליה מהימנא מי איכא מידי דשליש גופיה לא מהימן ואיהי מהימנא

אלא אי אמרה קמאי דידי לגרושין יהביה ניהליה מהימנא מיגו דאי בעיא אמרה לדידה יהביה ניהליה בעל

בעל אמר לגירושין ושליש אומר לגירושין והיא אומרת נתן לי ואבד אמר רבי יוחנן הוה דבר שבערוה ואין דבר שבערוה פחות משנים

ואמאי וליהימניה לשליש מי קא נפיק גיטא מתותי ידיה דלהימניה

ולהימניה לבעל דאמר רב חייא בר אבין א״ר יוחנן בעל שאמר גירשתי את אשתי נאמן מי קאמר גירשתי

ולימא חזקה שליח עושה שליחותו דאמר רבי יצחק האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה סתם ומת שלוחו אסור בכל הנשים שבעולם חזקה שליח עושה שליחותו

דף סד עמוד ב

הני מילי לחומרא אבל לקולא לא

וליהמנה לדידה מדרב המנונא דאמר רב המנונא האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חזקה אין האשה מעיזה פניה בפני בעלה

ה״מ היכא דליכא דקא מסייע לה אבל היכא דמסייע לה מעיזה ומעיזה:

מתני׳ נערה המאורסה היא ואביה מקבלין את גיטה אמר רבי יהודה אין שתי ידים זוכות כאחת אלא אביה מקבל את גיטה בלבד וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש:

גמ׳ במאי קמיפלגי רבנן סברי ידא יתירתא זכי לה רחמנא ורבי יהודה סבר במקום אביה יד דילה לאו כלום היא:

וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה: ת״ר קטנה היודעת לשמור את גיטה מתגרשת ושאינה יודעת לשמור את גיטה אינה מתגרשת ואיזו היא קטנה יודעת לשמור את גיטה כל שמשמרת גיטה ודבר אחר

מאי קאמר א״ר יוחנן ה״ק כל שמשמרת דבר אחר מחמת גיטה

מתקיף לה רב הונא בר מנוח הא שוטה בעלמא היא אלא אמר רב הונא בר מנוח משמיה דרב אחא בריה דרב איקא כל שמבחנת בין גיטה לדבר אחר

אמר רב יהודה אמר רבי אסי צרור וזורקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים חפץ ומחזירו לאחר שעה זוכה בין לעצמו ובין לאחרים

כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי דא ודא אחת היא מאי דא ודא אחת היא אמר רב חסדא אחד זה ואחד זה זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים

מתיב רב חיננא וורדאן כיצד משתתפין במבוי מניח את החבית ואומר הרי זו לכל בני המבוי ומזכה להם ע״י בנו ובתו הגדולים וע״י עבדו ושפחתו העברים

האי שפחה היכי דמי אי דאתיא שתי שערות מאי בעיא גביה אלא לאו דלא אתיא שתי שערות וקתני זוכה לאחרים

שאני שיתופי מבואות דרבנן

אמר רב חסדא אישתיק וורדאן מאי הוה ליה למימר כל דתקון רבנן

דף סה עמוד א

כעין דאורייתא תקון

ואידך כי אמרינן כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון במילתא דאית לה עיקר מה״ת אבל מילתא דלית לה עיקר מן התורה לא

מתיב רב אויא מערימין על מעשר שני כיצד אומר אדם לבנו ובתו הגדולים לעבדו ושפחתו העברים הא לכם מעות הללו ופדו בהן מעשר שני זה (ואוכלו בלא חומש)

האי שפחה ה״ד אי דאתיא ב׳ שערות מאי בעיא גביה אלא לאו דלא אתיא ב׳ שערות הכא במאי עסקינן במעשר בזמן הזה דרבנן

ואמה העבריה בזמן הזה מי איכא והתניא אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג אלא בעציץ שאינו נקוב דרבנן

אמר רבא ג׳ מדות בקטן צרור וזורקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים וכנגדן בקטנה מתקדשת למיאון

הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין וכנגדן בקטנה מתגרשת בקידושי אביה

הגיעו לעונת נדרים נדריהן נדר והקדשן הקדש וכנגדן בקטנה חולצת ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים:

מתני׳ קטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה לפיכך אם רצה הבעל לחזור יחזור שאין קטן עושה שליח

ואם אמר לו אביה צא והתקבל לבתי גיטה אם רצה לחזור לא יחזור

האומר תן גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר פסול הרי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר כשר

האשה שאמרה התקבל לי גיטי במקום פלוני וקיבלו לה במקום אחר פסול ר׳ אלעזר מכשיר הבא לי גיטי ממקום פלוני והביאו לה ממקום אחר כשר:

גמ׳ ורבי אלעזר מאי שנא רישא דלא פליג ומאי שנא סיפא דפליג

איהו דמדעתיה מגרש קפיד איהי דבעל כרחה מתגרשת מראה מקום היא לו:

מתני׳ הבא לי גיטי אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לידה התקבל לי גיטי אסורה לאכול בתרומה מיד התקבל לי גיטי במקום פלוני אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לאותו מקום ר״א אוסר מיד:

גמ׳ וגיטא מיהא הוי והאמרת רישא לא הוי גיטא

לא צריכא דאמרה ליה התקבל לי גיטא במתא מחסיא וזימנין דמשכחת ליה בבבל וה״ק ליה משקל כל היכא דמשכחת ליה שקליה מיניה

דף סה עמוד ב

גיטא לא הוי עד דמטית למתא מחסיא:

ורבי אלעזר אוסר מיד: פשיטא דהא מראה מקום היא לו

לא צריכא דאמרה ליה זיל למזרח דאיתיה במזרח וקא אזל למערב מהו דתימא במערב הא ליתיה קמ״ל דילמא בהדי דקאזיל מיגס גאיס ביה ויהב ליה גיטא

האומר לשלוחו ערב לי בתמרים ועירב לו בגרוגרות ועירב לו בתמרים תני חדא עירובו עירוב ותניא אידך אין עירובו עירוב

אמר רבה ל״ק הא רבנן הא רבי אלעזר הא רבנן דאמרי קפידא הא רבי אלעזר דאמר מראה מקום היא לו

ורב יוסף אמר הא והא רבנן כאן בשלו כאן בשל חבירו

א״ל אביי ואלא הא דתניא האומר לשלוחו ערב לי במגדל ועירב לו בשובך בשובך ועירב לו במגדל דתניא חדא עירובו עירוב ותניא אידך אין עירובו עירוב התם מאי שלו ושל חבירו איכא

התם נמי איכא פירי דמגדל ופירי דשובך:

מתני׳ האומר כתבו גט ותנו לאשתי גרשוה כתבו איגרת ותנו לה הרי אלו יכתבו ויתנו

פטרוה פרנסוה עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום:

גמ׳ ת״ר שלחוה שבקוה תרכוה הרי אלו יכתבו ויתנו פטרוה פרנסוה עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום

תניא רבי נתן אומר פטרוה דבריו קיימין פיטרוה לא אמר כלום אמר רבא רבי נתן דבבלאה הוא ודייק בין פיטרוה לפטרוה תנא דידן דבר א״י הוא לא דייק

איבעיא להו הוציאוה מהו עזבוה מהו התירוה מהו הניחוה מהו הועילו לה מהו עשו לה כדת מהו

פשוט מיהא חדא דתניא עשו לה כדת עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום:

מתני׳ בראשונה היו אומרים היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו חזרו לומר אף המפרש והיוצא בשיירא רבי שמעון שזורי אומר אף המסוכן:

גמ׳ גניבא יוצא בקולר הוה כי הוה קא נפיק אמר הבו ארבע מאה זוזי לרבי אבינא מחמרא דנהר פניא אמר רבי זירא

דף סו עמוד א

דרא רבי אבינא לסילתיה ואזל לגבי דרב הונא רביה דאמר רב הונא גיטו כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר

ומה גיטו אע״ג דלא פריש כיון דאמר כתבו אע״ג דלא אמר תנו אף מתנתו כיון דאמר תנו אע״ג דלא קנו מיניה

מתקיף לה רבי אבא אי מה מתנה ישנה לאחר מיתה אף גט ישנו לאחר מיתה הכי השתא בשלמא מתנה איתה לאחר מיתה אלא גט לאחר מיתה מי איכא

אלא רבי אבא הכי קא קשיא ליה מתנת שכיב מרע במקצת היא ומתנת שכ״מ במקצת בעיא קנין מכלל דרב הונא סבר לא בעיא קנין והא קי״ל דבעיא קנין שאני הכא דמצוה מחמת מיתה הוא

מכלל דר׳ אבא סבר מצוה מחמת מיתה בעיא קנין והא קי״ל דלא בעי קנין

אלא רבי אבא הכי קא קשיא ליה חמרא לא קאמר דמי חמרא לא קאמר מחמרא קאמר ואידך מחמרא כדי לייפות את כחו שלחו מתם מחמרא כדי לייפות את כחו:

מתני׳ מי שהיה מושלך לבור ואמר כל השומע את קולו יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו:

גמ׳ וליחוש שמא שד הוא א״ר יהודה כשראו לו דמות אדם

אינהו נמי אידמויי אידמו דחזו ליה בבואה אינהו נמי אית להו בבואה דחזו ליה בבואה דבבואה ודלמא אינהו נמי אית להו א״ר חנינא לימדני יונתן בני בבואה אית להו בבואה דבבואה לית להו

ודלמא צרה היא תנא דבי רבי ישמעאל בשעת הסכנה כותבין ונותנין אע״פ שאין מכירין:

מתני׳ הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה

מעשה בבריא אחד שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת אמר רשב״ג אם מעצמו נפל הרי זה גט אם הרוח דחתו אינו גט:

גמ׳ מעשה לסתור

חסורי מיחסרא והכי קתני אם הוכיח סופו על תחילתו הרי זה גט ומעשה נמי בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמר רשב״ג אם מעצמו נפל הרי זה גט אם הרוח דחתו אינו גט

ההוא גברא דעל לבי כנישתא אשכח מקרי ינוקא ובריה דיתבי ויתיב איניש אחרינא גבייהו אמר להו בי תרי מינייכו נכתבו גיטא לדביתהו לסוף שכיב מקרי ינוקא מי משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא או לא

רב נחמן אמר לא משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא ורב פפי אמר משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא אמר רבא הילכתא משוו אינשי ברא שליח׳ במקום אבא

מתני׳ אמר לשנים תנו גט לאשתי

דף סו עמוד ב

או לשלשה כתבו גט ותנו לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו אמר לשלשה תנו גט לאשתי הרי אלו יאמרו לאחרים ויכתבו מפני שעשאן ב״ד דברי ר״מ

וזו הלכה העלה רבי חנינא איש אונו מבית האסורין מקובל אני באומר לשלשה תנו גט לאשתי שיאמרו לאחרים ויכתבו מפני שעשאן ב״ד

אמר רבי יוסי נומינו לשליח אף אנו מקובלין שאפי׳ אמר לב״ד הגדול שבירושלים תנו גט לאשתי שילמדו ויכתבו ויתנו

אמר לעשרה כתבו ותנו גט לאשתי אחד כותב ושנים חותמין כולכם כתובו אחד כותב וכולם חותמין לפיכך אם מת אחד מהן הרי זה גט בטל:

גמ׳ א״ר ירמיה בר אבא שלחו ליה מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו אמר לשנים כתבו ותנו גט לאשתי ואמרו לסופר וכתב וחתמו הן מהו שלח להו תצא והדבר צריך תלמוד

מאי הדבר צריך תלמוד אילימא משום דהוו להו מילי ומספקא ליה מילי אי מימסרן לשליח אי לא מימסרן לשליח

והאמר שמואל אמר רבי הלכה כר׳ יוסי דאמר מילי לא מימסרן לשליח

אלא לשמואל הא קא מיבעיא ליה האי כתובו אי כתב ידן אי כתב הגט

ותיפשוט ליה ממתני׳ אמר לשנים תנו גט לאשתי או לשלשה כתבו גט ותנו לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו

היא גופא קא מיבעיא ליה כתובו כתב ידן הוא או כתב הגט הוא פשיטא דכתב הגט הוא דקתני סיפא אמר רבי יוסי נומינו לשליח אף אנו מקובלין שאפי׳ אמר לב״ד הגדול שבירושלים תנו גט לאשתי שילמדו ויכתבו ויתנו לה

אי אמרת בשלמא כתב הגט הוא שפיר אלא אי אמרת כתב ידן הוא מי איכא בי דינא דלא ידעי מחתם חתימת ידייהו אין איכא בי דינא חדתא

ואי סבירא לן דהאי כתובו כתב ידן הוא הא כתב הגט כשר והאמר שמואל אמר רבי הלכה כר׳ יוסי דאמר מילי לא מימסרן לשליח

אמרי אי סבירי לן דכתובו כתב ידן הוא כתב הגט נעשה כאומר אמרו ומודה ר׳ יוסי באומר אמרו ומי מודה ר׳ יוסי באומר אמרו והתנן כתב סופר ועד כשר ואמר ר׳ ירמיה חתם סופר שנינו

ואמר רב חסדא מתני׳ מני ר׳ יוסי היא דאמר מילי לא מימסרן לשליח

ואי סלקא דעתך מודה רבי יוסי באומר אמרו נפיק מינה חורבה דזימנין דאמר להו לשנים

דף סז עמוד א

אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו ומשום כיסופא דסופר חיישי ומחתמי חד מהנך סהדי וסופר בהדייהו ובעל לא אמר הכי

כיון דאמר מר כשר ולא תעשה כן בישראל לא שכיח

וליחוש דילמא אמר להו לבי תרי אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו ואזלי הנך משום כיסופא דסופר ומחתמי ליה לסופר בהדי חד מינייהו ובעל לא אמר הכי אמרי הא נמי כשר ולא תעשה הוא

הניחא למ״ד כשר ולא תעשה אלא למ״ד כשר ותעשה מאי איכא למימר

אלא רבי יוסי תרתי אמר ושמואל סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא

גופא אמר שמואל אמר רבי הלכה כרבי יוסי דאמר מילי לא מימסרן לשליח אמר לפניו ר״ש ברבי מאחר שר״מ וחנינא איש אונו חולקין על רבי יוסי מה ראה רבי לומר הלכה כר׳ יוסי

אמר לו שתוק בני שתוק לא ראית את ר׳ יוסי אילמלי ראיתו נמוקו עמו

דתניא איסי בן יהודה היה מונה שבחן של חכמים ר״מ חכם וסופר ר׳ יהודה חכם לכשירצה ר׳ טרפון גל של אגוזין ר׳ ישמעאל חנות מיוזנת ר״ע אוצר בלום ר׳ יוחנן בן נורי קופת הרוכלים רבי אלעזר בן עזריה קופה של בשמים משנת ר׳ אליעזר בן יעקב קב ונקי ר׳ יוסי נמוקו עמו רבי שמעון טוחן הרבה ומוציא קימעא

תנא משכח קימעא ומה שמוציא אינו מוציא אלא סובין וכן אמר ר״ש לתלמידיו בניי שנו מדותי שמדותי תרומות מתרומות מידותיו של ר״ע

גופא אמר לשנים אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו אמר רב הונא אמר רב כשר ולא תעשה זאת בישראל

אמר ליה עולא לרב נחמן ואמרי לה רב נחמן לעולא מאחר דכשר אמאי לא תעשה זאת בישראל א״ל חיישינן שמא תשכור עדים

ומי חיישינן והתניא עדים החתומין על שדה מקח ועל גט אשה לא חשו חכמים לדבר זה מעשה לא עבדי דבורא קאמרי

אמר לשנים אמרו לסופר ויכתוב ואתם חתומו רב חסדא אמר כשר ולא תעשה רבה בר בר חנה אמר כשר ותעשה

רב נחמן אמר כשר ולא תעשה רב ששת אמר כשר ותעשה רבה אמר כשר ולא תעשה רב יוסף אמר כשר ותעשה

דף סז עמוד ב

ואיכא דאפיך להו:

אמר לעשרה כתבו גט: ת״ר אמר לעשרה כתבו גט ותנו לאשתי אחד כותב על ידי כולם כולכם כתובו אחד כותב במעמד כולם הוליכו גט לאשתי אחד מוליך ע״י כולם כולכם הוליכו אחד מוליך במעמד כולם

איבעיא להו מנה אותן מהו רב הונא אמר מנה אינו ככולכם ר׳ יוחנן משום ר׳ אלעזר דמן רומה אמר מנה הרי הוא ככולכם

אמר רב פפא ולא פליגי הא דמנה כולהו והא דמנה מקצתייהו אמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא

אתקין רב יהודה בגיטא דכולכם כתובו או כולכון או כל חד וחד מינכון חתומו או כולכון או כל תרי מינכון אובילו או כולכון או כל חד וחד מינכון

אמר רבא זימנין דגאיז ליה לדיבוריה ואמר כולכון ולא אמר כל חד מינכון ואתי לאיפסולי

אלא אמר רבא כתובו כל חד מינכון חתומו כל תרי מינכון אובילו כל חד מינכון:

הדרן עלך האומר:

מתני׳ **מי** שאחזו קורדייקוס ואמר כתבו גט לאשתי לא אמר כלום אמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקוס וחזר ואמר לא תכתבנו אין דבריו האחרונים כלום

נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך והרכין בראשו בודקין אותו שלשה פעמים אם אמר על לאו לאו ועל הן הן הרי אלו יכתבו ויתנו:

גמ׳ מאי קורדייקוס אמר שמואל דנכתיה חמרא חדתא דמעצרתא וליתני מי שנשכו יין חדש הא קמ״ל דהא רוחא קורדייקוס שמה

למאי נפקא מינה לקמיעא מאי אסותיה בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא

אמר אביי אמרה לי אם לשימשא בת יומא כוזא דמיא בת תרי יומי סיכורי בת תלתא יומי בשרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא לשימשא עתיקתא ליתי תרנגולתא אוכמתי וליקרעה שתי וערב וליגלחיה למציעתא דרישיה ולותביה עילויה וננחיה עילויה עד דמיסרך

ולינחות וליקום במיא עד צואריה עד דחליש עלמא עילויה ולימוד ולסליק וליתיב ואי לא ליכול כרתי ולינחות וליקום במיא עד צואריה עד דחליש עלמא עילויה ולימוד ולסליק וליתיב

לשימשא בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא לתלגא בישרא שמינא אגומרי וחמרא חייא

רב עמרם חסידא כי הוה מצערין ליה בי ריש גלותא הוו מגנו ליה אתלגא למחר אמרו ליה מאי ניחא ליה למר דלייתו ליה אמר הני כל דאמינא להו מיפך אפכי אמר להו בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא אייתו ליה אינהו בישרא שמינא אגומרי וחמרא חייא

שמעה ילתא ומעיילה ליה לבי מסותא ומוקמי ליה במיא דבי מסותא עד דמהפכי מיא דבי מסותא והוו דמא וקאי בישריה פשיטי פשיטי

רב יוסף איעסק בריחיא רב ששת איעסק בכשורי אמר גדולה מלאכה שמחממת את בעליה

א״ל ריש גלותא לרב ששת מ״ט לא סעיד מר גבן א״ל דלא מעלו עבדי דחשידי אאבר מן החי א״ל מי יימר אמר ליה השתא מחוינא לך א״ל לשמעיה זיל גנוב אייתי לי חדא כרעא מחיותא

אייתי ליה אמר להו אהדמו לי הדמי דחיותא אייתו תלת כרעי אותיבו קמיה אמר להו הא בעלת שלש רגלים הואי פסוק אייתו חדא מעלמא אותיבו קמיה אמר ליה לשמעיה אותביה נמי להך דידך אותבה אמר להו האי בת חמש רגלים הואי

אמר ליה אי הכי ליעבדו קמיה (שמעיה) דמר וליכול א״ל לחיי קריבו תכא קמייהו ואייתו קמיה בישרא ואותיבו קמיה ריסתנא דחנקא חמתא גששיה ושקלה כרכה בסודריה

לבתר דאכיל אמרי ליה

דף סח עמוד א

איגניב לן כסא דכספא בהדי דקא מעייני ואתי אשכחוה דכרוכה בסודריה

אמרי ליה חזי מר דלא מיכל קא בעי אלא לצעורן אמר להו אנא מיכל אכלי וטעמי ביה טעמא דחיורא אמרי ליה חיורא לא עביד לן האידנא אמר להו בדקו בדוכתיה דאמר רב חסדא אוכמא בחיורא וחיורא באוכמתא לקותא היא בדוק אשכחוה

כי קא נפיק כרו ליה בירא ושדו ליה ציפתא עילויה ואמרי ליה ליתי מר לינח נחר ליה רב חסדא מאחוריה אמר ליה לינוקא פסוק לי פסוקיך אמר ליה (שמואל ב ב, כא) נטה לך על ימינך או על שמאלך אמר ליה לשמעיה מאי קא חזית אמר ליה ציפיתא דשדיא אמר ליה הדר מינה

לבתר דנפק אמר ליה רב חסדא מנא הוה ידע מר אמר ליה חדא דנחר לי מר ועוד דפסק לי ינוקא פסוקא ועוד דחשידי עבדי דלא מעלו

(קהלת ב, ח) עשיתי לי שרים ושרות ותענוגות בני האדם שדה ושדות שרים ושרות אלו מיני זמר ותענוגות בני האדם אלו בריכות ומרחצאות שדה ושדות הכא תרגימו שידה ושידתין במערבא אמרי שידתא

אמר רבי יוחנן שלש מאות מיני שדים היו בשיחין ושידה עצמה איני יודע מה היא

אמר מר הכא תרגימו שידא ושידתין שידה ושידתין למאי איבעי ליה דכתיב (מלכים א ו, ז) והבית בהבנותו אבן שלמה מסע נבנה וגו׳ אמר להו לרבנן היכי אעביד אמרו ליה איכא שמירא דאייתי משה לאבני אפוד

אמר להו היכא אישתכח אמרו ליה אייתי שידה ושידתין כבשינהו אהדדי אפשר דידעי ומגלו לך אייתי שידה ושידתין כבשינהו אהדדי אמרי אנן לא ידעינן דילמא אשמדאי מלכא דשידי ידע

אמר להו היכא איתיה אמרי ליה איתיה בטורא פלן כריא ליה בירא ומליא ליה מיא ומיכסיא בטינרא וחתמיה בגושפנקיה וכל יומא סליק לרקיע וגמר מתיבתא דרקיעא ונחית לארעא וגמר מתיבתא דארעא ואתי סייר ליה לגושפנקיה ומגלי ליה ושתי ומכסי ליה וחתים ליה ואזיל

שדריה לבניהו בן יהוידע יהב ליה שושילתא דחקיק עלה שם ועזקתא דחקיק עלה שם וגבבי דעמרא וזיקי דחמרא אזל כרא בירא מתתאי ושפינהו למיא וסתמינהו בגבבי דעמרא וכרא בירא מעילאי ושפכינהו לחמרא וטמינהו סליק יתיב באילנא

כי אתא סייריה לגושפנקא גלייה אשכחיה חמרא אמר כתיב (משלי כ, א) לץ היין הומה שכר וכל שוגה בו לא יחכם וכתיב (הושע ד, יא) זנות ויין ותירוש יקח לב לא אישתי כי צחי לא סגיא ליה אישתי רוה וגנא

נחית אתא שדא ביה שושילתא סתמיה כי אתער הוה קא מיפרזל א״ל שמא דמרך עלך שמא דמרך עלך

כי נקיט ליה ואתי מטא דיקלא חף ביה שדייה מטא לביתא שדייה מטא גבי כובא דההיא ארמלתא נפקא

דף סח עמוד ב

איחננא ליה כפא לקומתיה מיניה איתבר ביה גרמא אמר היינו דכתיב (משלי כה, טו) ולשון רכה תשבר גרם

חזא סמיא דהוה קא טעי באורחא אסקיה לאורחיה חזא רויא דהוה קא טעי באורחא אסקיה לאורחיה חזא חדוותא דהוו קמחדי לה בכה שמעיה לההוא גברא דהוה קאמר לאושכפא עביד לי מסאני לשב שני אחיך חזא ההוא קסמא דהוה קסים אחיך

כי מטא להתם לא עיילוה לגביה דשלמה עד תלתא יומי יומא קמא אמר להו אמאי לא קא בעי לי מלכא לגביה א״ל אנסיה מישתיא שקל לבינתא אותיב אחברתה אתו אמרו ליה לשלמה אמר להו הכי אמר לכו הדור אשקיוה

למחר אמר להו ואמאי לא קא בעי לי מלכא לגביה אמרו ליה אנסיה מיכלא שקל לבינתא מחברתה אותבה אארעא אתו אמרו ליה לשלמה אמר להו הכי אמר לכו נגידו מיניה מיכליה

[לסוף] תלתא יומי עייל לקמיה שקל קניא ומשח ארבעה גרמידי ושדא קמיה א״ל מכדי כי מיית ההוא גברא לית ליה בהדין עלמא אלא ד׳ גרמידי השתא כבשתיה לכולי עלמא ולא שבעת עד דכבשת נמי לדידי

א״ל לא קא בעינא מינך מידי בעינא דאיבנייה לבית המקדש וקא מיבעי לי שמירא א״ל לדידי לא מסיר לי לשרא דימא מסיר ליה ולא יהיב ליה אלא לתרנגולא ברא דמהימן ליה אשבועתיה

ומאי עבד ביה ממטי ליה לטורי דלית בהו ישוב ומנח לה אשינא דטורא ופקע טורא ומנקיט מייתי ביזרני מאילני ושדי התם והוי ישוב והיינו דמתרגמינן נגר טורא

בדקו קינא דתרנגולא ברא דאית ליה בני וחפויה לקיניה זוגיתא חיורתי כי אתא בעי למיעל ולא מצי אזל אייתי שמירא ואותביה עלויה רמא ביה קלא שדייה שקליה אזל חנק נפשיה אשבועתיה

אמר ליה בניהו מאי טעמא כי חזיתיה לההוא סמיא דהוה קא טעי באורחא אסיקתיה לאורחיה אמר ליה מכרזי עליה ברקיעא דצדיק גמור הוא ומאן דעבד ליה ניחא נפשיה זכי לעלמא דאתי

ומאי טעמא כי חזיתיה לההוא רויא דקטעי באורחא אסיקתיה לאורחיה א״ל מכרזי עליה ברקיעא דרשע גמור הוא ועבדי ליה ניחא נפשיה כי היכי דליכליה לעלמא

מאי טעמא כי חזיתיה לההוא חדוותא בכית אמר ליה בעי מימת גברא בגו תלתין יומין ובעיא מינטר ליבם קטן תליסרי שנין

מאי טעמא כי שמעתיה לההוא גברא דאמר ליה לאושכפא עביד לי מסאני לשב שנין אחיכת אמר ליה ההוא שבעה יומי לית ליה מסאני לשב שנין בעי

מ״ט כי חזיתיה לההוא קסמא דהוה קסים אחיכת אמר ליה דהוה יתיב אבי גזא דמלכא לקסום מאי דאיכא תותיה

תרחיה גביה עד דבנייה לבית המקדש יומא חד הוה קאי לחודיה אמר ליה כתיב (במדבר כד, ח) כתועפות ראם לו ואמרינן כתועפות אלו מלאכי השרת ראם אלו השדים מאי רבותייכו מינן

א״ל שקול שושילתא מינאי והב לי עיזקתך ואחוי לך רבותאי שקליה לשושילתא מיניה ויהיב ליה עיזקתיה בלעיה אותביה לחד גפיה ברקיעא ולחד גפיה בארעא פתקיה ארבע מאה פרסי על ההיא שעתא אמר שלמה (קהלת א, ג) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש

(קהלת ב, י) וזה היה חלקי מכל עמלי מאי וזה רב ושמואל חד אמר מקלו וחד אמר גונדו היה מחזר על הפתחים כל היכא דמטא אמר (קהלת א, יב) אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלים כי מטא גבי סנהדרין אמרו רבנן מכדי שוטה בחדא מילתא לא סריך מאי האי

אמרו ליה לבניהו קא בעי לך מלכא לגביה אמר להו לא שלחו להו למלכוותא קאתי מלכא לגבייכו שלחו להו אין קאתי שלחו להו בידקו בכרעיה שלחו להו במוקי קאתי

וקא תבע להו בנידותייהו וקא תבע לה נמי לבת שבע אימיה אתיוה לשלמה והבו ליה עזקתא ושושילתא דחקוק עליה שם כי עייל חזייה פרח

ואפילו הכי הוה ליה ביעתותא מיניה והיינו דכתיב (שיר השירים ג, ז) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה איש חרבו על יריכו מפחד בלילות

רב ושמואל חד אמר מלך והדיוט וחד אמר מלך והדיוט ומלך

לדמא דרישא ליתי שורבינא ובינא ואסא דרא וזיתא וחילפא וחילפי דימא ויבלא ולישלוקינהו בהדי הדדי ולנטול תלת מאה כסי אהאי גיסא דרישא ותלת מאה כסי אהאי גיסא דרישא

ואי לא ליתי ורדא חיורא דקאי בחד דרא ולישלקיה ולינטול שיתין כסי אהאי גיסא דרישא ושיתין כסי אהאי גיסא דרישא

לצליחתא ליתי תרנגולא ברא ולישחטיה בזוזא חיורא אההוא גיסא דכייב ליה ונזדהר מדמיה דלא לסמינהו לעיניה וליתלייה בסיפא דבבא דכי עייל חייף ביה וכי נפיק חייף ביה

דף סט עמוד א

לברוקתי ליתי עקרבא דשב חומרי ונייבשיה בטולא ונישחוק תרתי מנתא כוחלא וחדא מנתא מיניה ולימלי תלתא מכחלי בהאי עינא ותלתא מכחלי בהאי עינא טפי לא לימלי דאי לא פקע עיניה

לשבריר דליליא ניתי שודרא ברקא וניסר חדא כרעא מיניה וחדא כרעא מכלבא וניטרפו ינוקי חספא אבתריה ולימרו ליה אסא כלבא אכסא תרנגולא וליגבי שב אומצי משבעה בתי וליתבינהו ניהליה בצינורא דדשא וניכלינהו בקלקולי דמתא בתר הכי לפשוט שודרא ברקא ונימרו הכי שבריר דפלוני בר פלוניתא שבקינהו לפלוני בר פלוניתא וליחרו לכלבא בבביתא דעיניה

לשבריר דיממא ליתי שבעה סומקי מגווא דחיותא וניטוינהו אחספא דאומנא וליתיב איהו מגואי ואיניש אחרינא מאבראי ונימא ליה עוירא הב לי דאיכול ונימא ליה האיך פתיחא סב איכול ובתר דאכיל ליתבריה לחספא דאי לא הדרי עילויה

לדמא דאתי מנחירא ליתי גברא כהן דשמיה לוי וליכתוב ליה לוי למפרע ואי לא ליתי איניש מעלמא וניכתוב ליה אנא פפי שילא בר סומקי למפרע

ואי לא ניכתוב ליה הכי טעם דלי במי כסף טעם דלי במי פגם ואי לא ליתי עיקרא דאספסתא ואשלא דפורייא עתיקא וקורטסא ומוריקי וסומקא דלוליבא ונקלינהו בהדי הדדי וליתי גבבא דעמרא וניגדול תרתי פתילתא ולטמיש בחלא וניגדבל בקיטמא הדין וניתיב בנחיריה

ואי לא ליחזי אמת המים דאזלת ממזרח כלפי מערב ונפסע וניקום חד כרעא להאי גיסא וחד כרעא להאי גיסא ונישקול טינא בידיה דימינא מתותי כרעא דשמאליה ובידיה דשמאלא מתותי כרעא דימיניה וניגדול תרתי פתילתא דעמרא וניטמיש בטינא וניתיב בנחיריה

ואי לא ליתיב תותי מרזבא ונייתו מיא ולישדו עליה ולימרו כי היכי דפסקי הני מיא ליפסוק דמיה דפלניא בר פלניתא

לדמא דאתי מפומא בדקינן ליה בגילא דחיטתא אי סריך מריאה קאתי ואית ליה תקנתא ואי לא מכבדא קאתי ולית ליה תקנתא

אמר ליה רב אמי לרב אשי והאנן איפכא תנן ניטל הכבד ולא נשתייר הימנה כלום הריאה שניקבה או שחסרה אמר ליה כיון דמפומיה קאתי אימר איתמוחי איתמח

אמר מר אי מריאה קאתי אית ליה תקנתא מאי תקנתיה ליתי שבעה כוני מפירמא דסילקא ושבעה כוני פירמא דכרתי וחמשה כוני פרידא ותלתא כוני דטלפחי וכונא דכמונא וכונא דחבלי וכנגדן כנתא פטירתא וליבשיל וליכול ולישתי אבתריה שיכרא חריפא דטבת

לככא אמר רבה בר רב הונא ליתי תומא יחידאה ונימרסיה במישחא ומילחא ונתביה אטופראי דאליונא דההוא גיסא דכייב ליה ונהדר ליה גדנפא דלישא וניזדהר לבישריה דקשי לחיורא

לחינכי אמר רבי יוחנן חומתי כי ממרו ועיקרא דחומתי עדיף ממרו ונינקוט בפומיה הני לאוקומי לבשולי לייתי פארי דריש נפייא וטלפחי בעפרייהו ושובלילתא וחומרתא דכשותא ונינקוט כאמגוזא בפומיה

לאיפתוחי לינפח ליה חבריה תחלי חיורתא בגילא דחיטתא לאסוקי ליתי עפרא מטולא דבית הכסא וניגבול בדובשא וניכול דמעלי ליה

לברסם ליתי כי פיסתקא דנישדור וכי אמגוזא דחלבניתא דובשניתא ומלי תרוודא דובשא חיורא ומלי נטלא בת מחוזא חמרא נקידא ונישלוקינהו בהדי הדדי וכי בשיל נשדור בשיל ליה כוליה ואי לא ליתי רביעתא דחלבא דעיזא חיוורתי

דף סט עמוד ב

וניטייפיה אתלת קלחי כרבא וניבחשיה בגווזא דמרמהין וכי בשיל גווזא במרמהין בשיל ליה כוליה ואי לא ליתי נפקי דכלבא חיורא וניגבול בנטפא וכמה דאפשר נפקא לא ניכול דמפריק

לגירא ליתי גירא דלילתא וניפכיה ונשדי מיא עלויה ונשתי ואי לא ליתי ממיא דאישתי מינייהו כלבא בליליא וניזדהר מגילויא לגילויא אנפקא דחמרא חייא

למורסא אנפקא דחמרא באהלא תולאנא

לפירחא דליבא ליתי תלת ברושייאתא דשערי ונשטרינהו בכמכא דלא עבר עילויה ארבעין יומין וניכול ונשתי אבתרייהו חמרא מרקא א״ל רב אחא מדיפתי לרבינא וכל שכן דפרח ליביה אמר ליה אנא ליוקרא דליבא אמרי

לפירחא דליבא ליתי תלת ברושייאתא דחיטי ונישטרינהו בדובשא וניכול ונישתי אבתרייהו חמרא חייא

לצרחא דליבא ליתי תלת ביעי ניניי ובביעתא דכמונא ובביעתא דשומשימי וליכול

לכאב מעי ליתי תלת מאה פלפלי אריכתא וכל יומי נשתי מאה מינייהו בחמרא רבין דמן נרש עבד לה לברתיה דרב אשי מאה וחמשין מהני דידן ואתסיא

לכירצא אנפקא דחמרא באטרפא דעראה לכירצא חיורא ליתי ביזרא גלגילא וניציירה בשיסתג וניתייריה במיא ונשתיה ונזדהר מבינתא דאי לא מנקבא לה למעייניה

למיסר סיסין רטיבא במיא למישרא יבישתא במיא וסימנך איצא רטיבא דסכר נהרא

לטחלא ליתי שב ביני דמיא ונייבשינהו בטולא וכל יומא נישתי תרתי ותלתא בחמרא ואי לא ליתי טחלא דציפרתא דלא איפתח ונטחיא בתנורא ונוקי להדיה ונימא כי היכי דיביש האי טחלא נייבש טחליא דפלוני בר פלוניתא

ואי לא ניטחייה ביני אורבי דביתא חדתא ונימא הכי ואי לא ליבקי שכבא דשכיב בשבתא ונישקליה לידיה ונותבה אטחליה ונימא כי היכי דיביש הא ידא נייבש טחליא דפלוני בר פלוניתא

ואי לא ניתי ביניתא וניטווייה בי נפחא וניכליה במיא דבי נפחא ונישתי ממיא דבי נפחא ההיא עיזא דהות שתיא מיא דבי נפחא אישתחיט ולא אישתכח לה טחלא

ואי לא ליפתח חביתא דחמרא לשמיה א״ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי אי אית ליה חביתא דחמרא לא אתי לקמיה דמר אלא מרגל בפת שחרית דמעליא לכולי גופיה

לרושחתא ליתי אקיקא ואילווא ואספירכא ומרתכא וחומרתא דפילון ושיאפא דחמימתא ונינקט בשחקי דכיתנא בקייטא ודעמר גופנא בסיתוא ואי לא לישתי שיכרא מרקא

לשיגרונא ליתי פתיא דמוניני וניגנדריה שיתין זימני אהא מטחתיה ושיתין זימני אהא מטחתיה

לצמירתא ניתי תלת ניטופייתא מישחא דכופרא ותלת ניטופייתא איצרא דכרתי ותלת ניטופייתא דחמרא נקידא ולישדי ליה לאיש באמה ולאשה באותו מקום

ואי לא ליתי אונא דזיקא ולתלי ליה לאיש באמה ולאשה בדדין ואי לא ליתי חוטא דזהוריתא דשדתיה דומה בת דומה וליתלי ליה לאיש באמה ולאשה בדדין

ואי לא ליתי כינה דזכר ונקבה וליתלי ליה לאיש באמה ולאשה באותו מקום וכי משתין נשתין אסיסנא יבישתא בצינורא דדשא ונעיין בחומרתא דנפק׳ מיניה דמעליא לכולהו צימרא

לצימרא ברא ליתי תלתא גריבי סופלי ותלתא גריבי אטרף אדרא ונישלוקינהו כל חד לחודיה וליתיב ביניהו ולתבינהו בתרתי משיכלי וניתי פתורא וננח עילויה וניקום מעילוי האי ולותיב עילוי האי ומעילוי האי ולותיב עילוי האי עד דניסק ביה הבלא ולסחי מינייהו וכי שתי ממיא דאדרא לישתי ממיא דסופלי לא לישתי משום דמיעקרי

לצימרא גוונא ליתי שבעה בוני דסילקא משב משארי ונישלוקינהו בעפרייהו וניכול ונישתי אטרף אדרא בשיכרא או

דף ע עמוד א

ענבי תאלא במים

לחזזיתא ליתי שב חיטי ארזנייתא וניקלינהו אמרא חדתא ונפיק משחא מינייהו ונישוף רב שימי בר אשי עבד ליה להוא עובד כוכבים לדבר אחר ואיתסי

אמר שמואל האי מאן דמחו ליה באלונכי דפרסאי מיחייא לא חיי אדהכי והכי ניספו ליה בשרא שמינא אגומרי וחמרא חייא אפשר דחיי פורתא ומפקיד אביתיה

אמר רב אידי בר אבין האי מאן דבלע זיבורא מיחייא לא חיי אדהכי והכי נשקיה רביעתא דחלא שמזג אפשר דחיי פורתא ומפקיד לביתיה

א״ר יהושע בן לוי אכל בשר שור בלפת ולן בלבנה בלילי י״ד או ט״ו בתקופת תמוז אחזתו אחילו

תנא והממלא כריסו מכל דבר אחזתו אחילו אמר רב פפא אפי׳ מתמרי פשיטא סד״א הואיל ואמר מר תמרי משבען ומשחנן ומשלשלן ומאשרן ולא מפנקן אימא לא קמ״ל

מאי אחילו א״ר אלעזר אש של עצמות מאי אש של עצמות אמר אביי אש גרמי

מאי אסותיה אמר אביי אמרה לי אם כולהו שקייני תלתא ושבעא ותריסר והאי עד דמתסי

כולהו שקייני אליבא ריקנא והאי בתר דאכל ושתי ועייל לבית הכסא ונפיק ומשי ידיה ומייתו ליה בונא דשתיתא דטלפחי ובונא דחמרא עתיקא וניגבלינהו בהדי הדדי וניכול וניכרוך בסדיניה וניגניה וליכא דנוקמיה עד דקאי מנפשיה וכי קאי לישקליה לסדיניה מיניה ואי לא הדר עילויה

אמר ליה אליהו לר׳ נתן אכול שליש ושתה שליש והנח שליש לכשתכעוס תעמוד על מילואך

תני ר׳ חייא הרוצה שלא יבא לידי חולי מעיים יהא רגיל בטיבול קיץ וחורף סעודתך שהנאתך ממנה משוך ידך הימנה ואל תשהה עצמך בשעה שאתה צריך לנקביך

אמר מר עוקבא האי מאן דשתי טיליא חיורא אחזתו ויתק אמר רב חסדא שיתין מיני חמרא הוו מעליא דכולהו סומקא ריחתנא גריעא דכולהו טיליא חיורא

אמר רב יהודה האי מאן דיתיב בצפרני ניסן גבי נורא ושייף משחא ונפיק ויתיב בשמשא אחזתו ויתק

תנו רבנן הקיז דם ושימש מטתו הוויין לו בנים ויתקין הקיזו שניהם ושימשו הוויין להן בנים בעלי ראתן אמר רב פפא לא אמרן אלא דלא טעים מידי אבל טעים מידי לית לן בה

אמר רבה בר רב הונא בא מן הדרך ושימש מטתו הוויין לו בנים ויתקין תנו רבנן הבא מבית הכסא אל ישמש מטתו עד שישהה שיעור חצי מיל מפני ששד בית הכסא מלוה עמו ואם שימש הוויין לו בנים נכפים

תנו רבנן המשמש מטתו מעומד אוחזתו עוית מיושב אוחזתו דלריא היא מלמעלה והוא מלמטה אוחזתו דלריא

מאי דלריא אמר רבי יהושע בן לוי סם דלריא דרדרא מאי דרדרא אמר אביי מוריקא דחוחי רב פפא אליס ובלע ליה רב פפי אליס ושדי ליה

אמר אביי מי שאינו בקי בדרך ארץ ליתי ג׳ קפיזי קורטמי דחוחי ונידוקינהו ונישליקינהו בחמרא ונישתי אמר רבי יוחנן הן הן החזירוני לנערותי:

שלשה דברים מכחישים כחו של אדם ואלו הן פחד דרך ועון פחד דכתיב (תהלים לח, יא) לבי סחרחר עזבני כחי דרך דכתיב (תהלים קב, כד) ענה בדרך כחי עון דכתיב (תהלים לא, יא) כשל בעוני כחי:

שלשה דברים מתיזין גופו של אדם ואלו הן אכל מעומד ושתה מעומד ושימש מטתו מעומד

חמשה קרובין למיתה יותר מן החיים ואלו הן אכל ועמד שתה ועמד הקיז דם ועמד ישן ועמד שימש מטתו ועמד:

ששה העושה אותן מיד מת ואלו הן הבא בדרך ונתייגע הקיז דם ונכנס לבית המרחץ ושתה ונשתכר וישן על גבי קרקע ושימש מטתו אמר רבי יוחנן והוא שעשאן כסידרן

אמר אביי כסידרן מת שלא כסידרן חליש איני והא מעורת עבדה ליה לעבדה תלת מינייהו ומית ההוא כחוש הוה:

שמונה רובן קשה ומיעוטן יפה ואלו הן דרך ודרך ארץ עושר ומלאכה יין ושינה חמין והקזת דם

שמונה ממעטים את הזרע ואלו הן המלח והרעב והנתק בכייה ושינה על גבי קרקע וגדגדניות וכשות שלא בזמנה והקזת דם למטה כפלים

תנא כשם שקשה למטה כפלים כך יפה למעלה כפלים אמר רב פפא

דף ע עמוד ב

למטה למטה מן הביצים למעלה למעלה מן הביצים

וכשות שלא בזמנה תנא כשם שקשה שלא בזמנה כך יפה בזמנה אמר רב פפא זמנה תמוז שלא בזמנה טבת יומי ניסן ויומי תשרי לא מעלו ולא קשו:

אמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקוס וחזר ואמר אל תכתבו אין דבריו האחרונים כלום: אר״ש בן לקיש כותבין ונותנין גט לאלתר ור׳ יוחנן אמר אין כותבין אלא לכשישתפה

מ״ט דר״ל דקתני אין בדבריו האחרונים כלום ור׳ יוחנן אמר לך אין בדבריו האחרונים כלום דלכי מתציל לא צריך למיהדר אימלוכי ביה ולעולם אין כותבין אלא לכשישתפה

במאי קמיפלגי ר״ל מדמי ליה לישן ור׳ יוחנן מדמי ליה לשוטה

ור׳ יוחנן נמי לידמיה לישן ישן לא מחוסר מעשה האי מחוסר מעשה

ור״ל נמי נידמייה לשוטה שוטה לא סמיה בידן האי סמיה בידן בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא

ומי אמר ר׳ יוחנן הכי והאמר רב יהודה אמר שמואל שחט בו שנים או רוב שנים ורמז ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו

ותניא ראוהו מגויד או צלוב על הצליבה ורמז ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו

הכי השתא התם דעתא צילותא היא וכחישותא הוא דאתחילה ביה הכא דעתא שגישתא היא

ומי אמר שמואל הכי והאמר רב יהודה אמר שמואל שחט בו שנים או רוב שנים וברח מעידין עליו ואי ס״ד חי הוא אמאי מעידין עליו

אמרי חי הוא וסופו למות

אלא מעתה יהא גולה על ידו אלמה תניא שחט בו שנים או רוב שנים ה״ז אינו גולה

הא איתמר עלה א״ר הושעיא חיישינן שמא הרוח בלבלתו אי נמי הוא קירב את מיתתו

מאי בינייהו איכא בינייהו דשחטיה בביתא דשישא ופירכס אי נמי דשחטיה בברא ולא פירכס:

נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך כו׳: וליחוש דלמא שיחיא דלאו לאו נקטיה אי נמי שיחיא דהן הן נקטיה

א״ר יוסף בר מניומי אמר רב נחמן דאמרינן ליה בסירוגין

וליחוש דלמא שיחיא דסירוגין נקטיה דאמרינן ליה חד לאו ותרין הן ותרין לאו וחד הן

דבי רבי ישמעאל תנא אומרים לו דברים של ימות החמה בימות הגשמים ושל ימות הגשמים בימות החמה

מאי ניהו אילימא גלופקרי וסדיני ליחוש דלמא קורא אחדיה א״נ חמה אחדיה

דף עא עמוד א

אלא בפירי:

אמר רב כהנא אמר רב חרש שיכול לדבר מתוך הכתב כותבין ונותנין גט לאשתו אמר רב יוסף מאי קא משמע לן תנינא נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך והרכין בראשו בודקין אותו שלשה פעמים אם אמר על לאו לאו ועל הן הן הרי אלו יכתבו ויתנו

אמר ליה רבי זירא אלם קאמרת שאני אלם דתניא מדבר ואינו שומע זהו חרש שומע ואינו מדבר זהו אלם וזה וזה הרי הן כפקחין לכל דבריהם

וממאי דמדבר ואינו שומע זהו חרש שומע ואינו מדבר זהו אלם דכתיב (תהלים לח, יד) ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו ואי בעית אימא כדאמרי אינשי אישתקיל מילוליה

אמר ר׳ זירא אי קשיא לי הא קשיא לי דתניא (ויקרא ה, א) אם לא יגיד פרט לאלם שאינו יכול להגיד אמאי הא יכול להגיד מתוך הכתב

אמר ליה אביי עדות קאמרת שאני עדות דרחמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבם

מיתיבי כשם שבודקין אותו לגיטין כך בודקין אותו למשאות ולמתנות ולעדיות ולירושות קתני מיהת עדיות

אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב ששת בעדות אשה דאקילו בה רבנן

והא קתני ירושות אמר רבי אבהו ירושת בנו הבכור

קתני מיהת למשאות ולמתנות מאי לאו לעלמא לא לדידיה

מיתיבי חרש לא הלכו בו אחר רמיזותיו ואחר קפיצותיו ואחר כתב ידו אלא במטלטלין אבל לא לגיטין

תנאי היא דתניא אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים בחרש מעיקרו אבל פיקח ונתחרש הוא כותב והן חותמין

וחרש מעיקרו לא כשם שכונסה ברמיזה כך מוציאה ברמיזה

אי באשתו ה״נ הכא במאי עסקינן ביבמתו

יבמתו ממאן אילימא דנפלה ליה מאחיו חרש כשם שכניסתה ברמיזה כך יציאתה ברמיזה אלא דנפלה ליה מאחיו פיקח

ואיבעית אימא לעולם דנפלה ליה מאחיו חרש וגזירה אחיו חרש אטו אחיו פיקח

אי הכי אשתו נמי יבמתו ביבמתו מיחלפא אשתו ביבמתו לא מיחלפא

ומי גזרינן חרש אטו פיקח

דף עא עמוד ב

והתנן שני אחין חרשין נשואין שתי אחיות פיקחות או שתי אחיות חרשות או שתי אחיות אחת פיקחת ואחת חרשת וכן שתי אחיות חרשות נשואות לשני אחין פיקחין או לשני אחין חרשין או לשני אחין אחד פיקח ואחד חרש הרי אלו פטורות מן החליצה ומן היבום

ואם היו נכריות יכנסו ואם רצו להוציאן יוציאו

אלא מחוורתא כדשנין מעיקרא

אמר רבי יוחנן חלוקין עליו חביריו על רשב״ג

אמר אביי אף אנן נמי תנינא נישטת לא יוציא נתחרש הוא או נשתטה לא יוציא עולמית מאי עולמית לאו אע״ג דיכול לדבר מתוך הכתב

אמר רב פפא אי לאו דאשמועינן ר׳ יוחנן הוה אמינא רשב״ג לפרושי טעמא דת״ק הוא דאתא ומאי עולמית אע״ג דחזינא ליה דחריף

אי נמי לכדרבי יצחק דא״ר יצחק דבר תורה שוטה מתגרשת מידי דהוה אפיקחת בעל כרחה

ומה טעם אמרו אינה מתגרשת שלא ינהגו בה מנהג הפקר:

מתני׳ אמרו לו נכתוב גט לאשתך ואמר להן כתובו אמרו לסופר וכתב ולעדים וחתמו אע״פ שכתבוהו וחתמוהו ונתנוהו לו וחזר ונתנו לה הרי הגט בטל עד שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתומו:

גמ׳ טעמא דלא אמר תנו הא אמר תנו נותנין מני ר״מ היא דאמר מילי מימסרן לשליח

אימא סיפא עד שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתומו אתאן לר׳ יוסי דאמר מילי לא מימסרן לשליח

רישא ר״מ וסיפא רבי יוסי אין רישא ר״מ וסיפא רבי יוסי

אביי אמר כולה רבי מאיר היא והכא במאי עסקינן דלא אמר תנו אי הכי עד שיאמר תנו מיבעי ליה

אלא הכא במאי עסקינן דלא אמר לבי תלתא א״ה עד שיאמר לשלשה מיבעי ליה

אלא כולה רבי יוסי היא והכא במאי עסקינן דלא אמר אמרו

אי הכי עד שיאמר אמרו מיבעי ליה

ועוד מי מודה רבי יוסי באומר אמרו והתנן כתב סופר ועד כשר ואמר רבי ירמיה חתם סופר שנינו ואמר רב חסדא מתני׳ מני

דף עב עמוד א

ר׳ יוסי היא דאמר מילי לא מימסרן לשליח

ואי ס״ד מודה ר׳ יוסי באומר אמרו נפיק מינה חורבא דזימנין דאמר להו לשנים אמרו לסופר ויכתוב ולפלוני ופלוני ויחתמו ומשום כיסופא דסופר חיישי ומחתמי ליה ובעל לא אמר הכי

אלא מחוורתא רישא ר״מ וסיפא ר׳ יוסי

רב אשי אמר כולה ר׳ יוסי היא ולא מיבעיא קאמר לא מבעיא היכא דלא אמר תנו אלא אפי׳ אמר תנו לא ולא מיבעיא היכא דלא אמר לבי תלתא אלא אפי׳ אמר לבי תלתא לא ולא מיבעיא היכא דלא אמר אמרו אלא אפילו אמר אמרו נמי לא

תניא כוותיה דרב אשי כתב סופר לשמה וחתמו עדים לשמה אע״פ שכתבוהו וחתמוהו ונתנוהו לו ונתנו לה הרי הגט בטל עד שישמעו קולו שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתומו

ישמעו לאפוקי ממ״ד מודה רבי יוסי באומר אמרו קולו לאפוקי מדרב כהנא אמר רב:

מתני׳ זה גיטיך אם מתי זה גיטיך מחולי זה זה גיטיך לאחר מיתה לא אמר כלום מהיום אם מתי מעכשיו אם מתי ה״ז גט

מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט ואם מת חולצת ולא מתייבמת

זה גיטיך מהיום אם מתי מחולי זה ועמד והלך בשוק וחלה ומת אומדין אותו אם מחמת חולי הראשון מת ה״ז גט ואם לאו אינו גט:

גמ׳ אלמא אם מתי כלאחר מיתה דמי והדר תני מהיום אם מתי מעכשיו אם מתי אלמא אם מתי לאו כלאחר מיתה דמי

אמר אביי אם מתי שתי לשונות משמע משמע כמעכשיו ומשמע כלאחר מיתה

אמר לה מהיום כמאן דאמר לה מעכשיו דמי לא אמר לה מהיום כמאן דאמר לה לאחר מיתה דמי:

זה גיטך אם מתי לא אמר כלום: אמר רב הונא וחולצת

והא לא אמר כלום קתני לא אמר כלום דאסירא לעלמא וליבם נמי אסירא

והא מדסיפא חולצת מכלל דרישא יבומי נמי מיבמה מתני׳ כרבנן

ורב הונא דאמר כר׳ יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו

אי רבי יוסי חליצה נמי לא תיבעי וכ״ת מספקא ליה לרב הונא אי הלכתא כר׳ יוסי או אין הלכה כר׳ יוסי ומי מספקא ליה

והא רבה בר אבוה חלש עול לגביה רב הונא ורב נחמן א״ל רב הונא לר״נ בעי מיניה מרבה בר אבוה הלכה כרבי יוסי או אין הלכה א״ל טעמא דרבי יוסי לא ידענא הלכה איבעי מיניה א״ל את בעי מיניה הלכה וטעמיה דרבי יוסי אנא אמינא לך

בעי מיניה א״ל הכי אמר רב הלכה כרבי יוסי לבתר דנפק א״ל היינו טעמא דרבי יוסי דקסבר זמנו של שטר מוכיח עליו אלא מספקא ליה

דף עב עמוד ב

אי א״ר יוסי בעל פה אי לא אמר

ומי מספקא ליה והתנן ה״ז גיטך אם לא באתי מכאן ועד י״ב חדש ומת בתוך י״ב חדש אינו גט ותני עלה רבותינו התירוה להינשא

ואמרי׳ מאן רבותינו אמר רב יהודה אמר שמואל בי דינא דשרו מישחא וסברי לה כר׳ יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו

אלא מספקא ליה אי הלכה כר׳ יוסי בעל פה או אין הלכה

ומי מספקא ליה והאמר רבא ה״ז גיטיך אם מתי ושאני מת ה״ז גט כשאמות ולאחר מיתה אין זה גט

היכי דמי אילימא דאמר לה מהיום ורבנן צריכא למימר והתנן מהיום אם מתי ה״ז גט ואלא לאו דלא אמר לה מהיום ור׳ יוסי ש״מ הלכה כר׳ יוסי

לרבא פשיטא ליה לרב הונא מספקא ליה

ואב״א לעולם דאמר לה מהיום ורבנן והני לישני איצטריכי ליה שאני מת כאם מתי דמי כשאמות כלאחר מיתה דמי

ואיכא דמתני לה אסיפא זה גיטך לאחר מיתה לא אמר כלום אמר רב הונא ולדברי ר׳ יוסי חולצת

פשיטא מדסיפא לרבנן חולצת רישא נמי לר׳ יוסי חולצת

מהו דתימא רבי יוסי בהא כרבי ס״ל דאמר גיטא מעליא הוי וחליצה נמי לא תיבעי קמ״ל דלא רבי סבר לה כר׳ יוסי ולא ר׳ יוסי סבר לה כרבי

רבי לא סבר לה כרבי יוסי דקתני כזה גט למעוטי דרבי יוסי ור׳ יוסי לא סבר לה כרבי דקתני כזה גט למעוטי דרבי

רבי מאי היא דתניא מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט דברי חכמים רבי אומר כזה גט

רבי יוסי מאי היא דתנן כתבו ותנו גט לאשתי אם לא באתי מיכן ועד י״ב חדש כתבוהו בתוך י״ב חדש ונתנו לאחר י״ב חדש אינו גט ר׳ יוסי אומר כזה גט:

זה גיטיך מהיום אם מתי מחולי זה ועמד והלך בשוק כו׳:

אמר רב הונא גיטו כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר

ומה גיטו אע״ג דלא פריש כיון דאמר כתובו אע״ג דלא אמר תנו אף מתנתו כיון דאמר תנו אע״ג דלא קנו מיניה

תנן זה גיטך מהיום אם מתי מחולי זה ועמד והלך בשוק וחלה ומת אומדים אותו אם מחמת חולי הראשון מת ה״ז גט אם לאו אינו גט וא״א אם עמד חוזר למה לי אומדנא הרי עמד

אמר מר בריה דרב יוסף משמיה דרבא שניתק מחולי לחולי

והא עמד קתני עמד מחולי זה ונפל לחולי אחר והא הלך בשוק קתני הלך על משענתו

דף עג עמוד א

והא קמ״ל דהלך על משענתו הוא דבעינן אומדנא אידך אומדנא נמי לא בעינן

שמעת מינה שכיב מרע שניתק מחולי לחולי מתנתו מתנה אין דאמר רבי אלעזר משמיה דרב שכיב מרע שניתק מחולי לחולי מתנתו מתנה

רבה ורבא לא סבירא להו הא דרב הונא גזירה שמא יאמרו יש גט לאחר מיתה

ומי איכא מידי דמדאורייתא לא הוי גיטא ומשום גזירה שרינן אשת איש לעלמא

אין כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקדושין מיניה

א״ל רבינא לרב אשי תינח דקדיש בכספא קדיש בביאה מאי איכא למימר א״ל שויוה רבנן לבעילתו בעילת זנות

ת״ר זה גיטיך מהיום אם מתי מחולי זה ונפל הבית עליו או הכישו נחש אינו גט אם לא אעמוד מחולי זה ונפל עליו בית או הכישו נחש ה״ז גט

מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא

שלחו מתם אכלו ארי אין לנו

ההוא גברא דזבין ארעא לחבריה קביל עליה כל אונסא דמתיליד לסוף אפיקו בה נהרא

אתא לקמיה דרבינא א״ל זיל שפי ליה דהא קבילת עלך כל אונסא דמתיליד א״ל רב אחא בר תחליפא לרבינא אונסא דלא שכיח הוא

איגלגל מילתא ומטא לקמיה דרבא אמר להו אונסא דלא שכיח הוא איתיביה רבינא לרבא אם לא אעמוד מחולי זה ונפל עליו בית או הכישו נחש ה״ז גט

אמר ליה רבא ואימא מרישא אינו גט

א״ל רב אחא מדפתי לרבינא ומשום דקשיא רישא אסיפא לא מותבינן תיובתא מינה

אמר ליה אין כיון דקשיא רישא אסיפא לא איתמר בי מדרשא ומשבשתא היא זיל בתר סברא

רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע זבן שומשמי אגידא דנהר מלכא אגור מלחי לעבורינהו קבילו עלייהו כל אונסא דמתיליד לסוף איסתכר נהר מלכא

אמרו להו אגורו חמרי אפקעינהו ניהלן דהא קבילתו עלייכו כל אונסא דמיתליד

אתו לקמיה דרבא אמר להו קאקי חיורי משלחי גלימי דאינשי אונסא דלא שכיח הוא:

מתני׳ לא תתייחד עמו אלא בפני עדים

אפי׳ על פי עבד אפי׳ ע״פ שפחה חרץ משפחתה מפני שלבה גס בה בשפחתה

מה היא באותן הימים רבי יהודה אומר

דף עג עמוד ב

כאשת איש לכל דבריה רבי יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת:

גמ׳ ת״ר ראוה שנתייחדה עמו באפילה או שישנה עמו תחת מרגלות המטה אין חוששין שמא נתעסקו בדבר אחר וחוששין משום זנות ואין חוששין משום קדושין רבי יוסי ברבי יהודה אומר אף חוששין משום קידושין

מאי קאמר אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה ה״ק ראוה שנבעלה חוששין משום קידושין נתן לה כספים חוששין משום זנות דאמרי׳ באתננה נתן לה ואין חוששין משום קידושין רבי יוסי בר׳ יהודה אומר אף בזו חוששין משום קידושין

כמאן אזלא הא דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מחלוקת כשראוה שנבעלה אבל לא ראוה שנבעלה דברי הכל אין צריכה הימנו גט שני כמאן

כדברי הכל

מתקיף לה אביי מידי כספים קתני

אלא אמר אביי ה״ק ראוה שנבעלה חוששין משום זנות ואין חוששין משום קידושין ר׳ יוסי ברבי יהודה אומר אף חוששין משום קידושין

כמאן אזלא הא דאמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן מחלוקת כשראוה שנבעלה אבל לא ראוה שנבעלה דברי הכל אין צריכה הימנו גט שני כמאן

כר׳ יוסי בר׳ יהודה

מתקיף לה רבא א״כ מאי אף

אלא אמר רבא ה״ק רבי יוסי בר רבי יהודה אומר אף לא ראוה שנבעלה חוששין משום קידושין

כמאן אזלא הא דאמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן מחלוקת כשראוה שנבעלה אבל לא ראוה שנבעלה דברי הכל אינה צריכה הימנו גט כמאן

דלא כחד:

מה היא באותן הימים רבי יהודה אומר כאשת איש לכל דבריה ר׳ יוסי אומר מגורשת ואינה מגורשת:

תנא ובלבד שימות ולכי מיית הוי גיטא והא קיימא לן דאין גט לאחר מיתה אמר רבה באומר מעת שאני בעולם:

תנו רבנן ימים שבינתים בעלה זכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה ויורשה

דף עד עמוד א

ומטמא לה כללו של דבר הרי היא כאשתו לכל דבר אלא שאינה צריכה הימנו גט שני דברי ר׳ יהודה

ר״מ אומר בעילתה תלויה ר׳ יוסי אומר בעילתה ספק וחכ״א מגורשת ואינה מגורשת ובלבד שימות

מאי איכא בין ר״מ לרבי יוסי

אמר רבי יוחנן אשם תלוי איכא בינייהו לר״מ לא מייתי אשם תלוי ולר׳ יוסי מייתי אשם תלוי

וחכ״א מגורשת ואינה מגורשת חכמים היינו רבי יוסי איכא בינייהו דרבי זירא דאמר רבי זירא אמר רבה בר ירמיה אמר שמואל כל מקום שאמרו חכמים מגורשת ואינה מגורשת בעלה חייב במזונותיה:

מתני׳ הרי זה גיטך ע״מ שתתני לי מאתים זוז הרי זו מגורשת ותתן

ע״מ שתתני לי מיכן ועד שלשים יום אם נתנה לו בתוך שלשים יום מגורשת ואם לאו אינה מגורשת

אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה בצידן באחד שאמר לאשתו ה״ז גיטך ע״מ שתתני לי איצטליתי ואבדה איצטליתו ואמרו חכמים תתן לו את דמיה:

גמ׳ מאי ותתן רב הונא אמר והיא תתן רב יהודה אמר לכשתתן

מאי בינייהו איכא בינייהו שנתקרע הגט או שאבד רב הונא אמר והיא תתן אינה צריכה הימנו גט שני רב יהודה אמר לכשתתן צריכה הימנו גט שני

ותנן נמי גבי קידושין כי האי גוונא דתנן האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאתן לך מאתים זוז הרי היא מקודשת ויתן ואיתמר מאי ויתן רב הונא אמר והוא יתן רב יהודה אמר לכשיתן

מאי בינייהו איכא בינייהו שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר רב הונא אמר והוא יתן תנאה בעלמא הוא מקיים תנאיה ואזיל רב יהודה אמר לכשיתן לכי יהיב לה הוא דהוו קידושין השתא לא הוו קידושין

וצריכא דאי אשמעינן גבי קידושין בהא קאמר רב הונא והוא יתן משום דלקרובה קאתי אבל גבי גירושין דלרחוקה קאתי אימא מודה ליה לרב יהודה

ואי אשמעינן גבי גירושין בהא קאמר רב הונא והיא תתן משום דלא כסיף למיתבעה אבל גבי קידושין דכסיפא למיתבעיה אימא מודי ליה לרב יהודה

ואי אשמעינן גבי קידושין בהא קאמר רב יהודה לכשיתן משום דכסיפא למיתבעיה אבל גבי גירושין דלא כסיף למיתבעה אימא מודה ליה לרב הונא

ואי אשמעינן גבי גירושין בהא קאמר רב יהודה לכשתתן משום דלרחוקה קאתי אבל גבי קידושין דלקרובה קאתי אימא מודה ליה לרב הונא צריכא

מיתיבי ה״ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז אע״פ שנקרע הגט או שנאבד מגורשת ולאחר לא תנשא עד שתתן

ועוד תניא ה״ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ומת נתנה אינה זקוקה ליבם לא נתנה זקוקה ליבם רבן שמעון בן גמליאל אומר נותנת לאביו או לאחיו או לאחד מן הקרובים

עד כאן לא פליגי אלא דמר סבר לי ולא ליורשי ומר סבר לי ואפילו ליורשי וכ״ע מיהא תנאה הוי תיובתא דרב יהודה

אמר לך רב יהודה הא מני רבי היא דאמר רב הונא אמר רבי כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי ופליגי רבנן עליה ואנא דאמרי כרבנן

וא״ר זירא כי הוינן בבבל אמרינן הא דאמר רב הונא אמר רבי כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי פליגי רבנן עליה כי סליקי אשכחתיה לרבי אסי דיתיב וקאמר משמיה דרבי יוחנן הכל מודים באומר על מנת כאומר מעכשיו דמי לא נחלקו אלא במהיום ולאחר מיתה

דף עד עמוד ב

והתניא מהיום ולאחר מיתה גט ואינו גט דברי חכמים רבי אומר כזה גט

ולרב יהודה דאמר בעל מנת פליגי אדמיפלגי במהיום ולאחר מיתה ליפלגי בעל מנת להודיעך כחו דרבי

וליפלגו בעל מנת ולהודיעך כחן דרבנן כח דהיתירא עדיף ליה:

על מנת שתתני לי מכאן ועד שלשים יום וכו׳: פשיטא מהו דתימא קפידיה לאו קפידא ולזרזה קאתי קא משמע לן:

אמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה בצידן כו׳: מאי תנא דקתני מעשה

חסורי מיחסרא והכי קתני אם אמר לה ע״מ שתתני לי איצטליתי ואבדה איצטליתו דוקא קאמר לה רבן שמעון בן גמליאל אומר תתן לו את דמיה ואמר רבן שמעון בן גמליאל מעשה נמי בצידן באחד שאמר לאשתו הרי זה גיטך על מנת שתתני לי אצטליתי ואבדה אצטליתו ואמרו חכמים תתן לו את דמיה

בעא מיניה רבי אסי מרבי יוחנן הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז וחזר ואמר לה מחולים לך מהו

תיבעי לרבנן תיבעי לרשב״ג

תיבעי לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלא אחלה גבה אבל הכא הא קאמר לה מחולים לך או דלמא אפילו רשב״ג לא קאמר אלא דקא מפייסה ליה בדמי אבל לגמרי לא אמר ליה אינה מגורשת

איתיביה האומר לחבירו קונם שאתה נהנה לי אם אי אתה נותן לבני כור אחד של חטין ושתי חביות של יין ר״מ אומר אסור עד שיתן וחכמים אומרים אף זה יכול להתיר את נדרו שלא ע״פ חכם ואומר הריני כאילו התקבלתי

הכי השתא התם לצעורה קא מכוין ולא ציערה הכא משום הרווחה הוא והא לא איצטריך

ההוא גברא דאמר ליה לאריסיה כולי עלמא דלו תלת דלוותא ואכלי ריבעא את דלי ארבעה ואכול תילתא לסוף אתא מיטרא

אמר רב יוסף הא לא דלה רבה אמר הא לא איצטריכא

לימא רב יוסף דאמר כרבנן ורבה דאמר כרבן שמעון בן גמליאל

ותיסברא והא קיימא לן הילכתא כוותיה דרבה ובהא אין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל

אלא לעולם כרבנן רב יוסף כרבנן ורבה אמר לך אנא דאמרי אפילו לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלצעורה קא מיכוין אבל הכא משום הרווחה הוא והא לא איצטריך

תנן התם בראשונה היה נטמן יום שנים עשר חדש כדי שיהא חלוט לו התקין הלל הזקן שיהא חולש את מעותיו ללשכה ויהא שובר את הדלת ונכנס ואימתי שירצה הלה יבוא ויטול את מעותיו

ואמר רבא מתקנתו של הלל נשמע הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ונתנה לו מדעתו מגורשת על כורחו אינה מגורשת

מדאיצטריך ליה להלל לתקוני נתינה בעל כורחיה דהויא לה נתינה

דף עה עמוד א

מכלל דבעלמא נתינה בעל כרחיה לא הויא נתינה

מתקיף לה רב פפא ואיתימא רב שימי בר אשי ודלמא כי אצטריך ליה לתקוני שלא בפניו אבל בפניו בין מדעתו בין בעל כרחו הויא נתינה

ואיכא דאמרי אמר רבא מתקנתו של הלל ה״ז גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ונתנה לו בין מדעתו ובין בעל כרחו הויא נתינה וכי איצטריך ליה להלל לתקוני שלא בפניו אבל בפניו בין מדעתו בין בעל כרחו הויא נתינה

מתקיף לה רב פפא ואיתימא רב שימי בר אשי ודלמא אפילו בפניו נמי מדעתו אין על כרחו לא והלל מאי דאיצטריך ליה תקין

אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן כל מקום ששנה רשב״ג במשנתינו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן

וראיה אחרונה

ת״ר הרי זה גיטיך והנייר שלי אינה מגורשת על מנת שתחזירי לי את הנייר מגורשת

מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא אמר רב חסדא הא מני רשב״ג היא דאמר תתן לו את דמיה ה״נ אפשר דמפייסה ליה בדמי

מתקיף לה אביי אימור דאמר רשב״ג היכא דליתיה בעיניה היכא דאיתיה בעיניה מי אמר

אלא אמר אביי הא מני ר״מ היא דאמר בעינן תנאי כפול והכא הא לא כפליה לתנאיה

מתקיף לה רבא טעמא דלא כפליה לתנאיה הא כפליה לתנאיה לא הוי גיטא מכדי כל תנאי מהיכא גמרינן להו מתנאי בני גד ובני ראובן

מה התם תנאי קודם למעשה אף כל תנאי קודם למעשה לאפוקי הכא דמעשה קודם לתנאי

אלא אמר רבא משום דמעשה קודם לתנאי

מתקיף לה רב אדא בר אהבה טעמא דמעשה קודם לתנאי הא תנאי קודם למעשה לא הוי גיטא מכדי כל תנאי מהיכא גמרינן להו מתנאי בני גד ובני ראובן מה התם תנאי בדבר אחד ומעשה בדבר אחר אף כל לאפוקי הכא

דף עה עמוד ב

דתנאי ומעשה בדבר אחד אלא אמר רב אדא בר אהבה משום דתנאי ומעשה בדבר אחד

רב אשי אמר הא מני רבי היא דאמר רב הונא אמר רב כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי

אתקין שמואל בגיטא דשכיב מרע אם לא מתי לא יהא גט ואם מתי יהא גט

ולימא אם מתי יהא גט ואם לא מתי לא יהא גט לא מקדים איניש פורענותא לנפשיה

ולימא לא יהא גט אם לא מתי בעינן תנאי קודם למעשה

מתקיף לה רבא מכדי כל תנאי מהיכא גמרינן מתנאי בני גד ובני ראובן מה התם הן קודם ללאו אף כל לאפוקי הכא דלאו קודם להן

אלא אמר רבא אם לא מתי לא יהא גט אם מתי יהא גט אם לא מתי לא יהא גט

אם לא מתי לא יהא גט לא מקדים איניש פורענותא לנפשיה אם מתי יהא גט אם לא מתי לא יהא גט בעינן הן קודם ללאו:

מתני׳ הרי זה גיטיך ע״מ שתשמשי את אבא על מנת שתניקי את בני כמה היא מניקתו שתי שנים רבי יהודה אומר שמנה עשר חדש מת הבן או שמת האב הרי זה גט

הרי זה גיטיך ע״מ שתשמשי את אבא שתי שנים ע״מ שתניקי את בני שתי שנים מת הבן או שאמר האב אי אפשי שתשמשני שלא בהקפדה אינו גט

רבן שמעון בן גמליאל אומר כזה גט כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל כל עכבה שאינה הימנה הרי זה גט:

גמ׳ ומי בעינן כולי האי ורמינהי שמשתו יום אחד הניקתו יום אחד ה״ז גט

אמר רב חסדא לא קשיא הא רבנן והא רבן שמעון בן גמליאל

מתניתין רשב״ג ובריית רבנן

הא מדסיפא רבן שמעון בן גמליאל הוי מכלל דרישא לאו רשב״ג אלא ברייתא רשב״ג היא דמיקל בתנאי מתני׳ רבנן

רבא אמר לא קשיא כאן בסתם כאן במפרש

רב אשי אמר כל סתם נמי כמפרש יום אחד דמי

תנן כמה היא מניקתו שתי שנים רבי יהודה אומר שמנה עשר חדש בשלמא לרבא ניחא אלא לרב אשי למה לי שתי שנים למה לי שמנה עשר חדש ביום אחד סגי

הכי קאמר יום אחד משתי שנים לאפוקי לאחר שתי שנים דלא יום אחד משמנה עשר חדש לאפוקי לאחר שמנה עשר חדש דלא

מיתיבי הרי זה גיטיך על מנת שתשמשי את אבא שתי שנים על מנת שתניקי את בני שתי שנים מת הבן או שאמר האב אי אפשי שתשמשני שלא בהקפדה אינו גט

דף עו עמוד א

בשלמא לרבא רישא בדלא פריש סיפא דפריש

אלא לרב אשי מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא קשיא

ת״ר הרי זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא שתי שנים ועל מנת שתניקי את בני שתי שנים אע״פ שלא נתקיים התנאי הרי זה גט לפי שלא אמר לה אם תשמשי אם לא תשמשי אם תניקי ואם לא תניקי דברי רבי מאיר

וחכ״א נתקיים התנאי ה״ז גט ואם לאו אינו גט רשב״ג אומר אין לך תנאי בכתובים שאינו כפול

איכא דאמרי לר׳ מאיר קאמר ליה ואיכא דאמרי לרבנן קאמר להו איכא דאמרי לר׳ מאיר קאמר ליה והכי קאמר ליה אין לך תנאי בכתובים שאינו כפול והוו להו שני כתובים הבאין כאחד וכל שני כתובים הבאין כאחד אין מלמדין

איכא דאמרי לרבנן קאמר להו והכי קאמר להו אין לך תנאי בכתובים שאינו כפול וגמרינן מינייהו

ורמינהו הרי זה גיטיך ע״מ שתשמשי את אבא שתי שנים על מנת שתניקי את בני שתי שנים מת האב או מת הבן אינו גט דברי ר׳ מאיר

וחכמים אומרים אע״פ שלא נתקיים התנאי הרי זה גט יכולה היא שתאמר לו תן לי אביך ואשמשנו תן לי בנך ואניקנו

קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר קשיא דרבנן אדרבנן

דרבי מאיר אדרבי מאיר לא קשיא התם בדלא כפליה לתנאיה הכא בדכפליה לתנאיה

ורבנן אדרבנן לא קשיא מאן חכמים דהכא רבן שמעון בן גמליאל היא דאמר כל עכבה שאינה הימנה הרי זה גט

תנו רבנן אמר לה בפני שנים הרי זה גיטך על מנת שתשמשי את אבא ב׳ שנים וחזר ואמר לה בפני שנים הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז לא ביטל דברי האחרון את הראשון רצתה משמשתו רצתה נותנת לו מאתים זוז

אבל אמר לה בפני שנים הרי זה גיטך ע״מ שתתני לי מאתים זוז וחזר ואמר לה בפני שנים הרי זה גיטך על מנת שתתני לי ג׳ מאות זוז ביטל דברי האחרון את הראשון ואין אחד מן הראשונים ואחד מן האחרונים מצטרפין

אהייא אילימא אסיפא הרי בטל אלא ארישא

פשיטא מהו דתימא כל לקיומא תנאי מצטרפין קמ״ל:

מתני׳ הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך מיהודה לגליל הגיע לאנטיפרס וחזר בטל תנאו

הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך מגליל ליהודה והגיע לכפר עותנאי וחזר בטל תנאו

הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן עד שלשים יום והיה הולך למדינת הים והגיע לעכו וחזר בטל תנאו

הרי זה גיטך כל זמן שאעבור מכנגד פניך שלשים יום היה הולך ובא הולך ובא הואיל ולא נתיחד עמה הרי זה גט:

גמ׳ למימרא דאנטיפרס בגליל הוה קיימא ורמינהי אנטיפרס ביהודה וכפר עותנאי בגליל בינתים מטילין אותו לחומרא מגורשת

דף עו עמוד ב

ואינה מגורשת

אמר אביי תרי תנאי קאמר לה אי מטינא לגליל לאלתר ליהוי גיטא ואי משתהינא באורחא תלתין יומין ולא אתינא ליהוי גיטא הגיע לאנטיפרס וחזר דלא לגליל מטא ולא אישתהויי נמי אשתהי תלתין יומין בטל תנאו:

הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן ועד שלשים יום כו׳: למימרא דעכו במדינת הים קיימא והא אמר רב ספרא כי הוו מיפטרי רבנן מהדדי בעכו הוו מפטרי משום דאסור לצאת מארץ לחוצה לארץ

אמר אביי תרי תנאי קאמר לה אי מטינא למדינת הים לאלתר ליהוי גיטא אי משתהינא באורחא תלתין יומין ולא אתינא ליהוי גיטא הגיע לעכו וחזר דלא למדינת הים מטא ולא אישתהויי נמי אשתהי תלתין יומין בטל תנאו:

ה״ז גיטך כל זמן שאעבור וכו׳: והא לא עבר אמר רב הונא מאי פניך תשמיש ואמאי קרי ליה פניך לישנא מעליא נקט

ורבי יוחנן אמר לעולם פניך ממש מי קתני הרי זו מגורשת ה״ז גט קתני דלא הוי גט ישן ולכי מלו תלתין יומי הוי גיטא

תניא כוותיה דר׳ יוחנן ה״ז גיטך כל זמן שאעבור מנגד פניך שלשים יום והיה הולך ובא הולך ובא הואיל ולא נתייחד עמה ה״ז גט ולגט ישן אין חוששין שהרי לא נתייחד עמה

וליחוש שמא פייס אמר רבה בר רב הונא הכי אמר אבא מרי משמי דרב באומר נאמנת עלי לומר שלא באתי

איכא דמתני לה אמתניתין מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י״ב חדש ומת בתוך י״ב חדש ה״ז גט וליחוש שמא פייס אמר רבה בר רב הונא הכי אמר אבא מרי משמיה דרב באומר נאמנת עלי לומר שלא באתי

מאן דמתני לה אמתני׳ כל שכן אברייתא

מאן דמתני לה אברייתא אבל אמתני׳ הא לא אתא:

מתני׳ ה״ז גיטך אם לא באתי מכאן ועד י״ב חדש ומת בתוך י״ב חדש אינו גט

ה״ז גיטך מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י״ב חדש ומת בתוך י״ב חדש ה״ז גט

אם לא באתי מכאן ועד י״ב חדש כתבו ותנו גט לאשתי כתבו גט בתוך י״ב חדש ונתנו לאחר י״ב חדש אינו גט

כתבו ותנו גט לאשתי אם לא באתי מכאן עד י״ב חדש כתבו בתוך י״ב חדש ונתנו לאחר י״ב חדש אינו גט רבי יוסי אומר כזה גט

כתבו לאחר י״ב חדש ונתנו לאחר י״ב חדש ומת אם הגט קודם למיתה ה״ז גט ואם מיתה קדמה לגט אינו גט ואם אין ידוע זו היא שאמרו מגורשת ואינה מגורשת:

גמ׳ תנא רבותינו התירוה לינשא

מאן רבותינו אמר רב יהודה אמר שמואל בי דינא דשרו מישחא סברי לה כרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו

א״ר אבא בריה דרבי חייא בר אבא א״ר יוחנן ר׳ יהודה נשיאה בנו של ר״ג בר רבי הורה ולא הודו לו כל סיעתו ואמרי לה כל שעתו

א״ל ר׳ אלעזר להההוא סבא כי שריתוה לאלתר שריתוה או לאחר שנים עשר חדש שריתוה לאלתר שריתוה דהא לא אתי או דלמא לאחר י״ב חדש שריתוה דהא איקיים ליה תנאו

ותיבעי ליה מתניתין מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד י״ב חדש ומת בתוך י״ב חדש הרי זה גט לאלתר הוי דהא לא אתי או דלמא לאחר י״ב חדש דהא איקיים ליה תנאיה אין הכי נמי ומשום דהוה בההוא מעשה

אמר אביי הכל מודים היכא דאמר לכשתצא חמה מנרתיקה

דף עז עמוד א

לכי נפקא קאמר לה וכי מיית בליליא הוי גט לאחר מיתה

על מנת שתצא חמה מנרתיקה מעכשיו קאמר לה דאמר רב הונא אמר רב כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי

לא נחלקו אלא באם תצא מר סבר לה כרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו והוה ליה כמהיום אם מתי כמעכשיו אם מתי מר לא סבר כרבי יוסי והוה ליה כאם מתי גרידא:

כתבו ותנו גט לאשתי אם לא באתי מכאן ועד י״ב חדש כתבו כו׳:

אמר ליה רב יימר לרב אשי לימא קסבר ר׳ יוסי כתב גט על תנאי כשר לא לעולם אימא לך פסול ושאני הכא מדהוה ליה למימר אם לא באתי כתבו ותנו ואמר כתבו ותנו אם לא באתי הכי קאמר כתבו מעכשיו ותנו אם לא באתי ורבנן לא שנא הכי ולא שנא הכי

ת״ר לאחר שבוע שנה לאחר שנה חדש לאחר חדש שבת

לאחר שבת מאי יתיב ר׳ זירא קמיה דרבי אסי ואמרי לה רבי אסי קמיה דרבי יוחנן וקאמר חד בשבא ותרי ותלתא בתר שבתא ארבעה וחמשא ומעלי שבתא קמי שבתא

תניא רבי אומר לאחר הרגל שלשים יום נפק ר׳ חייא דרשה משמיה דרבי וקלסוה משמיה דרבים ולא קלסוה אלמא לית הילכתא כוותיה:

הדרן עלך מי שאחזו:

מתני׳ הזורק גט לאשתו והיא בתוך ביתה או בתוך חצרה הרי זו מגורשת זרקו לה בתוך ביתו או בתוך חצרו אפילו הוא עמה במטה אינה מגורשת לתוך חיקה או לתוך קלתה הרי זו מגורשת:

גמ׳ מנא הני מילי דתנו רבנן (דברים כד, א) ונתן בידה אין לי אלא ידה גגה חצרה וקרפיפה מנין ת״ל ונתן מכל מקום

ותניא נמי הכי גבי גנב ידו אין לי אלא ידו גגו חצרו וקרפיפו מנין ת״ל (שמות כב, ג) המצא תמצא מכל מקום

וצריכא דאי אשמועי׳ גט משום דבעל כרחה מגרשה אבל גנב דליתיה בעל כורחיה אימא לא

ואי אשמועינן גנב משום דקנסיה רחמנא אבל גט אימא לא צריכא

חצרה מה שקנתה אשה קנה בעלה

א״ר אלעזר בכותב לה דין ודברים אין לי בנכסיך

וכי כתב לה הכי מאי הוי והתניא האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה וידי מסולקת הימנה לא אמר כלום

אמרי דבי ר׳ ינאי בכותב לה ועודה ארוסה וכדרב כהנא דאמר רב כהנא נחלה הבאה לו לאדם ממקום אחר אדם מתנה עליה שלא ירשנה

וכדרבא דאמר רבא האומר

דף עז עמוד ב

אי אפשי בתקנת חכמים כגון זו שומעין לו

מאי כגון זו כדרב הונא אמר רב דאמר רב הונא אמר רב יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונית ואיני עושה

רבא אמר אטו ידה מי לא קניא ליה לבעל אלא גיטה וידה באין כאחד הכא נמי גיטה וחצרה באין כאחד

אמר ליה רבינא לרב אשי רבא יד דאשה קא קשיא ליה נהי דקני ליה למעשה ידיה ידה גופה מי קני ליה

אמר ליה רבא יד העבד קא קשיא ליה למ״ד בשטר על ידי עצמו יד עבד כיד רבו דמיא אלא גטו וידו באין כאחד ה״נ גיטה וחצירה באין כאחד

ההוא שכיב מרע דכתב לה גיטא לדביתהו בהדי פניא דמעלי שבתא ולא הספיק למיתביה לה למחר תקף ליה עלמא אתו לקמיה דרבא אמר להו זילו אמרו ליה ליקניה ניהלה להההוא דוכתא דיתיב ביה גיטא ותיזל איהי ותיחוד ותפתח ותחזיק ביה

דתנן נעל גדר פרץ כל שהוא הרי זו חזקה

אמר ליה רב עיליש לרבא מה שקנתה אשה קנה בעלה איכסיף

לסוף איגלי מילתא דארוסה הואי אמר רבא אם אמרו בנשואה יאמרו בארוסה הדר אמר רבא לא שנא ארוסה ולא שנא נשואה גיטה וחצירה באין כאחד

והא אמרה רבא מעיקרא כי אמרה רבא אהאי מעשה אמרה:

והיא בתוך ביתה: אמר עולא והוא שעומדת בצד ביתה ובצד חצרה ר׳ אושעיא אמר אפילו היא בטבריא וחצרה בציפורי היא בציפורי וחצרה בטבריא מגורשת

והא היא בתוך ביתה ובתוך חצרה קתני ה״ק והיא כמי שבתוך ביתה והיא כמי שבתוך חצרה דכיון דחצר משתמרת לדעתה היא מתגרשת

לימא בהא קמיפלגי דמר סבר חצר משום ידה אתרבאי ומר סבר חצר משום שליחות אתרבאי

לא דכולי עלמא חצר משום ידה איתרבאי מר סבר כידה מה ידה בסמוכה אף חצרה בסמוכה

ואידך אי מה ידה בדבוקה אף חצרה בדבוקה אלא כידה מה ידה משתמרת לדעתה אף חצרה המשתמרת לדעתה לאפוקי חצר המשתמרת שלא לדעתה

ההוא גברא דזרק לה גיטא לדביתהו הוה קיימא בחצר אזל גיטא נפל בפיסלא אמר רב יוסף חזינן אי הויא ארבע אמות על ארבע אמות פלג ליה רשותא לנפשיה ואי לא חדא רשותא היא

במאי עסקינן אילימא בחצר דידה כי הוי ד׳ אמות מאי הוי אלא בחצר דידיה כי לא הוי ארבע אמות מאי הוי

לא צריכא דאושלה מקום דחד מקום מושלי אינשי תרי מקומות לא מושלי אינשי

ולא אמרן אלא דלא גבוה עשרה אבל גבוה עשרה אע״ג דלא הוי ארבע אמות

ולא אמרן אלא דלית ליה

דף עח עמוד א

שם לווי אבל אית ליה שם לווי אע״ג דלא גבוה עשרה ואע״ג דלא הוי ארבע אמות:

אפילו הוא עמה במטה כו׳: אמר רבא לא שנו אלא במטה שלו אבל במטה שלה מגורשת

תניא נמי הכי רבי אליעזר אומר במטה שלו אינה מגורשת במטה שלה מגורשת

ובמטה שלה מגורשת כליו של לוקח ברשות מוכר הוא שמעת מינה כליו של לוקח ברשות מוכר קנה לוקח

לא צריכא דגבוה עשרה והאיכא מקום כרעי אמקום כרעי לא קפדי אינשי:

לתוך חיקה או לתוך קלתה מגורשת: אמאי כליו של לוקח ברשות מוכר הוא

אמר רב יהודה אמר שמואל כגון שהיתה קלתה תלויה בה וכן אמר ר׳ אלעזר אמר רבי אושעיא כגון שהיתה קלתה תלויה בה ור׳ שמעון בן לקיש אמר קשורה אע״פ שאינה תלויה

רב אדא בר אהבה אמר כגון שהיתה קלתה מונחת לה בין ירכותיה רב משרשיא בר רב דימי אמר כגון שהיה בעלה מוכר קלתות

ר׳ יוחנן אמר מקום חיקה קנוי לה מקום קלתה קנוי לה אמר רבא מ״ט דר׳ יוחנן לפי שאין אדם מקפיד לא על מקום חיקה ולא על מקום קלתה

תניא נמי הכי זרקו לה לתוך חיקה או לתוך קלתה או לתוך כל דבר שהוא כקלתה הרי זו מגורשת

כל דבר שהוא כקלתה לאיתויי מאי לאיתויי טסקא דאכלה בה תמרי:

מתני׳ אמר לה כנסי שטר חוב זה או שמצאתו מאחוריו קוראה והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הא גיטיך

נתן בידה והיא ישנה ניעורה קוראה והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הא גיטיך:

גמ׳ כי אמר לה הא גיטיך מאי הוי הוה ליה טלי גיטיך מעל גבי קרקע

ואמר רבא טלי גיטיך מעל גבי קרקע לא אמר כלום אימא ששלפתו מאחוריו

שלפתו נמי הא בעינא ונתן בידה וליכא לא צריכא דערק לה חרציה ושלפתיה

תניא נמי הכי אמר לה כנסי שטר חוב זה או ששלפתו מאחוריו קראתו והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הא גיטיך דברי רבי שמעון בן אלעזר אומר לעולם אינו גט עד שיטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה הא גיטיך

נתנו בידה והיא ישנה ניעורה וקוראה והרי הוא גיטה אינו גט עד שיאמר לה הא גיטיך דברי רבי שמעון בן אלעזר אומר עד שיטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה הא גיטיך

וצריכא דאי איתמר בהך קמייתא בההיא קאמר רבי משום דבת איגרושי היא אבל נתן בידה והיא ישנה דלאו בת איגרושי היא אימא מודי ליה לרבי שמעון בן אלעזר

ואי איתמר בהא בהא קאמר ר׳ שמעון בן אלעזר אבל בהך אימא מודי ליה לרבי צריכא

אמר רבא כתב לה גט ונתנו ביד עבדה ישן ומשמרתו ה״ז גט ניעור אינו גט דהויא ליה חצר המשתמרת שלא לדעתה

ישן ומשמרתו הרי זה גט אמאי חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא קנה

וכי תימא ישן שאני והא אמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה והלכתא בכפות:

מתני׳ היתה עומדת ברשות הרבים וזרקו לה קרוב לה מגורשת קרוב לו אינה מגורשת מחצה על מחצה מגורשת ואינה מגורשת וכן לענין קדושין

וכן לענין החוב אמר לו בעל חובו זרוק לי חובי וזרקו לו קרוב למלוה זכה המלוה קרוב ללוה הלוה חייב מחצה על מחצה שניהם יחלוקו:

גמ׳ היכי דמי קרוב לה והיכי דמי קרוב לו אמר רב ארבע אמות שלה זהו קרוב לה ארבע אמות שלו זהו קרוב לו

היכי דמי מחצה על מחצה אמר ר׳ שמואל בר רב יצחק כגון שהיו שניהן עומדין בארבע אמות

וליחזי הי מינייהו קדים וכי תימא דאתו תרוייהו בהדי הדדי והא אי אפשר לצמצם

אלא אמר רב כהנא הכא בח׳ אמות מצומצמות עסקינן

דף עח עמוד ב

וגט יוצא מארבע אמות שלו לד׳ אמות שלה

והא אגיד גביה אלא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו הכא בשתי כיתי עדים עסקינן אחת אומרת קרוב לו ואחת אומרת קרוב לה

רבי יוחנן אומר קרוב לה שנינו אפילו מאה אמה וקרוב לו שנינו אפילו מאה אמה

היכי דמי מחצה על מחצה אמר רב שמן בר אבא לדידי מיפרשא לה מיניה דרבי יוחנן הוא יכול לשומרו והיא אינה יכולה לשומרו זהו קרוב לו היא יכולה לשומרו והוא אינו יכול לשומרו זהו קרוב לה שניהם יכולין לשומרו שניהם אין יכולין זהו מחצה על מחצה

אמרוה רבנן קמיה דרבי יוחנן משמיה דרבי יונתן הכי אמר ידעין חברין בבלאי לפרושי כי האי טעמא

תניא נמי הכי רבי אליעזר אומר כל שהוא קרוב לה מלו ובא כלב ונטלו אינה מגורשת אינה מגורשת כל היכי תינטריה ותיזיל

אלא לאו ה״ק כל שקרוב לה מלו ואילו בא כלב ונטלו והוא יכול לשומרו והיא אינה יכולה לשומרו אינה מגורשת

אמר ליה שמואל לרב יהודה שיננא כדי שתשוח ותטלנו ואת לא תעביד עובדא עד דמטי גיטא לידה

אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הוה עובדא הכי ואצרכוה חליצה:

וכן לענין קדושין: אמר ר׳ אסי אמר ר׳ יוחנן לגיטין אמרו ולא לדבר אחר

איתיביה רבי אבא לר׳ אסי וכן לענין קדושין שאני התם דכתיב (דברים כד, ב) ויצאה והיתה

איתיביה וכן לענין החוב זרוק לי חובי וזרקו לו קרוב למלוה זכה הלוה קרוב ללוה הלוה חייב מחצה על מחצה שניהם יחלוקו

הכא במאי עסקינן דאמר ליה זרוק לי חובי ותיפטר אי הכי מאי למימרא לא צריכא דאמר ליה זרוק לי חובי בתורת גיטין

ואכתי מאי למימרא מהו דתימא מצי אמר ליה משטה אני בך קמ"ל

אמר רב חסדא גט בידה ומשיחה בידו אם יכול לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת ואם לאו מגורשת

מאי טעמא בעינן כריתות וליכא

אמר רב יהודה היתה ידה עשויה כקטפרס וזרקו לה אף על פי שהגיע גט לידה אינה מגורשת

אמאי הא כי נפיל בארבע אמות דידה קא נפיל בדלא נח

ותיגרש מאוירא דארבע אמות תפשוט דבעי רבי אלעזר ארבע אמות שאמרו יש להן אויר או אין להן אויר תפשוט דאין להן אויר

הכא במאי עסקינן בעומדת על גב הנהר דמעיקרא לאיבוד קאי:

דף עט עמוד א

מתני' היתה עומדת על ראש הגג וזרקו לה כיון שהגיע לאויר הגג הרי זו מגורשת הוא מלמעלה והיא מלמטה וזרקו לה כיון שיצא מרשות הגג נמחק או נשרף הרי זו מגורשת:

גמ' והא לא מינטר אמר רב יהודה אמר שמואל בגג שיש לו מעקה עסקינן

עולא בר מנשיא משמיה דאבימי אמר הכא בפחות משלשה סמוך לגג עסקינן דכל פחות משלשה סמוך לגג כגג דמי:

הוא מלמעלה: והא לא מינטר א"ר יהודה אמר שמואל כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות

וכן אמר רבי אלעזר א"ר אושעיא כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות וכן אמר עולא א"ר יוחנן כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות

א"ל ר' אבא לעולא כמאן כרבי דאמר קלוטה כמי שהונחה דמיא

א"ל אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אלא לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא קא מינטר

וכן אמר ר' אסי א"ר יוחנן כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות א"ל רבי זירא לר' אסי כמאן כרבי דאמר קלוטה כמי שהונחה דמיא

א"ל אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אלא לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא קא מינטר:

נמחק: א"ר נחמן אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא שנמחק דרך ירידה אבל נמחק דרך עלייה לא מאי טעמא מעיקרא לא למינח קאי:

נשרף: אמר ר"נ אמר רבה בר אבוה לא שנו אלא שקדם גט לדליקה אבל קדמה דליקה לגט לא מ"ט מעיקרא לשריפה קאזיל

אמר רב חסדא רשויות חלוקות בגיטין

א"ל רמי בר חמא לרבא מנא ליה לסבא הא א"ל מתני' היא היתה עומדת על ראש הגג וזרקו לה כיון שהגיע גט לאויר הגג הרי זו מגורשת

במאי עסקינן אילימא בגג דידה וחצר דידה למה לי אויר הגג

אלא בגג דידיה וחצר דידיה כי הגיע לאויר הגג מאי הוי

אלא פשיטא בגג דידה וחצר דידיה אימא סיפא הוא מלמעלה והיא מלמטה וזרקו לה כיון שיצא מרשות הגג נמחק או נשרף הרי זו מגורשת ואי בגג דידה וחצר דידיה אמאי מגורשת אלא בגג דידיה וחצר דידה

ריישא בגג דידה וחצר דידיה סיפא בגג דידיה וחצר דידה

אלא לאו דאושלה מקום דחד מקום מושלי אינשי תרי מקומות לא מושלי אינשי

א״ל מידי איריא דלמא הא כדאיתא והא כדאיתא רישא בגג דידה וחצר דידיה סיפא בגג דידיה וחצר דידה

אמר רבא שלש מדות בגיטין הא דאמר רבי קלוטה כמי שהונחה ופליגי רבנן עליה הני מילי לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא מינטר

והא דאמר רב חסדא נעץ קנה ברשות היחיד ובראשו טרסקל וזרק ונח על גביו אפילו גבוה מאה אמה חייב לפי שרשות היחיד עולה עד לרקיע הני מילי לענין שבת אבל הכא משום אינטורי הוא והא לא מינטר

דף עט עמוד ב

והא דאמר רב יהודה אמר שמואל לא יעמוד אדם בגג זה ויקלוט מי גשמים מגגו של חבירו שכשם שדיורין חלוקין מלמטה כך דיורין חלוקין מלמעלה

הני מילי לענין שבת אבל לענין גט משום קפידא הוא וכולי האי לא קפדי אינשי

אמר אביי שתי חצרות זו לפנים מזו פנימית שלה וחיצונה שלו ומחיצות החיצונות עודפות על הפנימיות וזרקו לה כיון שהגיע לאויר מחיצות החיצונה הרי זו מגורשת

מאי טעמא פנימית גופה במחיצות החיצונה קא מינטרה

מה שאין כן בקופות שתי קופות זו בתוך זו פנימית שלה וחיצונה שלו וזרקו לה אפילו הגיע לאויר פנימית אינה מגורשת

מאי טעמא דהא לא נח

וכי נח מאי הוי כליו של לוקח ברשות מוכר הוא

הכא במאי עסקינן בקופה שאין לה שוליים:

מתני׳ ב״ש אומרים פוטר אדם אשתו בגט ישן ובית הלל אוסרין ואיזהו גט ישן כל שנתייחד עמה מאחר שכתבו לה:

גמ׳ במאי קמיפלגי ב״ש סברי לא אמרינן גזרה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה

וב״ה סברי אמרינן גזרה שמא יאמרו גיטה קודם לבנה

א״ר אבא אמר שמואל אם נישאת לא תצא

וא״ד א״ר אבא אמר שמואל אם נתגרשה תינשא לכתחלה:

מתני׳ כתב לשום מלכות שאינה הוגנת לשום מלכות מדי לשום מלכות יון לבנין הבית לחורבן הבית היה

במזרח וכתב במערב במערב וכתב במזרח תצא מזה ומזה וצריכה גט מזה ומזה

ואין לה לא כתובה ולא פירות ולא מזונות ולא בלאות לא על זה ולא על זה

אם נטלה מזה ומזה תחזיר והולד ממזר מזה ומזה ולא זה וזה מטמאין לה ולא זה וזה זכאין לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה

היתה בת ישראל נפסלת מן הכהונה

דף פ עמוד א

בת לוי מן המעשר בת כהן מן התרומה

ואין יורשין של זה ויורשין של זה יורשים כתובתה ואם מתו אחיו של זה ואחיו של זה חולצין ולא מייבמין

שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה

כל עריות שאמרו צרותיהן מותרות

הלכו הצרות האלו ונישאו ונמצאו אלו איילונית תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה

הכונס את יבמתו והלכה צרתה ונישאת לאחר ונמצאת זו שהיתה איילונית תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה

כתב סופר גט לאיש ושובר לאשה וטעה ונתן גט לאשה ושובר לאיש ונתנו זה לזה

ולאחר זמן הרי הגט יוצא מיד האיש ושובר מיד האשה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה

רבי אלעזר אומר אם לאלתר יצא אין זה גט אם לאחר זמן יצא הרי זה גט לא כל הימנו מן הראשון לאבד זכותו של שני:

גמ׳ מאי מלכות שאינה הוגנת מלכות הרומיים ואמאי קרי לה מלכות שאינה הוגנת משום דאין להם לא כתב ולא לשון

אמר עולא מפני מה תקינו מלכות בגיטין משום שלום מלכות

ומשום שלום מלכות תצא והולד ממזר

אין ר״מ לטעמיה דא״ר המנונא משמיה דעולא אומר היה ר״מ כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין הולד ממזר:

לשום מלכות יון: וצריכא דאי אשמועינן מלכות שאינה הוגנת משום דמליכא אבל מלכות מדי ומלכות יון מאי דהוה הוה

ואי אשמעינן מלכות מדי ומלכות יון משום דמלכותא הוו אבל בנין הבית מאי דהוה הוה

ואי אשמעינן בנין הבית דאמרי קמדכרי שבחייהו אבל חורבן הבית דצערא הוא אימא לא צריכא:

היה במזרח וכתב במערב: מאן אילימא בעל היינו שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה

אלא לאו סופר כדאמר להו רב לספריה וכן אמר להו רב הונא לספריה כי יתביתו בשילי כתובו בשילי ואע״ג דמימסרן לכו מילי בהיני וכי יתביתו בהיני כתובו בהיני ואע״ג דמימסרן לכו מילי בשילי

אמר רב יהודה אמר שמואל

דף פ עמוד ב

זו דברי ר״מ אבל חכמים אומרים אפילו לא כתב אלא לשם סנטר שבעיר הרי זו מגורשת

ההוא גיטא דהוה כתיב ביה לשם איסטנדרא דבשכר שלחה רב נחמן בר רב חסדא לקמיה דרבה כי האי גוונא מאי

שלח ליה בהא אפילו ר״מ מודי מאי טעמא מאותה מלכות הוא

ומאי שנא מסנטר שבעיר התם זילא להו מילתא הכא שביחא להו מילתא

אמר ר׳ אבא אמר רב הונא אמר רב זו דברי ר״מ אבל חכמים אומרים הולד כשר ומודים חכמים לר״מ שאם שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה שהולד ממזר

אמר רב אשי אף אנן נמי תנינא שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה

הא מאן קתני לה אילימא ר״מ ליערבינהו וליתנינהו אלא ש״מ רבנן ש״מ:

כל עריות שאמרו כו׳: נישאו אין זינו לא

לימא תיהוי תיובתא דרב המנונא דאמר רב המנונא שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה

לא נישאו וה״ה לזינו והאי דקתני נישאו לישנא מעליא נקט

ואיכא דאמרי נישאו וה״ה לזינו

לימא מסייע ליה לרב המנונא דא״ר המנונא שומרת יבם שזינתה אסורה ליבמה

לא נישאו דווקא משום דמיחלפא באשה שהלך בעלה למדינת הים:

הכונס את יבמתו כו': וצריכא דאי אשמעינן בהך קמייתא משום דלא איקיים מצות יבום

אבל הכא דאיקיים מצות יבום אימא לא

ואי אשמעי' הכא משום דקא רמיא קמיה אבל התם דלא רמיא קמיה אימא לא צריכא:

כתב הסופר וטעה ונתן גט לאשה ושובר וכו' ר"א אומר אם לאלתר יצא וכו':

היכי דמי לאלתר והיכי דמי לאחר זמן אמר רב יהודה אמר שמואל כל זמן שיושבין ועסוקין באותו ענין זהו לאלתר עמדו זהו לאחר זמן

ורב אדא בר אהבה אמר לא נישאת זהו לאלתר נישאת זהו לאחר זמן

תנן לא כל הימנו מן הראשון לאבד זכותו של שני בשלמא לרב אדא בר אהבה היינו דקתני שני אלא לשמואל מאי שני

דף פא עמוד א

זכות הראויה לשני:

מתני' כתב לגרש את אשתו ונמלך ב"ש אומרים פסלה מן הכהונה וב"ה אומרים אע"פ שנתנו לה על תנאי ולא נעשה התנאי לא פסלה מן הכהונה:

גמ' שלח ליה רב יוסף בריה דרב מנשה מדויל לשמואל ילמדנו רבינו יצא עליו קול איש פלוני כהן כתב גט לאשתו ויושבת תחתיו ומשמשתו מהו

שלח ליה תצא והדבר צריך בדיקה מאי היא אילימא דאי מבטלינן קלא או לא מבטלינן והא נהרדעא אתריה דשמואל היא ובנהרדעא לא מבטלי קלא אלא דאי קרו לנתינה כתיבה

וכי קרו לנתינה כתיבה לכתיבה גופה מי לא קרו לה כתיבה

אין דאי מיגליא מילתא דקרו לנתינה כתיבה דלמא נתן קאמרי

תצא והא"ר אשי כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן ליה

מאי תצא נמי תצא משני

א"כ אתה מוציא לעז על בניו של ראשון כיון דמשני הוא דמפקינן לה ומראשון לא מפקינן לה אתי למימר סמוך למיתה גרשה

אמר רבב"ח א"ר יוחנן משום רבי יהודה בר אילעי בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים

דורות הראשונים ב"ש דורות האחרונים רבי דוסא דתניא שבוייה אוכלת בתרומה דברי ר' דוסא

א"ר דוסא וכי מה עשה לה ערבי זה מפני שמיעך לה בין דדיה פסלה מן הכהונה

ואמר רבב"ח א"ר יוחנן משום ר' יהודה בר אילעי בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים דורות הראשונים מכניסין פירותיהן דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך גגות ודרך קרפיפות כדי לפוטרן מן המעשר

דאמר רבי ינאי אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית שנאמר (דברים כו, יג) בערתי הקדש מן הבית

ורבי יוחנן אמר אפילו חצר קובעת שנאמר (דברים כו, יב) ואכלו בשעריך ושבעו:

מתני' המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי ב"ש אומרים אינה צריכה הימנו גט שני ובה"א צריכה הימנו גט שני

אימתי בזמן שנתגרשה מן הנשואין ומודים בנתגרשה מן האירוסין שאינה צריכה הימנו גט שני מפני שאין לבו גס בה:

גמ' אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מחלוקת בשראוה שנבעלה

דף פא עמוד ב

דב״ש סברי אדם עושה בעילתו בעילת זנות

וב״ה סברי אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות אבל לא ראוה שנבעלה דברי הכל אינה צריכה הימנו גט שני

תנן ומודים בנתגרשה מן האירוסין שאינה צריכה הימנו גט שני שאין לבו גס בה ואי בשראוה שנבעלה מה לי מן האירוסין ומה לי מן הנשואין

אלא מתני׳ בשלא ראוה שנבעלה ור׳ יוחנן דאמר כי האי תנא דתניא א״ר שמעון בן אלעזר לא נחלקו ב״ש וב״ה על שלא ראוה שנבעלה שאינה צריכה הימנו גט שני

על מה נחלקו על שראוה שנבעלה שבש״א אדם עושה בעילתו בעילת זנות ובה״א אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות

ומתני׳ דאוקימנא בלא ראוה שנבעלה במאי פליגי דאיכא עדי יחוד וליכא עדי ביאה

ב״ש סברי לא אמרי׳ הן הן עדי יחוד והן הן עדי ביאה וב״ה סברי אמרינן הן הן עדי יחוד והן הן עדי ביאה

ומודים בנתגרשה מן האירוסין שאינה צריכה הימנו גט שני דכיון דאין לבו גס בה לא אמרינן הן הן עדי ביאה

ומי אמר ר׳ יוחנן הכי והאמר רבי יוחנן הלכה כסתם משנה ואוקימנא למתניתין בשלא ראוה שנבעלה אמוראי נינהו ואליבא דרבי יוחנן:

מתני׳ כנסה בגט קרח תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה

גט קרח הכל משלימין עליו דברי בן ננס ר״ע אומר אין משלימין עליו אלא קרובים הראויין להעיד במקום אחר

ואיזהו גט קרח כל שקשריו מרובין מעדיו:

גמ׳ מ״ט דגט קרח גזירה משום כולכם:

גט קרח הכל משלימין עליו:

ור״ע עבד מאי טעמא לא דאתו למימר כשר לעדות קרוב נמי אתו למימר כשר לעדות

אלא עבד היינו טעמא דדלמא אתו לאסוקיה ליוחסין

גזלן דבר יוחסין הוא ליתכשר אלמה תנן ר״ע אומר אין משלימין עליו אלא קרובים הראויין להעיד במקום אחר קרוב אין גזלן לא

אלא עבד היינו טעמא דאתו למימר שחרורי שחרריה גזלן נמי אתו למימר תשובה עבד קרוב מאי איכא למימר קרוב כולי עלמא ידעי דקרוב הוא:

א״ר זירא אמר רבה בר שאילתא א״ר המנונא סבא א״ר אדא בר אהבה גט קרח קשריו שבעה ועדיו ששה ועדיו חמשה חמשה ועדיו ארבעה ארבעה ועדיו שלשה עד כאן מחלוקת בן ננס ור״ע אבל קשריו שלשה ועדיו שנים דברי הכל אין משלימין עליו אלא קרוב

א״ל רבי זירא לרבה בר שאילתא מכדי כל שלשה במקושר כשנים בפשוט דמי מה התם קרוב לא אף הכא נמי קרוב לא

אמר ליה אף לדידי קשיא לי ושאילתיה לרב המנונא ורב המנונא לרב אדא בר אהבה וא״ל הנח לשלשה במקושר דלאו דאורייתא

תניא נמי הכי גט קרח קשריו שבעה ועדיו ששה ועדיו חמשה חמשה ועדיו ארבעה ארבעה ועדיו שלשה עד כאן מחלוקת בן ננס ורבי עקיבא

השלים עליו עבד בן ננס אומר הולד כשר ורבי עקיבא אומר הולד ממזר אבל קשריו שלשה ועדיו שנים דברי הכל אין משלימין עליו אלא קרוב

רב יוסף מתני כשר והתניא קרוב אמר רב פפא תני כשר

אמר רבי יוחנן לא הוכשרו בו אלא עד אחד קרוב בלבד אבל תרי לא דלמא אתי לקיומי בתרי קרובים וחד כשר

אמר רב אשי מתניתא נמי דיקא

דף פב עמוד א

דקא מדלג ותני חד חד שמע מינה

אמר אביי שמע מינה האי קרוב חתים אי בעי בין בתחילה בין באמצע בין בסוף

ממאי מדלא קבע ליה מקום ושמע מינה מכל תלתא מקיימינן ולא בעינן רצופין

דאי סלקא דעתך בעינן רצופין לקבע ליה מקום להאי קרוב בתחילה או באמצע או בסוף ולכשר ביה טובא

כי אתו לקמיה דרבי אמי אמר ליה צא והשלים עליו עבד מן השוק:

הדרן עלך הזורק:

מתני׳ המגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני ר׳ אליעזר מתיר וחכמים אוסרים כיצד יעשה יטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה הרי את מותרת לכל אדם כתבו בתוכו אע״פ שחזר ומחקו פסול:

גמ׳ איבעיא להו האי אלא חוץ הוא או על מנת הוא

חוץ הוא ובחוץ הוא דפליגי רבנן עליה דר׳ אליעזר דהא שייר לה בגט אבל בעל מנת מודו ליה מידי דהוה אכל תנאי דעלמא

או דלמא על מנת הוא ובע״מ הוא דפליג ר׳ אליעזר אדרבנן אבל בחוץ מודה דהא שייר לה בגט

אמר רבינא ת״ש כל הבתים מטמאין בנגעים אלא של עובדי כוכבים אי אמרת בשלמא חוץ הוא שפיר אלא אי אמרת על מנת הוא על מנת דלא מיטמו בתי עובדי כוכבים הוא דמיטמו בתי ישראל הא מיטמו בתי עובדי כוכבים לא מטמאי בתי ישראל

ועוד בתי עובדי כוכבים מי מטמאי והתניא (ויקרא יד, לד) ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם מטמאה בנגעים ואין בתי עובדי כוכבים מטמאין בנגעים אלא שמע מינה חוץ הוא ש״מ

מתני׳ דלא כי האי תנא דתניא אמר ר׳ יוסי בר׳ יהודה לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על המגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני שאינה מגורשת על מה נחלקו על המגרש אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם על מנת שלא תנשאי לפלוני

דף פב עמוד ב

שר״א מתיר לכל אדם חוץ מאותו האיש וחכמים אוסרים

מאי טעמא דר״א מידי דהוה אכל תנאי דעלמא ורבנן כל תנאי דעלמא לא שייר ליה בגט הכא שייר לה בגט

ומתני׳ דאוקימנא בחוץ מאי טעמא דר״א

א״ר ינאי משום זקן אחד אמר קרא (דברים כד, ב) ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר אפילו לא התירה אלא לאיש אחר הרי זו מגורשת ורבנן (אמרי טעמא דר״א) האי איש לכל איש ואיש

ורבי יוחנן אמר טעמא דר״א מהכא (ויקרא כא, ז) ואשה גרושה מאישה לא יקחו אפילו לא נתגרשה אלא מאישה נפסלה מן הכהונה אלמא הוי גיטא

ורבנן איסור כהונה שאני

בעי רבי אבא בקידושין היאך תיבעי לר״א תיבעי לרבנן

תיבעי לר״א עד כאן לא קאמר רבי אליעזר הכא אלא משום דכתיבי קראי אבל התם קנין מעליא בעינן או דלמא ויצאה והיתה

תיבעי לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן הכא אלא דבעינן כריתות וליכא אבל התם קנין כל דהו או דלמא ויצאה והיתה

לבתר דאיבעיא ליה הדר פשטה בין לרבי אליעזר בין לרבנן בעינן ויצאה והיתה

אמר אביי אם תמצא לומר איתא לדרבי אבא

בא ראובן וקידשה חוץ משמעון ובא שמעון וקידשה חוץ מראובן ומתו שניהם מתיבמת ללוי ואין אני קורא בה אשת שני מתים

מאי טעמא קידושי דראובן אהנו קידושי דשמעון לא אהנו

ואלא אשת שני מתים היכי משכחת לה כגון שבא ראובן וקידשה חוץ משמעון. ובא שמעון וקידשה סתם דקידושי ראובן אהנו למיסרא אעלמא וקידושי דשמעון אהנו למיסרא אראובן

בעי אביי אמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מראובן ושמעון וחזר ואמר לה לראובן ושמעון מהו

מי אמרינן מאי דאסר שרא או דלמא מאי דאסר שרא ומאי דשרא אסר אם תמצא לומר

דף פג עמוד א

מאי דאסר שרא לראובן מהו לראובן והוא הדין לשמעון והאי דקאמר לראובן משום דפתח ביה או דלמא לראובן דוקא

ואם תמצא לומר לראובן דוקא לשמעון מהו לשמעון וה״ה לראובן והאי דקאמר שמעון משום דסליק מיניה או דלמא לשמעון דוקא

בעי רב אשי אף לשמעון מהו אף אראובן קאי או דלמא אף אעלמא קאי תיקו:

ת״ר לאחר פטירתו של ר״א נכנסו ארבעה זקנים להשיב על דבריו אלו הן רבי יוסי הגלילי ור״ט ורבי אלעזר בן עזריה ור״ע

נענה ר״ט ואמר הרי שהלכה זו ונישאת לאחיו של זה שנאסרה עליו ומת בלא בנים לא נמצא זה עוקר דבר מן התורה הא למדת שאין זה כריתות

נענה רבי יוסי הגלילי ואמר היכן מצינו אסור לזה ומותר לזה האסור אסור לכל והמותר מותר לכל הא למדת שאין זה כריתות

נענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר כריתות דבר הכורת בינו לבינה הא למדת שאין זה כריתות

נענה ר״ע ואמר הרי שהלכה זו ונשאת לאחד מן השוק והיו לה בנים ונתארמלה או נתגרשה ועמדה ונישאת לזה שנאסרה עליו לא נמצא גט בטל ובניה ממזרים הא למדת שאין זה כריתות

דבר אחר הרי שהיה זה שנאסרה עליו כהן ומת המגרש לא נמצאת אלמנה אצלו וגרושה אצל כל אדם

וק״ו מה גרושה שהיא קלה אסורה בשביל צד גירושין שבה אשת איש שהיא חמורה לא כ״ש הא למדת שאין זה כריתות

אמר להן רבי יהושע אין משיבין את הארי לאחר מיתה

אמר רבא כולהו אית להו פירכא לבר מדר׳ אלעזר בן עזריה דלית ליה פירכא תניא נמי הכי א״ר יוסי רואה אני את דברי ר׳ אלעזר בן עזריה מדברי כולן:

אמר מר נענה ר״ט ואמר הרי שהלכה זו ונשאת לאחיו של זה שנאסרה עליו ומת בלא בנים לא נמצא זה עוקר דבר מן התורה עוקר איהו עקר אלא מתנה לעקור דבר מן התורה

מתנה מי קאמר לה לא סגי לה דלא מינסבא ליה לאחוה דההוא גברא אלא גורם לעקור דבר מן התורה

גורם אלא מעתה בת אחיו לא ישא שמא ימות בלא בנים ונמצא גורם לעקור דבר מן התורה היינו פירכא

ובמאי אילימא בחוץ משרא שרא ר״א

דתניא מודה ר״א במגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה וניסת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמותרת לזה שנאסרה עליו

אלא בעל מנת

נענה ר׳ יוסי הגלילי ואמר היכן מצינו אסור לזה ומותר לזה האסור אסור לכל והמותר מותר לכל ולא והרי תרומה וקדשים שאסורה לזה ומותרת לזה באיסור אשה קא אמרינן

והרי עריות באישות קאמרינן

הרי אשת איש היינו פירכא

ובמאי אילימא בעל מנת הרי הותרה אצלו בזנות אלא בחוץ

נענה ר״ע ואמר הרי שהלכה זו ונישאת לאחד מן השוק והיו לה בנים ונתארמלה או נתגרשה ועמדה ונשאת לזה שנאסרה עליו לא נמצא גט בטל ובניה ממזרין

אי הכי בכולה תנאי דעלמא נמי לא תנסיב דלמא לא מקיימא ליה לתנאיה ונמצא גט בטל ובניה ממזרין היינו פירכא

ובמאי אילימא בחוץ משרא שרא ר״א

דתניא מודה היה ר״א במגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה ונשאת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמותרת לזה שנאסרה עליו אלא בעל מנת

דבר אחר הרי שהיה זה שנאסרה עליו כהן ומת המגרש לא נמצאת אלמנה אצלו וגרושה אצל כל אדם וקל וחומר ומה גרושה שהיא קלה אסורה משום צד גירושין שבה אשת איש חמורה לא כל שכן

ובמאי אילימא בעל מנת

דף פג עמוד ב

הרי גרושה אצלו בזנות אלא בחוץ

ור״ע אי חוץ סבירא ליה לותיב חוץ ואי על מנת ס״ל לותיב על מנת

ר״ע שמיע ליה דאיכא דאמר חוץ ואיכא דאמר על מנת מ״ד חוץ האי פירכא ומ״ד על מנת האי פירכא

ומאי פירכא אי נימא איסור כהונה שאני הא ר״א נמי מאיסור כהונה קא מייתי ליה

רבא כרבי ינאי משום זקן אחד קא מתני:

אמר להן ר׳ יהושע אין משיבין את הארי לאחר מיתה למימרא דר׳ יהושע כוותיה סבירא ליה והא איהו נמי מיפרך קפריך

ה״ק להו לדידי נמי אית לי פירכא מיהו בין לדידי בין לדידכו אין משיבין את הארי לאחר מיתה

ומאי פירכא דר׳ יהושע דתניא א״ר יהושע מקיש קודמי הויה שניה לקודמי הויה ראשונה מה קודמי הויה ראשונה דלא אגידא באיניש אחרינא אף קודמי הויה שניה דלא אגידא באיניש אחרינא

גופא מודה ר״א במגרש אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם חוץ מפלוני והלכה ונישאת לאחד מן השוק ונתארמלה או נתגרשה שמותרת לזה שנאסרה עליו

השיב ר״ש בר אלעזר תשובה לדברי ר״א היכן מצינו שזה אוסר וזה מתיר

ולא והרי יבמה דבעל אוסר ויבם מתיר

התם יבם הוא קא אסר לה דאי מבעל הא שריא וקיימא

הרי נדרים דנודר אוסר וחכם מתיר הא א״ר יוחנן אין חכם מתיר כלום אלא בחרטה

הרי הפרת הבעל דאשה נודרת ובעל מיפר התם כדרב פנחס משמיה דרבא דאמר רב פנחס משמיה דרבא כל הנודרת על דעת בעלה היא נודרת

נענה רבי אלעזר בן עזריה ואמר כריתות דבר הכורת בינו לבינה הא למדת שאין זה כריתות

ורבנן האי כריתות מאי עבדי ליה מיבעי להו לכדתניא ה״ז גיטך ע״מ שלא תשתי יין ע״מ שלא תלכי לבית אביך לעולם אין זה כריתות שלשים יום ה״ז כריתות

ואידך מכרת כריתות נפקא ואידך כרת כריתות לא דרשי

אמר רבא ה״ז גיטך ע״מ שלא תשתי יין כל ימי חיי אין זה כריתות כל ימי חיי פלוני ה״ז כריתות

מאי שנא חיי פלוני דדלמא מאית ומקיימא ליה לתנאיה חיי דידיה נמי דלמא מאית ומקיימא ליה לתנאיה

אלא אימא כל ימי חייכי אין זה כריתות כל ימי חיי או חיי פלוני ה״ז כריתות:

בעא מיניה רבא מרב נחמן היום אי את אשתי ולמחר את אשתי מהו תיבעי לר׳ אליעזר תיבעי לרבנן

תיבעי לרבי אליעזר עד כאן לא קאמר רבי אליעזר התם אלא דלמאן דקא שרי קא שרי לעולם אבל הכא לא או דלמא לא שנא

תיבעי לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלא פסקה מיניה לגמרי אבל הכא כיון דפסקה פסקה

בתר דבעיא הדר פשטה

דף פד עמוד א

מסתברא בין לרבי אליעזר בין לרבנן כיון דפסקה פסקה:

ת״ר הרי זה גיטך ע״מ שתנשאי לפלוני הרי זו לא תנשא ואם נשאת לא תצא

מאי קאמר אמר רב נחמן ה״ק הרי זו לא תנשא לו שמא יאמרו נשיהן נותנין במתנה ואם נשאת לאחר לא תצא

ומשום גזרה לא מפקינן מיניה ושרינן אשת איש לעלמא

אלא אמר רב נחמן הכי קאמר הרי זו לא תנשא לו שמא יאמרו נשיהם נותנין במתנה ואם נשאת לו לא תצא דמשום גזרה לא מפקינן

א״ל רבא לו הוא דלא תנשא הא לאחר תנשא והא בעי קיומי לתנאה

וכי תימא אפשר דמינסבא היום ומיגרשה למחר ומקיימא לתנאה ולהך דפליגת עליה דרב יהודה קמדמית ליה דאתמר קונם עיני בשינה היום אם אישן למחר אמר רב יהודה אל יישן היום שמא יישן למחר

ורב נחמן אמר יישן היום ואין חוששין שמא יישן למחר

הכי השתא התם בדידיה קיימא דאי בעי מבריז נפשיה בסילואתא ולא נאים הכא בדידה קיימא לאיגרושי

אלא אמר רבא הרי זו לא תנשא לא לו ולא לאחר לו לא תנשא שמא יאמרו נשותיהם נותנין במתנה לאחר לא תנשא דבעיא קיומיה לתנאה

ואם נשאת לו לא תצא דמשום גזרה לא מפקינן לאחר תצא דבעיא לקיומיה לתנאה

תניא כוותיה דרבא הרי זו לא תנשא לא לו ולא לאחר ואם נשאת לו לא תצא לאחר תצא:

ת״ר ה״ז גיטך ע״מ שתעלי לרקיע ע״מ שתרדי לתהום ע״מ שתבלעי קנה של ד׳ אמות ע״מ שתביאי לי קנה בן ק׳ אמה ע״מ שתעברי את הים הגדול ברגליך אינו גט

רבי יהודה בן תימא אומר כזה גט כלל אמר ר׳ יהודה בן תימא כל תנאי שאי אפשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו מתחילתו אינו אלא כמפליגה בדברים וכשר

אמר רב נחמן אמר רב הלכה כר׳ יהודה בן תימא א״ר נחמן בר יצחק מתני׳ נמי דיקא דקתני כל שאפשר לו לקיימו בסופו והתנה עליו בתחילתו תנאו קיים הא אי אפשר תנאו בטל ש״מ

איבעיא להו הרי זה גיטיך ע״מ שתאכלי בשר חזיר מהו אמר אביי היא היא רבא אמר אפשר דאכלה ולקיא

לאביי כלל לאתויי בשר חזיר לרבא כזה למעוטי בשר חזיר

מיתיבי הרי זה גיטך ע״מ שתבעלי לפלוני נתקיים התנאי הרי זה גט ואם לאו אינו גט על מנת שלא תבעלי לאבא ולאביך אין חוששין שמא נבעלה להן

ואילו על מנת שתבעלי לאבא ולאביך לא קתני לאביי ניחא לרבא קשיא

אמר לך רבא בשלמא בשר חזיר אפשר דאכלה ולקיא פלוני נמי אפשר דמשחדא ביה בממונא אלא אבא ואביך בדידה קיימא נהי דאיהי עבדא איסורא אבא ואביך מי עבדי איסורא

לרבא כלל לאתויי אבא ואביך כזה למעוטי בשר חזיר

דף פד עמוד ב

לאביי כלל לאתויי בשר חזיר כזה למעוטי פלוני

מיתיבי הרי זה גיטך ע״מ שתאכלי בשר חזיר ואם היתה זרה על מנת שתאכלי בתרומה ואם היתה נזירה ע״מ שתשתי יין נתקיים התנאי הרי זה גט ואם לאו אינו גט לרבא ניחא לאביי קשיא

אמר לך אביי מי סברת ד״ה היא הא מני רבנן היא

ותיפוק ליה דמתנה על מה שכתוב בתורה הוא וכל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל

אמר רב אדא בריה דרב איקא כי אמרינן מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל כגון שארה כסותה ועונתה דהוא קא עקר אבל הכא איהי קא עקרה

מתקיף לה רבינא כלום קא עקרה איהי אלא לקיומי לתנאי דידיה אישתכח דאיהו קא עקר

אלא אמר רבינא כי אמרינן מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל כגון שארה כסותה ועונתה דודאי קא עקר אבל הכא מי קאמר לה לא סגיא דלא אכלה לא תיכול ולא תיגרש:

כיצד יעשה יטלנו הימנה וכו׳: מאן תנא אמר חזקיה ר״ש בן אלעזר היא

דתניא ר״ש בן אלעזר אומר עד שיטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה ויאמר לה הי גיטך

ר׳ יוחנן אמר אפילו תימא רבי דילכון אמר שאני הכא הואיל וקנאתו ליפסל בו לכהונה:

כתבו בתוכו: אמר רב ספרא כתבו בתוכו תנן

פשיטא כתבו בתוכו תנן מהו דתימא ה״מ לאחר התורף אבל לפני התורף אפילו על פה נמי פסול קמ״ל

ורבא אמר לא שנו אלא לאחר התורף אבל לפני התורף אפילו על פה נמי פסול

ואזדא רבא לטעמיה דאמר להו רבא להנהו דכתבי גיטי שתקו שתוקי לבעל עד דכתביתו ליה לתורף דגיטא

ת״ר כל התנאין פוסלין בגט דברי רבי וחכמים אומרים כל שפוסל על פה פוסל בכתב וכל שאינו פוסל על פה אינו פוסל בכתב חוץ שפוסל על פה פוסל בכתב ע״מ שאינו פוסל על פה אינו פוסל בכתב

אמר רבי זירא מחלוקת לפני התורף דרבי סבר גזרינן ע״מ אטו חוץ ורבנן סברי לא גזרינן ע״מ אטו חוץ אבל לאחר התורף

דף פה עמוד א

דברי הכל כשר ומתני׳ דקתני כתבו ואוקימנא בחוץ אבל ע״מ לא פסיל איבעית אימא לפני התורף ורבנן ואיבע״א לאחר התורף ודברי הכל

ורבא אמר מחלוקת לאחר התורף דרבי סבר גזרינן אטו לפני התורף ורבנן סברי לא גזרינן אטו לפני התורף אבל לפני התורף דברי הכל פסול

ומתני׳ דקתני כתבו ואוקימנא בחוץ אבל על מנת לא פסיל אחר התורף ורבנן היא

תני אבוה דרבי אבין קמיה דרבי זירא כתב גט על תנאי דברי הכל פסול דברי הכל פסול והא מיפלג פליגי

אלא אימא לדברי הכל כשר והיכי דמי לאחר התורף

ולימא הרי זה פסול ורבי תנא דברי הכל אתנייה כשר בפסול מיחלף ליה הרי זה בדברי הכל לא מיחלף ליה:

מתני׳ הרי את מותרת לכל אדם אלא לאבא ולאביך לאחי ולאחיך לעבד ולעובד כוכבים ולכל מי שאין לה עליו קדושין כשר

הרי את מותרת לכל אדם אלא אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתין וכל מי שיש לה עליו קדושין אפילו בעבירה פסול:

גמ׳ כללא דרישא לאתויי שאר חייבי כריתות כללא דסיפא לאתויי שאר חייבי לאוין (כגון עמוני ומואבי נתיני מצרי ואדומי)

בעא מיניה רבא מרב נחמן חוץ מקדושי קטן מהו מי אמרינן השתא מיהא לאו בר הויה הוא או דלמא אתי לכלל הויה

א״ל תניתוה קטנה מתגרשת בקידושי אביה

אמאי והא בעינן ויצאה והיתה אלא אתיא לכלל הויה הכא נמי אתיא לכלל הויה

חוץ מן הנולדים מהו השתא מיהא לא איתיליד או דלמא עתידי דמתיילדי

א״ל תניתוה לעבד ולעובד כוכבים אם איתא עבד ועובד כוכבים נמי עבידי דמיגיירי

הנך לאו לאיגיורי קיימי הני לאיתילודי קיימי

חוץ מבעל אחותה מהו השתא מיהא לא חזיא ליה או דלמא זמנין דמתה אחותה וחזיא ליה

אמר ליה תניתוה לעבד ולעובד כוכבים עבד ועובד כוכבים נמי עבידי דמיגיירי גירות לא שכיחא מיתה שכיחא

חוץ מזנותיך מהו בנשואין הא לא שייר או דלמא שייר בביאה

א״ל תניתוה לאבא ולאביך ובמאי אילימא בנשואין אבא ואביך בני נשואין נינהו אלא לאו בזנות ולאבא ולאביך הוא דלא שייר הא לאחר שייר

דלמא בנשואין דעבר ואינסיב

חוץ משלא כדרכה מהו בכדרכה הא לא שייר או דלמא (ויקרא כ, יג) משכבי אשה כתיב

חוץ מהפרת נדריך מהו בנשואין הא לא שייר או דלמא (במדבר ל, יד) אישה יקימנו ואישה יפירנו כתיב

חוץ מתרומתיך מהו בנשואין הא לא שייר או דלמא (ויקרא כב, יא) קנין כספו כתיב

חוץ מירושתיך מהו בנשואין הא לא שייר או דלמא (במדבר כז, יא) לשארו וירש אותה כתיב

חוץ מקידושיך בשטר מהו מי אמרינן אפשר דמקדש לה בכסף ובביאה או דלמא ויצאה והיתה איתקוש הוויות להדדי

תיקו:

מתני׳ גופו של גט הרי את מותרת לכל אדם

דף פה עמוד ב

רבי יהודה אומר ודן דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואגרת שבוקין וגט פטורין למהך להתנסבא לכל גבר דיתצביין גופו של גט שחרור הרי את בת חורין הרי את לעצמך:

גמ׳ פשיטא אמר לה לאשתו הרי את בת חורין לא אמר ולא כלום אמר לה לשפחתו הרי את מותרת לכל אדם לא אמר ולא כלום

אמר לה לאשה הרי את לעצמך מהו לגמרי קאמר לה או למלאכה קאמר לה

א״ל רבינא לרב אשי ת״ש דתנן גופו של גט שחרור הרי את בת חורין הרי את לעצמך ומה עבדא דקני ליה גופיה כי א״ל הרי את לעצמך קני גופיה אשה דלא קני גופה לא כ״ש

א״ל רבינא לרב אשי א״ל לעבדו אין לי עסק בך מהו

א״ל רב חנין לרב אשי ואמרי לה רב חנין מחוזנאה לרב אשי ת״ש דתניא המוכר עבדו לעובד כוכבים יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו ראשון אמר רבן שמעון בן גמליאל בד״א שלא כתב עליו אונו אבל כתב עליו אונו זהו שחרורו

מאי אונו אמר רב ששת דכתב ליה לכשתברח ממנו אין לי עסק בך:

ר׳ יהודה אומר ודן דיהוי ליכי מינאי ספר תירוכין ואגרת שבוקין: במאי קמיפלגי רבנן סברי ידים שאין מוכיחות הויין ידים ואף על גב דלא כתב לה ודן מוכחא מילתא דבהאי גיטא קא מגרש לה

ור׳ יהודה סבר ידים שאין מוכיחות לא הויין ידים וטעמא דכתב לה ודן דמוכחא מילתא דבהאי גיטא קא מגרש לה אבל לא כתב לה ודן אמרי בדיבורא גרשה ושטרא ראיה בעלמא הוא

אמר אביי האי מאן דכתב גיטא לא לכתוב ודין דמשמע ודין אלא ודן

ולא לכתוב איגרת דמשמע איגרת אלא אגרת ולא לכתוב לימהך דמשמע לי מהך ולא לכתוב למחך דמשמע כי חוכא

דיתיהויין דיתיצביין תלתא תלתא יודי״ן דמשמע תהויין ותצביין ולורכיה לוי״ו דתירוכין ולוי״ו דשבוקין דמשמע תריכין ושביקין

ולורכיה לוי״ו דכדו דמשמע וכדי ולא ליכתוב לאיתנסבא דמשמע לא יתנסבא אלא להתנסבא

איבעיא להו בעינן ודן או לא בעינן ודן

תא שמע דאתקין רבא בגיטי איך פלניא בר פלניא פטר ותריך ית פלוניתא אינתתיה דהות אינתתיה מן קדם דנא מיומא דנן ולעלם ואילו ודן לא קאמר

ולטעמיך כולהו מי קאמר אלא בעינן הכא נמי בעינן:

מיומא דנן לאפוקי מדרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו

ולעלם

דף פו עמוד א

לאפוקי מדבעא מיניה רבא מרב נחמן דאמר היום אי את אשתי ולמחר את אשתי:

גופו של גט שחרור הרי את בת חורין הרי את לעצמך: אתקין רב יהודה בשטר זביני דעבדי עבדא דנן מוצדק לעבדו ופטיר ועטיר מן חרורי ומן עלולי ומן ערורי מלכא ומלכתא ורשום דאיניש לא אית עלוהי ומנוק׳ מכל מום ומן שחין דנפיק עד טצהר חדת ועתיק

מאי אסותיה אמר אביי גינברא ומרתכא וכבריתא וחלא דחמרא ומשחא דזיתא ונטפיק חיורא ושייפי ליה בגדפא דאווזא:

מתני׳ שלשה גיטין פסולין ואם נשאת הוולד כשר

כתב בכתב ידו ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי אלו שלשה גיטין פסולין ואם נשאת הולד כשר

רבי אליעזר אומר אע״פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשר וגובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמים על הגט אלא מפני תיקון העולם:

גמ׳ ותו ליכא והא איכא גט ישן התם לא תצא הכא תצא

הניחא למ״ד הכא תצא אלא למ״ד הכא לא תצא מאי איכא למימר

התם תינשא לכתחלה הכא דיעבד

והא איכא גט קרח התם הוולד ממזר הכא הולד כשר

הניחא לרבי מאיר (דאמר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין הולד ממזר) אלא לרבנן מאי איכא למימר

התם תצא הכא לא תצא

הניחא למ״ד הכא לא תצא אלא למ״ד הכא תצא מאי איכא למימר במקושר לא קא מיירי

והא איכא שלום מלכות התם תצא הכא לא תצא

הניחא למ״ד הכא לא תצא אלא למ״ד תצא מאי איכא למימר (התם הולד ממזר הכא הולד כשר

הניחא לר׳ מאיר אלא לרבנן מאי איכא למימר) מוקים לה כדרבי מאיר והתם הולד ממזר הכא הולד כשר

מנינא דרישא למעוטי מאי ומנינא דסיפא למעוטי מאי

מנינא דרישא למעוטי הני דאמרן

מנינא דסיפא למעוטי הא דתניא המביא גט ממדינת הים נתנו לה ולא אמר (לה) בפני נכתב ובפני נחתם יוציא והולד ממזר דברי רבי מאיר

וחכ״א אין הולד ממזר כיצד יעשה יטלנו הימנה ויחזור ויתננו לה בפני שנים ויאמר בפני נכתב ובפני נחתם:

כתב בכתב ידו ואין עליו עדים: אמר רב כתב ידו שנינו

אהייא אילימא ארישא פשיטא כתב ידו קתני

ואלא אמצעיתא הרי יש עליו עדים אלא אסיפא יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד

דף פו עמוד ב

ודוקא כתב ידו ועד אבל כתב סופר ועד לא

ושמואל אמר אפי׳ כתב סופר ועד שהרי שנינו כתב סופר ועד כשר

ורב מי דמי התם תינשא לכתחילה הכא דיעבד

ושמואל לא קשיא הא בספרא דמובהק והא בספרא דלא מובהק

וכן אמר ר׳ יוחנן (כתב ידו שנינו) אמר ליה רבי אלעזר הרי יש עליו עדים אמר ליה אסיפא

זימנין אמר רב תצא זימנין אמר רב לא תצא

הא כיצד יש לה בנים לא תצא אין לה בנים תצא

מתיב מר זוטרא בר טוביה וכולן שהיו בהן ספק קידושין או ספק גירושין הרי אלו חולצות ולא מתיבמות

כיצד ספק קידושין זרק לה קידושין ספק קרוב לה ספק קרוב לו זהו ספק קידושין

ספק גירושין כתב בכתב ידו ואין עליו עדים יש עליו עדים ואין בו זמן יש בו זמן ואין בו אלא עד אחד הרי זה ספק גירושין

ואי אמרת לא תצא צרתה אתיא ליבומי

תתיבם ואין בכך כלום חששא דרבנן היא

לוי אמר לעולם לא תצא וכן אמר ר׳ יוחנן לעולם לא תצא

וכן אמר להו ר׳ יוחנן לבני ר׳ חלפתא דמן הונא הכי אמר אבוכון לעולם לא תצא וקרצית שבעמיר אינה פוסלת במי חטאת

מאי קרצית אמר אביי דידבתא דביני כיפי

מתיב רב דניאל בר רב קטינא כל העופות פוסלין במי חטאת חוץ מן היונה מפני שמוצצת ואם איתא ניתני חוץ מיונה וקרצית

לא פסיקא ליה דגדולה לא פסלה וקטנה פסלה ועד כמה אמר ר׳ ירמיה ואיתימא ר׳ אמי עד כזית:

ר׳ אלעזר אומר אף על פי וכו׳: אמר רב יהודה אמר רב הלכה כר׳ אלעזר בגיטין כי אמריתה קמיה דשמואל אמר אף בשטרות

ורב סבר בשטרות לא הא קתני וגובה מנכסים משועבדים

רבי אלעזר תרתי אמר ורב סבר כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא

וכן אמר ר׳ יעקב בר אידי אמר ר׳ יהושע בן לוי הלכה כר׳ אלעזר בגיטין ורבי ינאי אמר אפילו ריח הגט אין בו

ורבי ינאי לית ליה דר׳ אלעזר הכי קאמר לרבנן אפילו ריח הגט אין בו

וכן אמר ר׳ יוסי בר׳ חנינא אמר ריש לקיש הלכה כרבי אלעזר בגיטין ור׳ יוחנן אמר אפילו ריח הגט אין בו

לימא ר׳ יוחנן לית ליה דר׳ אלעזר הכי קאמר לרבנן אפילו ריח הגט אין בו

שלח ליה ר׳ אבא בר זבדא למרי בר מר בעי מיניה מרב הונא הלכה כר׳ אלעזר בגיטין או אין הלכה

אדהכי נח נפשיה דרב הונא אמר ליה רבה בריה הכי אמר אבא משמיה דרבא הלכה כר׳ אלעזר בגיטין ורבותינו הבקיאין בדבר הלכה משום רבינו אמרו הלכה כר׳ אלעזר בגיטין דאמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כר׳ אלעזר בגיטין

איכא דאמרי וחברינו הבקיאין בדבר הלכה ותלמידי רבינו משום רבינו אמרו הלכה כרבי אלעזר בגיטין דאמר רב חסדא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכה כרבי אלעזר בגיטין

וכן כי אתא רבין אמר ר׳ אלעזר אמר רב הלכה כרבי אלעזר בגיטין:

מתני׳ שנים ששלחו שני גיטין שוין ונתערבו נותן שניהם לזו ושניהם לזו לפיכך אבד אחד מהן הרי השני בטל

חמשה שכתבו כלל בתוך הגט איש פלוני מגרש פלונית ופלוני פלונית והעדים מלמטה כולן כשרין וינתן לכל אחת ואחת

היה כותב טופס לכל אחד ואחד והעדים מלמטה את שהעדים ניקרין עמו כשר:

גמ׳ מאן תנא אמר ר׳ ירמיה דלא כר׳ אלעזר דאי ר׳ אלעזר כיון דאמר עדי מסירה כרתי הא לא ידעי בהי מינייהו קא מגרשה

אביי אמר אפי׳ תימא ר׳ אלעזר אימא דבעי ר׳ אלעזר כתיבה לשמה נתינה לשמה מי בעי:

חמשה שכתבו כלל וכו׳: היכי דמי כלל היכי דמי טופס

אמר רבי יוחנן זמן אחד לכולן זהו כלל לכל זמן ואחד ואחד זהו טופס

וריש לקיש אמר

דף פז עמוד א

אפילו זמן אחד לכולן נמי הוי טופס אלא היכי דמי כלל דכתב אנו פלוני ופלוני גירשנו נשותינו פלונית ופלונית

מתקיף לה רבי אבא לר׳ יוחנן דאמר זמן אחד לכולן זהו כלל ליחוש דלמא כי חתמו סהדי אבתרא הוא דחתימי מי לא תניא עדים חתומין על שאילת שלום בגט פסול חיישינן שמא על שאילת שלום חתמו

לאו איתמר עלה א״ר אבהו לדידי מפרשא לי מיניה דרבי יוחנן שאלו פסול ושאלו כשר ה״נ דכתיב ביה פלוני ופלוני ופלוני

ותו לרבי יוחנן דאמר זמן לכל אחד זהו טופס מאי איריא משום טופס ותיפוק ליה דהוה ליה נכתב ביום ונחתם בלילה

א״ל מר קשישא בריה דרב חסדא לרב אשי הכי אמרינן משמיה דרבי יוחנן דכתיב בהו בחד בשבא בחד בשבא

א״ל רבינא לרב אשי לריש לקיש דאמר זמן אחד לכולן נמי טופס הוי והיכי דמי כלל דכתיב ביה הכי אנו פלוני ופלוני גירשנו נשותינו פלונית ופלונית נמצאו שתי נשים מתגרשות בגט אחד והתורה אמרה וכתב לה ולא לה ולחברתה

דהדר כתב פלוני גירש פלונית ופלוני גירש פלונית

א״ל רבינא לרב אשי ומאי שנא מהא דתניא הכותב כל נכסיו לשני עבדיו קנו ומשחררין זה את זה

ולאו אוקימנא בשני שטרות

תניא כוותיה דר׳ יוחנן תניא כוותיה דריש לקיש

תניא כוותיה דר׳ יוחנן חמשה שכתבו בתוך הגט איש פלוני מגרש פלונית ופלוני פלונית וזמן אחד לכולן והעדים מלמטה כולן כשרים ותנתן לכל אחת ואחת

זמן לכל אחד ואחד והעדים מלמטה את שהעדים נקראים עמו כשר ר׳ יהודה בן בתירא אומר אם יש ריוח ביניהן פסול ואם לאו כשר שאין זמן מפסיקן

תניא כוותיה דריש לקיש חמשה שכתבו כלל בתוך הגט אנו פלוני ופלוני גירשנו נשותינו פלונית ופלונית פלוני גירש פלונית ופלוני גירש פלונית וזמן אחד לכולן והעדים מלמטה כולן כשרין ותנתן לכל אחת ואחת

זמן לכל אחד ואחד וריוח לכל אחד ואחד והעדים מלמטה את שהעדים נקראין עמו כשר ר״מ אומר אע״פ שאין ריוח ביניהם פסול שהזמן מפסיקן

וריש לקיש מאי איריא זמן לכל אחד ואחד הא אמר זמן אחד לכולן נמי טופס הוי

הני מילי היכא דלא ערבינהו מעיקרא אבל הכא דערבינהו מעיקרא אי פליג להו זמן אין אי לא לא:

מתני׳ שני גיטין שכתבן זה בצד זה ושנים עדים עברים באים מתחת זה לתחת זה ושנים עדים יונים באים מתחת זה לתחת זה את שהעדים הראשונים נקראין עמו כשר

עד אחד עברי ועד אחד יוני ועד אחד עברי ועד אחד יוני באין מתחת זה לתחת זה שניהם פסולין:

גמ׳ וליתכשר האי בראובן והאי בבן יעקב עד דהא תנן בן איש פלוני עד כשר

דכתב ראובן בן אקמא ויעקב עד אבתרא

וליתכשר האי בראובן בן וליתכשר האי ביעקב עד דהא תנן איש פלוני עד כשר

דלא כתב עד ואיבעית אימא לעולם דכתב עד ודידעינן בהא חתימה דלאו דיעקב הוא

דף פז עמוד ב

ודלמא בשמא דאבוה חתים לא שביק איניש שמיה וחתים שמא דאבוה

ודילמא סימנא שוייה דהא רב צייר כוורא רבי חנינא חרותא רב חסדא סמ״ך רב הושעיא עי״ן רבה בר רב הונא צייר מכותא

לא חציף איניש לשויי לשמא דאבוה סימנא

וליתכשר האי בשני עדים עברים וליתכשר האי בשני עדים יונים דתנן גט שכתבו עברית ועדיו יונית יונית ועדיו עברית כשר

וכ״ת כיון דמופלג בשני שיטין לא והאמר חזקיה מלאהו בקרובים כשר

הא תני זעירי שניהן כשרין ותנא דידן דלמא גונדלית חתים וכולהו אחד הוא דחתימי:

עד אחד עברי ועד אחד יוני: וליתכשר האי בעד אחד עברי ועד אחד יוני והאי בעד אחד עברי ועד אחד יוני דהא תנן עד אחד עברי ועד אחד יוני כשר

הא תני זעירי שניהם כשרים ותנא דידן דלמא גונדלית חתים ותלתא אחד וחד אחד:

מתני׳ שייר מקצת הגט וכתבו בדף השני והעדים מלמטה כשר חתמו עדים בראש הדף מן הצד או מאחריו בגט פשוט פסול

הקיף ראשו של זה בצד ראשו של זה והעדים באמצע שניהם פסולין סופו של זה בצד סופו של זה והעדים באמצע את שהעדים נקרין עמו כשר ראשו של זה בצד סופו של זה והעדים באמצע את שהעדים נקרין בסופו כשר

גט שכתבו עברית ועדיו יונית יונית ועדיו עברי׳ עד אחד עברי ועד אחד יווני כתב סופר ועד כשר

איש פלוני עד כשר בן איש פלוני עד כשר איש פלוני בן איש פלוני ולא כתב עד כשר וכך היו נקיי הדעת שבירושלים עושין כתב חניכתו וחניכתה כשר:

גמ׳ וליחוש דלמא הני תרי גיטי הוו ואיתרמי ליה זמן דקמא ועדים דבתרא וגזייה לזמן דבתרא ועדים דקמא

א״ר אבא אמר רב כשיש ריוח מלמטה ודלמא זמן דבתרא מיגז גזייה כדא״ר אבא א״ר כשיש ריוח מלמטה

דף פח עמוד א

הכא נמי כשיש ריוח מלמעלה

ודלמא אימלוכי אימליך וכתב

דכתב הרי את מלמטה ומותרת מלמעלה ודלמא איתרמי ליה כולי האי לא חיישינן

רב אשי אמר דידיעה ביה מתחתא דמגילתא:

חתמו עדים בראש הדף [וכו׳]: איני והא רב חתים מן הצד התם בשגגו כלפי כתב

אלא הא דקתני הקיף ראשו של זה בצד ראשו של זה והעדים באמצע שניהם פסולין וליחזי הי מינייהו כלפי כתב וליתכשר

התם דרמי ליה כעיברא

אי הכי סיפא דקתני ראשו של זה בצד סופו של זה והעדים באמצע את שהעדים ניקרין בסופו כשר ואי דרמי כעיברא לאו בהדי האי מיקרי ולאו בהדי האי מיקרי

אלא רב בדיסקי הוה חתים:

גט שכתבו עברית וכו׳ כתב סופר ועד כשר: א״ר ירמיה חתם סופר שנינו

א״ר חסדא הא מני ר׳ יוסי היא

ההיא כתובת חתנים דאתיא לקמיה דר׳ אבהו דהוו ידעי ליה לטופסא ולחתימת ידא דחד סהדא סבר לאכשורה א״ל ר׳ ירמיה חתם סופר שנינו:

כתב חניכתו וחניכתה כשר: ת״ר חניכת אבות בגיטין עד י׳ דורות רבי שמעון בן אלעזר אומר ג׳ דורות כשר מכאן ואילך פסול

כמאן אזלא הא דא״ר חנינא כתב חניכת אבות בגיטין עד ג׳ דורות כמאן כר״ש ב״א

אמר רב הונא מאי קראה (דברים ד, כה) כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם

א״ר יהושע בן לוי לא חרבה ארץ ישראל עד שעבדו בה ז׳ בתי דינים ע״ז ואלו הן ירבעם בן נבט ובעשא בן אחיה ואחאב בן עמרי ויהוא בן נמשי ופקח בן רמליהו ומנחם בן גדי והושע בן אלה שנאמר (ירמיהו טו, ט) אומללה יולדת השבעה נפחה נפשה באה שמשה בעוד יומם בושה וחפרה

אמר רב אמי מאי קראה כי תוליד בנים ובני בנים

א״ל רב כהנא ורב אסי לרב כתיב ביה בהושע בן אלה (מלכים ב יז, ב) ויעש הרע בעיני ה׳ רק לא כמלכי ישראל וכתיב (מלכים ב יז, ג) עליו עלה שלמנאסר וגו׳

אמר להו אותן פרדסיאות שהושיב ירבעם על הדרכים כדי שלא יעלו ישראל לרגל בא הושע וביטלן ואעפ״כ לא עלו ישראל לרגל אמר הקב״ה אותן שנים שלא עלו ישראל לרגל ילכו בשבי

אמר רב חסדא אמר מר עוקבא ואמרי לה אמר רב חסדא [אמר רבי ירמיה] דרש מרימר מאי דכתיב (דניאל ט, יד) וישקוד ה׳ על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה׳ אלהינו משום דצדיק ה׳ אלהינו וישקוד ה׳ על הרעה ויביאה עלינו

אלא צדקה עשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל שהגלה גלות צדקיהו ועדיין גלות יכניה קיימת דכתיב ביה בגלות יכניה (מלכים ב כד, טז) החרש והמסגר אלף

חרש שבשעה שפותחין נעשו הכל כחרשין מסגר כיון שסוגרין שוב אינן פותחין וכמה אלף

עולא אמר שהקדים שתי שנים (דברים ד, כה) לונושנתם:

דף פח עמוד ב

אמר רב אחא בר יעקב שמע מינה מהרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשין ותרתי הוא:

מתני׳ גט מעושה בישראל כשר ובעובדי כוכבים פסול ובעובדי כוכבים חובטין אותו ואומרים לו עשה מה שישראל אומרים לך (וכשר):

גמ׳ אמר ר״נ אמר שמואל גט המעושה בישראל כדין כשר שלא כדין פסול ופוסל

ובעובדי כוכבים כדין פסול ופוסל שלא כדין אפי׳ ריח הגט אין בו

מה נפשך אי עובדי כוכבי׳ בני עשויי נינהו איתכשורי נמי ליתכשר אי לאו בני עשויי נינהו מיפסל לא ליפסל

אמר רב משרשיא דבר תורה גט מעושה בעובדי כוכבי׳ כשר ומה טעם אמרו פסול שלא תהא כל אחת ואחת הולכת ותולה עצמה בעובד כוכבי׳ ומפקעת עצמה מיד בעלה

אי הכי שלא כדין אפי׳ ריח הגט אין בו ונהוי שלא כדין כישראל ומפסיל נמי לפסול

אלא הא דרב משרשיא בדותא היא

וטעמא מאי כדין בכדין דישראל מיחלף שלא כדין בכדין ישראל לא מיחלף:

אביי אשכחיה לרב יוסף דיתיב וקא מעשה אגיטי א״ל והא אנן הדיוטות אנן ותניא היה ר״ט אומר כל מקום שאתה מוצא אגוריאות של עובדי כוכבים אע״פ שדיניהם כדיני ישראל אי אתה רשאי להיזקק להם שנאמר (שמות כא, א) ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים דבר אחר לפניהם ולא לפני הדיוטות

א״ל אנן שליחותייהו קא עבדינן מידי דהוה אהודאות והלואות

אי הכי גזילות וחבלות נמי כי עבדינן שליחותייהו במילתא דשכיחא במילתא דלא שכיחא לא עבדינן שליחותייהו:

מתני׳ יצא שמה בעיר מקודשת הרי זו מקודשת מגורשת הרי זו מגורשת ובלבד שלא יהא שם אמתלא

איזו היא אמתלא גירש איש פלוני את אשתו על תנאי זרק לה קידושיה ספק קרוב לה ספק קרוב לו זו היא אמתלא:

גמ׳ ואסרינן לה אגברא והא אמר רב אשי כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן ליה

ה״ק יצא שמה בעיר מקודשת הרי זו מקודשת מקודשת ומגורשת

דף פט עמוד א

הרי זו מגורשת מאי טעמא קול ושוברו עמו

אמר רבא יצא לה שם מזנה בעיר אין חוששין לה מ״ט פריצותא בעלמא הוא דחזו לה

כתנאי אכלה בשוק גירגרה בשוק הניקה בשוק בכולן ר״מ אומר תצא ר״ע אומר משישאו ויתנו בה מוזרות בלבנה

אמר לו רבי יוחנן בן נורי א״כ לא הנחת בת לאברהם אבינו שיושבת תחת בעלה והתורה אמרה (דברים כד, א) כי מצא בה ערות דבר ולהלן הוא אומר (דברים יט, טו) על פי שנים עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר מה להלן דבר ברור אף כאן דבר ברור:

ת״ר בעולה אין חוששין לה נשואה אין חוששין לה ארוסה אין חוששין לה שלא לפלוני אין חוששין לה בעיר אחרת אין חוששין לה

ממזרת אין חוששין לה שפחה אין חוששין לה

הקדיש פלוני נכסיו הפקיר פלוני נכסיו אין חוששין להן

אמר עולא לא ששמעו קול הברה אלא כדי שיהו נרות דולקות ומטות מוצעות ובני אדם נכנסין ויוצאין ואומרים פלונית מתקדשת היום

מתקדשת ודלמא לא אקדשה אימא פלונית נתקדשה היום

וכן תני לוי לא שישמעו קול הברה אלא כדי שיהו נרות דולקות ומטות מוצעות ונשים טוות לאור הנר ושמחות לה ואומרות פלונית מתקדשת היום מתקדשת ודלמא לא אקדשה א״ר פפא אימא פלונית נתקדשה היום

אמר רבה בר בר חנה א״ר יוחנן לא ששמעו קול הברה אלא כדי שיהו נרות דולקות ומטות מוצעות ובני אדם נכנסין ויוצאין אמרו דבר זה הוא קול לא אמרו דבר זהו אמתלא

לא אמרו והא לא אמרו ולא כלום לאפוקי מדרבה בר רב הונא דאמר אמתלא שאמרו אפי׳ מכאן ועד י׳ ימים קמ״ל לא אמרו הוא דהויא אמתלא הא אמרו לא הויא אמתלא

א״ר אבא אמר רב הונא אמר רב לא ששמעו קול הברה אלא כדי שיאמרו פלוני מהיכן שמע מפלוני ופלוני מפלו׳ ובודקין והולכין עד שמגיעין לדבר הברור

דבר הברור עדות מעלייתא הוא אלא כי אתא רב שמואל בר יהודה א״ר אבא אמר רב הונא אמר רב לא ששמעו קול הברה אלא כדי שיאמרו פלוני מהיכן שמע מפלוני ופלוני מפלוני והלכו להם למדינת הים

א״ל אביי לרב יוסף מבטלינן קלא או לא מבטלינן א״ל מדאמר רב חסדא עד שישמעו מפי הכשרים ש״מ מבטלינן קלא

א״ל אדרבה מדאמר רב ששת אפי׳ מפי נשים הוי קול ש״מ לא מבטלינן קלא

א״ל אתרוותא נינהו בסורא מבטלי קלא בנהרדעא לא מבטלי קלא

ההיא דנפק עלה קלא דאיקדשה לבר בי רב אתייה רב חמא לאבוה אמר ליה אימא לי היכי הוה עובדא אמר ליה על תנאי קדיש אדעתא דלא אזיל לבי חוזאי ואזל א״ל כיון דבעידנא דהואי קלא לא הואי אמתלא לאו כל כמינך דמחזקת אמתלא

ההיא דנפק עלה קלא דאיקדשה באציפא דתוחלא בעינא דבי שיפי שלחה רב אידי בר אבין לקמיה דאביי כי האי גוונא מאי אמר ליה אפי׳ למאן דאמר לא מבטלינן קלא בהא מבטלינן קלא מימר אמרי עיינו בהו רבנן בקידושיה ולא הוה בהו שוה פרוטה:

ההיא דנפק עלה קלא דאיקדשה

דף פט עמוד ב

לחד מבני פלניא אמר רבא אפי׳ למאן דאמר לא מבטלינן קלא בהא מבטלינן קלא מימר אמרי עיינו בהו רבנן בקידושי וקידושי קטן הוו

ההיא דנפק עלה קלא דאיקדשה לקטן הנראה כגדול א״ל רב מרדכי לרב אשי הוה עובדא ואמרו עדיין לא הגיע לפלגות ראובן שנאמר (שופטים ה, טז) לפלגות ראובן גדולים חקרי לב:

ובלבד שלא תהא שם אמתלא: אמר רבה בר רב הונא אמתלא שאמרו אפי׳ מכאן ועד עשרה ימים רב זביד אמר במקום אמתלא חוששין לאמתלא

איתיביה רב פפא לרב זביד ובלבד שלא תהא שם אמתלא א״ל במקום אמתלא קאמר

א״ל רב כהנא לרב פפא ואת לא תסברא והתנן נתקדשה ואח״כ בא בעלה מותרת לחזור לאו משום דאמרי׳ על תנאי קדיש

שאני התם דאתי בעל וקא מערער

אי הכי נישאת נמי נישאת דעבדה איסורא קנסוה רבנן נתקדשה דלא עבדה איסורא לא קנסוה רבנן

אמר רב אשי כל קלא דלא איתחזק בבי דינא לאו קלא הוא וא״ר אשי כל קלא דבתר נישואין לא חיישינן ליה הא דבתר אירוסין חיישינן ליה רב חביבא אמר אפילו דבתר אירוסין נמי לא חיישינן ליה והלכתא לא חיישינן ליה

אמר רב ירמיה בר אבא שלחו ליה מבי רב לשמואל ילמדנו רבינו יצא עליה קול מראשון ובא אחר וקדשה קידושי תורה מהו שלח להו תצא והעמידו הדבר על בוריו והודיעוני

מאי (והעמידו הדבר על בוריו) אילימא דאי מגליא מילתא דקידושי דקמא לאו קידושי מעליא נינהו מבטלינן קלא והא נהרדעא אתרי׳ דשמואל הוא ולא מבטלי קלא אלא דאי מיגליא מילתא דקידושי קמא קידושי מעליא נינהו לא צריכה גט משני

ופליגא דרב הונא דאמר רב הונא אשת איש שפשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר מקודשת

מדרב המנונא דאמר רב המנונא האשה שאמרה לבעלה גירשתני נאמנת חזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה

ואידך כי אתמר דרב המנונא בפניו שלא בפניו מעיזה ומעיזה

לא מצאו דבר על בוריו מהו

א״ר הונא מגרש ראשון ונושא שני אבל מגרש שני ונושא ראשון לא מאי טעמא אתי למימר מחזיר גרושתו מן האירוסין

רב שיננא בריה דרב אידי אמר אף מגרש שני ונושא ראשון מימר אמרי עייני רבנן בקידושי וקידושי טעות הוה

יצא עליה קול מזה ומזה מהו אמר רב פפא אף זו מגרש ראשון ונושא שני אמימר אמר מותרת לשניהם

דף צ עמוד א

והלכתא מותרת לשניהם:

מתני׳ בית שמאי אומרים לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה שנאמר (דברים כד, א) כי מצא בה ערות דבר

ובית הלל אומרים אפילו הקדיחה תבשילו שנאמר כי מצא בה ערות דבר

ר׳ עקיבא אומר אפי׳ מצא אחרת נאה הימנה שנאמר (דברים כד, א) והיה אם לא תמצא חן בעיניו:

גמ׳ תניא אמרו בית הלל לבית שמאי והלא כבר נאמר דבר אמרו להם ב״ש והלא כבר נאמר ערות

אמרו להם ב״ה אם נאמר ערות ולא נאמר דבר הייתי אומר משום ערוה תצא משום דבר לא תצא לכך נאמר דבר ואילו נאמר דבר ולא נאמר ערות הייתי אומר משום דבר תנשא לאחר ומשום ערוה לא תנשא לאחר לכך נאמר ערות

וב״ש האי דבר מאי עבדי ליה נאמר כאן דבר ונאמר להלן דבר (דברים יט, טו) על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יקום דבר מה להלן בשני עדים אף כאן בשני עדים

וב״ה מי כתיב ערוה בדבר וב״ש מי כתיב או ערוה או דבר

וב״ה להכי כתיב ערות דבר דמשמע הכי ומשמע הכי:

ר״ע אומר אפי׳ מצא אחרת: במאי קא מיפלגי בדר״ל דאמר ריש לקיש כי משמש בד׳ לשונות אי דלמא אלא דהא

ב״ש סברי [והיה אם לא תמצא חן בעיניו] כי מצא בה ערות דבר דהא מצא בה ערות דבר ור״ע סבר כי מצא בה ערות דבר אי נמי מצא בה ערות דבר

אמר ליה רב פפא לרבא לא מצא בה לא ערוה ולא דבר מהו

א״ל מדגלי רחמנא גבי אונס (דברים כב, יט) לא יוכל לשלחה כל ימיו כל ימיו בעמוד והחזיר קאי התם הוא דגלי רחמנא אבל הכא מאי דעבד עבד

א״ל רב משרשיא לרבא אם לבו לגרשה והיא יושבת תחתיו ומשמשתו מהו קרי עליה (משלי ג, כט) אל תחרש על רעך רעה והוא יושב לבטח אתך

תניא היה רבי מאיר אומר כשם שהדעות במאכל כך דעות בנשים יש לך אדם שזבוב נופל לתוך כוסו וזורקו ואינו שותהו וזו היא מדת פפוס בן יהודה שהיה נועל בפני אשתו ויוצא

ויש לך אדם שזבוב נופל לתוך כוסו וזורקו ושותהו וזו היא מדת כל אדם שמדברת עם אחיה וקרוביה ומניחה

ויש לך אדם שזבוב נופל לתוך תמחוי מוצצו ואוכלו זו היא מדת אדם רע שרואה את אשתו יוצאה וראשה פרוע וטווה בשוק

דף צ עמוד ב

ופרומה משני צדדיה ורוחצת עם בני אדם

עם בני אדם ס״ד אלא במקום שבני אדם רוחצין

זו מצוה מן התורה לגרשה שנאמר (דברים כד, א) כי מצא בה ערות וגו׳ ושלחה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר הכתוב קראו אחר לומר שאין זה בן זוגו לראשון זה הוציא רשעה מביתו וזה הכניס רשעה לתוך ביתו

זכה שני שלחה שנאמר ושנאה האיש האחרון ואם לאו קוברתו שנאמר (דברים כד, ג) או כי ימות האיש האחרון כדאי הוא במיתה שזה הוציא רשעה מביתו וזה הכניס רשעה לתוך ביתו

(מלאכי ב, טז) כי שנא שלח ר׳ יהודה אומר אם שנאתה שלח ר׳ יוחנן אומר שנאוי המשלח

ולא פליגי הא בזוג ראשון הא בזוג שני

דאמר ר׳ אלעזר כל המגרש אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות שנאמר (מלאכי ב, יג) וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה׳ בכי ואנקה מאין [עוד] פנות אל המנחה ולקחת רצון מידכם ואמרתם על מה על כי ה׳ העיד בינך ובין אשת נעוריך אשר אתה בגדתה בה והיא חברתך ואשת בריתך:

הדרן עלך המגרש וסליקא לה מסכת גיטין